

Suprotstavljena stajališta o promjeni Ustava

Promjene Ustava u posljednjih su mjesec dana sveprisutna tema. Najprije su se čule pojedinačne najave mogućnosti ukidanja Županijskog doma, a odmah zatim oštro protivljenje tome, uglavnom iz Županijskog doma i iz redova Hrvatske demokratske zajednice. Zatim je u službenu saborsku proceduru upućen prijedlog odluke da se pristupi promjeni Ustava, s potpisima 34 zastupnika-predlagatelja. Rasprava je otvorena i provedena, ovaj put malo neuobičajenim redoslijedom - najprije u Zastupničkom domu. Glasovanje je odgođeno, u očekivanju prethodnog mišljenja Županijskog doma. No, Županijski dom je, nakon nekoliko sati rasprave o utvrđivanju dnevnog reda svoje sjednice, u kojoj je zapravo rečeno sve što se željelo reći o prijedlogu da se pristupi ustavnim promjenama, odlučio formalno ne uvrstiti u dnevni red Prijedlog odluke da se pristupi promjeni Ustava Republike Hrvatske s Prijedlogom za utvrđivanje Nacrta promjena Ustava Republike Hrvatske pa je izostalo i prethodno mišljenje koje je očekivao Zastupnički dom. Nakon nadmudrivanja vodećih pravnih stručnjaka, pobornika i osporavatelja promjena, uz poprilično oštrih riječi, saborska većina priklonila se tumačenju da je uskraćeno prethodno mišljenje zapravo negativno mišljenje, a zatim pojedinačnim izjašnjavanjem Dom je donio Odluku da se pristupi promjeni Ustava. Na to je Županijski dom, najprije putem medija najavio, a zatim i podnio tužbu Ustavnom sudu protiv odluke Zastupničkog doma.

U tjednu koji je uslijedio, na zastupničke klupe stigao je i Prijedlog za utvrđivanje Nacrta promjena Ustava Republike Hrvatske - drugi korak u specifičnoj ustavnoj proceduri. Promjenama se predlaže ukidanje Županijskog doma, a odredba o biračkom pravu mijenja tako da se definira da opće i jednako biračko pravo imaju svi hrvatski državljani s navršениh 18 godina, a pojedinosti će se urediti zakonom. Zastupnički dom je proveo raspravu, Prijedlog je dobio propisanu većinu glasova i postupak se nastavlja.

M. K.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Prijedlozi dnevnih redova	3
- Aktualni sat	8
- Aktualno prijepodne	14
- Prijedlog odluke da se pristupi promjeni Ustava Republike Hrvatske s prijedlogom za utvrđivanje Nacionalnog programa Ustava Republike Hrvatske	25
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o državnim službenicima i namještenicima	47
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o plaćama u javnim službama	56
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o spomen-području Jasenovac	61
- Prijedlog zakona o školskim udžbenicima	64
- Prijedlog zakona za zaštitu potrošača	70
- Izbori-imenovanja-razrješenja	75
- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva	75
- Odgovor na zastupničko pitanje	76

PRIKAZ RADA:

- 53. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 13., 14., 20. I 27. OŽUJKA 2001.
- 11. SJEDNICE ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 7., 8., 9., 13., 14., 15., 16., 20., 21., 23., 27., 28., 29., I 30. OŽUJKA 2001.

Utvrdjivanje dnevnog reda

Minutom šutnje u počast prvom umrlom hrvatskom predsjedniku i svim palim braniteljima i civilnim žrtvama Domovinskog rata, predsjednica Županijskog doma **dr. Katica Ivanišević** otvorila je 53. sjednicu Doma. Potom je, utvrdivši da je nazočno dovoljno zastupnika da Županijski dom može donositi pravovaljane odluke i zaključke, čestitala Janici Kostelić na tome što je proslavila hrvatski šport i dostojno predstavila Hrvatsku u inozemstvu.

Primjedbu na zapisnik 51. i 52. sjednice Županijskog doma imala je **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)**. Rekla je da u zapisniku 51. sjednice kod rasprave o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu stoji kako je amandman koji je podnijela postao bespredmetan prihvaćanjem amandmana gospodina Maričića. Naglasila je da njen amandman ima sličnosti s amandmanom gospodina Maričića, ali da su oba prihvaćena, te moli da se to ispravi.

Dr. Katica Ivanišević je rekla da će to svakako biti ispravljeno te je ustvrdila da su zapisnici prošle dvije sjednice usvojeni. Prešlo se na utvrđivanje dnevnog reda, a predsjednica je naglasila kako je primila zahtjev od Kluba zastupnika HDZ-a da se Prijedlog odluke o pristupanju promjeni Ustava Republike Hrvatske s Prijedlogom za utvrđivanje nacрта promjene Ustava Republike Hrvatske ne uvrsti u dnevni red.

Shodno navedenom za riječ se u ime

Prijedlozi dnevnih redova

- Aktualno prijepodne (ZD);
- Aktualni sat (ŽD);
- Prijedlog zakona o školskim udžbenicima (predlagatelj: Vlada RH; ZD);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2001. (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ZD);
- Konačni prijedlog zakona o radnom vremenu prodajnih mjesta trgovine na malo (predlagatelj: Vlada RH; ZD);
- Prijedlog zakona o zaštiti potrošača (predlagatelj: Vlada RH; ZD);
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima i sjedištima sudovima (predlagatelj: Vlada RH; ZD);
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o spomen-području Jasenovac (predlagatelj: Vlada RH; ZD);
- Prijedlog odluke o Stručnoj službi Hrvatskog sabora (predlagatelj: Predsjedništvo Zastupničkog doma Hrvatskog sabora; ZD);
- Prijedlog odluke o donošenju prostornog plana Nacionalnog parka "Mljet" (predlagatelj: Vlada RH; ZD);
- Prijedlog Odluke o donošenju prostornog plana Nacionalnog parka "Paklenica" (predlagatelj: Vlada RH; ZD);
- Prijedlog odluke o donošenju prostornog plana Nacionalnog parka "Risnjak" (predlagatelj: Vlada RH; ZD);
- Izvješće o uredbama koje je Vlada Republike Hrvatske donijela na temelju zakonske ovlasti (predlagatelj: Vlada RH; ZD);
- Izvješće Vlade Republike Hrvatske o izvršenju zaključka Zastupničkog doma od 23. ožujka 2000. godine u svezi s odredbama pojedinih zakona koje se ne izvršavaju temeljem zakona o izvršavanju državnog proračuna Republike Hrvatske za 2000. godinu i drugih zakona, sa stajalištem Vlade Republike Hrvatske o opstojnosti tih odredbi (predlagatelj: Vlada RH; ZD);
- Izvješće Vlade Republike Hrvatske o izvršenju zaključka Zastupničkog doma od

Kluba zastupnika HDZ-a javio **Ivan Brleković (HDZ)**. Ustav je, kaže temeljni pravni akt svake demokratske države i predstavlja faktor stabilnosti gospodarskog i političkog poretka te države s dugotrajnom demokratskom tradicijom vrlo rijetko pristupaju njegovoj promjeni. Nažalost, u Republici Hrvatskoj svjedoci smo prakse da se nakon nepuna tri mjeseca ponovno pristupa promjeni Ustava, čime se on bagatelizira, smatra zastupnik, dodavši kako zastupnici HDZ-a ne bi htjeli sudjelovati u toj blamaži. Potom se osvrnuo na promjene Ustava koje su uslijedile u 2000. godini i rekao da je vladajuća šestorka te promjene opisala kao nužnu pretpostavku modernizacije i demokratizacije hrvatskog gospodarstva i društva što bi se postiglo ukidanjem polupredsjedničkog sustava i prelaskom na čisti parlamentarni sustav. U okviru tog prelaska Hrvatska je zadržala dvodomni parlament i redefinirana je uloga Županijskog doma, ističe zastupnik. Kaže, kako je odmah bilo uočljivo da se odstupilo od najavljenog načela trodiobe vlast, da je poremećen sustav tzv. dinamičke ravnoteže u korist izvršne vlasti te da institut premijera poprima attribute kancelara. Drži da u svim demokratskim državama Ustav predstavlja snažan faktor stabilnosti pravnog i političkog sustava te da on ni u kojem slučaju ne može biti sredstvo za ostvarivanje dnevno-političkih potreba određenih grupacija. Uspoređujući poimanja važnosti i značaja Ustava i njegovih promjena u demokratskim zemljama svijeta s našom tužnom stvarnošću, možemo sa žaljenjem istaknuti da je u Hrvatskoj čak i Ustav instrument i sredstvo za političke poene, da se mijenja bez za to uvjerljivih i

prihvatljivih argumenata te da su predložene promjene plod političke trgovine a ne odraz jačanja i učvršćenja demokratskih procesa i institucija, kaže gospodin Brleković. Smatra da nova hrvatska vlast čini presedan potpuno neprimjeren demokratskim tekovinama, budući da nakon nepuna tri mjeseca od prošlih ustavnih promjena ponovno mijenja Ustav u nekim bitnim odrednicama koje navode na zaključak da su potrebni novi parlamentarni izbori. Osvrnuo se tada na prijedlog za ukidanjem Županijskog doma te je rekao kako je činjenica da ne postoji isti opseg zakonodavnih ovlasti Zastupničkog i Županijskog doma, međutim nitko ne može osporiti i negirati važnu ulogu Županijskog doma. Za razloge koji se navode u prilog predloženom kaže da su neosnovani jer je Županijski dom bitan i značajan korektiv vlasti u Hrvatskoj. Ako je jedini razlog njegovog ukidanja skupoća ponudio je rješenje po kojem bi se zastupnici deprofesionalizirali. Županijski dom je važan u svrhu jačanja demokracije zbog čega raste broj država koje uvode gornje domove u svoje parlamente, zaključuje zastupnik. Ukazao je tada na činjenicu da ocjena kako se Županijski dom nije dokazao u praksi te da ga zbog toga treba ukinuti dolazi tri mjeseca nakon što se tvrdilo da taj isti Dom treba zadržati i znatno redefinirati. Takav razvoj događaja je nazvao tragikomičnim, a isti izraz je upotrijebio i za prijedlog davanja mogućnosti jednoj trećini predstavničkih tijela jedinica regionalne samouprave da u roku od 15 dana zatraži da Hrvatski sabor još jednom odlučuje o donesenom zakonu. Kaže da potrebni materijali županijama neće stići u navedenom vremenu, a kamoli da se još stignu sastati i njihova predstavnička tijela. Iznio je potom razloge za koje kaže da su jedini realni za ukidanje Županijskog doma. Smatra da bi izbori za Županijski dom mogli izazvati višestruke potrebe i napetosti unutar vladajuće koalicije već pri samom sastavljanju lista pojedinih izbornih jedinica, a kasnije i loši izborni rezultati koji bi generirali redefiniranje odnosa čime bi došlo do poremećaja teško stvorene suradnje među vladajućim strankama. Nestankom Županijskog doma još bi se više smanjila snaga parlamenta, došlo bi do snažnog narušavanja ravnoteže u korist izvršne vlasti,

27. lipnja 2000. godine u svezi s popisom 200 najbogatijih obitelji u Republici Hrvatskoj (predlagatelj: Vlada RH; ZD);

- Prijedlog odluke o pristupanju promjeni Ustava Republike Hrvatske, s prijedlogom za utvrđivanje nacrtu promjena Ustava Republike Hrvatske (predlagatelj: petina zastupnika Zastupničkog doma; ŽD/ ZD);

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o državnim službenicima i namještenicima (predlagatelj: Vlada RH; ZD);

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o plaćama u javnim službama (predlagatelj: Vlada RH; ZD);

- Konačni prijedlog zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije (predlagatelj: Vlada RH; ZD);

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o zdravstvenom osiguranju (predlagatelj: Vlada RH; ZD);

- Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi (predlagatelj: Vlada RH; ZD);

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda (predlagatelj: Vlada RH; ZD);

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Memoranduma o suglasnosti između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Talijanske Republike o uspostavljanju zajedničkog sustava nadzora pomorskom plovidbom na Jadranskom moru (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Međunarodne konvencije o očuvanju atlantskih tuna i protokola (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama (predlagatelj: Županijski dom; ŽD/ ZD);

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o posebnom porezu na naftne derivate (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (predlagatelj: Vlada RH; ZD);

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika (predlagatelj: Vlada RH; ZD);

- Konačni prijedlog zakona o dopunama Zakona o bankama (predlagatelj zastupnik Vilim Herman; ZD);

- Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o športu (predlagatelj zastupnik Luciano Sušan; ZD);

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna za 2001. godinu (predlagateljica: zastupnica Jadranka Kosor u ime Kluba zastupnika HDZ-a; ZD);

- Prijedlog zakona o doplatku na sljepoću

ističe zastupnik, pojasnivši kako šestorki odgovara proizvodnja političkog meteža čime bi se skrenula pozornost s njihove nemoći u ostvarivanju predizbornih obećanja. Ukidanje prava glasa građanima Hrvatske koji ne žive u Republici Hrvatskoj nazvao je retrogradnom odlukom suprotnu običajima europskih zemalja te neprimjerenom za hrvatske prilike. Naglasio je da se pripadnicima etničkih zajednica daje mogućnost dvostrukog glasovanja, dok se s druge strane ukida pravo glasa za 360 tisuća državljana Hrvatske. U ime Kluba zastupnika HDZ-a je tada predložio da zastupnici Županijskog doma, kao ozbiljni ljudi, ne sudjeluju u ovoj farsu i "cirkusu", budući da su predložene promjene Ustava nasilje nad demokracijom i predstavljaju retrogradne procese u razvoju parlamentarizma. Na kraju izlaganja se obratio cjelokupnoj hrvatskoj javnosti od koje je zatražio da apelira na Zastupnički kako bi o ponovnim izmjenama Ustava odlučivali građani na referendumu. Ukoliko bi se na takav način pozitivno ocijenile predložene promjene Klub zastupnika HDZ-a Županijskog doma neće imati ništa protiv njih, zaključio je gospodin Brleković.

Za riječ se javila **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)**. Za najavljene promjene je rekla da ih promatra s aspekta utjecaja na ukupno hrvatsko društvo. Ako bismo, kaže, mijenjali najvažniji državni akt, kao pravilnik nekog OOUR-a, vođeni dnevno-političkim i pragmatičnim potrebama, doveli bi cijelo društvo i državu u stanje općeg kaosa, nesigurnosti i neizvjesnosti. Naglasila je da želi živjeti u državi koja je suvremeno demokratski uređena i koja slijedi trendove 70 zemalja svijeta koje imaju dvodomni parlament. Ukazala je i na kratko razdoblje u kojem se Ustav misli mijenjati te pita zašto nije uzeto dulje vremensko razdoblje u kojem se namjeravaju bitno mijenjati društveni odnosi. Smatra da se vladajuća koalicija uplela u vlastitu mrežu krivih procjena budući da nisu znali što će u praksi donijeti posljednje ustavne promjene. Osvrnula se i na argumente koji se iznose u prilog izmjena, te kaže kako politički razlozi nikako ne stoje. Prave razloge vidi u tome što su izbori za Županijski dom u polovici mandata Zastupničkog doma te bi izborni rezultati mogli biti refleksija birača u procjeni rada nove vlasti. Ne stoje ni razlozi ekonomske

prirode, jer bi smanjenjem zastupnika Zastupničkog doma na broj 100 sve bilo i dalje jednako. Takvo stanje stvari garantiralo bi korektiv uz brzo donošenje zakona, zaključuje zastupnica. Razlog neuvrštavanja ove točke u dnevni red je dobivanje na vremenu kako bi hrvatska javnost dobila sve potrebne informacije i saznala istinu, konstatira gđa Sućec-Trakoštanec. Zaključila je na kraju da kada se HDZ nije mogao na sve moguće načine maknuti iz javnog života pokušava se to ukidanjem Županijskog doma.

Emil Soldatić (IDS) je naglasio kako postoji Poslovnik kojeg bi se trebalo pridržavati kada je u pitanju vrijeme predviđeno za izlaganje.

Predsjednica **dr. Katica Ivanišević** se složila s time te se ujedno osvrnula na izjavu gospodina Soldatića kako je beskorisno sjedio u Županijskom domu ne radeći ništa za veliku plaću. Tom izjavom je duboko uvrijeđena, a vjeruje da i mnogi zastupnici.

Ja sam govorio u svoje ime i nisam nikoga spominjao, a za takvo stanje krivim sustav, odgovorio je **Emil Soldatić (IDS)**, dodavši kako to drži glavnim razlogom zašto se Županijski dom ukida.

Za repliku se javio akademik **Ivan Aralica (HDZ; imenovan Odlukom Predsjednika Republike)**. Rekao je da su u vrijeme osnivanja Županijskog doma, dok je Hrvatska bila u ratu, zastupnici imali manje plaće nego na svojim radnim mjestima. Takvo stanje je potrajalo i samo zadnje godine vlasti HDZ-a imali smo tako "nesretno" i "grozno" visoku plaću, zaključio je zastupnik.

Mnogi od nas su radili i bez plaće, dodala je predsjednica **dr. Katica Ivanišević**.

Repliku je imao i **Slavko Koković (HSS)**. Upitao je gđu Sućec-Trakoštanec da mu objasni zašto Zastupnički dom ima 151 zastupnika?

Reagirala je predsjednica **dr. Katica Ivanišević**, zamolivši zastupnike da se ne izgube u replikama nego da se drže merituma stvari, a to su ustavne promjene.

Petar Novački (HSS) je u ime Kluba zastupnika HSS-a zatražio stanku od 15 minuta, budući da je prijedlog Kluba zastupnika HSS-a izazvao raspravu i postoji opasnost da se sve skupa zakomplicira.

Predsjednica **dr. Katica Ivanišević** je odgovorila da će stanka uslijediti nakon glasovanja o dnevnom redu.

Razlozi za ukidanje Županijskog

(predlagatelj: Županijski dom; ZD);

- Prijedlog zakona o određivanju poslova na kojima se zapošljavaju slijepi invalidne osobe (predlagatelj: Županijski dom; ZD);

- Prijedlog zakona o hrvatskom registru osoba s invaliditetom (predlagatelj: Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo; ZD);

- Prijedlog zakona o statusu roditelja odgajatelja (predlagateljica: zastupnica Jadranka Kosor; ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zakladama i fondacijama; ZD);

- Prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o političkim strankama (predlagatelj: zastupnik Ivić Pašalić; ZD);

- Prijedlog zakona o sustavu obrane od tuče (predlagatelj: Vlada RH; ZD);

- Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (predlagatelj: zastupnici Željko Pavlic i Velimir Pleša; ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (predlagatelj: Klub zastupnika IDS-a; ZD);

- Prijedlog zakona o trgovačkim i industrijskim komorama (predlagatelj: zastupnici HSP-a Anto Đapić, dr. Boris Kandare, dr. Tonči Tadić i Vlado Jukić; ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o vatrogastvu (predlagatelj: Županijski dom; ZD);

- Prijedlog zakona o lokalnoj samoupravi (predlagatelj: Klub zastupnika HDZ-a; ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju (predlagatelj: Klub zastupnika HDZ-a; ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj (predlagatelj: zastupnik mr. Ivo Škrabalo; ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o carinskoj tarifi (predlagatelj: zastupnik mr. Zlatko Mateša u ime Kluba zastupnika HDZ-a; ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom priopćavanju (predlagatelj: Klub zastupnika HSLs-a; ZD/ ZD);

- Prijedlog zakona o prestanku važenja Zakona o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata (predlagatelj: zastupnik Nenad Stazić; ZD/ ZD);

- Prijedlog i konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na dohodak (predlagatelj: Klub zastupnika HDZ-a; ZD/ ZD);

- Prijedlozi odluka o razrješenju članova Državnog sudbenog vijeća (ZD);

- Prijedlog odluke o poništenju odluke o razrješenju predsjednika i članova Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu (predlagatelj: zastupnici Vladimir Šeks i Drago Krpina u ime Kluba zastupnika HDZ-a; ZD);

- Prijedlog zakona o prestanku važenja Zakona o najvišoj mirovini (predlagatelj: zastupnici Zlatko Tomčić i Snježana Biga-Friganović; ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o najvišoj mirovini

doma su sramotni i predstavljaju pravni kriminal, smatra **Julije Derossi (HDZ)**. Povijesna je, kaže, laž da u Hrvatskoj ne postoji tradicija dvodomnog parlamentarnog sustava, budući da je staleški Sabor do 1948. bio ustvari gornji dom, a dvodomnost je prisutna i 1953. godine. Hrvatska ima i tradiciju županijskog ustroja, a samim time postoji potreba jednog doma koji bi ih zastupao, drži zastupnik, te ukidanje Županijskog doma vidi kao nastojanje ukidanja županija. Na kraju se još jednom osvrnuo na razloge ukidanja, nazvavši ih jadnim i žalosnim.

Razlozi ukidanja me vrijeđaju kao čovjeka i kao zastupnicu, a najmanje kao pripadnicu određene političke stranke, rekla je **mr. Ankica Mamić (LS)**. Naglasila je da je u Županijskom domu najviše govorila kao Karlovčanka te niti u jednom izlaganju nije izostavila Karlovačku županiju.

Amandmanima su se zastupnici uvijek zalagali za svoju županiju i to je bila naša uloga, dodala je **dr. Katica Ivanišević**.

U nastavku izlaganja gđa **Mamić** se osvrnula na troškove Županijskog doma te je rekla kako je vrijeđaju konstatacije da se uštedeni novac može upotrijebiti za dječji doplatak. Time, kaže, ispada kako su zastupnici do sada taj doplatak "oteli". Famosnom je nazvala ideju da će 7 skupština županija imati mogućnost vratiti zakone na ponovno odlučivanje te je pitala, kada bi to i bilo izvedivo, koliko će koštati? Na kraju je zaključila da je nitko neće uvjeriti kako promjena parlamentarnog sustava ne zahtijeva nove izbore.

Ratko Maričić (SDP) je ukazao na činjenicu da se već 70 minuta uopće ne razgovara o dnevnom redu, već o samim promjenama Ustava i institucijama koje će promjenama biti zahvaćene. Smatra da bi takva rasprava odgovarala jednom okruglom stolu, a ne Saboru. Potom je obrazložio proceduru sastavljanja i utvrđivanja dnevnog reda, naglasivši kako se smatra da je predloženi dnevni red utvrđen ukoliko nitko nije na njega podnio pisani prigovor. Zaključio je kako je promjena Ustava rezultat legalnog prijedloga petine zastupnika Zastupničkog doma, te budući da pisanog prigovora na predloženi dnevni red nema, kaže kako ne vidi pravno-formalnog razloga da se navedenu točku makne s dnevnog reda.

Odgovorila je **dr. Katica Ivanišević** rekavši da je dan prije početka sjednice primila pisani prigovor na prijedlog dnevnog reda. Zamolila je da se više ne komplicira te da se krene s radom.

Mišljenje **dr. Jure Burića (HDZ)** je da se nešto mijenja kada je staro, dotrajalo, kada ne valja ili kada se može zamijeniti nečim boljim. No, nešto se mijenja i iz straha, a predložene promjene su rezultat straha od gubitka vlasti, smatra zastupnik. Ako se već želi uštedjeti, valjalo bi smanjiti broj ministarstava na europski prosjek od 14, novim izborima izabrati samo 101 zastupnika u Zastupnički dom uz njihovo odricanje svih reprezentacija i kreditnih kartica, smatra zastupnik te zaključuje da bi se na takav način mjesečno omogućilo i pet dječjih doplata. Drži da zastupnike Županijskog doma zanima samo demokracija u jednoj maloj državi, a ne ostatak na njihovim položajima.

Dr. Živko Kolega (HDZ) smatra kako je uzrok ustavnih promjena nesposobnost vladajuće koalicije da ispuni i mali dio predizbornih obećanja s krajnjim rezultatom ostanka na vlasti. Kao prvo, kaže, trebalo je ukinuti biračko pravo jednom dijelu hrvatskih državljana, zatim smanjiti proračunska sredstva područjima od posebne državne skrbi, te provesti makroregionalizaciju Hrvatske. U tu svrhu bilo je potrebno decentralizirati obveze, ali ne i sredstva kako bi se dokazalo da županije ne mogu opstati, čime bi se Hrvatsku lakše uklopilo u zapadni Balkan ili "Balkanoslaviju", drži zastupnik. Jasno je, kaže, da je tu mogao zasmetati Županijski dom. Za njegovo ukidanje konstatira da je početak ukidanja demokracije i destabilizacija Hrvatske. Predložio je stoga da se ustavne promjene ne uvrste u dnevni red, jer su one nepromišljene i dugoročno štetne za Hrvatsku.

Na prijedlog ukidanja Županijskog doma osvrnuo se i **mr. Božidar Pugelink (HDZ)**. Ukazao je na jedan od razloga ukidanja, a to su troškovi izborne promidžbe. Tvrdi da su stranke same osigurale sredstva za izbore na lokalnim razinama te je takav argument nazvao politički apsurdnim. Daljnje izlaganje je posvetio promjeni Ustava glede prava glasanja dijaspore. Istaknuo je promjenu termina "građanin" terminom "svatko" te pita tko je to svatko? Svatko može značiti

(predlagatelj: zastupnik Stjepan Dehin; ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru - predlagatelji zastupnici Zlatko Tomčić i Snježana Biga-Friganović; ZD);

- Prijedlog zakona o državnom odvjetništvu (predlagatelj Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o arbitraži (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Slovačke Republike o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminala (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog nacionalnog programa za borbu protiv korupcije, s Prijedlogom akcijskog plana za borbu protiv korupcije (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o brdsko-planinskim područjima (predlagatelji: zastupnici Dragutin Vrus i Vladimir Šepčić; ZD);

- Provedba Daytonskog sporazuma i ugovora o posebnim odnosima Republike Hrvatske i Federacije Bosne i Hercegovine (predlagatelj Klub zastupnika HDZ-a; ZD);

- Izvješće Državnog ureda za reviziju o obavljenim revizijama koje se odnosi na reviziju poslovanja udruga hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, kliničkih bolničkih centara, ustanova nacionalnih parkova i parkova prirode u Republici Hrvatskoj; ZD);

- Izvješće o dosadašnjem tijeku pregovora o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom; ZD);

- Izbori, imenovanja i razrješenja (ZD);

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (predlagatelj Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o sustavu obrane od tuče (predlagatelj Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva Županijskog doma Hrvatskog sabora (ŽD);

Dopuna dnevnog reda

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o zabrani i trenutnim djelovanjima za ukidanje najgorih oblika dječjeg rada, broj 182. (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog odluke da se pristupi izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (predlagatelji: petina zastupnika Zastupničkog doma; ZD);

- Prijedlog zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i

umobolnike i razbojнике, ali ne i hrvatsku dijasporu i Hrvate iz BiH, jer nažalost oni nisu ni građani ni svatko. Drži da su Hrvati iz dijaspore bili prevaga izbornim pobjedama HDZ-a, te naglašava da se upravo toga šestorka i boji. Kritizirao je pojašnjenje prema kojem oni ne mogu glasovati budući da ne plaćaju porez u Hrvatskoj rekavši kako oni u ovoj državi plaćaju komunalnu naknadu i zadržavaju svoju zaradu.

Uz micanje s dnevnog reda, već predložene točke o ustavnim promjenama, **mr. Vladimir Mesarić (KDM)** je mišljenja da bi isto trebalo napraviti i sa 17. točkom, o Prijedlogu zakona o prestanku važenja Zakona o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata. Prvo je govorio o ustavnim promjenama te je upitao kakva to očekivanja nije ispunio Županijski dom? Drži kako se njemu osobno ne mora svidjeti rad Zastupničkog doma te on, po njegovom mišljenju, možda nije ispunio očekivanja, međutim to nije razlog za njegovo ukidanje. Još ga je više zasmetala izjava, za koju je rekao da je čudesna, kako je ukidanje Županijskog doma strateški interes Republike Hrvatske. Strateški interes, kaže, može biti socijala, zapošljavanje ili vanjska politika, smatra zastupnik. Osvrnuo se i na izjave oko cijene koštanja Županijskog doma te je konstatirao da je o tome deplasirano govoriti u odnosu na "bicikl" ili "vladin zrakoplov". Zaključio je da se na institucijama ne može i ne smije štedjeti. Za svoj drugi prijedlog je rekao kako je razdoblje II. svjetskog rata najneistraženiji i najmračniji dio hrvatske povijesti te će takav i ostati ukoliko se ukine Zakon o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata.

U 235 godina postojanja Ustav SAD-a je pretrpio samo 24 amandmana, a mi nakon tri mjeseca i nakon promjene 74 članaka mijenjamo ponovno njih 40, rekao je **dr. Ivan Marijanović (HDZ)**. Drži kako je to iznenađujuće i smeta svakoga koji Hrvatsku doživljava kao stabilnu državu. Ako se u promjene već i ide, smatra da je to trebalo napraviti u duljem vremenskom razdoblju, a ne ovako na brzinu. Osvrnuo se tada na prijedlog ukidanja Županijskog doma te je mišljenja da razlozi za to ne stoje ni s povijesnog ni ekonomskog aspekta, dodavši kako Hrvatski sabor u povijesti ima više obilježja Županijskog doma, nego zakonodavne

vlasti. Što se troškova tiče, kaže da Županijski dom košta 0,07 posto Proračuna što je manje od, recimo, Ureda za odnose s udrugama. Zaključio je da se ovakvim čestim promjenama stvari ne rješavaju, nego se stvara kriza.

Milan Markanjević (HPS) je mišljenja kako su zastupnici Zastupničkog doma radili na omalovažavanju Županijskog, te kada kažu da Županijski dom nije ispunio očekivanja, očito su to, kaže, njihova očekivanja. Za rasprave u Županijskom domu kaže da su bile stručne, konkretne, međutim amandmani koje je podnosio Dom bili su mahom odbijani. Konstatira da nitko nije izradio i predočio troškove Zastupničkog doma koji nikada nema kvorum. Predložio je da se održi zajednička sjednica Sabora i Vlade na kojoj bi se ustvrdilo gdje se može uštedjeti, je li to na reduciranju broja ministarstava i konzularnih predstavništava ili na nečem drugom. Shodno navedenom, predložio je Vladi da odustane od predloženih ustavnih promjena te da se održe izbori za oba doma Sabora. Smatra da bi tek nakon izbora trebalo, eventualno, promijeniti Ustav te teritorijalno ustrojstvo i ustrojstvo Vlade. U Hrvatskoj bi trebalo rješavati bitna pitanja, a to je gospodarsko-socijalno stanje, zaključuje zastupnik i dodaje kako u protivnom ovoj državi neće trebati Sabor, Vlada ni Predsjednik.

Za riječ se javio i **dr. Slobodan Lang (DC; imenovan Odlukom Predsjednika Republike)**. Pridružio se prijedlogu za održavanjem zajedničke sjednice Županijskog i Zastupničkog doma, gdje bi se, kaže, vidjelo stvarno stanje parlamentarizma u Hrvatskoj. Smatra da bi predložene ustavne promjene trebalo promatrati kroz sudbinu parlamentarizma u Republici Hrvatskoj, dodavši kako se napušta liberalni stav suverenosti stanovnika uvođenjem samo jednog doma što smanjuje kontrolu. Drugo je, kaže, proporcionalni izborni sustav koji "ubija" individualnosti i osobnosti, kao i pravo pojedinca da komunicira s čovjekom. Zaključio je da rasprava o promjenama Ustava traži dostojanstvo, budući da je Ustav najviši propis jedne države koji omogućava građanima da žive poštenije i kvalitetnije.

Ustavne promjene nije podržao ni **Ivan Lacković (HDZ)**. Kao razloge je naveo izjave da u Županijskom sjede

područne (regionalne) samouprave (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o upravljanju javnim ustanovama u kulturi (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem školstvu (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o rudarstvu (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Izvješće o drugom krugu pregovora o sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske (ZD);

- Prijedlog Ustavnog zakona za provedbu Ustava Republike Hrvatske (ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o dopunama zakona o rudarstvu (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama o osnovama deviznog sustava (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Konačni prijedlog zakona o Hrvatskoj narodnoj banci (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o uvjetima za obavljanje poslova zastupanja u carinskom postupku (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o carinskoj službi (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

- Prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za Projekt olakšavanja trgovine i transport u jugoistočnoj Europi (predlagatelj: Vlada RH; ŽD/ ZD);

... i još dopune dnevnog reda

- Prijedlog promjena Ustava Republike Hrvatske (predlagatelj: Vlada RH; ZD);

- Konačni prijedlog Ustavnog zakona za provedbu Ustava Republike Hrvatske (predlagatelj: Vlada RH; ZD);

- Prijedlog odluke o razrješenju jednog suca Ustavnog suda Republike Hrvatske i izboru tri suca Ustavnog suda Republike Hrvatske (predlagatelj: Vlada RH; ZD);

isluženi i drugorazredni političari, te da se nikako ne slaže s ukidanjem prava glasa dijaspori. Konstatirao je da ne stoje razlozi ukidanja Županijskog doma, jer su zastupnici časno služili svojim županijama koje su ih i izabrale.

S obzirom na to da zastupnicima Županijskog doma prestaje mandat, nitko nema moralno pravo optuživati ih za borbu za pozicije kada se protive ukidanju svog Doma, mišljenje je **Josipa Majdenića (HDZ)**. Kaže da već i pomisao na to da će sudjelovati u promjenama čije će posljedice biti nasilje nad demokracijom izaziva griznju savjesti te da stoga podržava prijedlog da se o promjenama Ustava ne raspravlja.

Kruno Peronja (HDZ) je ukazao na nemogućnost da županijske skupštine mogu raspravljati o nekim zakonskim propisima te ih eventualno vraćati na ponovno odlučivanje. Kaže kako sada svaka županija ima 40 vijećnika, a predviđa se i povećanje tog broja, te konstatira da je lako izračunati koliko će to biti troškova u novcu i vremenu.

Nakon rasprave, zastupnici su većinom glasova prihvatili prijedlog da Županijski dom ne raspravlja o ustavnim promjenama te prijedlog da u dnevni red ne bude uvršten Prijedlog zakona o prestanku važenja Zakona o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava. Potom su se složili i s prijedlogom predsjednice da se s dnevnog reda miče i Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2001. godine. U pojašnjenju stoji kako je taj Zakon Zastupnički dom već donio.

Ivan Novosel (HDZ) je tada iznio dva prijedloga. Smatra da bi u dnevni red trebalo uvrstiti još dvije točke. To su: Izbor predsjednika i članova Sabora Županijskog doma Hrvatskog sabora i Zahtjev za vjerodostojno tumačenje članka 4. stavka 4. Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika. Za prvi prijedlog je rekao kako su neki članovi Odbora otišli te bi ih trebalo zamijeniti, dok je razlog drugog prijedloga definiranje mogu li ili ne saborski zastupnici biti članovi nadzornih odbora.

Zastupnici su tada jednoglasno prihvatili dopunjeni dnevni red 53. sjednice Županijskog doma.

Pozdravom svim nazočnima, predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** otvorio je 11. sjednicu Zastupničkog doma. Nakon što je izložio predloženi dnevni red, prešlo se na izjašnjavanje o donošenju određenih zakona hitnim postupkom.

Primjedbu je imao **Vladimir Šeks (HDZ)**. Smatra da bi svi zakoni na ovoj sjednici trebali biti doneseni redovnim postupkom.

Dr. Boris Kandare (HSP) je uputio primjedbu istog karaktera, ali se odnosila na: Zakon o državnim službenicima i namještenicima, Zakon o potvrđivanju Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda, Zakon o potvrđivanju memoranduma o suglasnosti između Vlade RH i Vlade Talijanske Republike o

uspostavljanju zajedničkog sustava nadzora pomorskom plovidbom na Jadranskom moru te Zakon o potvrđivanju međunarodne konvencije o čuvanju atlantskih tuna i protokola.

Zastupnici su tada prešli na glasovanje te su većinom glasova prihvatili predloženo donošenje određenih zakona hitnim postupkom.

Predsjednik **Tomčić** je tada rekao da nitko nije imao primjedaba na dnevni red koji je dostavljen zastupnicima zajedno s pozivom na sjednicu te da ga smatra usvojenim. Potom je iznio naknadno uvrštene točke dnevnog reda te naglasio kako se primjedbe oko dnevnog rada sada mogu odnositi samo na njih.

Reagirao je ponovno **Vladimir Šeks (HDZ)** prigovorivši na uvrštavanje u dnevni red točke pod nazivom Prijedlog odluke o pristupanju promjeni Ustava Republike Hrvatske, s Prijedlogom za utvrđivanje nacрта promjena Ustava. Razlog je, kaže, što se ovoj promjeni prišlo brzopletu, neodgovorno i neozbiljno.

Mr. Mato Arlović (SDP) je odgovorio kako po Ustavu prijedlog za promjenom Ustava može dati predsjednik Republike, Vlada Republike Hrvatske i jedna petina zastupnika. Ako se to desi, takav prijedlog automatski ulazi u dnevni red, obrazložio je zastupnik.

Kolega Arlović po običaju krivo tumači Poslovnik po kojem ni jedna odluka ili prijedlog ne može biti uvršten u dnevni red bez glasovanja, konstatirao je **Vladimir Šeks (HDZ)**.

Ovdje se radi o ustavnoj normi, a ne o odredbi Poslovnika, odgovorio je **mr. Mato Arlović (SDP)**.

Većinom glasova, Zastupnički dom je odlučio da Prijedlog odluke o pristupanju promjeni Ustava RH s prijedlogom za utvrđivanje nacрта promjena Ustava RH bude uvršten u dnevni red 11. sjednice.

Kako drugih primjedaba nije bilo, predsjednik Zlatko Tomčić je konstatirao da je dnevni red utvrđen.

M.S.

AKTUALNI SAT

53. sjednica Županijskog doma započela je Aktualnim satom. U središtu interesa zastupnika bile su sljedeće teme: ustavne promjene, porezne olakšice za područja državne skrbi, razgovori o pomirenju hrvatskih i srpskih intelektualaca, ukinuća središte za obuku pješaštva u Požegi, revizija invaliditeta hrvatskih branitelja, plaće menadžera u javnim poduzećima, inventura nekretnina u vlasništvu MORH-a, pokretanje investicijskog ciklusa preko javnih poduzeća, vađenje šljunka, vodoprivredna slivna

naknada, Dayton, ceste, privatizacija, Nacionalni park Brijuni, zaštita hendikepiranih, iseljništvo, proizvodnja i prodaja hrane, nezaposlenost u Vukovaru, dotacije "Hrvatskom slovu", stočarstvo, rekonstrukcija gospodarstva, otkup junadi, nadzor granica, referendum, Proračun te lokalne prometnice.

O promjenama će odlučiti Zastupnički dom

Napomenuvši da je jedan član srpske nacionalne manjine svojevremeno napisao kako je nakon žestokih borbi konačno palo zadnje ustaško uporište u Vukovaru, vukovarska bolnica, **dr. Jure Burić (HDZ)** upitao je zašto se ustavnim promjenama "ovakvim osobama" daju dva glasa, majci Šoljić jedan, a njegovoj majci, jer je u dijaspori,

nijedan. Je li to vaše svjetlo dugo očekivano nakon, kako vi običavate reći, deset godina mraka, dometnuo je zastupnik, ustvrdivši još kako se ukidanjem Županijskog doma Hrvatska priključuje Pakistanu, jednoj zemlji u svijetu koja se odlučila na isto, te kako se u Europu ide čudnim vlakom koji će "voziti Račan, ložiti Mesić, a kondukter će biti Tomčić".

Ovom pitanju prethodila je napomena kako je odluku o procesuiranju ratnih zločinaca 2.svjetskog rata premijer Račan obrazložio vrlo neuvjerljivo, gledajući preda se, a ne narodu u oči te zahtjev da prva optužnica bude naslovljena na Josipa Broza, kao najodgovornijeg za zločin nad Hrvatima u Bleiburgu i na Križnom putu. Očekuje, rekao je, i ime Jurjevića Baje, koji je naredio likvidaciju Hrvata na otočiću Daksa

kod Dubrovnika te imena članova brojnih narodnih odbora koji su likvidirali Hrvate po Primorju, Korčuli, Pelješcu, Neretvi, Konavlima.

Potpredsjednica Vlade, **Željka Antunović**, odgovorila je da će Zastupnički dom odlučiti o promjenama Ustava i o tome tko će temeljem Ustava imati pravo glasati. Ne želi, napomenula je, unaprijed prejudicirati rješenja.

U planu tematska sjednica Vlade

Antu Dželaliju (HDZ) zanimalo je hoće li se ukinuti porezne olakšice za zaposlene na područjima posebne državne skrbi, uz upozorenje kako će - dogodi li se to - katastrofalna demografska slika biti još teža. Naglasio je da bi za život na tim prostorima trebalo osigurati i druge potpore.

Potpredsjednica Vlade, **Željka Antunović**, odgovorila je da se priprema tematska sjednica Vlade koja bi trebala ponuditi kvalitetna, konkretna i provediva rješenja za poboljšanje stanja na tim područjima. U svezi s Prijedlogom zakona o plaćama prihvaćen je amandman da se to ne rješava tim zakonom već "u kompletu", kad se budu donosile odluke o mogućim promjenama na područjima od posebne državne skrbi.

Potpredsjednica Antunović je, uz to, rekla kako je lijepo što su biskupi pozvali ljude da ostanu u svojim domovima, ali da Vladi nije baš drago što se to upotrebljava u propagandne svrhe, pogotovo s obzirom na odluku i veliku aktivnost Vlade da se pomogne tim područjima. Postoji i koordinacija s Katoličkom crkvom, koja putem Caritasa također može odraditi značajan dio posla.

Pomoćnik ministra Glavač u Beogradu bio privatno

Mr. **Miroslav Rožić (HSP)** upitao je da li je stav pomoćnika ministra za ekologiju, Hrvoja Glavača, kako je pomirenje prejaka riječ i da su razgovori o pomirenju hrvatskih i srpskih intelektualaca (održani u organizaciji beogradskog Gete instituta i Grčkog centra za demokraciju i pomirenje u jugoistočnoj Europi) precijenjeni u obje zemlje - službeni stav Vlade.

Zastupnika je također zanimalo za čiji je račun pomoćnik Glavač putovao u Beograd te kako će predsjednik

Vlade, ili Vlada, postupiti u tom slučaju - hoće li pomoćnik ministra snositi posljedice svoga neprihvatljivog privatnog istupa.

Željka Antunović, potpredsjednica Vlade, odgovorila je da je Glavač u Beogradu bio u potpuno privatnom posjetu i na vlastiti trošak te da to nije ni u kakvoj vezi sa stavovima Vlade, jer on nije član Vlade, već pomoćnik ministra.

Ako je tome tako, tko je i u ime koje organizacije predstavio Glavača kao pomoćnika ministra za ekologiju Republike Hrvatske - bilo je potpitanje zastupnika Rožića, koji je još rekao da bi Glavač ako se predstavio sam morao snositi političku i dužnosničku odgovornost za svoje riječi.

Željka Antunović obećala je odgovor nakon razgovora s resornim ministrom, koji je već upozoren na to.

Za sada postoje samo planovi o racionalizaciji

Pitanje **Maria Včelika (HDZ)** vezano je uz najavu ukinuća središta za obuku pješastva u Požegi. Apelirao je da se odluka o tome, ako je istinita, promijeni, podsjetivši na nezaobilaznu ulogu cijele požeštine u Domovinskom ratu, gdje je stvorena legendarna 123. požeška brigada, koja je svojim pobjedama znatno ubrzala oslobađanje zapadne Slavonije od "srbočetničkih postrojbi". Iz tog je razloga osnovano Središte za obuku pješastva, u kojem temeljnu obuku prođe 6000 vojnika, specijalističku oko 4000 te završnu oko 800 vojnika). Od Središta, u kojem radi 600 djelatnika, direktno ili indirektno živi više od 2000 ljudi. A s obzirom da je vojarna veliki potrošač indirektno je bitna i za gospodarstvo požeštine.

Zlatko Gareljić, zamjenik ministra obrane, izvijestio je zastupnika da ne postoji odluka o ukidanju bilo kojeg središta već samo planovi koji su još u formi Nacrta o preustroju oružanih snaga i Ministarstva obrane. U okviru rasprave o setu tzv. obrambenih zakona sasvim sigurno će doći i do reforme i racionalizacije glade nekretina pripadnika oružanih snaga, pa tako i središta za obuku - rekao je zamjenik ministra, ustvrdivši da stoje svi argumenti o doprinosu požeštine Domovinskom ratu.

Svaki slučaj tretira se jednako

Velimir Kvesić (HSP) je, nakon ocjene da se nastavlja sustavna

kriminalizacija Domovinskog rata, upitao odnosi li se revizija (tobože lažnih) invaliditeta hrvatskih branitelja samo na političke neistomišljenike, odnosno branitelje čiji se svjetonazor ne poklapa sa svjetonazorom vladajućih. Obrazloženje - postoje brojni primjeri u kojima lažni invalidi ili, još gore, lažni branitelji koji pripadaju vladajućoj političkoj opciji posve ležerno ostvaruju prava koja im ne pripadaju. Osjećaju se zaštićenima i na njih se revizija uglavnom ne odnosi - rekao je zastupnik.

Potpredsjednica Vlade, **Željka Antunović** odgovorila je zastupniku da se sve što je učinjeno revizijom (nažalost malo) koju Vlada pokušava provesti treba zasnivati, i zasniva se, isključivo na činjenicama, argumentima (o nepoštovanju zakona), a ne ni na kakvim političkim nesuglasicama ili političkim nejednakostima.

Nezadovoljan odgovorom, zastupnik **Kvesić** je svoje tvrdnje odlučio potkrijepiti primjerima. Ustvrдио je kako je visoki dužnosnik vladajuće stranke, "tobože 1992. ozlijeđen", lani dobio rješenje o povećanju invaliditeta i činova. U Kutini, pak, jedan čovjek (koalicijski dužnosnik u Kutini) ni sekunde nije bio u Domovinskom ratu, ni obukao odoru hrvatskog vojnika, a ostvaruje sva prava prema Zakonu o hrvatskim braniteljima.

Potpredsjednica **Antunović** odgovorila je da za optužbu zastupnik nema nijednog argumenta, jer oba slučaju podliježu reviziji. Ne može odgovoriti u kojoj su fazi, ali svaki se slučaj tretira jednako i doći će na red, ako već nije.

Nijedan menadžer u javnom poduzeću ne može imati veću plaću od ministra

Miroslav Prpić (HDZ) upozorio je da ni nakon četrnaest mjeseci, unatoč obećanju zamjenika premijera Granića, nije dobio odgovor na svoje pitanje kojim je upozorio kako problemi oko visokih plaća državnih dužnosnika mogu biti korišteni u dnevnopolitičke svrhe, dok je bit u onemogućavanju sve-mirskih primanja tzv. menadžera i rukovoditelja u javnim i državnim poduzećima, te u institucijama ovlaštenim za provedbu javnih ovlasti (sami određuju naknade). Svježi su primjeri - osobni dohodak od 150 tisuća kuna u Riječkom brodo-

gradilištu i 21 tisuća kuna tajnika i zamjenika tajnika Hrvatskog automobila i sl.).

Odgovarajući na upit, potpredsjednica Vlade, **Željka Antunović** rekla je da je - reguliranjem visine plaća dužnosnika - Vlada odlučila da ni jedan direktor javnog poduzeća ne može imati plaću veću od ministra u Vladi. Svi menadžeri u javnim poduzećima sklopili su nove ugovore i njihove su plaće svedene na tu najvišu razinu. Kad je riječ o brodogradilištu u Rijeci, ono je privatno i Vlada s time nema ništa, kao ni s Hrvatskim autoklubom, koji je udruga građana.

Nezadovoljan odgovorom zastupnik **Prpić** zatražio je pisani odgovor uz napomenu da je onaj kome je privatizacijom omogućeno da se ovako ponaša "uzeo i naš i vaš novac". Zastupnik zahtijeva pravnu zaštitu u takvim slučajevima, uz upozorenje da ih Vlada mora sprječavati. Kako reče, gospoda u HAK-u koriste upravo ono što im je Vlada omogućila svojim popisima.

Obećavši pisani odgovor, **Željka Antunović** je ustvrdila da to što je brodogradilište privatizirano ne daje ovlast nikome, pa ni Vladi da krši ustavnu obvezu o poštivanju prava vlasništva. Privatni vlasnik mora imati slobodu donošenja odluke o tome koliko će platiti temeljem rezultata rada one koji povećavaju vrijednost njegova vlasništva. Ugrađeno je to u Ustav i valja to poštivati.

Odluka za dva - tri mjeseca

Mr. Ankicu Mamić (LS) zanimalo je kada će Ministarstvo obnove napraviti inventuru nekretnina u vlasništvu MORH-a te odlučiti koji im od tih objekata trebaju a koji ne, pogotovo kad je riječ o onima koji su gruntovno u njegovu vlasništvu (neki su još uvijek upisani kao austrougarski). U tim su objektima, upozorila je zastupnica, veliki resursi za druge namjene, a odugovlačenjem rješavanja problema dio tih objekata i propada.

Zlatko Garelić, zamjenik ministra obrane izvjestio je zastupnicu da je inventura faktički gotova - popisana je imovina ali ima i problema imovinsko pravne naravi. U postupku je izrada odluke (koju će Ministarstvo obrane dostaviti Vladi u roku dva-tri mjeseca) o nekretninama koje mogu

biti privatizirane odmah ili ustupljene na korištenje lokalnoj samoupravi ili drugim institucijama.

Konkretni iznosi - u programima i planovima poduzeća

Dragutin Bračun (HDZ) upitao je kako je Vlada zamislila i kada će krenuti pokretanje investicijskog ciklusa preko javnih poduzeća ("zamišljeno na tematskoj sjednici, rekreativskom vikendu Vlade na Plitvicama). Naime, javna poduzeća poskupljuju svoje usluge i proizvode, a SDP-ovi "trabanti", pa i saborski zastupnici pozivaju građane da tim poduzećima ne plaćaju račune.

Potpredsjednica Vlade **Željka Antunović** odgovorila je da na Plitvicama nije održana nikakva tematska ni vikend sjednica. Naime, neki ljudi iz Vlade i uspješni hrvatski gospodarstvenici te bankari našli su se tamo da bi raspravili perspektivu i utvrdili što je potrebno da bi se brže pokrenuo investicijski ciklus, a razmotreni su i drugi problemi hrvatskog gospodarstva i financijskog sektora. Odluka o investicijama od 11 mlrd donesena je na tematskoj sjednici Vlade, ali u Zagrebu i riječ je o konkretnim iznosima unesenim u planove i programe poduzeća.

Dragutin Bračun nije prihvatio odgovor niti napomenu potpredsjednice da je njegovo pitanje dijelom bio politički govor. Zar je politički govor, upitao je, to što je ukazao da je socijalna slika Hrvatske gora iz dana u dan, da je sve više nezaposlenih, da je sve više gladi, kakve nije bilo ni tijekom najvećih ratnih operacija.

Željka Antunović pojasnila je da je političku retoriku spomenula kao odgovor na njegove izraze (SDP-ovi trabanti i sl.), a nikako na ocjenu gospodarske i socijalne situacije u Hrvatskoj izrečenu - dometnula je - tek u drugom istupu zastupnika. Ona jest teška, nitko iz vlasti nikad nije rekao da nije, i Vlada čini sve da se u okviru realnih mogućnosti pridonese poboljšanju situacije.

Kad je riječ o plaćama, one su prošle godine rasle prosječno 10 posto. Pozitivnu tendenciju pokazao je - također u mandatu ove Vlade - i gospodarski rast, koji je godinu prije toga imao negativnu stopu. Pad zapošljavanja bit će zaustavljen ove godine, rekla je potpredsjednica

Antunović, napomenuvši da će tome pridonijeti i povećane investicije dijelom planirane od države.

U tijeku izmjena Zakona o rudarstvu

Miroslav Pečevski (HSS) upitao je ministra zaštite okoliša je li upoznat s problemima iskopa (npr. i u Varaždinskoj županiji) preostalih nakon vađenja šljunka u koje se sada - iako se govorilo o novim ribnjacima - odlaže otpad. Inspektori su o tome obaviješteni, urgiralo je jedno dioničko društvo prema tadašnjem Ministarstvu (upravi za zaštitu okoliša) ali se nije poduzelo ništa.

Božo Kovačević, ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja odgovorio je da je s problemom upoznat ali da to nije u nadležnosti njegova ministarstva. Izvjestio je zastupnika da su u toku izmjene i dopune Zakona o rudarstvu, s osnovnim ciljem da se omogući inspektorima zapljena sve opreme zatečene u ilegalnoj eksploataciji šljunka. To će biti, naglasio je ministar, moćan instrument u sprječavanju ilegalne eksploatacije šljunka.

Kad je riječ o legalnim eksploatacijama, inspekcija treba utvrditi poštuju li se odredbe ugovora o koncesiji i inspektori će biti poslani na lice mjesta da to utvrde. Njihova efikasnost, međutim, ovisi, upozorio je ministar, o radu sudova - ali u 30 posto slučajeva došlo je do zastare prekršajnih prijava a u 70 posto od ponesuiranih slučajeva izrečene kazne su manje ili minimalne.

Riječ je o vodoprivrednoj slivnoj naknadi

Dr. Živko Kolega (HDZ) upitao je kani li se išta poduzeti, u sklopu poticaja razvoja i olakšanja života na otocima, da se zakonom od obveze plaćanja vodne naknade izuzme otočno stanovništvo te područja državne skrbi (bar dok je ovakva situacija) te hoće li se predložiti izmjena zakona kojom bi se utvrdila obveza naplate vodne naknade pravnoj osobi koja utvrđuje njezinu visinu, odnosno koja je odgovorna za utrošak tih sredstava. Zastupnik je s tim u svezi napomenuo kako su građani zapljusnuti uplatnicama za plaćanje vodne naknade te da s tim nametom gradovi nemaju baš nikakvu vezu (ne utvrđuju visinu niti

odlučuju o utrošku prikupljenih sredstava, a i ne mogu objasniti svojim građanima kamo su sredstva otišla nakon prebacivanja s računa grada na račun Hrvatskih voda. Uplatnice se šalju čak i stanovnicima malih i udaljenih otoka, na kojima je pitanje vodoopskrbe, kako reče, još u sferi znanstvene fantastike, i čiji stanovnici kubik vode dopremljen do cisterni plaćaju 60 kuna.

Zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo **Venko Ćurlin**, objasnio je da ova naknada osim u nazivu nema nikakvu neposrednu vezu s vodoopskrbom, koja se financira iz drugih izvora. Riječ je o vodoprivrednoj slivnoj naknadi, koja se ubire na području sliva i troši za njegovo uređenje. Prijedlog programa uređenja pripremaju stručne službe javnoga vodoprivrednog poduzeća Hrvatske vode, a verificira ih svaka županijska skupština. Vlada utvrđuje visinu naknade koja se troši za uređenje onih vodnih tokova koji nisu u nadležnosti države. Radi se, dakle, o solidarnosti na razini sliva.

Oslobađanjem od takve naknade ili njezinim ukidanjem došlo bi u pitanje održavanje određenih vodotoka.

Odgovor je zastupnik Kolega popratio napomenom kako bi ipak trebalo pomoći otočkom stanovništvu, jer stanovnik Premude (koja ima samo kišnicu), ne može shvatiti da mora plaćati ovu naknadu.

Izgradnja ceste - u narednih nekoliko godina

Kruno Peronju (HDZ) zanima kada će započeti rekonstrukcija dijela sada državne ceste - prema Sućuraju poglavito dijela Jelsa-Poljica te rekonstrukcije trajektnog pristaništa u Sućuraju. Potpitanje istog zastupnika je - kad će se dovršiti izgradnja školske sportske dvorane u Jelsi na otoku Hvaru.

Ministar pomorstva, prometa i veza **mr. Alojz Tušek**, izvijestio je zastupnika da će se spomenuta cesta izgraditi u narednih nekoliko godina, jer ta cesta nije prioritet. Pokušava se, međutim, u okviru mogućnosti, kroz Jadroliniju i pojedine koncesije, javnim natječajem, privatnim brodarima podržavati što kvalitetnija veza otoka s kopnom. Hvar je posebno zastupljen u planovima, ima najbolje uređeno otočko trajektno pristanište i novi tunel.

U svezi sa školskom dvoranom zastupniku je pisani odgovor obećao

dr. **Vladimir Strugar**, ministar prosvjete i športa.

Afirmacija Daytona i moguća nadgradnja

Dr. **Paško Bubalo (HDZ)** upitao je što Vlada misli poduzeti u smislu dogradnje Daytonskog sporazuma, odnosno njegove izmjene ("Daytona 2").

Odgovorila je zamjenica ministra vanjskih poslova, dr. **Vesna Cvjetković-Kurelec**. Republika Hrvatska će razvijati odgovarajuće aktivnosti na dva usporedna kolosjeka. Prvi je afirmacija Daytonskog sporazuma i njegova implementacija, a drugi - početak razmatranja mogućih puteva njegove nadgradnje.

Vlada vodila računa o tome da dispariteta nema

Petar Novački (HSS) upitao je kako će se riješiti problem dispariteta kad je riječ o decentralizaciji u zdravstvu, osnovnom školstvu, srednjem školstvu, socijalnoj skrbi. Raskorak između prava i obveza, npr., za Međimursku županiju i grad Čakovec, iznose 24,5 milijuna kuna, koje bi trebalo nadoknaditi novim porezima, prizvezima ili redefinicijom postojećeg modela financiranja tih potreba.

Potpredsjednica Vlade, **Željka Antunović** odgovorila je da je Vlada, predlažući spomenute zakone, vodila računa da nema dispariteta. Ukupne obveze koje se prenose na lokalnu samoupravu verificirane su u iznosima koliko su koštale državni Proračun i planirano je da se isti iznosi osiguraju u lokalnim proračunima.

Vlada je već usvojila Prijedlog privatizacije

Nakon upozorenja kako su zastupnici zakinuti jer Aktualnom satu ne prisustvuje premijer te da je tek 25 posto ministara, **Branko Močibob (HDZ)** upitao je hoće li ministrica turizma imati odlučujući utjecaj na prodaju turističkog portfelja u Istri te koji će model Vlada zauzeti u slučaju Anite iz Vrsara te Lagune, Novigrad. Tko će prodavati - ministrica ili ministar Linić.

Ministrica turizma, **mr. Pave Župan-Rusković** izvijestila je zastupnika da je Vlada već usvojila prijedlog privatizacije, (kojeg je Ministarstvo turizma predložilo i

objasnilo). Hrvatsku ne zanima masovni turizam već kvaliteta - kakvi će biti gosti i kakva ukupna njihova potrošnja. Prva strategija je, dakle, kvalitetni turizam.

Veliki broj domaćih tvrtki ima dio imovine koja uopće nije presudna ni bitna za njihovo daljnje poslovanje, a to je šansa lokalnom stanovništvu da prenesu nešto u svoje vlasništvo. S bankama su potpisani povoljniji krediti, koje Vlada subvencionira upravo zato da što prije krene malo poduzetništvo.

Ministrica turizma još je rekla kako bi tamo gdje jedna tvrtka pokriva cijeli grad to trebalo razbiti, osim ako nije riječ o strateškom partneru, koji inzistira na cijelom poduzeću.

Za područje Istre posebno je važno pitanje ESO programa. Ako je itko u državi prevaren to su mali dioničari i vara ih se i danas. Stoga se apsolutno prihvaća da u tvrtkama u kojima postoji interes malih dioničara oni dobiju dodatan paket dionica, pod uvjetom da se može dokazati daljnji razvoj tvrtke. U slučaju da je tvrtka u financijskim problemima takav bi program teško prošao, dok su prošli programi "Anite" i "Lagune".

Branko Močibob je postavio potpitanje - zar Vlada doista neće dopustiti da u tvrtke koje su poslovale pozitivno i imaju izuzetno dobru strukturu ne uđu strateški partneri (kao u slučaju "Arenaturista" iz Pule) već da mali dioničari dodatno uđu u vlasništvo.

Pozitivno odgovorivši na upit, ministrica turizma rekla je kako je od početka dogovoreno da se nijedna odluka neće donositi bez resornog ministarstva, da će operativno Fond obaviti cijeli posao, ali da će koncept i prijedlog konačnog partnera svakako doći iz Ministarstva. Uvijek ide u natječaj i ovisno o tome tko se javi Ministarstvo turizma predložit će onoga koga bude smatralo najkvalitetnijim (nije uvijek najvažniji novac, već što to znači za daljnji razvoj turizma i tvrtke).

Nacionalni park Brijuni

Zastupnik **Aldo Skira (IDS)** zapitao je kojoj će općini pripasti Brijunski arhipelag. U javnosti se spominje da i Općina Fažana i Grožnjan računaju na ovu mogućnost, pa bi Vlada trebala odrediti sporne administrativne granice. Na ovo je pitanje odgovorio ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja **mr. Božo Kovačević** i

konstatacijom da su Brijuni nacionalni park, odnosno područje od posebnog nacionalnog interesa. Status nacionalnih parkova uređuje se Zakonom o proglašenju nacionalnih parkova, a u tom periodu Brijuni neće pripasti ni jednoj općini. Za funkcioniranje nacionalnog parka odgovorna je javna ustanova koja funkcionira u skladu sa Zakonom o javnim ustanovama, Zakonom o zaštiti prirode, Zakonom o proglašenju nacionalnog parka i u skladu sa svojim statutom. Nadležno ministarstvo obvezno je za donošenje prostornog plana svih nacionalnih parkova, uključujući i Brijune, zaključio je ministar, potvrđujući i dodatni pismeni odgovor.

Zaštita hendikepiranih

Zastupnik **Zlatko Komadina (SDP)** podsjetio je na statusna prava hendikepiranih osoba i utvrdio da se ovo pitanje u svijetu uređuje nizom zakona i zakonskih uredbi. Često puta kod nas se donose različita rješenja za osobu koja ima istu invalidnost, a razlika se odnosi na okolnosti stradanja. Ovu je situaciju protumačio na različitom vrednovanju invalidnosti slijepih osoba i drugim vrstama tjelesnog oštećenja poput dječje paralize. Zanimao se kada Vlada Republike Hrvatske kani u saborsku proceduru uputiti cjelovit zakon kojim će se na jedinstven način urediti prava svih invalidnih osoba, prema načelu jednakih posljedica invalidnosti. Ovaj bi koncept bio pravedniji umjesto dosadašnjeg tumačenja prava prema raznim uzrocima koji su doveli do invaliditeta.

Na ovo je pitanje odgovorio zamjenik ministra rada i socijalne skrbi dr. **Bože Borko Žaja**. On je najavio skoruraspavu i usvajanje Zakona o profesionalnom osposobljavanju i zapošljavanju invalida. Taj će se zakonski propis odnositi na osobe oštećenoga zdravlja, a trebao bi se riješiti i status zaštitnih radionica. Upozorio je da su takvi pogoni danas u teškom položaju, te naveo da su se i na njima prelamali zakoni koji se odnose na otvorenu privredu i tržište. Naveo je zatim imena ovakvih pogona diljem Republike Hrvatske čiji bi se status trebao preciznije riješiti. Smatra da se i cjelokupna domaća javnost mora pozitivno očitovati oko pitanja invalida i invalidnosti, a nadležno ministarstvo analizira sva

zakonska prava, uključujući i invalidska i umirovljenička, koja se nalaze u domeni solidarnosti.

Emisije za iseljeništvo

Zastupnik **Petar Katalinić (HDZ)** ocijenio je da postoje ozbiljni problemi koji se odnose na informiranje hrvatskog iseljeništva izvan Republike Hrvatske. Ocjenjujući da se ovim pitanjem uređuju temeljna nacionalna pitanja, zastupnik je zapitao je li točna informacija o obustavljanju posebnih emisija za iseljeništvo u elektronskim medijima. Požalio se na rad Hrvatske matice iseljenika te zapitao zašto Vlada Republike Hrvatske ne provodi odluke Hrvatskog sabora koji se jasno očitovao o rečenom pitanju.

Na ovo je pitanje odgovorila potpredsjednica Vlade, **Željka Antunović** ističući da Vlada kvalitetno surađuje s hrvatskom dijasporom. Upozorila je ujedno da su dosadašnji putevi izvršavanja rečenih ustavnih obveza bili isprepleteni privatnim interesima i kanalima, pa su kritike motivirane ovim razlozima. Ovoga trenutka emitira se radio-program, a u pripremi su i televizijske emisije, zaključila je potpredsjednica Antunović. Zastupnik je ocijenio da će se posebnim emisijama za dijasporu ukloniti nespornosti, ali je istovremeno i upozorio da sadašnji ravnatelj HMI nije na očekivani način ostvario potrebnu razinu komunikacije s predstavnicima dijaspore.

Proizvodnja i prodaja hrane

Zastupnik **Ivan Novosel (HDZ)** upozorio je da pojedini poljoprivrednici u Karlovačkoj županiji imaju svoje posjede i u susjednoj državi. Istaknuo je da se problemi javljaju kod transporta i prodaje prehrambenih proizvoda. Trebalo bi, smatra, pojednostaviti kompliciranu zakonsku i carinsku proceduru kako bi svoje proizvode mogli neometano dopremiti kući. Upozorio je da se zakonski propisi dosljedno provode samo na malim proizvođačima, dok istovremeno velike količine hrane prolaze granicu bez potrebne sanitarne kontrole.

Ministar poljoprivrede i šumarstva, mr. **Božidar Pankretić** najavio je pismeni odgovor. Smatra da se trebaju prethodno proučiti zakonski propisi kojima se uređuje malogranični promet. Upozorio je da se sanitarni propisi trebaju provoditi, ali

ne na štetu ljudi koji žive u pograničnom području. Odgovarajući na drugi dio pitanja, ministar je procijenio da je u prošlosti bilo uvoza prehrambenih proizvoda koji se nisu adekvatno kontrolirali. Smatra da se to događalo u jeku prošlogodišnje turističke sezone, a poželjno bi bilo da se svaki turist odluči za konzumaciju zdrave domaće hrane.

Raste nezaposlenost u Vukovaru

Zastupnik **Dragan Papac (HDZ)** upozorio je na zabrinjavajuće gospodarske trendove u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Sve je veći broj nezaposlenih, a gospodarske aktivnosti nisu na očekivanom nivou. Mišljenja je da bi predstavnici Vlade Republike Hrvatske trebali biti spremniji na razgovore s lokalnim gospodarstvenicima kako bi se prevladalo ovo teško stanje. Zapitao je što Vlada namjerava učiniti da zaustavi negativne trendove u gospodarstvu u Vukovarsko-srijemskoj županiji.

Ponovno je riječ uzela potpredsjednica Antunović i podržala težnje lokalnih struktura da se što prije saniraju gospodarski problemi i smanji nezaposlenost. Ocijenila je da bi mogla korisno posredovati na najavljenom predstojećoj Koordinaciji za područje od posebne državne skrbi, koju priprema Vlada Republike Hrvatske.

Upitne dotacije "Hrvatskom slovu"

Zastupnik **Julije Derossi (HDZ)** kritičkim se riječima osvrnuo na najavljeno ukidanje novčanih dotacija tjedniku za kulturna zbivanja - "Hrvatskom slovu". Ocijenio je da je u tom slučaju ministar **Antun Vujić** podlegao političkim kriterijima, te tako izvršio kulturnu i političku diskriminaciju. Prijašnji ministri kulture nisu odobravali ovakve podjele i osiguravali su dotacije i listovima koji su imali drugačiji politički i urednički profil od kriterija vladajućih struktura, upozorio je zastupnik.

Zamjenica ministra kulture, dr. **Biserka Cvjetičanin** ocijenila je da je spornu odluku donijelo nadležno povjerenstvo prema utvrđenim kriterijima o kvaliteti sadržaja. Smatra da Ministarstvo kulture potiče pluralizam kulturnog mišljenja, pa

kritike nisu upućene na pravu adresu. Zastupnik Derossi nije prihvatio iznijeto obrazloženje upozoravajući da je u uređivačkoj politici sudjelovalo mnoštvo eminentnih i potvrđenih stvaralaca i kulturnih djelatnika, a i osobno je uređivao ovaj list. Smatra da su iznijeti argumenti uvredljivi i vrlo relativni.

Razvoj domaćeg stočarstva

Zastupnik **Vinko Jelić Balta (HDZ)** upozorio je da stagnira proizvodnja i otkup mlijeka u Republici Hrvatskoj, a slični se trendovi mogu očitovati i u svinjogojstvu gdje se broj domaćih krmača smanjio za punih 30% u odnosu na prošlogodišnje pokazatelje. Ocijenio je da pretjerana liberalizacija uvoza škodi interesima domaćih seljaka.

Odgovarajući na ovo pitanje ministar Pankreć ocijenio je da je naslijedeno teško stanje u poljoprivredi koje zahtijeva duži vremenski rok za uklanjanje nagomilanih poteškoća. Poseban su problem staračka domaćinstva koja nisu u stanju pratiti potrebe domaćeg tržišta niti ući u potrebne poslove modernizacije posjeda. Najavio je veća kreditna ulaganja u stočarstvo koje bi trebalo naići i na podršku Savjetodavne službe Hrvatskog stočarskog selekcijskog centra. Ocijenio je da će i svinjogojstvo ove godine polučiti znatno bolje rezultate. U svom ponovnom javljanju zastupnik Vinko Jelić - Balta upozorio je da treba voditi računa o problemima otkupa zbog poznatih problema oko zaraznih bolesti koje vladaju u Europi. Zbog ovih su okolnosti i domaći proizvođači imali značajnih problema koji se manifestiraju prilikom otkupa uzgojene stoke. Ministar je zatim pridodao i podatak da je Vlada na prijedlog nadležnog ministarstva ove godine usvojila novi poticaj za žensku telad koji iznosi 1.000 kuna po grlu. Ovi potezi svjedoče kako je Vlada svjesna navedenih problema, kao i potreba da se zaštiti i unapređuje domaće stočarstvo, zaključio je ministar.

Rekonstrukcija postojećeg koncepta gospodarstva

Zastupnik mr. **Franjo Križanić (HDZ)** upozorio je da je stanje u gospodarstvu izuzetno teško i dramatično, a pojedine donijete mjere

imaju elemente kaotičnosti. Smatra da se nisu potvrdila očekivanja o ozdravljenju privrede nakon niza realiziranih stečajeva nelikvidnih poduzeća. U uvjetima tržišnog koncepta svatko je bio svjestan da odlazak poduzeća u stečaj jedno znači i propast za zaposlene. Od sveukupno 1422 stečaja, nijedno se poduzeće, nastavio je zastupnik, nije uspjelo oporaviti niti iznova osposobiti za proizvodnju. Citirao je zatim upozoravanja i analize eminentnih hrvatskih gospodarstvenika, koji su zatražili iskušavanje i drugačijih gospodarskih solucija. Smatra da bi trebalo pokrenuti građevinske potencijale koji bi ubrzali zapošljavanje i tako pružili impuls hrvatskom gospodarstvu. Zatražio je odgovor na pitanje zašto nitko od nadležnih ministarstava ne potakne okončanje, već napola dovršenih objekata koji bi pomogli ozdravljenju hrvatskih gospodarskih prilika.

Potpredsjednica Vlade, **Željka Antunović** najavila je detaljniji pismeni odgovor, te dodala da Vlada ne može prihvatiti ocjene o donesenim "kaotičnim mjerama". Smatra da politika stečaja nije promovirana kao najbolji koncept izlaska iz gospodarskih poteškoća, iako je ta mjera normalna pojava u tržišnim gospodarskim sustavima u svijetu. Ocijenila je da ipak ima primjera ozdravljenja nakon provedenog stečaja, navodeći primjer "Tiska". Podsjetila je na poticajne zakonske mjere namijenjene gospodarstvu, navodeći između ostalog i povoljnije cijene energenata i snižavanje svih poreznih davanja. Poslovne strukture trebale bi krenuti s restrukturiranjem onog dijela gospodarstva koje se može potvrditi na zahtjevnom tržištu ili preusmjeriti proizvodnju na profitabilnije proizvode. Upozorila je na kraju, da postoji još niz razloga koji su doveli do gospodarske stagnacije u prethodnom desetogodišnjem periodu.

Interventni otkup junadi

Zastupnik mr. **Vladimir Mesarić (KDM)** rekapitulirao je sve tegobe koje prate uzgajivače i stočare prilikom otkupa goveda. I u Republici Hrvatskoj se prelamaju vanjske nepogode iako do sada nisu registrirani slučajevi oboljevanja. Smatra da su ova kretanja već nanijela veliku štetu uzgajivačima goveda i mesoprerađivačima u

Republici Hrvatskoj. Mogućnost djelomične naknade štete putem otkupa ocijenio je pozitivnim ocjenama, te zatražio stroži nadzor "crnog tržišta" i zabranu nekontroliranog uvoza. Pitao je ministra Pankrećića hoće li se sredstvima državnog proračuna namiriti troškovi preventivnih mjera i dijagnostike. Zanimao se osim toga hoće li se osigurati pravovremeno informiranje od stručnjaka kako bi se izbjeglo širenje panike, odnosno otklanjanje velikih nepotrebnih šteta.

Ministar Pankrećić ocijenio je da je hrvatska javnost detaljno obaviještena oko interventnog otkupa stoke. Podsjetio je na cijene i strukturu otkupa, te ocijenio da pristižu vrlo pohvalne kritike s terena. Ostvarena je suradnja i sa slovenskim ministarstvom koje je dozvolilo provoz naših proizvoda za Italiju, a izvoz žive stoke dogovoren je za Republiku Makedoniju. Ukazao je zatim da određeni potezi govore da se situacija smiruje, te se bilježi porast potrošnje junećeg mesa. Hrvatska je osigurala mogućnost brzih testova koji će se moći provoditi ubrzo nakon isporuke koja se očekuje iz Švicarske. Javnost će pravovremeno biti obaviještena o svim novim detaljima, obećao je na kraju odgovora ministar Pankrećić.

Nadzor granica

Zastupnik **Željko Režić (HSL)** upozorio je da se na neuređenim tržištima, poput "Arizone" u susjednoj Bosni i Hercegovini mogu kupiti i namirnice sumnjive kvalitete pa bi Vlada trebala povesti računa o ovim činjenicama kako bi se zaštitila domaća proizvodnja i tržište. Potpredsjednica Antunović istaknula je da Vlada prati situaciju, ali ne može utjecati na zatvaranje "divljih tržišta" u susjednoj državi. Sukladno postojećim propisima o nadzoru roba i granica, Vlada će pronaći načina da zaštiti domaće tržište i zdravlje građana. Sa susjednom se državom vode razgovori oko drugačijeg definiranja i uvođenja kvalitetnijih graničnih prijelaza čiji bi se sadašnji broj trebao smanjiti.

Omogućiti institut referenduma građana

Zastupnik **Ivan Brleković (HDZ)** kritičkim se riječima osvrnuo na najavljenе ustavne promjene.

Upozorio je da se Ustav kao najviši zakon jedne države ne bi trebao često i olako mijenjati zbog pragmatičnih političkih interesa. Zapitao je Vladu kani li prihvatiti referendum kojim bi se građani Republike Hrvatske očitovali oko najnovijih ustavnih promjena.

Potpredsjednica **Antunović** najavila je vlastitu otvorenost i spremnost da odgovori na sva pitanja koja su od važnosti za Županijski dom. Ocijenila je ujedno da osobno nikad nije ignorirala ovo tijelo, a takav je i stav Vlade Republike Hrvatske. Vlada nije raspravljala o mogućem prijedlogu održavanja referenduma, pa se ne može očitovati u njeno ime. Osobno podržava institut referenduma, ali ne i u rečenom slučaju.

Smanjenje sredstava za korisnike Proračuna

Zastupnik **Ivan Novoselec (HDZ)** ocijenio je da će Vlada smanjiti masu sredstava predviđenih za plaće za desetak posto. Zapitao je s kakvim stajalištima Vlada ulazi u razgovore sa socijalnim partnerima, i za koliko postotaka očekuje pad plaća. I na ovo je pitanje odgovorila potpredsjednica Vlade ukazujući da se vode razgovori sa sindikatima i poslodavcima oko ostvarenja socijalnog pakta. Ponovila je da stajalište Vlade ne ide prema smanjenju plaća već je težnja da javni i gospodarski sektor u ovoj godini ostane na istoj razini kao i prethodne godine. Vlada je vodila pregovore i s MMF-om kako bi se otklonile barijere

koje stoje pred hrvatskim gospodarstvom. Dodala je istovremeno da se ovi razgovori ne trebaju dovoditi u korelaciju s politikom plaća.

Lokalne prometnice

Posljednje pitanje koje se odnosilo na buduću sudbinu lokalne željezničke pruge Pleternica - Našice, uputio je zastupnik **Milan Markanjević (HPS)**. Ministar pomorstva, prometa i veza mr. **Alojz Tušek** potvrdio je da osobno neće ukinuti ni jednu prugu, jer će potrebne odluke o željezničkim prugama donositi Hrvatski sabor.

J.R.; V.Ž.

AKTUALNI PRIJEP DNE

Na novoj desetoj sjednici Zastupničkog doma za sudjelovanje u okviru Aktualnog prijedpodneva prijavilo se oko šezdesetak zastupnika. Na brojna pitanja zastupnika odgovarali su premijer i resorni ministri, a odnosila su se na vodno gospodarstvo, predstojeći popis stanovnika, napose naše dijaspore, mirovine, privatizaciju turističkog portfelja, upis nekretnina, prisluškivanje telefona, zdravstvo,

Vladinu politiku prema Hrvatima u BiH, potpisivanje sporazuma sa MMF-om itd.

Slaba naplativost slivne vodne naknade

U uvodnom obrazloženju svog pitanja **Marijan Maršić (HSS)** upozorio je na probleme u svezi s naplatom vodne naknade na području Slavonije. Naplatom prikupljena sredstva nisu dostatna ni za najosnovnije održavanje vodnih sustava, a s druge strane većina seljaka nema mogućnost plaćati tu naknadu. Na sudovima u Đakovu, Vinkovcima i Županji donesena su 84 ovršna rješenja kojim se provodi

ovrha pljenidbom i prodajom nekretnina, tj. poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu ovršnika. U pripremi je još više od 1400 ovršnih prijedloga protiv seljaka koji nisu uplatili spomenutu naknadu od 1996. do 1999., tvrdi ovaj zastupnik. Stoga ga zanima što Vlada može poduzeti kako bi se ublažio ovaj problem?

Po riječima **Radimira Čačića**, ministra obnove i graditeljstva ovaj je problem već duže vremena prisutan u javnosti, a ne samo u Slavoniji. Obećao je zastupniku već za sljedeću sjednicu odgovor u pisanoj formi, te dodao kako su sadašnji propisi takvi da se naknada mora plaćati.

U ponovnom istupu zastupnik je podsjetio da je lani u svibnju postavio

pitanje sličnog sadržaja, a Vlada predložila odgovarajuće mjere za rješavanje problema. Upozorio je ministra da se radi o vrlo složenom pitanju, a po mišljenju zastupnika i potencijalnom političkom problemu.

Popis Hrvata izvan domovine

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) prosvjedovala je zato što Ministarstvo vanjskih poslova nije na vrijeme obavijestilo hrvatsko iseljeničtvo i hrvatske državljane u inozemstvu da se provodi popis stanovništva od 1. do 31. ožujka te pitala ministra hoće li zbog tog propusta biti smijenjen ministar vanjskih poslova?

Premijer **Račan** je priznao da u provedbi popisa ima nekih problema, ali vjeruje da kašnjenja u pripremi neće biti jer s tim u svezi već idu upute iz ministarstva. Rekao je još kako ne namjerava zato smjenjivati ministra vanjskih poslova gospodina Piculu.

U ponovnom istupu zastupnica **Babić-Petričević** rekla je kako je najmanje četiri tjedna prije spomenutog roka Ministarstvo trebalo obavijestiti hrvatsko iseljeničtvo o predstojećem popisu kao što je uobičajeno u domovini i svijetu. U naša veleposlanstva i generalne konzulate još nisu stigle pomoćne popisnice, a trebale su tamo stići ako ne još prije četiri tjedna onda barem do 1. ožujka, primijetila je zastupnica.

Uzvratio je premijer **Račan** konstatacijom kako još uvijek nije istekao rok od četiri tjedna za dostavu spomenutih materijala.

Minimalna mirovina

Damir Kajin (IDS) upozorio je da umirovljenici s minimalnom mirovinom od 1484,40 kuna nisu dobili ni kune povećanja pri usklađivanju mirovine te upitao ministra rada i socijalne skrbi očekuje li se uskoro viša minimalna mirovina ili izmjena članaka 3. i 4. Zakona o usklađivanju mirovina.

Ministar **Davorko Vidović** kazao je da nije realno očekivati da će se te mirovine u ovoj godini povećati. Objasnio je to ozbiljnim problemima u mirovinskom fondu. Ukoliko se troškovi života budu povećavali tada će se sukladno zakonu usklađivati te i sve druge mirovine (zasad je to dva puta godišnje), rekao je ministar. Dodao je još da je u tijeku usklađivanje mirovina s troškovima života i rastom plaća u proteklih šest mjeseci.

To konkretno znači da će nakon usklađivanja u ožujku ove mirovine kao uostalom i sve druge mirovine u Republici Hrvatskoj porasti za 2,6 posto, a isplata bi uslijedila u travnju ove godine, komentirao je **Damir Kajin**. Ipak drži da je kategorija ljudi s minimalnim mirovinama na izvjestan način zakinuta.

Privatizacija turističkog portfelja

U Istri postoje dvije turističke tvrtke koje uspješno posluju i u pretežitom su državnom vlasništvu, spomenula je **Jadranka Katarinčić-Škrlić** (HSL). Radi se, kaže, o "Aniti" u Vrsaru gdje država ima 56 posto dionica i "Laguni" u Novigradu sa 38 posto dionica u vlasništvu države. Ono što je zajedničko tim tvrtkama jesu zakulisne igre što su se počele voditi od ljeta lani sve do današnjih dana, a sve sa ciljem onemogućavanja provođenja zaključaka Vlade iz lipnja i studenoga 2000. Nakon sjednice Vlade na kojoj se raspravljalo kako ići dalje s privatizacijom turističkog portfelja pokrenuta je, kaže, lavina prozivki od IDS-a pa je zastupnica s tim u svezi pročitala i neke napise kao: "Vlada nas je izigrala", "Učinit ćemo sve da spriječimo privatizaciju kakvu predlaže Vlada" itd.

Kao posljedica svega smijenjen je direktor u "Laguni" koji je dobio otkaz i pokrenut postupak promjene članova nadzornih odbora kaže ova zastupnica. Činjenica je, međutim, da uspjeh spomenutih tvrtki dijele i njihovi direktori i menadžment.

Zastupnica je zato pitala što je Vlada obećala IDS-u i Istrijanima, i zašto obećano nije izvršila? Je li Vlada, i zašto protiv radnika tih tvrtki, te što je s radničkim dioničarstvom?

Odgovarajući na pitanje zastupnice potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** ustvrdio je da je Vladin prijedlog upravljanja državnim portfeljom vezan i sa Zakonom o privatizaciji koji se dovršava za raspravu u Saboru. Za Vladu pretvorba je završena, a proces privatizacije tek slijedi, a radničko dioničarstvo ne bi trebalo prelaziti 25 posto.

Radnici mogu sudjelovati u stjecanju većinskog paketa dionica, ali prema tržišnim uvjetima i u konkurenciji s ostalim ponuđačima, kazao je Linić. Vlada ne misli nikoga varati, ali tamo gdje raspolaže s većinskim paketom dionica (iznad 50

posto) zainteresirana je da radnici participiraju u upravljanju tvrtkom. Uostalom, o takvom će prijedlogu raspravljati zastupnici. Prema tome, Vlada nije imala nikakvih dogovora s bilo kojom strankom.

U ponovnom javljanju zastupnicu **Katarinčić-Škrlić** je interesiralo kani li se što učiniti s obzirom na pokrenut postupak oko smjene nadzornog odbora odnosno hoće li biti vraćen smijenjeni direktor u "Laguni".

O direktoru će odlučivati nadzorni odbor, odluke nadzornog odbora nastojat će se usuglasiti između resornog ministarstva, Fonda za privatizaciju, lokalne samouprave i dijela zainteresiranih zastupnika, odgovorio joj je potpredsjednik **Linić**.

Zemljišne knjige

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) podsjetila je na 1. siječnja 1997. godine kada je donesen Zakon o zemljišnim knjigama i određen rok od pet godina za preoblikovanje tih knjiga elektronskom obradom podataka. Ujedno je određen rok u kojem će vlasnici nekretnina uknjižiti (upisati) iste u zemljišne knjige. Prošlo je četiri godine, a malo je u tom pravcu napravljeno, a u zemljišno-knjižnim odjelima teška je situacija, a napose na Općinskom sudu Zagreb gdje je najteže. Zastupnicu je zanimalo tko je kriv za takvo stanje u gruntovnici.

Odgovarajući na pitanje **Ranko Marijan**, zamjenik ministra pravosuđa, kazao je da za takvu situaciju nisu krivi zemljišno-knjižni odjeli jer rade u otežanim uvjetima. Drži da je najveći problem usklađivanje faktičnog i zemljišno-knjižnog stanja. Tako npr. većina dijelova Grada Zagreba gdje ljudi žive već desetljećima evidentirani su u zemljišnim knjigama kao oranice i livade, a to znači da nisu upisane zgrade niti su one etažirane. Napominje kako se vrlo brzo može prebaciti stanje zemljišnih knjiga na automatsku obradu podataka, i to je najmanji problem, ali se s tim prebacivanjem prebacuju i sve dubioze i neusuglašenosti. Kada bi se prema postojećem rješenju usklađivali zemljišno-knjižni podaci i faktično stanje tada bi trebalo desetljeća za to, a procjena je Svjetske banke da bi cijeli taj postupak koštao oko 2 milijarde dolara. To je i razlog zašto se intenzivira rad na drugačijem rješenju evidencije kako bi se ona

vodila brže, učinkovitije i jeftinije. Postojeći zakon to ne omogućava, kaže zamjenik ministra pa se treba još neko vrijeme strpjeti a nalazimo se pred rješenjem s ciljem da se evidentiraju nekretnine. To je važno jer bez evidencije nekretnina nema cirkulacije, pa tako niti ulaska kapitala u Hrvatsku jer nema jamstva da se hipotekarno zabilježe nekretnine, zaključio je gospodin Marijan.

Privatizacija hotela

Dubravka Šuica (HDZ) upozorila je na različite stavove potpredsjednika Vlade Slavka Linića i ministrice turizma Pave Župan-Rusković o privatizaciji hotela. Kako je moguće, zanimalo je zastupnicu, da Vlada izlazi sa svojom strategijom privatizacije koja podrazumijeva brzu prodaju hotela po trenutnim tržišnim cijenama, a resorna ministrica govori o sasvim drugom privatizacijskom konceptu Ministarstva turizma koji ima podršku stručnog dijela turističke branše. Koji je Vladin koncept privatizacije i hoće li premijer predložiti smjenu koga od njih dvoje.

Premijer Ivica Račan odbio je komentirati, kako je rekao, kalkulacije o sukobima, te ustvrdio kako u Vladi nema razlike u stavovima o privatizaciji tog portfelja. Kazao je kako je u Vladi bilo razlika kada se raspravljalo o privatizaciji toga državnog portfelja, ali da su one poželjne. Naglasio je još kako ne misli smjenjivati dužnosnike zbog različitih mišljenja i ideja.

U ponovnom istupu zastupnica Šuica kazala je kako bi joj bilo razumljivo kada bi ministar poljoprivrede imao drugačije mišljenje o ovom pitanju, ali kada to ima resorna ministrica onda je to brine. Osobno smatra da se najvredniji hotelski kapaciteti trebaju prodavati tek za pet godina i to strateškim turističkim korporacijama, a ne pojedincima koje interesira samo profit, ali ne i ozbiljno ulaganje. Također ju je zanimalo je li točno da je Goran Štok financirao predizbornu kampanju SDP-a pa mu se zbog toga omogućava da jeftino dođe do najatraktivnijih hotela među kojima je zasigurno i dubrovački "Excelsior".

Premijer Račan je s indignacijom odbio, kako je kazao, takve insinacije. Svatko ima pravo na svoje mišljenje glede privatizacije, ali zadaća ove Vlade je da se ta

privatizacija obavi transparentno i pošteno. Gospodina Štroka je, kaže, sreo samo jednom u životu, ali je jedan susret na rivi gdje je SDP održavao skup, bio dovoljan razlog medijima da informiraju o njihovom prijateljstvu.

Reagirala je zastupnica Šuica konstatacijom da je samo upitala je li gospodin Štok financirao predizbornu kampanju SDP-a. Bilo je to samo pitanje, ali ne i njezina tvrdnja, zaključila je ova HDZ-ova zastupnica.

Prometna izoliranost Dalmacije

Po mišljenju Ivana Ninića (SDP) dobro je što Vlada ne zasjeda stalno u Zagrebu jer takvo ponašanje vodi ka poželjnoj decentralizaciji. Stanje u Dalmaciji blago je rečeno katastrofalno jer gotovo sva velika poduzeća zatvorena su ili su u velikim teškoćama, hotelske kuće u problemima, a tu je i prometna izoliranost. Zastupnika je zanimalo hoće li Vlada održati svoju sjednicu u Dalmaciji na temu perspektive izlaska iz krizne situacije u kojoj se našla, te što misli poduzeti da se prekine prometna izoliranost tog dijela naše države.

Premijer Račan potvrdio je da Vlada priprema tematsku sjednicu koju će održati u Dalmaciji svjesna određenih problema glede gospodarskog razvoja te bržeg i boljeg prometnog povezivanja Dalmacije. Vlada je donijela odluku da se ubrza posao na odgovarajućem kvalitetnijem prometnom povezivanju tog našeg područja sa sjevernom Hrvatskom. U tom su smislu intenzivirani radovi na autocesti Zagreb-Plitvice-Split. Izrazio je nadu da će do početka turističke sezone 2003. biti završena rekonstrukcija postojeće ceste od Zagreba do Splita u okviru koje će se izgraditi treća traka na usponima, te završiti zaobilaznice oko naselja i ispraviti oštri zavoji.

Uskatom plina kažnjeni građani Osijeka i Slavonije

U obrazloženju svog pitanja dr. Vilim Herman (HSLŠ) je podsjetio na nedavnu situaciju kada su dijelovi Slavonije i Baranje kao i Grad Osijek ostali bez plina. Tako su, kaže, građani Osijeka i tog dijela Slavonije kažnjeni bez ikakvog opravdanja jer su svoje račune uredno plaćali, ali su bili sporni odnosi između INE i HEP-

a. Zastupnik smatra da odnose između tih tvrtki treba raščistiti, ali ne na račun građana. Sve je to pitanje odgovornosti direktora INE i prvog čovjeka Elektre Slavonije u Osijeku, kaže zastupnik, te dodaje kako se ovako nešto ne bi smjelo više ponoviti.

S tom se konstatacijom složio i potpredsjednik Vlade Slavko Linić, ali kaže kako pritom treba utvrditi tko je za to odgovoran. Drži da je to dužnik, o čijoj će se odgovoriti razgovarati, a nema ništa protiv toga da se i imenuje.

Bez dvojbe za to nisu odgovorni građani Osijeka i Slavonije, rekao je zastupnik Herman. U ovom slučaju je dužnik Elektra Slavonije iz Osijeka. Tvrdi da je postavio pitanje samo zato da se onima koji su financijski disciplinirani i nisu dužnici nikad više ovako nešto ne dogodi.

Vlada čini sve da krivično i materijalno goni one koji ne znaju voditi trgovačko društvo na čijem su čelu vjerujući da će tako zaštititi građane od neodgovornih osoba, uzvratilo je potpredsjednik Linić.

A zamjenik premijera dr. Goran Granić dodao je da je distributer trebao zaštititi građane koji plaćaju račune, a građanima koji to ne čine, napose i takvim tvrtkama, trebalo je isključiti plin prije nego što je to učinila INA. To bi bio pošten odnos jer se računi moraju plaćati, a onaj tko to ne čini mora snositi posljedice, zato uredne platiše moraju biti u cijelosti zaštićeni.

Isplata mirovina

Željka Pavlica (HSLŠ) zanimalo je hoće li Vlada osigurati da umirovljenici dobiju mirovinu do 5. u mjesecu kako bi mogli platiti svoje račune.

Odgovarajući mu ministar financija dr. Mato Crkvenac kazao je kako će se mirovine usklađivati najkasnije do 25. u mjesecu te da uz postojeći stupanj zaduženosti mirovinskog osiguranja nije moguće njegovo daljnje zaduživanje. Mirovine se sada uredno isplaćuju zahvaljujući prije svega stalnim intervencijama državnog proračuna pa će tako biti i u ožujku kada će se vratiti dug mirovinskog osiguranja kako bi ono ponovno bilo solventno i moglo isplaćivati mirovine. Samo sustavna reforma mirovinskog osiguranja te ukupno oživljavanje gospodarstva i povećanje broja zaposlenih može riješiti ovaj problem, podvukao je

ministar Crkvenac. Reforma mirovinskog osiguranja ići će od 1. siječnja iduće godine, a dotad će se činiti sve da isplata mirovina bude što bolja, zaključio je Crkvenac.

Slučaj Perišić

Romano Meštrović (SDP) upitao je ministra vanjskih poslova kako Ministarstvo i Vlada gledaju na činjenicu da u srbijanskoj Vladi sjedi Momčilo Perišić, koji je u Zadru osuđen na 20 godina zatvora zbog ratnih zločina počinjenih u tom gradu, Škabrnji, Nadinu i drugdje.

Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske pravodobno je izrazilo svoje nezadovoljstvo imenovanjem Momčila Perišića potpredsjednikom srbijanske Vlade te ocijenilo da će to bitno otežati proces normalizacije odnosa između Hrvatske i Srbije, rekao je ministar **Tonino Picula**. O takvom našem stavu obaviješteni su predstavnici međunarodne zajednice, i Hrvatska koristi svaku priliku da upravo preko slučaja Perišić obavijesti međunarodnu zajednicu koliko su procesi demokratizacije Srbije kontroverzni i koliko ovakvi potezi Beograda otežavaju proces normalizacije odnosa između nove srbijanske vlasti i susjeda.

Izrazio je nadu u privremeni karakter ovakvog kadrovskog poteza srbijanske Vlade te posebno upozorio da se Perišić, što se tiče Hrvatske, nalazi u diplomatskoj izolaciji, i da nitko od dužnosnika hrvatske Vlade, a nada se i šire, neće kontaktirati s tom osobom. Kazao je još kako ne zna postoji li haaška optužnica za Perišića.

Bilo bi veliko olakšanje kada bi zločinci za počinjene zločine na zadarskom području bili primjereno kažnjeni, pa tako i Ratko Mladić npr. protiv kojega ni bivša, a ni sadašnja vlast nisu podigli optužnicu za ratne zločine, pa bi to trebalo učiniti, uzvratilo je zastupnik **Meštrović**.

Željezara Sisak

Željko Krapljan (HDZ) pitao je premijera što Vlada misli poduzeti kako bi se pomoglo Željezari Sisak u kojoj trenutno radi, ali mjesecima ne prima osobni dohodak 2600 zaposlenika. Zanimalo ga je također je li Vlada našla nekog vanjskog strateškog partnera za Željezaru ili ima neko drugo rješenje za izlaz iz teške situacije u kojoj se ona nalazi.

On je istaknuo kako jedina promjena koja se dogodila što su u vodstvu željezare umjesto Hrvata rukovodioca koji su više puta bili nagrađivani, sada ljudi ... "čudnih imena", Svetozar, Vaso, Vojo, pa zastupnika zanima je li premijeru to poznato?

Premijer **Ivica Račan** je rekao da će vidjeti što je s kadrovskim rješenjima, te dodao da je Željezara Sisak jedan od neriješenih krupnih, možda najkrupnijih problema u Hrvatskoj. Upozorio je da ne postoji strateški partner zainteresiran za željezaru, vjerojatno zato što su ocijenili da stanje u željezari nije podobno za njihovo partnerstvo. Neovisno o svemu tome Ministarstvo gospodarstva ima zadatak da dođe pred Vladu s projektom vezanim za ovu željezaru. Ovog trenutka Vlada nema projekt koji bi zagantirao svjetlu perspektivu željezari, a hoće li do toga doći ovisi ne samo o volji ovog ili onoga u Vladi već i o interesu mogućih strateških partnera koji bi željeli tu uložiti svoje investicije, rekao je premijer Račan.

Nezadovoljan odgovorom zastupnik **Krapljan** se interesirao da li se s nekim već pregovaralo u svezi sa željezaru, te podsjetio da su u razgovoru s potpredsjednikom Linićem Siščani nudili stručnjake da pomognu u rješavanju problema. Od ljudi u željezari upozoren je kako provedene kadrovske promjene nisu stručne.

U ponovnom istupu premijer **Račan** je ponovio kako je Vlada pokušala nešto učiniti u svezi s pronalaženjem strateškog partnera za željezaru, ali nije uspjela, no, dodao je da ukoliko u Sisku imaju rješenje - Vlada će to podržati.

Ponovno uzimajući riječ zastupnik **Krapljan** podsjetio je opet na sastanak koji je prije nešto više od pola godine vođen kod potpredsjednika Linića kada su ponudeni ljudi od struke, ali za to nije pokazano zanimanje.

Osjetivši se pozvanim potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** rekao je kako je Samsung nudio 100 mln dolara opreme koju je trebala platiti hrvatska Vlada tj. državni proračun. Tu nije bilo riječi o pretvorbi i strukturalnoj opremi već naprosto o kupovini opreme, a Vlada neće kupovati opremu da bi financirala strano tržište iz državnog proračuna.

Prisluškivanje telefona

Mr. Marina Jurjevića (SDP) zanimalo je je li on među 34 osobe koje su, prema ministru Lučinu, protuzakonito prisluškivane tijekom 1999. godine.

Ministar unutarnjih poslova **Šime Lučin** je pojasnio da se spomenuti broj odnosi na slučajeve, a ne osobe, i da su ta nezakonita prisluškivanja bila uglavnom u Splitu, Zagrebu i Osijeku te da ona nisu bila u skladu sa Zakonom o unutarnjim poslovima odnosno da naloge nije potpisao tadašnji ministar. Kazao je još da se zastupnikovo ime spominje u svezi s pričama o prisluškivanju u Splitu.

U ponovnom istupu zastupnik **Jurjević** je zatražio da mu ministar decidirano kaže je li bio prisluškivan, a ako je to istina tada mu je čast što je bio visoko plasiran na rang listi prisluškivanih osoba. Upitao je još ministra hoće li netko za to odgovarati.

Ministar **Lučin** je naglasio da osobe koje su bile uključene i na određeni način odgovorne zbog tih nezakonitih radnji, više nisu djelatnici MUP-a. Zaključujući istup rekao je zastupniku ovo: "Da, bili ste prisluškivani Vi ili netko s kim ste često bili u kontaktu".

Reagirao je zastupnik **Ivan Penić (HDZ)** istaknuvši da on kao ministar nikad nije izdavao naloge za prisluškivanje, nego da odgovornost snose ljudi koji su to učinili u Splitu, Osijeku ili drugdje.

Povratka oduzete imovine

U obrazloženju svog pitanja **mr. Željko Glavan (HSL)** podsjetio je na dosadašnji tijek povratka oduzete imovine. To je pitanje sada u drugom planu, a napose osjetljivo pitanje u svezi s povratkom oduzetih stanova nakon odluke Ustavnog suda o ukidanju nekih odredbi Zakona o najmu stanova. Odlukom Županijskog suda u Rijeci naloženo je stanaru jednog takvog stana da ga isprazni u roku od 15 dana. To je, kaže, prvi takav slučaj i za očekivati je da će ih biti sve više, a još uvijek nema zakonskog propisa kojim bi se takve situacije premostile. Otuda i pitanje zastupnika Glavana kada će se napokon donijeti zakonski propisi koji će regulirati tu materiju i popuniti pravnu prazninu nastalu nakon spomenute odluke Ustavnog suda?

Odgovarajući na pitanje zastupnika zamjenik ministra pravosuđa **Ranko Marijan** rekao je kako će Vlada još u ožujku uputiti u saborsku proceduru spomenuti zakonski tekst. Zastupnika **Glavana** zanimalo je što će u međuvremenu biti s ljudima koji dobiju slične presude sudova, a **zamjenik ministra** mu je odgovorio da budući zakon mora akceptirati postojeće stanje te kako se taj problem mora razriješiti njegovim prijelaznim odredbama.

Zamjenik premijera **dr. Goran Granić** rekao je da će polovicom ožujka Vlada utvrditi zakonski tekst i uputiti ga Saboru na raspravu, a zbog složenosti materije koju regulira ići će u dva čitanja.

Koprivnički pilot-projekt u sustavu zdravstva

S obzirom na sve učestalije informacije koje dovode u pitanje sudbinu pilot-projekt Koprivničko-križevačke županije u sustavu zdravstvene zaštite, zastupnik **Stjepan Henezi (SDP)** zamolio je ministricu zdravstva da odgovori koliko takve informacije imaju osnove.

Spomenuti pilot-projekt odnosi se na provjeru integriranog sustava zdravstvene zaštite u spomenutoj županiji, a sve kako bi se onda takav model, sa svim svojim dobrim stranama, mogao primijeniti i u drugim županijama, odgovorila mu je ministrica zdravstva **dr. Ana Stavljenić-Rukavina**. Spomenuti projekt zadire u pitanje primarne zdravstvene zaštite i hitne medicinske pomoći, pojasnila je ministrica te dodala da se na pilot-projektu u Koprivnici radi u kontinuitetu od 19. travnja prošle godine i dosad je završen čitav niz predradnji. Tijekom ove i sljedeće godine u zdravstveni sustav ove županije uložiti će se 11 milijuna dolara. Ovim će se putem pokazati koji segment zdravstvene zaštite treba promijeniti, na kojim područjima, i na koji način. Jer reforma zdravstvenog sustava je proces koji traje, i nikako je ne treba provesti na prečac, zaključila je ministrica.

Hrvatska je zainteresirana za stabilnu BiH

Na pitanje **dr. Ante Kovačevića (HKDU)** hoće li hrvatska Vlada dići ruke od Hrvata u BiH od njihove pravedne borbe za svojom

jednakopravnošću i prepustiti ih međunarodnoj zajednici ili ima neku koncepciju za rješenje, premijer **Ivica Račan** kazao je, da je hrvatska Vlada više puta izrazila zabrinutost za stanje i zbivanja u BiH. Reкао je zatim da je Hrvatska zainteresirana za stabilnost te države i za ostvarivanje ravnopravnosti građana, i sva tri naroda u BiH, ali ishitrene odluke predstavnika hrvatskog naroda dugoročno neće pomoći interesima hrvatskoga naroda. Hrvatska želi pomoći rješavanju otvorenih problema, ali ne u tome arbitrirati. Za razliku od prije, politika tamošnjih Hrvata ne kreira se više nigdje drugdje nego u samoj BiH. U nastavku premijer je rekao kako je Hrvatska zainteresirana za suradnju sa čitavim BiH, a ne samo jednim dijelom. Takvim nastojanjima, ne pomaže ni politika Srbije prema Republici Srpskoj. Nacionalni interes Hrvatske jeste da BiH bude stabilna, nastavio je premijer, te dodao kako se ne želi upuštati u procjenu što će međunarodna zajednica učiniti u sklopu svojeg mandata. Najavio je daljnje nastojanje na rješavanju otvorenih pitanja u korist perspektivnije BiH, a time i u korist stabilnije Hrvatske. Premijer je komentirao ocjene uloge Zdravka Tomca u cijeloj situaciji, rekavši da je on u Mostaru predstavljao vladajuću šestorku, ali da svatko može imati pravo na osobni stav.

U ponovnom istupu **dr. Anto Kovačević** rekao je kako vjeruje u dobre namjere premijera i tezu što stabilnija BiH to jača Hrvatska država, te dodao kako je tu tezu i sam oduvijek branio. Jednako tako vjeruje da premijer dijeli njegovo mišljenje da stabilnosti u susjednoj državi neće biti dok postoji Republika Srpska, u kojoj vladaju rasni zakoni i gdje se ne mogu vratiti Hrvati i Bošnjaci. Interesiralo ga je što Vlada čini da se ukine Republika Srpska i BiH kantonizira i visoko decentralizira, a hrvatski narod bude jednakopravan s ostala dva naroda na svakom pedlju bosanskohercegovačke zemlje.

Premijer **Račan** se složio da status quo u smislu podjele BiH i visokog stupnja samostalnosti Republike Srpske nije doprinos željenoj stabilnosti te države te istaknuo da Hrvatska ima moguću viziju rješenja tog pitanja, ali o tome nije želio detaljnije govoriti dok traju dogovori s međunarodnom zajednicom.

Zdravstvena zaštita za osiguranike iz Mostara

Još 1994. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje potpisao je protokol sa Zavodom za zdravstveno osiguranje u Mostaru, ali je dopisom direktora Hrvatskog zavoda taj protokol 1. ožujka ove godine opozvan, kazala je **mr. Zdravka Bušić (HDZ)**. Tim se protokolom Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje obvezao da će u zdravstvenim ustanovama Republike Hrvatske osigurati zdravstvenu zaštitu specijalističke i stacionarne razine, osiguranicima iz Mostara, pojašnjava zastupnica. U različitim razdobljima ta je pomoć imala različite modalitete i opseg, ali se sukladno oporavku institucija u BiH smanjivala iz godine u godinu, a modaliteti pomoći usuglašavani između Federacije BiH i Republike Hrvatske, podvukla je ova zastupnica. Zanimalo je stoga što će ostati od hrvatske solidarnosti ako se dozvoli ovakvo naprasno ukidanje pomoći tj. na koji je način Hrvatska spremna djelotvorno pomoći opstanak i prosperitet hrvatskoga naroda u BiH, i je li moguće da se ta pomoć produži na određeno vrijeme ili makar ograniči na najužu razinu zdravstvene zaštite koja se ne može pružiti npr. u Kliničkoj bolnici Mostar, odnosno u županijama udruženim u međuzupanijski zavod.

Pružanje tercijarne i sekundarne zdravstvene zaštite spomenutim osiguranicima, a koja je u skladu s navedenim protokolom i dalje je na snazi, a osiguranici koji koriste te oblike pomoći, i dalje su na liječenju u hrvatskim bolnicama, odgovorila joj je ministrica zdravstva **dr. Ana Stavljenić-Rukavina**. Dodala je zatim kako su u ovom trenutku na liječenju i trajnom zbrinjavanju u hrvatskim bolnicama i 344 osobe koje su od 1993. na liječenju u različitim institucijama naše države, a godišnje Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje samo s naslova liječenja bolesnika na tercijarnoj razini izdvoji 25 milijuna DEM. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje nije ni jednim aktom prekinuo ili onemogućio daljnje liječenje takvih bolesnika nego je samo pokrenuo postupak kojim bi se utvrdili uvjeti i način pružanja te pomoći kako ne bi došlo do eventualnih zlorababa, i iznašla sredstva iz kojih bi se to platilo, podvukla je ministrica zdravstva.

U ponovnom javljanju zastupnica **Bušić** ustvrdila je da godišnji proračun Hrvatskog zavoda iznosi više od 12 milijardi kuna, a cjelokupni iznos spomenute pomoći bolesnicima koji dolaze s uputnicom iz Mostara je oko 60 milijuna kuna s tim što takvi bolesnici sami plaćaju recepte i lijekove.

Spomenuti iznos od 25 milijuna kuna daleko je premašen jer uključuje samo liječenje bolesnika koji dolaze s uputnicama iz Mostara, ali ne o zbrinjavanju 344 bolesnika što se trajno liječe u Hrvatskoj od 1993. godine, reagirala je ministrica **Stavljenić-Rukavina**. A pitanje opoziva protokola zapravo je dogovor oko daljnjih pregovora oko oblika i načina suradnje na tom području, pojasnila je ministrica.

Poštivanje volje hrvatskog naroda u BiH

Ante Beljo (HDZ) ustvrdio je kako je vrhovno pravilo svake demokracije poštivanje volje naroda izražene na izborima, jer glas naroda je glas Božji, a legalni i legitimno izabrani predstavnici koji su dobili povjerenje naroda na izborima kroz institucije vlasti trebaju zastupati i braniti interese naroda. U BiH je važnost dosljednog poštivanja tog principa još važnija jer se radi o državi sastavljenoj od dva entiteta i tri konstitutivna i suverena naroda, a napose državi koja može postojati samo ako je u njoj zagarantirana jednakost sva tri naroda. Predstavnici međunarodne zajednice, međutim, nastoje raznim manipulacijama zaobići pravo naroda i glasove 90 posto biračkog tijela i predati institucije legalne vlasti Hrvata u BiH alijansi marginalnih stranaka koje su dobile povjerenje tek oko 10 posto glasova biračkog tijela. Hrvatska Vlada, premijer i predsjednik države uporno tvrde da bi na takve pritiske Hrvati trebali pristati jer je to navodno zbog njihova dobra, tvrdi zastupnik **Beljo**. Interesira ga zato kako se ovo zagovaranje neprijemljenog kršenja najosnovnijih ljudskih prava i demokratskih normi može uskladiti s odredbama hrvatskog Ustava, a napose glede brige Republike Hrvatske za Hrvate koji žive izvan Hrvatske i njezine obveze u provođenju zaključaka Daytonskog sporazuma.

Predsjednik Vlade **Ivica Račan** odgovorio mu je da u BiH postoje

mnoga otvorena pitanja te da se Vlada zalaže da se ona što prije riješe.

Reagirajući zastupnik **Beljo** je rekao da se izbornim rezultatima nikada ne polemizira, nego ih se priznaje. Konstatirao je da su izbori pokazali da HDZ ima potporu 90 posto hrvatskog naroda, te da su za ostale hrvatske stranke više glasovali Muslimani i Srbi nego Hrvati. U zadnje je vrijeme, kaže zastupnik, primjenjivana jedna nedemokratska praksa u BiH pa su tako do 2000. čak 103 legalno izabrana predstavnika hrvatskog naroda smijenjena s dužnosti što je, drži on, kršenje građanskih i demokratskih prava i normi na koje jedna demokratska država koja drži do svog dostojanstva ne smije pristati. Hrvatski je narod u BiH stavljen u nižu razinu od razine u kojoj su bili narodi u najcrnje doba početka kolonijalizma, a takvo maltretiranje naroda koji danas ima svoju samostalnu državu ne smije se dozvoliti.

Izborni se rezultati svakako moraju poštivati, ali su nekad zapretni putovi u formiranju koalicijske vlasti ili Vlade, rekao je premijer **Račan**.

“Razumijem da su čudni putovi Gospodnji, ali nemojte dozvoliti da pristanete na pristiske koji su iznad ljudskog i nacionalnog dostojanstva”, odgovorio mu je zastupnik **Beljo**.

Sporazum s MMF-om

Hervoja Vojvoda (HDZ) uputio je pitanje ministru financija, a radi se o sporazumu Hrvatske s MMF-om. U obrazloženju pitanja ovaj je zastupnik podsjetio nazočne da je hrvatska Vlada 31. siječnja 2001. potpisala pismo namjere sa željom sklapanja stand by aranžmana s MMF-om. Zastupnika su zanimali razlozi zbog kojih se naša Vlada odlučila na taj korak. U tisku se za to navode razlozi kao npr. 250 milijuna dolara kredita odnosno bolji rejting Hrvatske kod međunarodnih financijskih institucija. Po zastupniku Vojvodi takvi razlozi ne stoje s obzirom na nedavnu informaciju koja se mogla čuti o dvostruko većoj potražnji za obveznicama hrvatske države u odnosu na obveznice koje smo odlučili kotirati. Stoga se, kaže, nameće pitanje nisu li možda u tim pregovorima s MMF-om ti uvjeti za našu stranu mogli biti i bolji od već sklopljenih. Ovakve sporazume u pravilu prate tzv. prethodne akcije koje jedna država mora potpisati ako

želi da joj odbor u Washingtonu odobri takav sporazum. Zastupnika interesira da li takve prethodne akcije postoje i u slučaju naše države, i ukoliko postoje koje su to akcije.

Ministar financija **dr. Mato Crkvenac** odgovorio je da Hrvatskoj treba stand by aranžman jer on jača međunarodnu financijsku i gospodarsku poziciju naše države, te da uvjeti koji uz to idu nisu nametnuti. U vrijeme dok je HDZ dogovarao stand by aranžmane o tome se nije moglo znati ništa, sada se, međutim, zna više ali se s detaljima sporazuma ne može ići u javnost dok ne bude postignut. Prema njegovim riječima, uvjeti tog aranžmana najpovoljniji su dosad za Hrvatsku, iako je točno da postoje neke prethodne akcije kao npr. korekcije nekih socijalnih prava, poput onih za hrvatske branitelje kod uvoza automobila, pitanje uređivanja državne administracije, aktiviranje državne riznice i isplata osigurane štednje. Odmah je dodao da su to potezi koje je Vlada već predvidjela učiniti ove godine a većina tih prethodnih aktivnosti već je izvršena.

Zastupnik **Vojvoda** nije bio u cijelosti zadovoljan dobivenim odgovorom. Rekao je kako stand by aranžmane s MMF-om sklapaju države koje su u nevolji ili je riječ o tome da država ne može provoditi svoju fiskalnu monetarnu politiku, odnosno gospodarsko-socijalni program pa traži stand by aranžman. Isto tako stand by aranžman može biti nametnut sa strane, ali od ministra se moglo čuti kako to nije slučaj s Hrvatskom. Činjenica je da ni jedna uređena zemlja na svijetu koja drži do svog suvereniteta nema potpisan stand by aranžman, uključujući tu i nama susjednu Sloveniju. Dosad je Hrvatska potpisala samo u listopadu 1994. stand by aranžman, ali je on istekao početkom 1996. godine. Tada je to Hrvatska morala učiniti s obzirom na obveze koje je trebala ispuniti spram Pariškog i Londonskog kluba.

U ponovnom istupu ministar **Crkvenac** rekao je kako najnoviji stand by aranžman Hrvatske s MMF-om nije klasični stand by aranžman države koja je u škripeu. Takav aranžman sklapaju i druge države koje su u boljoj poziciji od Hrvatske, primijetio je **Crkvenac**. Ovdje nije riječ o stand by aranžmanu kojeg Hrvatska sklapa da bi dobila novac od MMF-a i spomenuti aranžman nije neu-

običajan, zaključio je ministar Crkvenac.

Pitanje agrara

“Kombinati, komunistička izmišljotina koju nema nitko na svijetu, nastali na pljački hrvatskih seljaka, a sada se saniraju na isti način - sa 2 milijarde i 200 milijuna kuna”, rekao je **Ivo Lončar (nezavisni)** i upitao - hoće li slijedom te logike biti oslobođeni seljaci svojih obveza. To bi bila mala šteta za državu s obzirom na veličinu štete koju su im nanosili svi od 1945. godine do danas.

U odgovoru, premijer **Ivica Račan** je kazao da nije riječ o vrsti sanacije koja se primjenjivala prošlih godina nego prijedlogu nagodbe vjerovnika. Hoće li biti izvršene ne ovisi samo o državi nego o svim vjerovnicima. Vlada je pokazala da i u teškim vremenima pokušava pomoći u rješavanju nagomilanih problema sela. To potvrđuje i povećani proračun selu za te namjene.

Nezadovoljan odgovorom **Ivo Lončar** ustrajan u pitanju ukazao je na PIK Vrbovec koji je od jeseni povećao dugovanje sa 850 milijuna kuna na više od milijardu kuna. Radi sa 10 posto kapaciteta, 27 milijuna ima mjesečne gubitke, a država mu daje 9 milijuna kuna za reprogram za plaće, a istovremeno premalo izdvaja za agrar.

Ulaganje u “sovhoze” u suprotnosti je s predizbornim obećanjima HSS-a da će se ulagati u obiteljska seljačka gospodarstva, a ulaže se novac u kombinat što je “potpuno suluda” odluka (za ovo je dobio opomenu predsjednika Sabora Zlatka Tomčića).

Takvih je kombinata u Hrvatskoj više od 8, pa se nameće pitanje - zašto se moglo poslati u stečaj “Zagrepčanku” a ne može kombinat.

Premijer **Ivica Račan** je ponovio da se radi o pokušaju nagodbe vjerovnika, što ne znači da, na kraju, neće doći do stečaja.

Investicije

Istraživanja pokazuju da je za više od 80 posto ispitanika prioritetan - razvoj, gospodarstvo i zapošljavanje, pa je **Branko Tušek (SDP)** uz pohvale investicijskih ulaganja od gotovo 12 milijardi kuna, ustvrdio da kod jednih izaziva nevjericu, upitao - što je donio posjet visokog člana Europske banke ili MMF-a, koji je za projekt Vlade rekao (medijski je marginaliziran) da je riječ o najambicioznijem projektu

pokretanja investicijskih aktivnosti u ovom dijelu Europe u iznosu od gotovo 3 milijarde DEM. Zanima ga o kojim je investicijama riječ, kakve perspektive otvaraju mladim ljudima, te (“lokalpatriotsko”) što to donosi Slavoncima.

Premijer **Ivica Račan** je odgovorio da Vlada neće smetnuti s uma osnovnu zadaću - odgovornost za brži i kvalitetniji razvoj zemlje i svih njezinih stanovnika.

Ne očekuje samo razvojne poticaje izvane nego i sama ima smjelije razvojne projekte i programe - riječ je o Hrvatskim telekomunikacijama (3 milijarde), INA (1 milijarda), ceste (4 milijarde), Hrvatska elektroprivreda 1,5 milijardi, a u tome su i Hrvatske željeznice, Hrvatske vode i neki drugi. Među projekte spadaju i nastavak gradnje prema istočnoj granici Hrvatske, rekonstrukciju Ernestinova (trafostanica i energetska mreža) u iznosu od 45 milijuna dolara.

Bolnice

Miroslav Korenika (SDP) je postavio pitanje ministrici zdravstva - kako Ministarstvo i Vlada namjeravaju riješiti pitanje naplate potraživanja bolnica za izvršene usluge (u vrijeme ministra Hebranga uvedeni su tzv. limiti za usluge koje mogu dati županijske bolnice i sve bolnice u Hrvatskoj prema krajnjim korisnicima), jer im je, kao primjerice u njegovoj varaždinskoj bolnici, ugrožena likvidnost.

Ministrica zdravstva dr. **Ana Stavljanić-Rukavina** je rekla da to pitanje predstavlja jedno od ključnih pitanja u restrukturiranju hrvatskog zdravstva.

Prošle godine je spomenuta bolnica bila prva u kojoj je izvršena određena korekcija proračunskih sredstava za bolnički sustav. Radi se analiza poslovanja svih bolnica, te je uočeno da je u prošloj 2000. godini došlo do smanjenja gubitaka. Nakon cjelovite analize, Ministarstvo će odgovarajućim službama predati prijedlog rješenja dugova iz proteklih godina.

Nezadovoljan odgovorom **Miroslav Korenika** je pojasnio da lokalna samouprava, ujedno vlasnik bolnica s osnivačkim pravima, nije u mogućnosti sama pokriti dug za izvršene usluge. Budući da ima određeni broj bolnica koje su ostvarile značajan suficit, smatra da u tom sustavu limitiranja nešto nije u redu,

ili su usluge precijenjene.

U dopunskom odgovoru ministrica **Rukavina** je kazala da postoje podaci o varaždinskoj bolnici (gotova je analiza za bolnice u Varaždinu, Zadru, Sisku) i oni ukazuju na to da ona mora izvršiti značajno restrukturiranje u svom poslovanju što se tiče materijalne potrošnje, te broja zaposlenih.

Međutim, detaljnu analizu bolničkog sektora provest će povjerenstvo Ministarstva zdravstva, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i raspraviti je s poslovodstvima bolnice. U to će biti uključene županije, jer se od 1. srpnja počinje s novim načinom financiranja bolnica, koji je, prema riječima ministrice, objektivniji i transparentniji, te će se na duži rok omogućiti sagledavanje potreba ovoga sektora.

Suradnja s Haškim sudom

Dr. **Ivić Pašalić (HDZ)** je citirao dio presude generalu Blaškiću i gospodinu Kordiću. U njima se, naime govori o međunarodnom oružanom sukobu i intervenciji Republike Hrvatske u BiH, a to je, smatra, bitno utjecalo na presudu i visinu izrečene kazne.

Takav stav ugrožava temeljne nacionalne interese i u suprotnosti je s Deklaracijom o Domovinskom ratu koju je konsenzusom prihvatio Hrvatski sabor. Stoga, pitanje upućeno predsjedniku Vlade, glasi - što će Vlada poduzeti da zaštiti temeljne nacionalne interese te interese hrvatskih građana kojima se izriču drakonske sudske kazne.

Premijer **Ivica Račan** nije htio komentirati nepravomoćnu presudu ali hoće pravomoćnu, kazao je. Što se tiče stajališta o pitanju agresije, ono je poznato, no - dodao je - to ne znači da za nesretni rat između Muslimana bošnjaka i Hrvata u BiH nije bilo odgovornosti i hrvatske politike. No, to je pitanje o kojem će ocjenu dati predstojeće rasprave i analize.

Ne treba zanemariti činjenicu da Hrvatska još uvijek snosi velike troškove za obranu optuženih u Haagu, a, napominje, o kvaliteti obrane odlučivala je prethodna Vlada.

Dr. **Ivić Pašalić** je u dopunskom dijelu ponovio pitanje jer je smatrao da ga premijer nije razumio - što će poduzeti da zaštiti nacionalne interese, jer nakon pravomoćne presude da je Hrvatska bila agresor, svaka će rasprava biti izlišna. Osim

toga, podsjeća - u Deklaraciji o Domovinskom ratu, točka 7., vrlo jasno stoji da Zastupnički dom obvezuje sve dužnosnike i sva državna tijela Republike Hrvatske da na navedenim načelima štite temeljne vrijednosti i dostojanstvo Domovinskog rata. Konkretno - "Vi i vaša Vlada dužni ste prije pravomoćne presude poduzeti sve što možete" (iako nema prevelikog manevarskog prostora).

I premijer **Ivica Račan** je odvratio da se nisu razumjeli jer je prethodno već odgovorio na pitanje. U Haagu se sudi pojedincima a ne državama, rekao je, a što se tiče pojedinaca Vlada je reagirala ne čekajući pitanja zastupnika. Pojašnjava - formirala je instituciju zaduženu za odnose s Tribunalom, eksperti će proučiti dokumentaciju i argumente presude. Pokaže li se potrebnim, bit će prisutni jer je to zadaća Vlade.

Dr. **Ivić Pašalić** se potom javio za ispravak navoda, odnosno tvrdnje da se ne sudi državama nego pojedincima. Želi da Vlada, sukladno pravilima suda i Ustavnog zakona o suradnji s Haškim sudom, bude sudionik i zainteresirana strana u sudskim postupcima, dok za to ne bude kasno.

Provjere diploma za sve

Mr. **Nevio Šetić (HDZ)** je slijedio premijerove tvrdnje kako će ministri i zamjenici biti političke, a pomoćnici visoko stručne osobe i ukazao na opravdane sumnje da pomoćnica ministra za međunarodnu suradnju u Ministarstvu prosvjete ima srednju stručnu spremu (preporučila ju je gospođa Pleština).

Premijer **Ivica Račan** je odgovorio da magisterij dotične gospođe još nije notificiran a tek će onda odgovoriti na tvrdnje zastupnika.

U ponovnom javljanju mr. **Nevio Šetić** je bio precizniji - dotičnoj osobi je u radnoj knjižici upisano da je 1992. godine diplomirani profesor etnologije, a prema dokumentaciji taj studij nije završila, nedostaje diploma iz Amerike. To ukazuje na kršenje zakona.

U dopuni odgovora premijer **Ivica Račan** je naveo da se upravo na zahtjev Vlade provjeravaju diplome, pa ni Vlada neće biti zaobidena.

Odgovor je dopunio ministar prosvjete i športa dr. **Vladimir Strugar** - premijer je odgovorio na bitni dio pitanja, a gospođa Pleština

nije preporučila niti je utjecala da gospođa Jovičić bude izabrana za pomoćnicu ministra za međunarodnu suradnju.

Neriješena pitanja branitelja

Ljubu Česića-Rojša (HDZ) je zanimalo - kada će Vlada riješiti do sada neriješena pitanja 2.770 poginulih hrvatskih branitelja, iza kojih je ostalo više od 5 i pol tisuća djece (neka i bez oba roditelja, ima slučajeva sa osmoro braće i sestara ostalih bez oca). Poginuli su za "slobodnu, samostalnu i nezavisnu Republiku Hrvatsku". Stoga pita - kada će i hoće li se uopće riješiti to pitanje, ili samo onih koji su poginuli pod zapovijedanjem hrvatskih snaga.

Na ovo je pitanje odgovorio **Ivica Pašalić**, ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Postoji činjenica da je oko 4 tisuće obitelji poginulih još uvijek neriješeno, odnosno nisu u mirovinskom sustavu republike Hrvatske. Prilikom boravka u Bosni i Hercegovini razgovarao je o tim pitanjima s predstavnicima nadležnih tijela Federacije Bosne i Hercegovine i zaključeno da se radi o obvezi Republike Hrvatske kao humanitarnom pitanju. Obuhvaća 4 tisuće poginulih i oko 200 osoba sa 100-postotnim invaliditetom.

Plemenita nakana bivše vlasti da se umirovljenjem zbrinu najteži stradalnici rata "malo je otišla u krivom smjeru" tako da je u mirovinskom sustavu Republike Hrvatske sada oko 6 tisuća ljudi pa i onih koji su u mirovinu otišli sa 20 i 30 postotnom invalidnošću, što je izazvalo nezadovoljstvo najtežih stradalnika.

Ministarstvo hrvatskih branitelja napravilo je analizu riješenih slučajeva. Predstoji analizirati slučajeve 4 tisuće poginulih jer po nekim dojavama i tu ima nepravilnosti. Tek će se nakon toga pristupiti konačnom rješenju. Prijedlog je da se riješi sporazumom između Vlade Republike Hrvatske i Federacije Bosne i Hercegovine.

Rekavši da je donekle zadovoljan odgovorom jer se radi o poginulima na južnom bojištvu pod zapovijedanjem hrvatskih snaga, **Ljubu Česić-Rojš** je iznio slučajeve ljudi koje treba zbrinuti. O tome ne može više šutjeti jer je s tim ljudima ratovao a sada ima slučajeve da umiru od gladi.

Premijer **Ivica Račan** je dodao, da i sam zastupnik znade da pravi stradalnici i oni koji su najviše dali u

Domovinskom ratu nisu prošli tako dobro, jer su bolje od njih prošli oni koji su dali malo ili ništa. Podsjetio ga je da je i sam zatražio reviziju jer je rekao da ne može garantirati za svakoga kojeg je prijavio da je bio branitelj.

Porodiljne naknade

Vesna Škare-Ožbolt (DC) je opetovala pitanje o smanjenju porodiljnih naknada, jer to pogada oko 50 tisuća obitelji (peticiju u organizaciji DC-a potpisalo je 60 tisuća ljudi). Premijer je bio otvoren prema ideji, kako osigurati sredstva iz proračuna bez dodatnog opterećenja, i obećao očitovanje i prijem izaslanstva majki. Nije odgovorio ali je došlo iznenađenje - porodiljne naknade smanjene su od prosinca prošle godine.

Zanima je - hoće li se Vlada očitovati o prijedlogu rješenja koji je ponudio DC jer ga drže kvalitetnim.

Premijer **Ivica Račan** je odgovorio - Vlada je otvorena prema rješenju toga problema, ali nažalost nisu iznađene mogućnosti, i obećao da će se očitovati o predloženom rješenju.

U saborsku proceduru bit će upućen prikaz kako to pitanje rješavaju europske zemlje te će inicirati raspravu o hrvatskim mogućnostima s obzirom na stanje u gospodarstvu i financijama. Dodao je da su razvijenije zemlje manje izdašne u tom pitanju.

S obzirom da je prošli put odgovor zvučao optimističnije **Vesnu Škare-Ožbolt** je zanimalo postoje li uopće šanse da se iznos porodiljnih naknada vrati na razinu prošlogodišnjeg i to realizira još u ovoj godini.

Premijer je uzvratilo da u ovom trenutku ne može znati iza kojeg će rješenja stati Vlada, no bilo bi dobro da Sabor bude suglasan da se ojača pravno, a smanji vremensko trajanje.

Odnosi sa Slovenijom

Dr. **Boris Kandare (HSP)** je podsjetio na neriješena pitanja u odnosima Republike Hrvatske i Republike Slovenije -granični spor od tromede u Međimurju do granice na moru; Sv. Gera je u rukama slovenske vojske, pitanje uštedevine hrvatskih građana u "Ljubljanskoj banci", vlasništvo nad NE Krško i radioaktivni otpad iz te elektrane.

S obzirom na to da je razrješavanje sporova sa susjednim zemljama za Hrvatsku bitno i radi približavanja

EU, pitanje je glasilo - što Vlada poduzima u svezi s razrješenjem gorućih pitanja između Hrvatske i Slovenije.

Na pitanje je odgovorio premijer **Ivica Račan**. Na rješavanju pitanja se radi, a konačni rezultat ne može prognozirati. Preuzme li se stajalište druge strane problemi mogu biti odmah riješeni, ali Hrvatska nastoji iznaći rješenje zadovoljavajuće za obje strane.

Slučaj SC-a

Krunoslav Gašparić (HDZ) je uvodno rekao da je ministar donio odluku o razrješenju dva člana upravnog vijeća Studentskog centra Sveučilišta u Zagrebu uz obrazloženje da ne provode politiku Ministarstva. To ne spori. Nakon toga donosi odluku o imenovanju dva nova člana Upravnog vijeća SC-a. Nisu prošla ni četiri mjeseca a ministar Kraljević traži smjenu člana Upravnog vijeća SC-a kojeg je sam imenovao. Smjena je predložena u vrijeme izbora novog ravnatelja. Ministar se poziva na Zakon o sustavu državne uprave, a taj Zakon daje za pravo intervenirati ako postoje nezakonitosti u javnoj ustanovi. Međutim, SC je sveučilišna ustanova i ona sama ima osnivačka i vlasnička prava.

Ne želeći ulaziti u nakane ministra Kraljevića, zastupnik drži da je svojom odlukom pokušao dovesti u javnost zabludu upravno vijeće i širu javnost, te je zatražio da obrazloži tu odluku.

U odgovoru ministar znanosti i tehnologije dr. **Hrvoje Kraljević** je potvrdio točnost navoda, međutim Sveučilište u Zagrebu je tek nakon 6 mjeseci provelo prijedlog za razrješenje i imenovanje novih članova. Točno je da je predlagao smjenu ravnatelja SC-a gospodina Zdenka Protudera, na temelju nalaza Državne revizije iz koje je bilo vidljivo da je bilo izrazito puno nezakonitog i neracionalnog postupanja. Napomenuo je da ta ustanova iz Državnog proračuna dobiva više od 150 milijuna kuna, a još ima i dugove.

Razrješenje osobe koju je predložio zatražio je nakon određenih nezakonitosti i spoznaje da ne može imati povjerenja u jednoga od imenovanih. Sveučilište u Zagrebu ponovno to nije uvažilo nego je uz nezakonitosti iniciralo da se provede postupak izbora. Zbog toga je, temeljem Zakona poništio taj izbor.

Krunoslav Gašparić je zahvalio ministru što je ponovio ono što je i on rekao. Ono, međutim na što ukazuje jest dugovanje koje je otprilike u vrijeme gospodina Protudera iznosilo 30 milijuna kuna, kada je smijenjen poraslo je na oko 60 milijuna kuna, a prije nekoliko dana vršitelj dužnosti ravnatelja SC-a iznosi da su dugovi oko 100 milijuna kuna. Dakle, u nekoliko mjeseci dug je porastao za novih 40 milijuna kuna, te napominje kako su ovakve odluke štetne za oko 50 tisuća studenata.

Nepravilnosti su postojale, uostalom utvrdila ih je državna revizija i preporučila usklađivanje cijena. Zastupnik je upitao ministra - ne smatra li i sebe odgovornim za gomilanje ovog duga ili barem za nerješavanje dubioza koje su dovele do duga u iznosu od 100 milijuna kuna.

Ministar dr. **Hrvoje Kraljević** je bio izravan - "ne smatram se odgovornim nego se smatram zaslužnim za pokušaje da se ti problemi riješe".

Opasni otpad

Lucija Debeljuh (SDP) je upitala ministra obrane gdje je završilo stotinjak bačava opasnog otpada koje su, potpuno nezaštićene, godinama držane na otvorenom kod Štancija. Prema informacijama kompetentnih osoba na području na kojem ih je Ministarstvo obrane ostavilo i dozvolilo stvaranje divljeg deponija nalaze se podzemne vode vodoopskrbnog sustava Pula.

Za ministra obrane **Jozu Radoša** ovo su bile "vrlo ozbiljne i prve informacije" te je obećao ispitivanje i pravovremeni i detaljni izvještaj.

Pomoć socijalno ugroženim područjima

Ivo Baica (HDZ) je informirao da su gradonačelnik Knina i župan Šibensko-kninske županije uputili dopis o solidarnoj pomoći gradu Kninu svim županijama i gradovima, gospodarskim i bankarskim subjektima s ciljem da se prevlada alarmantno stanje i zaštiti najugroženije stanovništvo. Prema podacima u Kninu je 4 tisuće nezaposlenih, u statusu socijalne pomoći oko 5 tisuća osoba, brojni građani nemaju zdravstvenu zaštitu, gospodarski objekti u 100 postotnom vlasništvu države uglavnom ne rade, a resorno ministarstvo ni Vlada ne pokazuju interes za razvoj tih gospodarskih

subjekata.

Dotacije iz državnog proračuna gradu Kninu prošle su i ove godine smanjene za 70 posto, što je velikim dijelom uzrok sadašnjeg stanja. Pitanje glasi - namjerava li Vlada poduzeti određene mjere kako bi se u gradovima i općinama od posebne državne skrbi popravilo teško socijalno stanje.

Premijer **Ivica Račan** je odgovorio da je Vlada nažalost upoznata s ovim i mnogim drugim problemima u Hrvatskoj, a na sjednici koju priprema razmatrat će se prijedlog posebnog socijalnog programa, u kojem će se zajedno s Crvenim križem, obuhvatiti oko 125 tisuća ljudi. Očekuje pozitivan odgovor, a potrebna sredstva - kaže - neće biti lako pronaći.

Povrat duga

Đuro Dečak (HDZ) u uvodu rekao da je Hrvatski lovački savez 1993. godine sklopio ugovor s Uredom za upravljanje imovinom Republike Hrvatske za najam zgrade u Nazorovoj 61. u iznosu 100 tisuća DEM, na 10 godina (Veleposlanstvo R.Slovenije nudilo je 216 tisuća DEM), a budući da najmoprimac nije uredno podmirivao svoje obveze Savez je 1999. godine podnio tužbu sudu za naplatu potraživanja.

U travnju prošle godine obećano je da će dug (u iznosu milijun i 700 tisuća kuna, narastao na 2 tisuće i 200 kuna) biti podmiren, a sada se redovito podmiruju ugovorene obveze.

Hrvatski lovci pozdravljaju odluku Ministarstva poljoprivrede i šumarstva da se dio sredstava iz lovozakupnine u formi novih vrijednosti vrati udrugama. Sukladno tome Hrvatski lovački savez želi dato svoj doprinos revitalizaciji hrvatskog lovstva, a za to su potrebna sredstva. Pitanje - hoće li hrvatski lovci uprihodovati ove godine ova neophodna im sredstva.

Premijer **Ivica Račan** je odgovorio da je to problem koji traje duže vrijeme o kojem više znade bivši ministar graditeljstva dr. Jure Radić.

Više saznanja o tome imao je ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo, **Radimir Čačić**, koji je rekao - što se tiče pozicije Ministarstva u odnosu na Lovački savez nema neraščišćenih tekućih problema. Uredno se podmiruju sve obveze o kojima postoji sporazum a dio koji je sporan razrješava se na razini Vlade.

U dopunskom pitanju **Đuro Dečak**

je sugerirao da se u slučaju ako je iznos prevelik ugovor otkáže kako bi mogli sklopiti novi po principu "tko da više", te prenio očekivanja lovaca da im se vrati imovina.

Mirovine za prognane iz BiH

Milan Kovač (HDZ) je podsjetio na zaključak s prošle saborske sjednice kojim se od Vlade traži da temeljem svoje ustavne obveze iznađe sredstva za isplatu mirovina umirovljenim Hrvatima protjeranim iz BiH dok druga strana ne preuzme te obveze.

Iako se u Vladi osniva koordinacija za rješavanje pitanja socijalne skrbi, smatra da je i sada potrebna humanitarna pomoć jer je zabilježen slučaj djeteta umrlog od gladi (to se nije događalo ni u vrijeme najveće agresije, najvećeg broja prognanih i izbjeglih). Pitanje - je li Vlada poduzela nešto u tom smislu.

Odgovorio je ministar rada i socijalne skrbi **Davorko Vidović**. U pitanju mirovina naših državljana zarađenih u BiH ili primanih iz Republike Srpske napravljen je stanovit napredak (oko 5 tisuća naših državljana prima mirovine iz Republike Srpske), ali je osnovni problem njihovih iznosa, nedostatnih za egzistenciju (od 50 do 100 DEM), pa je oko 4 tisuće ljudi obuhvaćeno socijalnom skrbi.

Pojačanim intervencijama, dodao je, pomoći će se posebno ugroženim socijalnim skupinama.

U dopunskom pitanju **Milan Kovač** je prihvatio stav da državljani Hrvatske imaju ista prava i obveze, no u ovom se slučaju radi o najugroženijoj kategoriji - prognanima koji se nemaju kamo vratiti (moraju se iseliti iz privremenog smještaja i odlaze u treće zemlje). Na njih treba primijeniti hitne mjere, jer nemaju vremena čekati osnivanje komisija.

Subvencije

Dr. Tibor Santo (zast. pripadnika mađarske nac. manjine) je prema informacijama da u Ministarstvu pomorstva, prometa i veza namjeravaju (to se uređuje pravilnikom), subvencionirati linije prema Jadranu ustvrdio da se time diskriminiraju ostale linije.

Na ovo će pitanje Ministarstvo pomorstva, prometa i veza odgovoriti u pisanom obliku, rekao je dr. **Pavao Komadina**, zamjenik ministra pomorstva, prometa i veza.

Gospodarstvo i ratne štete

Marko Baričević (HSLS) je ustvrdio da su u ratom porušenom Pakracu, Lipiku, Novoj Gradiški, osim obiteljskih kuća (sada se saniraju) oštećene i tvrtke. U njima radnici rade ali u lošim uvjetima, a zbog stanja objekata teško dolaze do kredita. Šteta je izražena u DEM, za svaku od njih - "Hirs" 22 milijuna, "Papuk" 55 milijuna, "Budućnost" 4,5 milijuna, "ZRC" 25 milijuna, PIK 4 milijuna, "Moderna" 2,5 milijuna, "Studenac" 7 milijuna, i "Klas Nova Gradiška" 9,5 milijuna. Pitanje glasi - namjerava li Vlada poduzeti određene korake i barem djelomično riješiti njihov problem. U tom bi slučaju bile interesantne za privatizaciju jer ovakve u usporedbi s tvrtkama koje nisu oštećene u ratu.

Odgovorio je **Slavko Linić**, potpredsjednik Vlade. Dobar dio trgovačkih društava imao je mogućnosti i koristio je kredite HBOR-a i poslovnih banaka, i sada je najveći problem vratiti te kratkoročne kredite (u to vrijeme nije bilo dugoročnih kredita). Vlada zajedno s nadzornim odborima tih trgovačkih društava i upravama pokušava razriješiti financijsku stranu društava (u mnogima je bilo prisutno i jamstvo hrvatske države i osigurana sredstva iz državnog proračuna, kako bi izbjegli stečajevе).

Kada je riječ o privatizaciji tvrtki na kojima je ratna šteta, valja procijeniti stvarnu vrijednost kapitala, ići na umanjenje kapitala i pokušati ostvariti moguće. U slučaju privatizacije, štete nemaju većeg utjecaja jer novi vlasnici plaćaju stvarnu a ne procijenjenu vrijednost. Prema tome, Vlada zajednički radi na financijskoj konsolidaciji trgovačkih društava.

Nezadovoljan odgovorom zastupnik je naveo primjer drvne industrije "Papuk" iz Pakraca - imala je ratnu štetu od 55 milijuna DEM, postignut je dogovor s Fondom da država otpiše dugove za mirovinsko i zdravstveno onoliko koliko otpišu vjerovnici, a to su bili njihovi radnici koji otpisuju 10 svojih plaća. To traje već pet mjeseci pa radnici najavljuju štrajk za slijedeći četvrtak.

Odgovor je dopunio **Slavko Linić**, potpredsjednik Vlade. Naime, financijska konsolidacija radi se s upravom i ministarstvima koja potražuju, međutim, ostaje problem u fondovima koji ne mogu tako lako otpisivati. U tome je razlog što

procedura traje tako dugo.

Uprave koje bi trebale poznavati proceduru i ostvariti nagodbu, sada koriste radnike za ostvarenje svojih ciljeva, što je loša praksa i neće dati rezultate, rekao je zamjenik premijera.

Pred Vladom je rješavanje pitanja mirovinskog i zdravstvenog fonda koji u velikim iznosima počivaju na Državnom proračunu, a treba donijeti odluku o otpisivanju potraživanja. To nisu lake odluke, pa onu upravu koja zloupotrebljava radnike za rješavanje tih problema, smatra neodgovornom. Osobno će razgovarati s upravom, a na radnicima je da rade svoj posao.

Što je sa stanovima za branitelje?

Mr. Pavle Kalinić (SDP) je pitao ministra hrvatskih branitelja za razlog zastoja u izgradnji stanova u Zagrebu i Splitu.

Odgovorio je **Ivica Pančić**, ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Prošle je godine podijeljeno 630 stanova za hrvatske branitelje i stradalnike rata, a do Uskrsa ove godine planira se (ostvarene su sve pretpostavke) podijeliti više od 300 stanova: u Zagrebu oko 70 stanova, Splitu 80, Sinju 90, Solinu 60. Moglo bi biti podijeljeno i 30 stanova u Sesvetama, tehnički je zapremljena i zgrada u Dubrovniku, sa 43 stana pa će i oni biti podijeljeni do Uskrsa.

Odgovor je dopunio **Radimir Čačić**, ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo, informacijom da je bitno popravljena suradnja dvaju ministarstava. To će ubrzati raspodjelu što je i najosjetljivije pitanje. Što se tiče broja stanova, u ovoj je godini program bio povećan za 2 do 3 puta, a kao i obično nedostaju sredstva.

Racionalizacija

Ivo Fabijanić (SDP) je upitao - kada će se provesti racionalizacija ureda za obranu jer djeluju dvije uprave, i to na otoku Pagu koji broji 7,5 tisuća stanovnika. Jedan je invalid Domovinskog rata u čijem je rješenju očitovanje da ne može raditi sa strankama a drugi već godinama od kontrole nadležne uprave dobiva lošu ocjenu za svoj rad.

Jozo Radoš, ministar obrane je precizirao - ne radi se o upravama i načelnicima nego o uredima i predstojnicima. Što se tiče konkretnog pitanja - doći će do radikalnog

smanjenja ureda za obranu pa i uprava za obranu na razini županija. Ako se potvrdi točnost navoda zastupnika, brzo će intervenirati.

Ubrzati proces privatizacije

Pitanje **Dina Debeljuha (IDS)** upućeno potpredsjedniku Vlade Slavku Liniću, glasilo je - tko je odgovoran, imenom i prezimenom, za očitu sporost Hrvatskog fonda za privatizaciju pri prodaji "Labin progres TPS", jedinom zainteresiranom ponuđaču "Cimosu". To je ponuda koja se samo poželjeti može, a nije prihvaćena. Oglas je poništen, firma dnevno povećava dugove, i svakodnevno zatvara radna mjesta.

Potpredsjednik Vlade **Slavko Linić**, upozorio je na zakonsku proceduru. Po njoj, tri su kruga natječaja radi čega se gubi novac i vrijeme. Stoga ne može prozivati pojedince nego govoriti o tome zašto se nije skratilo vrijeme. No, u ovom slučaju tvrtka ide u novi natječaj.

Radi ovakvih slučajeva Vlada će predložiti donošenje (u toku ovog mjeseca) zakona o privatizaciji kojim će promijeniti proceduru, urediti da tržište određuje vrijednosti (ne procedura koja određuje nominalne vrijednosti i ostalo).

Problem su i investicijski fondovi. Oni se neće rješavati Zakonom o privatizaciji. Što se dotičnog pitanja tiče izrazio je uvjerenje da će se riješiti

kroz drugi i treći korak, a nakon usvajanja zakona više neće biti isto. U dopunskom pitanju **Dino Debljuh** je naglasak stavio na nevjerojatnu sporost (dva mjeseca) da bi se ušlo u drugi krug, te je izrazio bojazan od odustajanja "Cimosa" od kupnje i gubitka 100 radnih mjesta. Sugerirao je da se uz malo dobre volje, i unatoč zakonu, može ubrzati postupak.

Smještaj doseljenika

Durđa Adlešić (HSLs) je postavila pitanje, u ime doseljenika iz BiH i Kosova, u Letnice (Bjelovarsko-bilogorska županija) koji nemaju zdravstveno i socijalno osiguranje, stalni posao, te obrađuju i tuđu zemlju (i sada bi trebali započeti) a ne znaju hoće li na njoj ostati. Isključena im je struja zbog dugova koje su načinili bivši vlasnici.

U odgovoru **Radimir Čačić**, ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo, rekao je da se taj problem rješava u okviru uredbe o alternativnom smještaju. Obuhvaća oko tisuću ljudi i veliki broj objekata. Prva faza započinje za 2 do 3 mjeseca, a druga faza rješava pitanje zemljišta. Tijekom slijedećih mjeseci očekuje izmjene i dopune zakona o područjima od posebne državne skrbi, pitanja otkupa kuća, dodjele zemljišta, a u tu fazu spada i pitanje Letničana.

Obnova grada Vukovara

Želimir Janjić (HSLs) je izrazio nezadovoljstvo nedonošenjem zakona o obnovi i razvitku grada Vukovara (ne tješi što su u drugom zakonu). Očito Vukovar polako pada u zaborav, a upravo je na sjednici Vlade u Vukovaru bilo rečeno da će se od prodaje predsjedničkog zrakoplova raščistiti ruševine u gradu. Grad se obnavlja od periferije, a centar izgleda kao da je rat završio tek nedavno (ruševine su izvor moguće zaraze). Ministar Čačića pita - kada će započeti s najavljenim radovima, uređenjem središta grada ili će morati čekati prodaju zrakoplova (to može potrajati).

Ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo, **Radimir Čačić** je potvrdio rečeno - upravo takav dojam ostavlja grad Vukovar. Dodao je da je Ministarstvo dobilo suglasnost Vlade da sredstva koja će dobiti od prodaje zrakoplova koristi za obnovu javnih objekata, i za javne radove, u iznosu 110 milijuna kuna. Raspisani su natječaj. U roku 30 dana započinje se s raščišćavanjem ruševina, i u slučaju da se zrakoplov ne proda.

Što se tiče primjedbe o zakonu o Vukovaru, ovog je trenutka u proceduri koordinacije i predstavlja određeni pomak, rekao je ministar.

Time je aktualno prijedpodne završeno.

J.Š., M.P.

PRIJEDLOG ODLUKE DA SE PRISTUPI PROMJENI USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE S PRIJEDLOGOM ZA UTVRĐIVANJE NACRTA PROMJENA USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE

Zastupnički dom za promjene, Županijski odbio raspravljati

Zastupnički dom većinom je glasova prihvatio Prijedlog odluke da se pristupi promjeni Ustava Republike Hrvatske, dok ga Županijski dom nije uopće - na prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a - uvrstio u dnevni red (opsežna rasprava o tome prikazana je u okviru utvrđivanja dnevnog reda).

Zastupnički dom uvažio je, dakle, time prijedlog petine svojih zastupnika (iz redova SDP-a, HSLs-a, HSS-a, HNS, IDS-a, DC-a, SNS-a i pripadnika nacionalnih manjina) da se pristupi ustavnim promjenama i razmotri ukidanje Županijskog doma, davanje širih ovlasti regionalnoj

samoupravi i ustavna rješenja u svezi s biračkim pravom (vezivanje za prebivalište) te da se Ustav sadržajno i terminološki uskladi s međunarodnim konvencijama.

U Prijedlogu odluke, među ostalim, stoji da djelovanje Županijskog doma u razdoblju od ustavne promjene

početkom studenog 2000. nije opravdalo njegovo očuvanje u sustavu ustrojstva vlasti, jer nije pridonio jačanju uloge Hrvatskog sabora niti ispunio očekivanja da nadzire i poboljša kvalitetu zakonodavne djelatnosti Zastupničkog doma.

Na ovu i druge argumente u korist ukidanja Županijskog doma iz redova oporbe odgovoreno je: ocjenom da je riječ o nedovoljno znanstveno i stručno promišljenim promjenama Ustava (zbog kojih je Klub HDZ-a odlučio, kako je rečeno, raspuštanjem Županijskog doma blokirati ustavne promjene); upozorenjem da većina država u svijetu ima (ili uvodi) dvodomni parlament i da česte promjene Ustava stvaraju pravnu nesigurnost; tvrdnjom kako je apsurdan prigovor predlagatelja da ŽD nije opravdao svoje postojanje, a u protekla je tri mjeseca djelovao u okviru ovlasti nametnutih upravo posljednjim promjenama Ustava, upozorenjem kako je odluka šestorice o izmjeni Ustava vođena uskostranačkim motivima.

Na upozorenje predlagatelja kako svi državljani moraju imati opće i jednako izborno pravo (a ne nejednako) te da ga treba uvjetovati prebivalištem kako ubuduće zastupnike ne bi birale i zakone donosile osobe na koje se oni ne odnose iz oporbe se čulo kako to nije prihvatljivo jer se time uskraćuje pravo tisućama Hrvata izvan domovine odnosno ruše mostovi između domovine i iseljene Hrvatske koja je dala velik doprinos stvaranju države.

Kad je riječ o ponuđenim izmjenama na planu lokalne samouprave iz redova pozicije čulo se kako je svjetski trend da lokalna samouprava sve manje ovisi o centralnoj vlasti a iz oporbe da ukidanje Županijskog doma vodi baš prema centralizaciji vlasti.

Uvodno spomenimo još prijedlog iz rasprave da se razmisli o smanjivanju broja zastupnika Zastupničkog doma (na 120).

Umjesto prikaza Prijedloga odluke, evo što je o njemu u Zastupničkom domu rekao predstavnik predlagatelja, mr. Mato Arlović.

O PRIJEDLOGU

Mr. Arlović uvodno je napomenuo da su najvažnije tri promjene - prva polazi od toga da bi sukladno samom

određenju Ustava trebalo pristupiti ukidanju Županijskog doma, predmet druge je preciziranje biračkog prava, a cilj je treće - terminološko i sadržajno usklađivanje ustavnih odredbi s ratificiranim i prihvaćenim međunarodnim konvencijama u svezi s temeljnim pravima i slobodama čovjeka, a ujedno se širi prostor za brže integriranje Republike Hrvatske u europske i druge zapadne asocijacije.

Aktualizirana ideja o jednodomnom parlamentu

Prijedlog o ukidanju Županijskog doma polazi od pretpostavke da Hrvatska treba imati jednodomni parlament. Time se ispravlja ono što se dogodilo kod donošenja "božićnog Ustava", kada se unatoč prethodnim i ocjenama iz rasprave u tadašnjem sastavu Hrvatskog sabora kako bi Hrvatska - s obzirom na prostor, broj stanovništva i povijesnu tradiciju - trebala imati jednodomni parlament "dogodilo" da se dobio dvodomni. Koji je prije svega trebao voditi računa o zaštiti interesa lokalne samouprave i uprave, ali je bilo prikrivenih elemenata koji su mogli dovesti i dovodili su u izvjesnom smislu - naglasio je mr. Arlović - do zatvaranja, osobito županija, koje su bile određene i kao samouprava i kao državna uprava. Birala su se po tri zastupnika u svakoj županiji u čemu se, prikriveno, moglo naći elemenata federalizacije. Nikome to, dakako, dometnuo je, nije bila namjera, ali se to moglo nastaviti kao tendencija. Pitanje je, međutim, riješeno promjenom Ustava krajem prošle godine.

Djelovanje Županijskog doma u razdoblju od promjena Ustava početkom studenoga 2000. nije opravdalo njegovo očuvanje u sustavu ustrojstva vlasti, jer nije pridonio jačanju uloge Hrvatskog sabora niti ispunio očekivanja da nadzire i poboljšava kvalitetu zakonodavne djelatnosti Zastupničkog doma.

Na to da ne bi trebalo biti Županijskog doma upućuje, rekao je predstavnik predlagatelja, i to što Hrvatska ima manje od 5 milijuna stanovnika te sukladno tome, potreba

racionalizacije.

Treći je razlog to što se Županijski dom nije iskazao, u njemu se više provodila politika stranaka no što je bio stvarno u funkciji zaštite Ustavom zajamčenih prava na lokalnu i regionalnu samoupravu. Veto je korišten iznimno rijetko i u pravilu nije postizao rezultate, a i pravo da zahtijeva ocjenu ustavnosti pojedinih zakona Dom je iskoristio samo dvaput (jednom djelomično uspješno, a jednom neuspješno). Dok su se s tim pitanjima uspješno nosili i pojedini građani, uspijevajući na Ustavnom sudu, Županijski dom nije podnosio te zahtjeve (odsutio je, primjerice, u slučaju Skupštine grada Zagreba).

Županijski dom se često bavio općim političkim pitanjima, rekao je predstavnik predlagatelja, dometnuvši da ne znači da nije trebalo, ali da nije pritom ni iskoristio svoju poziciju. U ostalim je segmentima, napomenuo je, bio u rangu radnog tijela, dajući prethodno mišljenje koje, u krajnjoj liniji, daju i ona.

Zastupnik je, nadalje, upozorio na "dvojnost s aspekta izbornog prava", uz upit - kako u tom domu neki mogu biti imenovani (od Predsjednika države) te ocjenu kako biračko pravo očito nije bilo baš jednako za sve.

Mr. Arlović je zatim, podsjetivši da je posljednjim izmjenama državna vlast podijeljena i po vertikalnoj razini (pravo na lokalnu odnosno regionalnu samoupravu), ustvrdio da se nameće pitanje - kako je moguće ta prava prenijeti na Županijski dom s obzirom na to da ustavna norma izričito kaže da se ta prava ostvaruju do razine predstavničkog tijela regionalne samouprave.

Nakon što je napomenuo kako direktni troškovi Županijskog doma nisu mali, zastupnik je obrazložio kako bi se, po ocjeni petine zastupnika, moglo riješiti pitanje zaštite prava na lokalnu i regionalnu samoupravu.

U slučaju da najmanje trećina županijskih skupština smatra da je nekim zakonom povrijeđeno neko od njihovih prava zajamčenim Ustavom mogli bi, ukine li se Županijski dom, zahtijevati da Hrvatski sabor (Zastupnički dom) još jednom odlučuje o takvom zakonu (iako već postoji i institut ustavne tužbe za povredu prava na lokalnu samoupravu). Možda bi bilo bolje, napomenuo je mr. Arlović, županijama dati ovlaštenje da mogu parlamentu podnositi zahtjeve za

ocjenu ustavnosti, i to hitnim postupkom, koji bi se morao očitovati u roku trideset dana o (ne)ustavnosti zakona. Ustavni bi se sud, dometnuo je, moglo ovlastiti za donošenje mjere o privremenom neprovođenju takvih zakona.

Biračko pravo

Nastavljajući o predloženim izmjenama u svezi s biračkim pravom, zastupnik je uvodno naglasio kako predlagatelji smatraju da svi državljani moraju imati opće i jednako izborna prava, a ne nejednako. Dosadašnjim tumačenjem (potvrđenim u praksi) stavak 1. članka 45. tumačen je na više načina. Do 1995. godine taj se članak nije primjenjivao na državljane s dvojnim državljanstvom i tek se tada, na osnovi njega, izbornim zakonom omogućilo da birati mogu i da mogu biti birani (kroz posebnu listu) i oni koji pored državljanstva Republike Hrvatske imaju i neko drugo.

Predlagatelji smatraju da svi državljani moraju imati opće i jednako izborna prava, a zastupnici koje su izabrali državljani RH koji ne žive u Hrvatskoj donosili su zakone po kojima ne žive ili su odgovarali jednoj užoj grupi državljana koje su izabrali, što je zapravo jedan oblik izbornog inženjeringa.

Princip općeg i jednakog biračkog prava doveden je u pitanje jer državljani RH koji stvarno i stalno prebivaju u Republici Hrvatskoj i imaju samo državljanstvo Republike Hrvatske zapravo nisu mogli birati predstavnike državljana koji pored hrvatskog imaju još neko državljanstvo. S aspekta užeg tumačenja izbornog prava to je u skladu s izbornim pravom, a s aspekta stvarnog ponašanja oni su zapravo bili kao delegati, koji su predstavljali jednu grupu državljana RH, ali ne sve.

Zastupnici koje su izabrali državljani RH koji ne žive u Hrvatskoj donosili su zakone po kojima ne žive, ako ne žive u Republici Hrvatskoj, jer se na njih ne primjenjuju osim kao na zastupnike. Oni, pak, koji jesu istovremeno državljani RH i državljani neke druge zemlje, a stvarno žive u RH i birani su na tim

listama na neki način su se izuzeli od odgovornosti u odnosu na sve državljane Republike. Odgovarali su, naime, jednoj užoj grupi državljana Republike Hrvatske koje su birali i izabrali. Javio se zapravo - naglasio je mr. Mato Arlović - jedan oblik izbornog inženjeringa. Da su drugi zastupnici prema tim izabranim s posebnih lista ili u posebnoj izbornoj jedinici bili u neravnopravnom položaju lako je uočiti primijeni li se izbornim zakonom jasno propisan institut nepodudarnosti. Primjerice, župani, časnici ili oni koji su bili u izvršnoj vlasti morali su se nakon izbora opredijeliti hoće li ostati zastupnici ili će zadržati funkcije koje imaju, dok se to nije moglo provesti u slučaju da su stvarno prebivali izvan Hrvatske i uz hrvatsko imali i drugo državljanstvo. Tako da je bilo slučajeva da su u Saboru sjedili zastupnici koji su istovremeno bili župani, pa čak i predsjednici predsjedništva susjedne države. U takvoj situaciji teško da se može govoriti o jednakosti zastupnika i jednakom i općem biračkom pravu - naglasio je mr. Arlović.

Usklađivanje s međunarodnim konvencijama

Govoreći o trećoj grupi pitanja, predstavnik predlagatelja napomenuo je kako se mora usuglasiti i terminologija i sadržaj. Kad je riječ o ljudskim pravima i slobodama u Hrvatskoj se upotrebljava više pojmova - čovjek, građanin, državljanin, što bi trebalo ujednačiti kako ne bi bilo dvojbi kod tumačenja, pa i prijevoda na druge jezike.

Da bi ilustrirao o kakvim sve dvojbama može biti riječ, mr. Arlović ukazao je na članak 49. Ustava u kojem, među ostalim, stoji da su zabranjeni "monopoli". A svakome je, napomenuo je, jasno da u suvremenim gospodarsko-socijalnim odnosima nije moguće ne imati subjekte koji imaju monopol. Neki mogu imati monopol od kojeg imaju čak i štete ako ih se ograničava, dometnuo je, ustvrdivši kako treba zabraniti "monopolsko ponašanje", ili "monopolizam" u tržišnim odnosima (kad pojedini subjekti dovode u neravnopravan položaj, suprotno zakonitostima tržišta, druge manje subjekte.)

Zbog spomenute odredbe dolazilo se

u pomalo apsurdnu situaciju - da je Hrvatska ocjenjivala ima li monopol neko od domaćih trgovačkih društava u slučajevima a ne i nesumnjivo oligopolski subjekt - multinacionalnu kompaniju zato jer još nije došla na naše tržište. Za monopol je bivao kažnjen patuljasti tržišni subjekt kojega je za monopolsko ponašanje optužila multinacionalna kompanija.

Izlaganje je predstavnik predlagatelja završio napomenom kako se nameće pitanje - da li obuhvatiti samo to što je predložila petina zastupnika ili su možda nužne još neke korekcije kako bi se zahvaljujući što kvalitetnijem Ustavu mogla realizirati vladavina prava i pravna sigurnost za sve građane Republike Hrvatske.

RADNA TIJELA

Odbor ŽD za zakonodavstvo nije raspravljao o Prijedlogu odluke zato što se nisu pojavili pravodobno pozvani predstavnici predlagatelja.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav podržao je većinom glasova Prijedlog odluke da se pristupi promjeni Ustava, ocijenivši da Županijski dom svojom strukturom, nadležnošću i ulogom nije opravdao svrhu (zaštita interesa područne i lokalne samouprave) zbog koje je ustrojen. Iako u osnovi ne podržava česte promjene Ustava, to je radno tijelo zaključilo da odluku o ukidanju Županijskog doma treba donijeti prije isteka njegova mandata. U daljnjoj bi raspravi, rečeno je, trebalo iznaći najbolje rješenje za predstavljanje interesa jedinica područne i lokalne samouprave na državnoj razini.

Županijski dom nije opravdao svrhu zbog koje je ustrojen (zaštita interesa područne i lokalne samouprave).

Odbor je podržao prijedlog da se biračko pravo uvjetuje i prebivalištem u Republici Hrvatskoj, kako ubuduće ne bi zastupnike birale i zakone donosile osobe na koje se ti zakoni ne odnose, jer je to protivno temeljnom ustavnom načelu jednakosti.

U raspravi je, također, izraženo mišljenje da bi ponovo trebalo razmotriti biračko pravo osuđenih

osoba, mogućnost da na lokalnoj razini biračko pravo imaju i osobe bez hrvatskog državljanstva koje dulje prebivaju na određenom području, a i utvrditi pitanja o kojima će Zastupnički dom raspisati referendum ako to zatraži deset posto ukupnog broja birača u Republici.

Manjina članova Odbora usprotivila se predloženim promjenama Ustava.

Odbor za zakonodavstvo podupre je Prijedlog odluke uz primjedbe na članke 10. i 35. Trebalo bi, smatraju njegovi članovi, preispitati ponudenu izmjenu stavka 1. članka 45. prije svega zato što pojam "ostvarivanja prava i obveza" nije dovoljno određen. Upitan je, nadalje, način na koji se provjerava ostvaruju li se prava i obveze stvarno u Republici Hrvatskoj, a i prosuđuje se upitnim uopće potreba takvog određivanja u Ustavu. Zamjenjivanje tog pojmovnog sklopa pojmom "prebivališta" također bi trebalo dodatno preispitati te predložiti mogućnost da se Ustavom utvrdi samo opće i jednako biračko pravo hrvatskih državljanina s navršених 18 godina (ostalo bi se prepustilo zakonu kojim se uređuje izborni sustav).

Povodom članka 35., Odbor je upozorio kako teško da je moguće u roku 15 dana obavijestiti predstavnička tijela svih jedinica područne (regionalne) samouprave i dostaviti im tekstove izglasanih zakona. Treba voditi računa i o proteku roka od dana izglasavanja zakona do objave u "Narodnim novinama", te od objave do primitka primjerka "Narodnih novina" u predstavničko tijelo te, zatim, o potrebi sazivanja sjednica predstavničkih tijela s umnoženim primjercima teksta novih zakona. Uz

Biračko pravo uvjetovati i prebivalištem u Republici Hrvatskoj, kako ubuduće ne bi zastupnike birale i zakone donosile osobe na koje se ti zakoni ne odnose.

to, ne objavljuju se u istom broju zakoni prema njihovoj sadržaju, a ponekad niti prema redoslijedu njihova izglasavanja.

Kad je riječ o povredi prava jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Odbor

smatra da je to pitanje ocjene Ustavnog suda i predlaže da se utvrdi pravo tih jedinica da podnose zahtjev za ocjenu ustavnosti, žurnim postupkom, s mogućnošću da se odlukom Ustavnog suda odgodi primjena takvog zakona do donošenja odluke o ustavnosti. Predlaže se, nadalje, preispitivanje stavka 2. članka 122. pročišćenog teksta Ustava, iz dva razloga. Prvi je da u ocjeni o odgovornosti sudaca za kršenje zakona odlučuju, pretpostavlja se, suci i ako bi takvo odlučivanje stavilo u nadležnost nekog drugog tijela moglo bi se prosuditi da se zadire u neovisnost sudaca. Drugi je razlog - u odnosu na stavak 3. dvojbeno rješenje stavka 2. kojim bi se utvrdilo pitanje odgovornosti za kršenja zakona koja su utvrđena kao kaznena djela, mada je i u tom slučaju upitno što s kršenjima zakona koja nisu utvrđena kao kaznena djela odnosno ne predstavljaju radnje za koje je predviđena disciplinska odgovornost sukladno zakonu o sudovima. Članovi Odbora za zakonodavstvo još su ocijenili da je upitno kako se "mišljenjem" u postupku donošenja sudbene odluke može kršiti zakon, jer se i stajališta

Ustavnim zakonom, kojim bi trebalo obuhvatiti i promjenu Ustava iz studenoga 2000., utvrditi rokove primjene pojedinih odredbi te definirati način rada i djelovanja državnih tijela u prijelaznom razdoblju.

sudskih vijeća utvrđuju glasanjem te upozorio da sadržaj važeće odredbe ne obuhvaća mogućnost da do kršenja zakona može doći nečinjenjem odnosno propustom.

Vlada RH podržava predložene promjene uz ocjenu da bi ih trebao pratiti i Ustavni zakon za provedbu Ustava, kojim bi trebalo obuhvatiti i promjenu Ustava iz studenog 2000., a kojim bi trebalo utvrditi rokove primjene pojedinih odredbi te definirati način rada i djelovanja državnih tijela u prijelaznom razdoblju.

U svezi s Prijedlogom za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava predloženo je da se u članku 10. (izmjena članka 45.) riječi "prava i obveze ostvaruju" zamijene riječima "imaju prebivalište".

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI DOM

Nakon predstavnika predlagatelja, mr. Mate Arlovića (vidi - O Prijedlogu), stav **Odbora za zakonodavstvo** obrazložila je njegova predsjednica, **Ingrid Antičević-Marinović**.

U svijetu - trend dvodomnosti

Zašto se predloženome protivi Klub zastupnika HDZ-a objasnio je **Vladimir Šeks**, ustvrdivši da je riječ o "rizičnoj pustolovini" - nedovoljno znanstveno i stručno promišljenim promjenama Ustava, s nesagledivim posljedicama.

Riječ je o rizičnoj pustolovini - nedovoljno znanstveno i stručno promišljenim promjenama Ustava, s nesagledivim posljedicama.

Po njegovim riječima, već promjenama u studenome brzopleto su reducirane ovlasti Županijskog doma, a neistiniti su razlozi kojima se opravdava prijedlog za njegovo ukidanje. Egzistencija toga doma ne može se ni na koji način dovoditi u vezu s federalizacijom Hrvatske, jer u Županijski su dom birani predstavnici iz županija, koje su do ustavnih promjena u studenome 2000. bile jedinice lokalne samouprave i uprave, a sada su jedinice područne samouprave. Ne stoji ni objašnjenje kako je Hrvatska unitarna država, jer i unitarne države poput Slovenije, Češke, Poljske i drugih imaju dvodomni sustav.

Ciničnima je Vladimir Šeks nazvao razloge uštede, s obzirom na to da je godišnji trošak Županijskog doma oko 20 milijuna kuna, a novoustrojena ministarstva - koja su, kaže, mogli biti odjeli "gutaju znatno više". Pitanje praktičnosti u svezi s usklađivanjem zakonodavne djelatnosti domova tehničko je pitanje

i nije razlog za ukidanje Doma, napomenuo je.

Zastupnik HDZ-a ukazao je zatim na trend dvodomnosti parlamenata - danas ih ima 76 zemalja (12 ih još kani uvesti), a 70-tih godina imalo ih je 45 zemalja. Razlozi šestorice, poduprti Demokratskim centrom i Srpskom narodnom strankom više su, kaže, izraz - poglavito u vladajućoj šestorici - političkih prognoza, predviđanja i procjena, nego načelnih razloga iz Prijedloga.

Kad je riječ o drugopredloženoj promjeni, Vladimir Šeks je najprije ustvrdio da ustavi europskih zemalja ne povezuju prebivalište s aktivnim i pasivnim biračkim pravom. Očito je - naglasio je - da se želi ukinuti biračko pravo 357 tisuća hrvatskih državljana koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj. Oni su, međutim, upisani u središnji registar u Zagrebu i hrvatski su državljani iako nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, napomenuo je. Potkrijepivši zatim svoje protiviljenje tom prijedlogu promjena ukazivanjem na to da europske zemlje uvode ili su uvele zasebne izborne jedinice za svoje iseljenike (Italija, Portugal, Poljska), zastupnik je izjavio kako je ključni razlog za predlaganje ove promjene to što Koalicija nije u tom dijelu biračkog tijela postizala željene rezultate. U osvrtu na ovaj dio Prijedloga, Vladimir Šeks je napomenuo i to kako postoji mogućnost da predlagatelj rješavanje ovog pitanja ostavi za izborni zakon, jer mu je za izglasavanje potrebna manja većina glasova.

Ustavi europskih zemalja ne povezuju prebivalište s aktivnim i pasivnim biračkim pravom. Ključni razlog za predlaganje ove promjene je što Koalicija nije u tom dijelu biračkog tijela postizala željene rezultate.

Komentirajući napomene mr. Mate Arlovića o općem i jednakom pravu glasa, zastupnik je rekao kako se promjenama Ustava u studenome 2000. odustalo od općeg i jednakog prava glasa. Ostavljena je mogućnost donošenja izbornog zakona, prema kojem pripadnici nacionalnih manjina imaju uz opće biračko pravo i pravo biranja predstavnika svoje nacionalne skupine. Hrvatski bi državljani odnosno građani postali sa stajališta izbornog prava građani

drugog reda - poveže li se spomenuto sa promjenom Ustavnog zakona prema kojoj bi manjina koja prelazi 8 posto udjela u pučanstvu imala pravo na isti postotak zastupnika u Zastupničkom domu, ministara u Vladi i sudaca u Ustavnom sudu te s ukidanjem prava hrvatskim državljanima koji nemaju prebivalište u Hrvatskoj ili tu ne ostvaruju svoja prava i obveze - rekao je zastupnik.

Vladimir Šeks je, još u nastavku izlaganja ustvrdio: izborne promjene nisu korektne - motivirane su isključivo stranačkim interesima; davanje prava veta županijskim skupštinama eksperiment je nepoznat ustavnopravnoj teoriji i zbilji; Ustav nije krpa ni komad papira koji se ne mijenja i dopunjuje iz dnevno-političkih potreba (osobito ne svakih nekoliko mjeseci).

Klub zastupnika HDZ-a odlučio je raspuštanjem Županijskog doma blokirati ustavne promjene.

Na kraju je uslijedila obavijest Zastupničkom domu kako je Klub zastupnika HDZ-a odlučio raspuštanjem Županijskog doma blokirati ustavne promjene.

Replike

Replicirajući prethodniku povodom upozorenja o stranačkim interesima šestorice, mr. Ivo Škrabalo (HSLŠ) rekao je da je motivacija Koalicije - precizirati članak 45. koji je ekstenzivnim tumačenjem bio zloupotrebljavan, s tim da se onda razmisli o mogućnostima za iseljenu Hrvatsku, a ne i za Hrvate koji su konstitutivni dio jedne susjedne države. Odredba o tome kako država mora stvoriti uvjete za one koji se na dan izbora zateknu izvan zemlje ekstenzivno je tumačena, napomenuo je, naglasivši kako je pod firmom

Motivacija Koalicije je precizirati članak 45. koji je ekstenzivnim tumačenjem bio zloupotrebljavan, s tim da se onda razmisli o mogućnostima za iseljenu Hrvatsku, a ne i za Hrvate koji su konstitutivni dio susjedne države.

brige za iseljenu Hrvatsku omogućeno jedno masovno biračko tijelo koje je glasovalo za HDZ (državljeni Hrvatske koji su ujedno državljani Bosne i Hercegovine, gdje i žive).

Sve stranke imale su jednaku šansu da dobiju povjerenje toga dijela biračkog tijela, vaša stranka ga nije dobila i to je razlog zašto imate takvo stajalište - uzvratilo je **Vladimir Šeks**. Dometnuvši kako je zastupnik Škrabalo povodom rasprave o inicijativi za promjene Ustava u srpnju 2000. izjavio da smatra kako je stečeno pravo manjina i dijaspora da budu zastupljeni u Hrvatskom saboru te da se to pravo ne smije dirati.

Reagirajući na izlaganje Vladimira Šeksa, dr. **Tibor Santo (zastupnik pripadnika mađarske nacionalne manjine)** podsjetio je - da bi demantirao kako su manjine dobile nešto ekstra - kako su pripadnici nacionalnih manjina bili uskraćeni za glasovanje za liste političkih stranaka ako su željeli izglasati garantirano im mjesto u Saboru te da im je samo omogućeno da sudjeluju u političkom životu, a i ostvare manjinsko pravo.

Vladimir Šeks je odgovorio da nema ništa protiv toga da zastupnici nacionalnih manjina budu zastupljeni u Hrvatskom saboru. Ako je, međutim, prema Ustavu biračko pravo opće i jednako tada nijedan državljani, neovisno o tome bio pripadnik hrvatskog naroda ili nacionalne manjine ne može imati pravo na dva glasa. Posebno je dometnuo je, nedemokratski da jedna manjina prema udjelu u pučanstvu ima razmjern broj predstavnika automatski, po sili zakona, u Zastupničkom domu.

Netočnom je **Ivić Pašalić (HDZ)** nazvao Škrabalovu tvrdnju da je članak 45. zlonamjerno tumačen ekstenzivno te da su temeljem toga Hrvati izvan Hrvatske ostvarivali pravo glasa. Prvo - to je pravo ostvarivano temeljem stavka 1. prema kojem svi hrvatski državljani s navršениh 18 godina imaju jednako pravo glasa, a osim toga predloženim se uopće ne mijenja odredba stavka 2.

Radi ispravka Škrabalovih navoda za riječ se zatim javio **Drago Krpina (HDZ)**. Netočno je da je utvrđivanje prava hrvatskih državljana koji žive izvan Hrvatske da sudjeluju na izborima i biraju svoje predstavnike bilo motivirano usko stranačkim, HDZ-ovim interesima, jer ti su hrvatski državljani mogli glasovati po

slobodnoj volji za koju god su stranku htjeli. Napomenuvši kako Škrabalo zapravo priznaje da će se kazniti hrvatske državljanke oduzimanjem prava glasa zato što su glasovali za HDZ, Krpina je rekao kako se po toj logici za tri mjeseca može očekivati nova promjena Ustava svima koji nisu glasovali za SDP i koalicijske partnere.

Mr. Ivo Škrabalo priznao je da je doista rekao to što je spomenuo Šeks, ali u kontekstu prijedloga da se predstavnici manjina i tzv. dijaspora uključe u Županijski dom, a ne u Zastupnički. Smatrao je, pojasnio je, da je stečeno pravo da budu predstavljeni, a ne da "popunjavaju 10 posto saborskih mjesta", kao kad je to uvedeno (1995. godine).

Dr. Tibor Santo javio se da bi ispravio zastupnika Šeksa. Podsjetio je da državljanima s dvostrukim državljanstvom imaju "dva prava glasa".

Vladimir Šeks je ispravio Škrabala tvrdnjom da je (Škrabalo) govorio o Hrvatskom saboru, a ne o Županijskom domu.

Mi govorimo o aktivnom i pasivnom pravu glasa - pojasnila je **Zdenka Babić-Petričević**, napomenuvši kako Škrabalo govoreći o pravu glasa stalno spominje dijasporu.

Podrška sadržaju izmjena, zamjerka što se Ustav mijenja prečesto

Glavna prednost ukidanja Županijskog doma je to što će se se pojednostaviti usklađivanje hrvatskog zakonodavstva sa zakonodavstvom Europske unije.

Dr. Vesna Pusić izvijestila je zastupnike da Klub zastupnika HNS-a i LS-a "teška srca" podržava inicijativu, čiji je negativni aspekt to što se Ustav mijenja nakon dva mjeseca. Sadržajno predloženu promjenu smatraju pozitivnom. Glavna prednost inicijative o ukidanju Županijskog doma jest činjenica što je Hrvatska pred usklađivanjem hrvatskog zakonodavstva sa zakonodavstvom Europske unije, pred dugotrajnim, mukotrpnim procesom koji zahtijeva efikasnost, a ukidanjem Županijskog doma se taj proces barem donekle pojednostavljuje.

Osvrnuvši se na razloge zbog kojih je ovaj Klub podržao ostanak Županijskog doma kad se Predsjednik Republike zalagao za njegovo ukidanje, zastupnica je rekla da su bili nagovoreni argumentom kako će Županijski dom biti specifično predstavničko tijelo u kojem će biti predstavljeni isključivo interesi lokalne i regionalne samouprave. U kasnijem procesu definiranja Doma proširilo se, međutim, njegovo nadležstvo na niz drugih pitanja i procedura je postala tako komplicirana da je bilo teško izvršiti prvenstvenu zadaću - usklađivanja zakonodavstva.

Komentirajući drugi prijedlog, predstavnica Kluba zastupnika HNS-a i LS-a rekla je da se njegova logika može izraziti rečenicom kako će zakone ove zemlje donositi predstavnici onih građana koji po tim zakonima i žive. Za to se, podsjetila je, predizborno zalagala Koalicija, koja je na tome i dobila glasove.

Zastupnica je zatim iznijela podatak kako je među onima koji su na prošlim izborima glasovali na listi za dijasporu bilo tek oko 8000 građana koji nisu istovremeno i državljanima Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Klub zastupnika HNS-a i LS-a nužnim i prihvatljivim smatra i terminološko usklađivanje odredbi Ustava.

Replicirajući zastupnici Pusić, **Vladimir Šeks** je rekao kako nije točno da je Koalicija dobila izbore zato što se zauzimala da pravo glasa imaju samo oni koji žive po zakonima koje donosi Hrvatski sabor. Tvrdnju je podupro podatkom kako je on osobno, koji se zauzimao "da ti imaju pravo glasa" dobio 24 posto glasova, dok je Koalicija dobila 11,5 posto glasova. Rekao je zatim kako tvrdnju o plebiscitarnoj podršci ukidanju Županijskog doma demantiraju podaci izneseni u TV Forumu, gdje se za ukidanje tog doma izjasnilo 46 posto anketiranih, dok je protiv bilo njih 27 posto, a 26 posto nije o tome imalo mišljenje ("dakle, negdje pola-pola").

To koliko ste vi dobili glasova u vašoj izbornoj jedinici ne govori ništa o podršci jednom političkom projektu na nivou Hrvatske - bio je odgovor **Vesne Pusić** zastupniku Šeksu. To su bili nacionalni izbori pa, prema tome, govorimo o nacionalnom rezultatu - rekla je, pojasnivši da nije govorila o univerzalnoj podršci ideji ukidanja

Županijskog doma nego o univerzalnoj podršci ideji da zakone donose predstavnici onih građana koji po tim zakonima i žive.

Vladimir Šeks podsjetio je zastupnicu kako je - kad je riječ o nacionalnom nivou - izabrano 46 HDZ-ovih zastupnika, a 2-3 iz njezine stranke.

Neće biti sasvim tako s obzirom na to da se radi o glasovima koje je dobila ukupna koalicija, a sve njene strane su zastupale taj stav i zato pokreću ovu inicijativu - uzvratila je **Vesna Pusić**.

Jednodomni parlament je uvijek efikasniji

Dr. Vilim Herman (HSL) podržao je inicijativu u ime Kluba zastupnika HSL-a, uvodno ustvrdivši da, kad je riječ o razlozima izmjena u tako kratkom roku, poštenu politički govor traži jasan izričaj - prekasno se formirala ona politička volja koja će ovim promjenama, uvjetno rečeno u "druvoj fazi" ("prva" je bila ukidanje pretjeranih predsjedničkih ovlasti u smjeru parlamentarne demokracije) omogućiti ono što se željelo već u prvoj fazi. HSL je - naglasio je zastupnik - od samog početka bio za ukidanje Županijskog doma. Od zahtjeva se nije odustalo zato što smo bili nedosljedni već stoga što smo shvatili da se u onim okvirima još nije "isfermentiralo" sve što se trebalo isfermentirati.

Prekasno se formirala ona politička volja koja će ovim promjenama, uvjetno rečeno u drugoj fazi (prva je bila ukidanje pretjeranih predsjedničkih ovlasti u smjeru parlamentarne demokracije) omogućiti ono što se željelo već u prvoj fazi.

Zastupnici HSL-a smatraju da je Hrvatska, kao zemlja s manje od 5 milijuna stanovnika, naprosto sklonija jednodomnom parlamentarnom sustavu - rekao je zastupnik Herman, utvrdivši zatim kako se kroz jednodomnost izražava potreba da Hrvatska zaokruži svoj ustavno-pravni sustav kao unitarna država. Jednodomni je parlament, uz to (uz određene uvjete, odnose u samom parlamentu) uvijek efikasniji. U prilog ovakvom opredjeljenju ide, po

ocjeni HSLS-a, i hrvatska tradicija od 1948.

Kad je riječ o zaštiti lokalne samouprave, HSLS ne misli - rekao je Vilim Herman - da se mehanizmi zaštite ponuđeni inicijativom mogu smatrati najboljima. Najbolja je, naglasio je, ona zaštita koja polazi od kvalitetnoga, vjerodostojnog projekta koji će doista konstituirati hrvatsku samoupravu tako da ona bude u dijalogu s europskim iskustvom, ali i s hrvatskom tradicijom (valja pritom požuriti sa zakonima s tim u svezi).

Objašnjavajući zašto nije dobro (a ni

Rješenje o mogućoj inicijativi županijskih skupština ne bi trebalo prihvatiti, jer bi to bio jedan oktroirani parlament.

praktično) rješenje o mogućoj inicijativi županijskih skupština, zastupnik je upozorio da se time povećava broj onih koji mogu postavljati pitanje parlamentu, odnosno da se osporava njegovo zakonodavno djelovanje. Kako reče, to bi bio jedan oktroirani parlament pa zato HSLS misli da ovo rješenje ne bi trebalo prihvatiti.

Kad je riječ o biračkom pravu, HSLS je predložio da se člankom 45. utvrdi samo to da "hrvatski državljani s navršenih 18 godina ostvaruju aktivno i pasivno biračko pravo u skladu sa zakonom".

Dogodilo se suprotno od željenog

Iako su se izjasnili za promjene, Demokratski centar, čiji je stav obrazložila **Vesna Škare-Ožbolt**, nezadovoljan je činjenicom da se tekst Ustava mijenja već drugi put u godinu dana. Zastupnica je najprije podsjetila da je DC kod rasprave o prvim izmjenama Ustava ocijenio da nema dovoljno razloga za ukidanje Županijskog doma, zahtijevajući da se čvršće definiraju njegove ovlasti, smatrajući da on, prije svega, mora odražavati regionalni ustroj Republike, da mora osigurati veću zastupljenost građana u sudjelovanju u lokalnom i regionalnom životu, decentralizaciju i veće izdvajanje financijskih sredstava u tu svrhu. Predlagao je u tom pravcu i da se izmijeni ustavna odredba o Gradu

Zagrebu, kao iskorak prema ideji Europe regija.

Dogodilo se suprotno od željenoga. Primjenom Ustava Županijski dom je postao puka kopija Zastupničkog doma, najmanje se baveći problematikom koja je suština njegova postojanja i rada. Za DC je posebno neprihvatljivo, napomenula je zastupnica, to što se taj dom pretvorio u politikantsku arenu, u kojoj se najviše raspravljalo o apstraktnim političkim pitanjima, koja čak nisu bila na dnevnom redu. Svojim sadašnjim ustavno-pravnim ovlastima postao je, na neki način, smetnja radu Zastupničkog doma, oslabivši tako u cjelini ulogu Hrvatskog sabora. Nakon 17. svibnja, po isteku mandata sadašnjem sazivu, rad Zastupničkog doma bio bi duže potpuno blokiran, što je neprihvatljivo u uvjetima potrebnog usklađivanja zakonodavstva s onim Europske unije.

S druge strane, naglasila je Vesna Škare-Ožbolt, rad Županijskog doma je marginaliziran (aktualnom satu ne prisustvuju premijer i ministri već zamjenici i pomoćnici), njegova mišljenja nikad nisu uvažavana, štoviše javno podcjenjivana, a povodom rasprave o Zagrebačkom Summitu čule su se kvalifikacije o Županijskom domu koje ne dolikuju demokratskim zemljama.

Dogodilo se suprotno od željenog. Primjenom Ustava Županijski dom je postao puka kopija Zastupničkog, najmanje se baveći problematikom koja je u suštini njegova postojanja i rada. Postao je, na neki način, smetnja radu Zastupničkog doma, oslabivši tako u cjelini ulogu Hrvatskog sabora.

Od samog konstituiranja taj dom nije dobio težinu i mjesto koje mu kao gornjem domu pripada, uvijek je doživljavao kao drugorazredna razina zakonodavne vlasti, čemu je pridonijelo i njegovo medijsko zapostavljanje, rekla je zastupnica DC-a. Spomenimo još s tim u svezi njeno pitanje - je li razlog što Županijski dom nije ukinut kod prve izmjene Ustava taj što se u odmjeravanju snaga s Predsjednikom Republike tada, naprosto, nije željelo uvažiti niti jedan prijedlog njegove ekspertne skupine.

Kad je riječ o zastupljenosti

hrvatske dijaspore DC smatra da ona, s obzirom na iznimno veliku iseljeničku zajednicu mora biti zastupljena. U slučaju da se Ustavom definira da pravo glasa na izborima imaju samo državljani koji imaju prijavljeno prebivalište u zemlji, DC predlaže da se, iako rješenje nije najspretnije, Ustavom utvrdi da Predsjednik Republike na prijedlog predsjednika Hrvatskog sabora imenuje tri zastupnika iz dijaspore.

Hrvati u Bosni i Hercegovini su konstitutivan, suveren i jednakoopravan narod koji tamo ostvaruje svoje opće i jednako biračko pravo te svoja prava i obveze, a iseljeničstvo u europskim zemljama je u najvećoj mjeri na privremenom radu te ovdje ostvaruje biračko pravo.

DC se, naglasila je zastupnica, neće protiviti ni ustavnoj odredbi po kojoj bi iseljeničstvo ipak imalo i opće jednako biračko pravo te bilo podijeljeno, npr., na tri-četiri izborne jedinice sa po jednim zastupnikom. Rekla je, nadalje, da je taj Klub nezadovoljan što se predlaže promjena tako bitnog članka Ustava, te upozorila da iskustva Italije i drugih zemalja ukazuju na potrebu široke društvene rasprave (i po nekoliko godina) do pronalaza optimalnog rješenja. U Hrvatskoj se tom problemu, međutim, napomenula je, pristupa isključivo s političke razine.

Činjenica jest, dometnula je, da je na posljednjim izborima glasovalo nešto više od 48 tisuća od ukupno 358.000 državljana Hrvatske koji žive i djeluju u iseljeničtvu. Opće i jednako biračko pravo za dijasporu znači nešto više od samog tog čina, označava vezu s domovinom pa je stoga DC krajnje rezerviran glede predloženog rješenja, i ako to ostanje zapisano u ovom obliku zastupnici te stranke ne žele biti zapisani u povijesti kao stranka koja je iseljeničtvu oduzela pravo glasa - naglasila je Vesna Škare-Ožbolt. Uz zahtjev da se novopredložena formulacija članka 45. dopuni stavkom 2., kojim se utvrđuje da se biračko pravo iseljeničstva i način izbora njegovih zastupnika određuje izbornim zakonom te da se donese i poseban zakon o iseljeničtvu.

DC, nadalje, smatra da opće i jednako pravo glasa imaju samo osobe s dvojnim državljanstvom a koje imaju uredno prijavljeno prebivalište u Hrvatskoj ili osobe s koje su državljani države s kojom Republika Hrvatska ima potpisan sporazum o

pitanjima u svezi s primjenom dvojnog državljanstva (odsustvo sporazuma znači da drugo državljanstvo miruje). Izbornim zakonom bi, smatraju, trebalo odrediti vremensko razdoblje (primjerice šest mjeseci) u kojem osoba s dvojnim državljanstvom mora imati prijavljeno prebivalište kako bi mogla ostvariti biračko pravo.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo upozorenje kako i Hrvati u zemljama u kojima su manjina glasaju isključivo tamo gdje imaju prebivalište pa da bi, sukladno tome i Hrvati u Bosni i Hercegovini, gdje su konstitutivan narod, trebali ostvarivati svoje opće i jednako biračko pravo (do potpisivanja međudržavni sporazum o pitanjima nastalim primjenom dvojnog državljanstva).

Nove replike

Vladimir Šeks je upitao zastupnicu Škare-Ožbolt zašto je potpisnik Inicijative kad, kako je naglasila, ne želi da njezina stranka sudjeluje u oduzimanju glasova hrvatskom iseljeništvu. Neumjesnom je zatim nazvao njenu tvrdnju kako se Županijski dom pretvorio u politikantsku arenu te zatim rekao kako jest točno da se DC lani nije zauzimao za ukidanje Županijskog doma, ali da je zanimljivo što su se najprije zauzimali za jačanje njegove uloge, a sada tvrde da je kočnica radu Zastupničkog doma (a usuglašavanje se moglo obaviti i obavljalo se lako).

Vesna Škare-Ožbolt uzvratila je da je vrlo jasno obrazložila zašto je DC za izmjene, iako mijenjanje Ustava nakon dva mjeseca ne smatra najsretnijim načinom. Kad je riječ o iseljeništvu, istakla je sve razloge izostanka podrške Prijedlogu a slijede i amandmani - napomenula je. Da je Županijski dom postao politikantska arena može se vidjeti iz sadržaja sjednica ne samo posljednjih godinu dana već duže. Točno je da je DC predlagao jačanje uloge Županijskog doma, ali se ono nije ostvarilo.

Ako nećete podržati predloženo rješenje zašto ste ga potpisali i predložili - upitao je **Vladimir Šeks**, zaželjevši zastupnici sretan Dan žena.

Vidim da ste tek danas počeli slaviti Dan žena, ali nemojte u tome pretjerati - rekla je **Vesna Škare-Ožbolt**, podsjetivši zastupnika na njegova dijametralno suprotna

stajališta u nekoliko mjeseci - od toga da Županijski dom treba ukinuti, kad je DC bio za to da on ostane. Inicijativu za ustavne promjene DC je potpisao prvenstveno u svezi sa Županijskim domom - pojasnila je, upozorivši da će ta stranka i amandmanima dati svoj doprinos promjenama.

Ispravljajući navod iste zastupnice, **Milan Kovač (HDZ)** izjavio je da hrvatski narod u BiH nije ni suveren ni konstitutivan ni ravnopravan. On se tek sada bori za svoju suverenost i konstitutivnost, dometnuo je.

Krunoslav Gašparić (HDZ) i **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)** odustali su od replika zastupnici Škare-Ožbolt s obrazloženjem da je sve rekao zastupnik Šeks.

Ante Beljo reagirao je na podatke zastupnice Škare-Ožbolt o broju iseljenika koji su glasovali na prošlim izborima. Mnogo je razloga što ih je malo iskoristilo svoje pravo glasa, ali ubuduće će ih izlaziti veći broj ako se bude ukidalo još konzulata (poput onih u Clevelandu, Torontu i Sidneyu). Na upozorenje **Baltazara Jalšovca** da to nije ispravak netočnog navoda, zastupnik **Beljo** odgovorio je da je glasovanje vezano uz državljanstvo, a ne za prebivalište. Kao kanadskog državljanina nikad ga nitko nije pitao gdje prebiva, napomenuo je.

Ispravljajući navod Vesne Škare-Ožbolt, **Vladimir Šeks** je prozirnomo nazvao njezinu aluziju kako je nešto počeo prerano slaviti. To, napomenuo je ne mijenja na stvari da, kako reče, ona nije ni počela slaviti da je potpisala ukidanje prava glasa hrvatskim državljanima koji ne ostvaruju prava i obveze u Hrvatskoj (a tvrdila je da se za to ne zauzima, da je protiv toga). Proturječnost u izlaganju zastupnice po njegovim je riječima "vjerojatno rezultat neslavljenja nekog drugog blagdana".

Jačanje uloge Zastupničkog doma

U ime Kluba zastupnika SDP-a predložene promjene podržao je **Josip Leko**. Napomenuvši kako je inicijativa rezultat analize primjene ustavnih rješenja u praksi, rekao je kako će ukidanje Županijskog doma ojačati ulogu Zastupničkog (pojednostaviti proceduru, skratiti postupak). Po njegovim riječima, niti jedan od

teorijskih razloga (federalizam kao oblik društvenog uređenja, veličina i broj stanovnika, izražavanje lokalnih i regionalnih interesa) ne upućuje na potrebu zadržavanja Županijskog doma. Republika Hrvatska određena je kao jedinstvena i nedjeljiva država i nikakvi oblici federalizacije nisu prihvatljivi Klubu zastupnika, a vjerujemo ni velikoj većini građana Hrvatske - dometnuo je zastupnik SDP-a. Napomenuvši zatim kako se Županijski dom nije iskazao kao dom za izražavanje i očuvanje lokalnih i regionalnih interesa te da je i svjetski trend da lokalna samouprava sve manje ovisi o centralnoj vlasti.

Osvrnuvši se zatim na predložene

Ukidanje Županijskog doma ojačat će ulogu Zastupničkog. Uz to, svjetski je trend da lokalna samouprava sve manje ovisi o centralnoj vlasti.

izmjene članka 45. Ustava radi (re)definiranja aktivnog i biračkog prava, Josip Leko rekao je da se Klub zastupnika SDP-a priklanja onima koji se zalažu da biračko pravo svih građana bude temeljeno na suštinskoj ravnopravnosti državljana. Izrazivši uvjerenje da će Zakon o izborima biti trajnije naravi, ustvrdio je da onda ne treba opterećivati ustavnu normu.

U ime Kluba zastupnika SDP-a na kraju je istakao da bi Ustavom (članak 87.) trebalo preciznije urediti referendum ili hitno donijeti zakon o pitanjima o kojima se raspisuje referendum.

Glavni kriterij treba biti racionalnost

Podržavši inicijativu, **Luka Trconić** je u ime Kluba zastupnika HSS-a izjavio da je ona ipak, na kraju krajeva, racionalna. Istina je i da baš nije uobičajeno mijenjati Ustav nakon 3-4 mjeseca, da je to na neki način čak i neozbiljno i u pravu su i oni koji se šale na račun predlagatelja. Ima i zburadnih, ali glavni kriterij treba biti racionalnost.

Klub zastupnika HSS-a se, podsjetio

Razmisliti o smanjivanju broja zastupnika u Zastupničkom domu (na 120).

je, u studenome čak priklonio argumentima tima eksperata pri Predsjedniku Republike. Jer, u tom je trenutku cilj bio da uvođenjem parlamentarne demokracije Hrvatski sabor postane doista dominantno predstavničko tijelo, a dvodomnošću se, hoćeš-nećeš uvodi određena napetost u Parlament, određeno slabljenje - rekao je zastupnik. Dometnuvši kako stoje argumenti da Hrvatska praktički nikad nije imala dvodomnost, da su tu još (za javnost presudni) razlozi ekonomičnosti.

HSS još sugerira da se razmisli o smanjivanju broja zastupnika Zastupničkog doma (na 120).

Objašnjavajući zašto se HSS ipak priklonio ostajanju Županijskog doma, Luka Trconić podsjetio je da je bilo zamišljeno da taj dom postane reprezentant lokalne samouprave, ali je prvobitni naum u raspravi amandmanima i kompromisima došao u pitanje, pa postojeće rješenje nije - naglasio je - ono što je trebalo biti. Uz to, samo je privid da je Županijski dom ojačao. U nekim oblastima on suodlučuje sa Zastupničkim, ali samo formalno (zadnju riječ ima Zastupnički). Proceduru se strašno zakompliciralo, i to baš u vrijeme predstojećeg usklađivanja zakonodavstva s europskim standardima.

Manja je zato šteta priznati svoju grešku javno, pristati i na blamažu ("a

Manja je šteta priznati svoju grešku javno i pristati na blamažu - jer promjena Ustava nakon tri mjeseca jest blamaža - da bi se stvari riješile racionalno.

promjena Ustava nakon tri mjeseca jest blamaža") da bi se stvari riješile racionalno - rekao je Luka Trconić.

Izjašnjavajući se o predloženim izmjenama članka 45., najprije je rekao kako je veliko pitanje može li se to riješiti naprečac te da o tome treba šire u drugoj fazi izmjena. HSS je, međutim, tvrdio i tvrdi da Bosna i Hercegovina ne može biti dijaspora. Pitanje je, napomenuo je, nije li dosadašnjim pravima zapravo umanjena vjerodostojnost Hrvata u BiH kao naroda koji je tamo konstitutivan.

Veoma je bitno - naglasio je zatim zastupnik - ponuditi takvu izmjenu da se iseljništvo, stvarna hrvatska dijaspora ne osjeća odbačenom, jer je - kako reče - zaslužila da se pronađe pravi način afirmacije tih ljudi i

mogućnost da se inkorporiraju u hrvatsko društvo - nekakvim simboličnim predstavništvom (2-3 zastupnika) ili kroz savjetodavno tijelo.

Replicirajući Trconiću, **Milan Kovač** je rekao da se iz Prijedloga ne vidi da je riječ o racionalnom rješenju, jer bi sada svi zakoni koji se tiču lokalne uprave i samouprave morali ići na županijske skupštine, što je "mini 21 županijski dom". Umjesto 68 zastupnika zakone bi dobilo 850 vijećnika u županijskim skupštinama, koje bi poslije svake sjednice Sabora morale zasjedati i tumačiti zakone.

Luka Trconić uzvratilo je zastupniku da zaboravlja kako je riječ o prvoj fazi promjene Ustava. Niti za HSS nije prihvatljiv taj prijedlog, ali se može osmisliti takav projekt koji će biti jeftiniji za porezne obveznike.

Ante Beljo javio se radi ispravka Luke Trconića. Nemaju svi Hrvati iz BiH pravo glasa nego samo oni koji imaju hrvatsko državljanstvo (njih oko 280 tisuća). To se odnosi i na Hrvate iz iseljništva (oko 100 tisuća).

Priznavši da je izostavio termin "državljanin", **Luka Trconić** je uzvratilo da se to podrazumijeva.

Trconiću je zatim replicirala **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**, rekavši da iseljenici ne trebaju milostinju u vidu 2-3 zastupnika ili savjetodavnog tijela, već traže aktivno i pasivno pravo glasa. Kao zastupnica za iseljništvo nije i ne osjeća se manje vrijednom, naglasila je. Komentirajući zatim riječi Mate Arlovića kako je predložen put proširenja u Europsku uniju, zastupnica je ustvrdila kako u Europskoj uniji na taj način ne prilaze pravima svojih ljudi koji žive izvan matičnih država.

Dragica Zgrebec ispravila je Milana Kovača upozorenjem kako prema predloženome županijske skupštine "mogu" dati mišljenje (dakle, i ne moraju raspravljati i takvim zakonima).

U ime predlagatelja

U ime predlagatelja, mr. **Mato Arlović** je rekao kako oni smatraju da nema razloga za upotrebu težih kvalifikacija. Ako predsjednik Kluba zastupnika HDZ-a tvrdi da je riječ o pustolovini, postavlja se pitanje kakva je to tek bila pustolovina kad se, par dana prije izglasavanja "božićnog Ustava" promijenilo sve o čemu se dotad raspravljalo i tri dana prije

izglasavanja bilo predloženo konstituiranje drugog doma. Ili, kakva je tek pustolovina bilo to što je izglasano ime parlamenta "Hrvatski sabor" promijenjeno iako je već bilo objavljeno u "Narodnim novinama" (koje su povučene) u Sabor Republike Hrvatske.

Zaboravlja se, osim toga, upozorio je mr. Arlović da je ovo, uračunaju li se (mijenjani i dopunjavani) ustavni zakoni o ljudskim pravima, o suradnji s Haaškim sudom, o rješavanju privremene ili trajne spriječenosti Predsjednika države - osma izmjena Ustava.

Stvarni i politički životni odnosi su ipak bitniji nego li pojedina odredba Ustava i ako ona biva kočnicom daljnjeg razvoja i praćenja društvenih odnosa treba je mijenjati - rekao je predstavnik predlagatelja, potkrijevši tvrdnju primjerom Finske (koja je godinama mijenjala i dopunjavala Ustav dok ga nije, prethodne godine, izglasala) te Italije.

Mr. Arlović je zatim podsjetio kako su otprilike godinu dana po donošenju "božićnog Ustava" Ustavnim zakonom o ljudskim pravima i slobodama i pravima pripadnika etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina bili utvrđeni kotarevi s posebnim statusom, koji su imali pravo donositi zakone, samo nisu smjeli biti suprotni Ustavu. To su, smatraju predlagatelji, bili elementi moguće federalizacije Republike Hrvatske, naglasio je.

Ustvrdivši kako je očigledno da biračko pravo izaziva mnogo veći interes, zastupnik se zatim zadržao na tom pitanju, rekavši kako pred-

Stvarni i politički životni odnosi su ipak bitniji nego li pojedina odredba Ustava i ako ona biva kočnicom daljnjeg razvoja i praćenja društvenih odnosa treba je mijenjati.

lagatelji ne govore o dijaspori već o hrvatskim državljanima koji uz državljanstvo Republike Hrvatske imaju još neko državljanstvo te da zahtijevaju da se Ustavom osigura da nitko ne može imati veća prava odnosno da svi imaju jednaka prava i obveze kad je riječ o biračkom pravu. Članak 45. je, međutim, omogućio različito tumačenje.

Mr. Arlović je, nadalje, netočnima nazvao tvrdnje kako je to drugačije riješeno u zemljama Europske unije i

upozorio da nisu točne ni iznesene brojke o broju osoba s dvojnim državljanstvom iz BiH te iz ostalih dijelova svijeta. Rekao je, zatim, da broj osoba s dvojnim državljanstvom evidentiran u Hrvatskoj nije kvalitetan uzorak da bi predstavio hrvatsku dijasporu. Po nekim procjenama, Hrvata gotovo više živi vani nego u zemlji, napomenuo je, dok je za izbore 3. siječnja 2000. bilo evidentirano 360.110 građana s dvojnim državljanstvom, što nije ni 10 posto ukupnog broja građana u dijaspori. Od toga su 314.884 istovremeno državljani BiH. Prema popisu iz 1991. u BiH su živjela 760.852 Hrvata, što znači da su gotovo 42 posto Hrvata iz BiH i državljani Hrvatske. Na izbore 3. siječnja izašao je ukupno 126.841 državljanin s dvojnim državljanstvom, od toga 110.356 Hrvata s dvojnim državljanstvom iz Bosne i Hercegovine. Iz preostalog dijela svijeta glasalo je 16.485 građana, za što su organizirani izbori u 152 države (među ostalim u Kini, Japanu, Indoneziji, Maleziji), na trošak poreznih obveznika, naglasio je zastupnik SDP-a.

Gledajući s tog aspekta na predložene promjene potpuno je razvidno da treba osigurati jednako i opće biračko pravo za sve.

U Italiji se, napomenuo je, godinama raspravlja kako osigurati dijaspori da može birati i da bude birana i prijedlog je da moraju doći u izbornu jedinicu svog podrijetla glasovati (o svom trošku).

Na kraju izlaganja, Mato Arlović je naglasio kako predlagatelji nemaju namjeru, niti želju, dirati u prava, iz članka 10. Ustava, pripadnika hrvatskog naroda koji žive izvan Republike Hrvatske, a nemaju državljanstvo, u prava državljana koji se zateknu izvan Republike Hrvatske a niti u prava onih koji imaju dvojno ili više državljanstava (mogu pod jednakim uvjetima sudjelovati na izborima).

Ni za Klub zastupnika SDP-a Hrvati u BiH nisu dijaspora niti dio naroda, u skladu s člankom 10., oni su tamo ravnopravan i konstitutivan narod - rekao je predstavnik predlagatelja, napomenuvši još, među ostalim, kako s obzirom na to da organiziranje izbora u tolikim zemljama plaćaju porezni obveznici jasno zašto se građani, prema ispitivanjima javnog mnijenja, opredjeljuju za ustavne promjene.

Replike na izlaganje predstavnika predlagatelja

Izlaganje **Mate Arlovića**, predstavnika predlagatelja, ponukalo je više zastupnika na replike.

Drago Krpina (HDZ) zamjerio mu je da zlorabi poslovničku mogućnost da u ime predlagatelja govori neograničeno vrijeme. Po njegovu mišljenju usporedba predloženih ustavnih promjena s ustavnim zakonima, primjerice onima iz 1991. godine, je neumjesna, a argument predlagatelja da se ukidanjem Županijskog doma uklanjaju elementi federalizma najgrublji je oblik cinizma (predsjednik jedne stranke koja je sada u vladajućoj sestorci je još prije sedam, osam godina izjavljivao da može zamisliti Hrvatsku kao saveznu državu). Nije mu jasno, kaže, zbog čega mr. Arlović smeta riječ pustolovina, koju je spomenuo kolega Šeks, kada je gospodin Trconić upotrijebio još težu, ali bolju kvalifikaciju, rekavši da su predložene ustavne promjene, zapravo, blamaža.

Jadranka Kosor (HDZ) smatra da riječ pustolovina u ovom slučaju nije uvredljiva, jer se ovim promjenama doista ide u nepoznato, a ne znamo ni kamo će nas to na kraju dovesti. Čak i neki od potpisnika Prijedloga odluke da se pristupi promjeni Ustava RH priznaju da će teška srca glasovati za ove promjene.

Činjenica da se nakon nepuna tri mjeseca ponovno pokreću ustavne promjene sugerira našim građanima da vladajuća šestorka nema vizije o tome što želi napraviti nakon što su dobili vlast i ostavlja dojam pravne nesigurnosti, kaže mr. **Nevio Šetić; HDZ** (argumentacija da je Ustav već 8 puta mijenjan je potpuno deplasirana). Po riječima zastupnika Ustav iz 1990. godine je doista bio krvava pustolovina za hrvatsku naciju i narod, ali tada smo ipak dobili svoju državu.

Mr. Arlović je pojasnio da Ustav iz 1990. godine smatra izuzetno kvalitetnim pravnim aktom i političkim sredstvom koje je dovelo do samostalne i suverene Republike Hrvatske. Kako reče, nazvao je pustolovinom način na koji je prilikom njegova donošenja u taj dokument "ugrađen" Županijski dom (gotovo preko noći).

Vladimir Šeks je konstatirao da gospodin Arlović stalno naglašava da

se predstavnici skupine zastupnika koji predlažu promjene Ustava zauzimaju za opće i jednako pravo glasa svih hrvatskih državljana. Međutim, zadnjim promjenama Ustava predviđeno je (članak 15. stavak 3.) da se pripadnicima nacionalnih manjina mogu osigurati dva glasa, s čime se njegovi stranački kolege ne slažu. Zašto bi, primjerice, 20 tisuća aboliranih Srba imalo dva glasa, a oni koji su bili protjerani, samo jedan (zašto bih ja, kao Hrvat, imao jedan glas, a Milan Đukić dva) pita zastupnik.

Luka Bebić (HDZ) je izjavio da je na sjednici Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav predložene ustavne promjene nazvao neozbiljnim jer su uslijedile tako brzo nakon zadnjih korekcija. Kako reče, i sam snosi dio odgovornosti zbog lošeg prijedloga Odbora od prije dva i pol mjeseca. Smatra da oni koji su tada loše radili ni sada ne bi trebali biti previše gorljivi u dokazivanju perfektnosti sadašnjeg prijedloga.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) potvrdila je da su izbori izvan domovine (od Sarajeva do Sidneya) bili organizirani na teret hrvatskih poreznih obveznika, ali ne samo za XI. nego za svih jedanaest izbornih jedinica u Republici Hrvatskoj. To nije ništa neobično jer to čine sve zemlje u Europi i svijetu za svoje državljane koji žive izvan domovine. Napomenula je da su hrvatski ljudi koji nisu imali sreću živjeti i raditi te plaćati porez u Hrvatskoj itekako pridonijeli stvaranju ove države, kako Hrvati iz iseljeništa, tako i oni iz Bosne i Hercegovine (ne bi bilo zгорега saznati od Ministarstva financija koliko je ove godine hrvatsko iseljenišvo donijelo novaca u Hrvatsku, a koliko je u Proračun pridonijelo Ministarstvo turizma). Na kraju je izjavila da nikada nije imala dvojno državljanstvo te upitala mr. Arlovića hoće li se on odreći svoga.

Mr. Arlović je negirao da ima dvojno državljanstvo. Pojasnio je da je spominjao zemlje u kojima su organizirani i plaćeni izbori za XI. izbornu jedinicu, iako tamo nemamo upisanog niti jednog birača, odnosno ni jednog državljanina (npr. Indija, Kina, itd.).

Milan Kovač (HDZ) je primijetio da po međunarodnim standardima svaka zemlja mora organizirati izbore svuda gdje ima svoja veleposlanstva ili konzulate, bez obzira na to žive li tamo njeni

državljeni ili ne. Naime, dužna je omogućiti državljanima koji se eventualno zateknu u tom gradu, odnosno državi, da glasuju.

Zastupnik je još napomenuo da je Hrvatska, uz Pakistan, jedina država koja u zadnjih 35 godina ukida dvodomni parlament (tridesetak država ga je u zadnjih desetak godina tek uvelo).

Dr. Đuro Njavro (HDZ) je upozorio da je krajnje opasno površno koristiti financijsku i ekonomsku argumentaciju kod donošenja političkih odluka. Naime, dosadašnja iskustva govore da je demokracija spora i košta, ali se zato pokazala kao najuspješniji sustav za očuvanje socijalnog mira te za ukupan gospodarski razvoj.

Dražen Budiša (HSL) je prigovorio zastupniku Arloviću da iz njegova izlaganja nije bilo razvidno govori li u ime predlagatelja, Odbora na čijem je čelu, koalicije šest stranaka ili u ime Kluba zastupnika SDP-a. Napomenuo je, također, da HSL ne stoji iza većine političkih argumenata koje je iznio mr. Arlović.

Mr. Arlović je naglasio da je u svom zadnjem istupu govorio isključivo u ime petine zastupnika koji su podnijeli Prijedlog za promjenu Ustava. Pojasnio je, također, da predstavnici predlagatelja tijekom rasprave mogu zatražiti riječ radi pojašnjenja i dr. te da nisu ograničeni u trajanju izlaganja.

Dražen Budiša je ustvrdio da je mr. Arlović obrazlažući predložene promjene, najmanje jedanput nastupio u ime vlastitog kluba.

Ante Beljo (HDZ) je iznio podatak da je iseljništvo u zadnjih deset godina pridonijelo Hrvatskoj više od 60 mlrd. američkih dolara. Točno je, kaže, da imamo najveće iseljništvo u svijetu, u odnosu na broj stanovnika, ali hrvatska država bi se prema tim ljudima trebala odnositi na drugačiji način, a ne da se čini sve da što manji broj ljudi izađe na izbore.

Nije točna tvrdnja kolege Šeksa da nacionalne manjine imaju veća prava od većine - primijetio je **dr. Furio Radin (zast. pripadnika talijanske nac. manjine)**. Doduše, one će imati mogućnost glasovati dva puta, ali za dvije različite stvari. Naime, Ustav im omogućava da jedanput glasaju za stranačke liste, a drugi put za svoje zastupnike. To nije dupli glas, nego još jedan dodatni glas za jedno jedino mjesto, kaže zastupnik.

Obrativši se zastupniku Šeksu, Radin je rekao: "Ne očekujem da shvatite što znači bit pozitivne diskriminacije, budući da ste se dugo bavili negativnom diskriminacijom".

Vladimir Šeks smatra tu kvalifikaciju uvredljivom, to više što je upravo za vrijeme HDZ-ove vlasti nacionalnim manjinama u Hrvatskoj osiguran visoki standard izravne zastupljenosti, odnosno omogućeno im je da izravno biraju svoga zastupnika u Zastupnički dom Sabora. Naime, člankom 15. stavak 3. Ustava predviđeno je da se pripadnicima nacionalnih manjina pored općeg biračkog prava zakonom može osigurati posebno pravo da biraju svoje zastupnike u Hrvatski sabor. Znači, ta mogućnost postoji, a tek će se vidjeti hoće li Hrvatski sabor i izglasovati taj zakon, kaže Šeks.

I Drago Krpina smatra da je Radinova tvrdnja više nego neko-rektna, s obzirom na činjenicu da je HDZ-ova većina u Saboru donijela i Ustav RH i druge zakone na temelju kojih su u Hrvatski sabor izabrani predstavnici nacionalnih manjina.

Nije točno da manjine sjede u Saboru zahvaljujući samo glasovima HDZ-a. Njihovi predstavnici izabrani su za zastupnike zahvaljujući svima onima koji su glasovali za to u prvom sazivu Sabora, napomenuo je **Furio Radin**, uz opasku da je HDZ neke zakone morao donijeti a nije to učinio iz svog uvjerenja.

Drago Krpina podsjetio je na činjenicu da je Ustav iz 1990. godine ovaj Dom donio autonomno, bez ikakvih pritisaka, a upravo u tom dokumentu zajamčena su prava manjina. Isto vrijedi i za Deklaraciju o pravima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, donesenu zajedno s Odlukom o razdruživanju Republike Hrvatske iz bivše Jugoslavije. **Dr. Furio Radin** je podsjetio na to da je upravo kolega Šeks jednom prilikom izjavio da su Ustavni zakon iz 1991. godine donijeli pod pritiskom.

U svom ponovnom javljanju **Vladimir Šeks** je potvrdio da su odredbe o kotarima doista donesene pod pritiskom onih koji su željeli imati politički protektorat nad Hrvatskom. To se, međutim, ne odnosi na drugi dio Ustavnog zakona u kojem je, na vrlo visokoj razini, normativno uređena zaštita prava nacionalnih manjina kao kolektiviteta i kao pojedinaca.

Argumenti predlagatelja nisu prihvatljivi

Anto Đapić najavio je da Klub zastupnika HSP-a - HKDU-a neće podržati predložene promjene Ustava

Nije prihvatljivo vezivanje biračkog prava uz prebivalište hrvatskih državljana jer se na taj način uskraćuje pravo glasanja tisućama Hrvata izvan domovine koji su na brojne načine zadužili hrvatski narod i državu.

RH jer se ne slaže s argumentima predlagatelja, a drži i da česte promjene tog dokumenta stvaraju ustavnu nesigurnost. Naime, ne može se prihvatiti obrazloženje da Županijski dom, u razdoblju od zadnjih ustavnih promjena do danas, nije opravdao očekivanja (to je prekratko vrijeme da bi se utvrdilo u kojoj je mjeri uspio popraviti svoju poziciju i funkcioniranje u sustavu vlasti). Ako se već željelo ukinuti taj dom logičnije bi bilo - kaže zastupnik - da se to napravilo prilikom nedavnih ustavnih promjena. Ne stoji ni argument da njegovo postojanje pridonosi federalizaciji Hrvatske, a ni to da je Hrvatska prema zemlji da bi Parlament imao dva doma (to opovrgavaju i primjeri Irske i Finske koje su slične veličine kao i Hrvatska, a također imaju dvodomni parlamentarni sustav). Posebno je neprihvatljivo, kaže Đapić, normi-ranje demokracije prema kriterijima troškova vezanih uz Županijski dom. Naime, po toj bismo logici mogli ukinuti i Zastupnički dom, Vladu, itd. pa bismo imali vladavinu partitokracije.

Po njegovim riječima za pravaše i demokršćane nije prihvatljivo vezivanje biračkog prava s prebivalištem hrvatskih državljana. Razlog - na taj se način uskraćuje pravo glasanja tisućama hrvatskih ljudi izvan domovine, koji su na brojne načine zadužili hrvatski narod i državu u programu stvaranja države Hrvatske. Nije točno, kaže, da se radi o realizaciji predizbornog obećanja vladajuće šestorice (nisu se slagali samo s uvođenjem posebne izborne jedinice za hrvatske državljane koji nemaju prebivalište u

Republici Hrvatskoj). Predloženim rješenjem se, na neki način, poništavaju dosezi hrvatske politike u proteklih 10 godina u pogledu ostvarivanja zajedništva domovinske i iseljene Hrvatske, ocjenjuje Đapić. S tim u svezi podsjetio je na činjenicu da je tehnika dosadašnjeg načina glasovanja bila takva da je vrlo mali broj hrvatskih državljana izvan Hrvatske mogao ostvarivati svoje pravo glasanja, tako da ta masa biračkog tijela ionako ne može bitno utjecati na odnose snaga u Parlamentu.

Nitko ne može hrvatskom državljaninu osporavati biračko pravo, a pogotovo uvjetovati to pravo plaćanjem poreza u Hrvatskoj, napose danas, kad u zemlji ima toliko nezaposlenih koji su na državnom proračunu, napominje Đapić. Naime, ti ljudi ne plaćaju poreze već su na teretu poreznih obveznika, ali to ne znači da zbog toga ne bi trebali imati pravo glasovanja.

Potaknut navodima kako anketiranje javnog mnijenja govori u prilog vezivanja prava glasovanja

Nitko ne može hrvatskom državljaninu osporavati biračko pravo, a pogotovo uvjetovati to pravo plaćanjem poreza u Hrvatskoj, napose danas, kad u zemlji ima toliko nezaposlenih.

uz prebivalište, primijetio je da treba voditi računa o dugoročnom interesu hrvatske države i hrvatskog naroda.

Gospodin Đapić je ispravno primijetio da nije bilo predizborno obećanje vladajuće koalicije da će ukinuti pravo glasa hrvatskim državljanima koji nemaju prebivalište u Hrvatskoj, konstatirao je **Vladimir Šeks (HDZ)**. Čak, štoviše, tadašnjih šest oporbenih stranaka, danas u vladajućoj koaliciji, suglasilo se s prijedlogom ekspertne radne skupine (ugrađen je i u Izborni zakon) da ti hrvatski državljani glasuju kao zasebna 11. izborna jedinica, a sada odstupaju od tog stajališta. Mr. Arlović je pojasnio da su se rukovodili mišljenjem Ustavnog suda da Izborni zakon nije neustavan. Dodao je, također, da se sada mijenja ustavna norma a ne Izborni zakon, nefiksna kvota i izborna jedinica o kojoj govori kolega Šeks.

Županijski dom nije ispunio svoju ulogu

Županijski dom nije zaživio, odnosno ispunio svoju ulogu, jer ne izražava interese lokalne i regionalne samouprave (i u tom Domu prvenstveno dolaze do izražaja politički interesi stranaka).

Po riječima **Valtera Drandića**, Klub zastupnika IDS-a podupire Prijedlog odluke da se pristupi promjeni Ustava Republike Hrvatske s Prijedlogom za utvrđivanje Nacrta promjena tog dokumenta, a ne protivi se ni prijedlogu za ukidanje Županijskog doma. Smatraju, naime, da taj Dom nije saživio, odnosno ispunio svoju ulogu, te da u ovom trenutku ne izražava interese lokalne i regionalne samouprave, (i u tom Domu prvenstveno dolaze do izražaja politički interesi stranaka). Međutim, njegovo ukidanje ne mora značiti da se ukida i mogućnost artikuliranja i zaštite interesa jedinica lokalne i regionalne samouprave. Naprotiv, ovim ustavnim promjenama treba jasno definirati na koji će način lokalne jedinice braniti svoje interese (to treba omogućiti svakoj od njih a ne, kako je predloženo, da predstavnička tijela najmanje trećine područnih jedinica mogu Saboru vratiti neki zakon na ponovno odlučivanje).

Budući da su lokalna i regionalna samouprava nezaobilazni čimbenik ustrojstva države moraju imati i instrumente predlaganja Zakona o lokalnoj i regionalnoj samoupravi, kao i davanja mišljenja o zakonskim prijedlozima koji reguliraju pitanja iz oblasti lokalne i regionalne samouprave, odnosno onih koji se ostvaruju i provode u lokalnim sredinama.

Po mišljenju zastupnika IDS-a pravo glasanja na izborima trebaju imati oni hrvatski državljani koji ostvaruju svoja prava i obveze u Republici Hrvatskoj, odnosno koji

Ovim ustavnim promjenama treba jasno definirati na koji će način jedinice lokalne i regionalne samouprave artikulirati i braniti svoje interese.

ovdje imaju prebivalište. Drugim riječima, oni građani koji dijele sudbinu ove države moraju odlučivati kako će se u Hrvatskoj živjeti. Time ideesovci ne poriču da i hrvatskoj dijaspori koja je brojna ali, nažalost, pokazuje mali interes za političke događaje u Republici Hrvatskoj (mali broj naših državljana iz dijaspore izlazi na izbore) treba pružiti priliku da na neki način sudjeluje u političkom životu u Hrvatskoj (ali ne u Saboru RH). Zbog toga bi trebalo razmotriti mogućnost konstituiranja nekog posebnog tijela putem kojeg bi dijaspora izražavala svoje prijedloge i mišljenja o tome kako regulirati život u Republici Hrvatskoj.

Drandić je na kraju rekao da ne želi polemizirati oko toga koliki je doprinos dijaspore a koliki turizma na

Oni građani koji dijele sudbinu ove države moraju odlučivati i o tome kako će se u Hrvatskoj živjeti.

koji otpada 18 posto bruto domaćeg proizvoda. Vrijeme je, kaže, da donesemo takve ustavne promjene koje će pridonijeti stabilnosti političkog života u Hrvatskoj i pružiti mogućnost Saboru i Vladi da se posvete ključnim pitanjima u državipoboljšanju standarda, povećanju zapošljavanja, itd.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) napomenula je da hrvatski iseljenici dijele sudbinu hrvatske države ne samo od 3. siječnja 2000. godine nego još od ranije, kad su bili protjerani s putovnicama preko granica. Potaknuta navodima prethodnika o doprinosu turizma rekla je da treba usporediti koliko pridonose hrvatski iseljenici koji 3 ili 4 puta godišnje dolaze u domovinu, a koliko ostali strani turisti.

Česte promjene odbijaju strane ulagače

Budući da se o predloženim ustavnim promjenama raspravljalo 8. ožujka, na Međunarodni dan žena, **Jadranka Kosor (HDZ)** započela je svoje izlaganje konstatacijom da bi najljepša čestitka ženama i majkama bila da se umjesto o ovoj temi raspravlja o izmjenama Zakona o izvršenju Državnog proračuna, kojima bi se rodiljne naknade vratile

na prošlogodišnju razinu. U nastavku je primijetila da se u nekim državama Ustav ne mijenja prije isteka dvaju izbornih mandata a mi ga mijenjamo nakon samo tri mjeseca od zadnjih izmjena, kao da se radi o namješčaju. Ustavne promjene se ne smiju pokretati tako često (to je i stanovište stručnjaka za ustavno pravo) jer to utječe na pravnu (ne)sigurnost zemlje a odbija i strane ulagače.

Apsurdan je prigovor predlagatelja, kaže zastupnica, da u protekla tri mjeseca Županijski dom nije opravdao

Česte promjene Ustava stvaraju pravnu nesigurnost, a odbijaju i strane ulagače.

svoje postojanje, kada se kretao u okviru ovlasti koje su mu nametnute upravo posljednjim promjenama Ustava. A što se tiče tvrdnje da Hrvatska parlamentarna tradicija ne poznaje drugi dom, s tim argumentom trebalo je baratati kod zadnjih promjena Ustava. Troškovi rada Županijskog doma (godišnje iznose oko 20 mln. kuna) nikako ne mogu biti argument za njegovo ukidanje, pogotovo u usporedbi s rastrošnošću nekih drugih korisnika Proračuna. Primjerice, prošlogodišnji proračun Vladinog Ureda za udruge iznosio je gotovo 30 mln. kuna, kao i Ministarstva za europske integracije. Zanimljivo je obrazloženje predlagatelja, kaže zastupnica, koji tvrdi da bi se uštedom navedenih izdataka mogla pokriti nedostajuća sredstva za isplatu dječjeg doplatka. Poznato je, naime, da je Zakon o dječjem doplatku izglasan upravo zahvaljujući tome što je Županijski dom iskoristio pravo suspenzivnog veta i vratio ga Zastupničkom domu na ponovno odlučivanje. Uostalom, utemeljenje drugog doma je sada trend u svijetu (70-ih godina bilo je 40 a danas već ima oko 70 dvodomnih parlamenata), kaže zastupnica.

Osvrnuvši se na članak 25. Prijedloga ustvrdila je da nije jasno kako bi se u 15 dana mogli

Apsurdan je prigovor predlagatelja da u protekla tri mjeseca Županijski dom nije opravdao svoje postojanje, kada je djelovao u okviru ovlasti koje su mu nametnute upravo posljednjim promjenama Ustava.

iskoordinirati stavovi predstavničkih tijela regionalnih jedinica koje bi mogle tražiti da se izglasani zakoni, kojima nisu zadovoljni, ponovno vrate na raspravu u Zastupnički dom (pitanje je i koliko bi to koštalo). A što se tiče biračkog prava, ono se, po njenom sudu, također prilagođava dnevno-političkim potrebama.

Protiv ukidanja Županijskog doma

Budući da Ustav RH, kao i svi suvremeni demokratski ustavi, prihvaća kao temelj i izvorište državne vlasti u Republici Hrvatskoj načelo narodnog suvereniteta, nejasna je inicijativa za ukidanje dvodomne strukture predstavničkog tijela, odnosno Županijskog doma, koji se temelji na predstavništvu županija kao jedinica teritorijalne odnosno lokalne uprave i samouprave, kaže **Dario Vukić (HDZ)**. Naime, upravo dvodomna struktura Hrvatskog sabora na demokratski način usklađuje načelo jedinstvenosti i nedjeljivosti Republike Hrvatske kao suvremene države sa suvremenim načelom lokalne samouprave na regionalnoj razini. Županijski dom, kao izražaj regionalnog predstavništva, nema nikakvih odlučujućih ovlasti, napominje zastupnik, već je ustavno oblikovan kao tijelo u kojem se, unutar Sabora, usklađuju specifični interesi županija u procesu oblikovanja jedinstvenog državnog interesa.

Po njegovu mišljenju ne stoje ni financijski razlozi za ukidanje tog Doma. Slijedom takve logike molo bi se zatražiti i smanjenje troškova državnog proračuna, primjerice, reduciranjem broja ministarstava u Vladi, smanjivanjem broja ili ukidanjem županija i sl.

Zastupnik drži da bi predložene promjene Ustava oslabile ustavno politički položaj Hrvatskog sabora, pa i državne vlasti u cjelini. Naime, postoji opasnost da se kroz predviđeno jačanje lokalne samouprave na mala vrata uvede neka vrsta konfederalizma. Nema sumnje, kaže, da bi opstanak ojačanih županija, bez njihovog predstavništva u središnjoj zakonodavnoj vlasti, ojačao "centrifugalne sile" u regijama, jer bi smanjio mogućnost njihova aktivnog sudjelovanja u rješavanju državnih pitanja.

Većina demokratskih zemalja ima dvodomni parlament

Upravo dvodomna struktura Hrvatskog sabora na demokratski način usklađuje načelo jedinstvenosti i nedjeljivosti Republike Hrvatske, kao suvremene države, sa suvremenim načelom lokalne samouprave na regionalnoj razini.

Podsjetivši na to da većina demokratskih zemalja u svijetu ima dvodomne parlamente, izrazio je mišljenje da bi drugi dom trebao artikulirati specifične interese raznih grupa stanovništva (prema teritorijalnom, nacionalnom ili interesnom principu). U tom bi domu, primjerice, mogli naći svoje mjesto umirovljeni državnici, koji bi svojim iskustvom i vezama u svijetu mogli osjetno pripomoći razvoju demokracije i Republike Hrvatske.

Od konkretnih primjedbi zastupnika spomenimo prijedlog da se u stavku 2. članka 14. Prijedloga riječi "svaki čovjek i građanin" promijene u "državljanin" a ne u "svatko", kako predlaže predlagatelj. Smatra da bi taj članak trebalo dopuniti i novim stavkom koji bi glasio: "Svaka osoba u Republici Hrvatskoj ostvaruje svoja ljudska prava i dostojanstvo u skladu s međunarodnim ugovorima koje je potpisala ili preuzela Republika Hrvatska pozitivnim hrvatskim zakonima i propisima te dobrim običajima međunarodnog prava.

Primijetio je, nadalje, da člankom 10. predloženih izmjena i dopuna nije točno definirano na koja prava i obveze se misli. Ako se kao uvjet za

Uskraćivanje prava glasa hrvatskim državljanima izvan granica Republike Hrvatske je naglašeno kršenje ravnopravnosti građana, odnosno njihovih ustavnih prava.

ostvarivanje prava glasa podrazumijeva podmirenje poreznih obveza onda bi to značilo da se može ograničiti biračko pravo i nezaposlenih osoba, ročnih vojnika, studenata, učenika, i ostalih

kategorija pučanstva koje ne ostvaruju prihode i samim time nisu porezni obveznici.

Po mišljenju njegovih stranačkih kolega uskraćivanje prava glasa hrvatskim državljanima izvan granica Republike Hrvatske je naglašeno kršenje ravnopravnosti građana, odnosno ustavnih prava iz članaka 1., 14. i 15. Ustava RH (taj opasni presedan vraća nas u vrijeme cenzusnog prava glasa iz 19. stoljeća). Sugerirao je i izmjenu u stavku 7. članka 34. Smatra, naime, da je rok od 15 dana posve dovoljan za prevladavanje Vladine krize te da, ako se to ne riješi, odluku treba prepustiti narodu. Po njegovu mišljenju predsjednik države bi trebao donijeti odluku o raspisivanju Hrvatskog sabora i raspisivanju izbora i u slučaju neizglasavanja proračuna ili rebalansa proračuna.

Spomenimo i njegovu sugestiju da u slučaju ukidanja Županijskog doma treba jačati institut referendumu.

Ukidanje Županijskog doma neminovno vodi ka centralizaciji vlasti u Hrvatskoj, unatoč nagovještajima o decentralizaciji.

Državljeni prvog i drugog reda

Dr. Ivić Pašalić (HDZ) ocjenjuje da politička odluka vladajuće šestorice, vođena uskostranačkim motivima, da se ponovno ide na promjenu Ustava dovodi u pitanje ustavno pravnu sigurnost u Republici Hrvatskoj. To nije mišljenje samo dijela oporbenih političara nego i istaknutih stručnjaka ustavnog prava, kaže zastupnik i pita - kakvu pravnu sigurnost može očekivati strani investitor u zemlji u kojoj se Ustav tako lako mijenja. U tom kontekstu podsjetio je na činjenicu da su na početku mandata ove Vlade raskinuti potpisani ugovori sa stranim investitorima (za tzv. greenfield investicije) u vrijednosti od oko 250 mln. dolara. Stoga se ne treba čuditi izjavama naših ministara da u inozemstvu nema previše interesa za investiranje u Hrvatskoj, a bez stranih investicija nema ni novih radnih mjesta. Ako samo jedan strani investitor odustane od investicije u Hrvatskoj, zbog moguće pravne

nesigurnosti, šteta će biti daleko veća od nekakvih 20 mln. kuna koliko godišnje košta Županijski dom, upozorava zastupnik.

Smatra, nadalje, da ukidanje tog doma neminovno vodi ka centralizaciji vlasti u Hrvatskoj, nasuprot ideja i nagovještaja o decentralizaciji. Naime, što god mislili o Županijskom domu, u njemu su sjedili zastupnici izabrani, istina, na stranačkim listama, ali koji su itekako vodili računa o županijama i sredinama iz kojih dolaze.

Po mišljenju zastupnika ukidanje prava glasa dijelu hrvatskih državljana nepolitičan je i antieuropski potez koji će nužno

Predloženim ustavnim promjenama ozbiljno se ugrožava koncepcija Ustava, s dalekosežnim posljedicama.

dovesti do polarizacije u hrvatskom društvu. To je, naime, nepravedno prema onim hrvatskim državljanima koji su dali veliki doprinos izgradnji i stvaranju hrvatske države, jer bismo u konačnici imali državljanu prvog i drugog reda.

Ozbiljno ugrožena koncepcija Ustava

Vladimir Šeks (HDZ) je na početku svog izlaganja podsjetio da je Vlada, na čelu s premijerom Račanom, prije samo tri mjeseci predviđala zadržavanje reformiranog Županijskog doma koji bi mogao biti značajni čimbenik u procesu decentralizacije upravljanja javnim poslovima u Republici Hrvatskoj. Odjednom ta ista Vlada tvrdi da se taj dom u tako kratkom razdoblju nije dokazao. Predloženim ustavnim promjenama ozbiljno se ugrožava koncepcija Ustava, s dalekosežnim posljedicama, upozorava zastupnik. Zadiru se, čak, u onaj segment kojim su regulirana ljudska prava i slobode, negoduje Šeks. Primjerice, mijenja se odredba stavka 1. u članku 14., tako da glasi: "Svatko ima u Republici Hrvatskoj sva prava i slobode. "Usvoji

Državljanstvo je svuda u svijetu uvjet za ostvarivanje prava glasa.

li se ta intervencija navedena odredba bila bi u suprotnosti s člancima 32., 44. i 47. predloženih promjena (u kojima se riječ "građanin" zamjenjuje riječju "državljanin"), što bi stvorilo konfuziju u zakonodavstvu i zbrku u praksi. Predlagatelj, očito, ne vodi računa o tome da postoji više kategorija ljudskih prava i sloboda, konstatira zastupnik. Nije točno, kaže, da se i u zemljama Europske unije pravo glasa vezuje uz prebivalište, kao što tvrdi predstavnik predlagatelje. Naime, svuda je uvjet za ostvarivanje prava glasa državljanstvo (o tome svjedoče i ustavi Slovenije, Češke, Finske, Francuske, Poljske, Nizozemske, itd). Predložena rješenja su eksperimenti koji ne mogu proći ni teorijsku, ni ustavnopravnu usporednu provjeru, a kamoli životnu. Po njegovoj ocjeni predlagatelj ovim ustavnim promjenama ide "grlom u jagode", s krajnjom namjerom da hrvatske državljanu koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, ili ovdje ne ostvaruju prava i obveze, liši biračkog prava.

Ustav se prilagođava dnevno-političkim potrebama

Očito je da vladajuća politička elita više ne prekraja Ustav samo za četverogodišnji mandat, nego ga prilagođava dnevno-političkim potrebama, konstatirala je Dubravka Šuica (HDZ). Naime, stječe se dojam da se sve dogovara unutar vladajuće šestorke, a da Vlada samo operativno provodi te odluke (postavlja se pitanje koju ulogu imaju zastupnici, pa i ovaj Dom). Stoga nije čudo - kaže - što je i "Glas koncila" izrazio opravdanu bojazan da su ustavne promjene prvenstveno predložene radi stranačko-političkog, odnosno interesa vladajuće koalicije, nego li radi općeg dobra hrvatske nacije. Poznato je, naime, da se u svim demokratskim zemljama smjenjuju stranke na vlasti, predsjednici država i premijeri, ali temeljni pravni dokument ostaje isti. U nas se, međutim, troši previše vremena i energije na česte izmjene Ustava, iako imamo puno važnijih gospodarskih i socijalnih problema. Osim toga, ta će se nestabilnost zasigurno negativno odraziti i na ugled Hrvatske u svijetu.

Po mišljenju zastupnice umjesto prijedloga za ukidanje trebalo je osnažiti ovlasti Županijskog doma

koji bi morao biti korektiv Zastupničkog doma (dvodomni parlamenti su danas trend u svijetu). Smatra neprihvatljivim i prijedlog da sedam županijskih skupština ima mogućnost ulaganja veta na zakone s kojima nisu zadovoljne. Drži, naime, da će taj mehanizam biti gotovo nemoguće koristiti iz čisto tehničkih razloga te da će često zasjedanje županijskih skupština puno koštati. Upozorava, također, da je ukidanje biračkog prava hrvatskoj dijaspori potpuno suprotno dobrim običajima drugih europskih nacija. To je ujedno i težak udarac hrvatskom narodu koji se, zbog povijesnih nedaća, raspršio širom svijeta, a koji osim Hrvatske nema drugu matičnu državu. Nedopustivo je, kaže, da 357 tisuća hrvatskih državljana koji nemaju prebivalište u Hrvatskoj gube pravo glasa (poznato je koliko su ti Hrvati pomogli u stvaranju slobodne hrvatske države) dok se istodobno nacionalnoj manjini koja ima više od 8 posto udjela u ukupnoj populaciji zakonom priznaje pravo na proporcionalnu zastupljenost u Zastupničkom domu, Vladi i Ustavnom sudu. Osim toga, otvorena je mogućnost nacionalnim manjinama za dvostruko glasovanje. Umjesto da politika kreira ustavne promjene motivirane uskostranačkim interesima najprije bi trebalo čuti mišljenje javnosti, kaže zastupnica.

Predložena rješenja ne odgovaraju europskim mjerilima

Ukidanje biračkog prava hrvatskoj dijaspori potpuno je suprotno dobrim običajima drugih europskih nacija.

Dr. Zlatko Kramarić podsjetio je na činjenicu da su njegovi stranački kolege još prije nekoliko mjeseci upozoravali da nema razloga za žurbu kad je riječ o ustavnim promjenama (nažalost, pokazalo se da su bili u pravu). Želimo li pravnu sigurnost na duži rok ustavne promjene bi trebale biti prioritetni zadatak ovog parlamenta, ali bi im trebalo pristupiti vrlo obzirno. A da bi naš temeljni dokument bio što kvalitetniji trebalo bi novelirati još neke odredbe koje

nisu obuhvaćene predloženim promjenama, kaže zastupnik.

U nastavku je primijetio da su u Prijedlogu za utvrđivanje nacrtu promjena Ustava RH prisutne dvije nomotehničke metode za izmjenu i dopunu teksta tog dokumenta. Načelna je preporuka liberalne stranke da se ustavotvorac odluči za jednu od njih, i to enumerativnu metodu (iz članka u članak mijenjaju se ili brišu pojedine riječi i dijelovi rečenice). U tom bi slučaju trebalo brisati članak 39. u kojem se propisuje tzv. generalna klauzula da se, primjerice, riječi: "Zastupnički dom Hrvatskog sabora, Zastupnički dom Sabora, dom, itd." u određenom padežu zamjenjuju riječima: "Hrvatski sabor" u odgovarajućem padežu.

U nastavku se osvrnuo na članak 1. Nacrta u kojem se predlaže izmjena naziva glave 3. Ustava - Temeljne slobode i prava čovjeka i građanina u - Temeljne ljudske slobode i prava. Predložena formulacija nije dobra jer nije usuglašena s formulacijama iz Europske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama. Budući da je svrha Ustava zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda, a ne ljudska prava kao takva, naziv navedene glave Ustava trebalo bi promijeniti u "Zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda". Analogno tome trebalo bi korigirati i alineju 4. u članku 129., tako da glasi: "povrijeđena ljudska prava i temeljne slobode" te stavak 1. u članku 132. (riječi: ustavnih sloboda i prava čovjeka i građanina zamijeniti riječima: ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčenih Ustavom".

Predložena formulacija stavka 1. u članku 45. Ustava, kojim se regulira biračko pravo, ne bi mogla zadovoljiti standardna europska mjerila, a u

Nameće se pitanje je li ustavnopravno prihvatljivo da nadzor nad zakonima koje donosi hrvatski Parlament ustavotvorac povjerava lokalnim predstavničkim tijelima.

domaćoj i stručnoj javnosti te u tijelima međunarodne zajednice mogla bi izazvati dvojbe i nepotrebne polemike, upozorava dalje zastupnik (nije jasno na koja prava i obveze se misli). Stoga elesovci sugeriraju da se ta odredba promijeni, na način da se biračko pravo, opće i jednako, zajamči

svim punoljetnim i poslovno sposobnim hrvatskim državljanima s privremenim prebivalištem na području Republike Hrvatske. Biračko pravo bi se ostvarivalo na neposrednim izborima, tajnim glasovanjem, sukladno sa zakonom".

Korigirati i odredbe o lokalnoj samoupravi

Iako predlagatelj nije predvidio izmjenu članka 133. stavka 2. Ustava (propisuje da se "pravo na samoupravu ostvaruje preko lokalnih odnosno područnih regionalnih predstavničkih tijela koja su sastavljena od članova izabranih na slobodnim, tajnim izborima na temelju neposrednog jednog i općeg biračkog prava") zastupnici LS-a drže da je svakako treba izmijeniti jer otvara mnoga pitanja i dvojbe. U prvom redu, njome nije određen krug osoba koje imaju aktivno, odnosno pasivno biračko pravo na lokalnim izborima, (npr. jesu li to samo hrvatski državljani ili i stranci kojima je odobreno trajno nastanjenje u Republici Hrvatskoj, itd. Nadalje, nije propisano vezuje li se biračko pravo uz prebivalište na području općine, grada odnosno županije, osim toga, ova odredba nije usuglašena sa stavkom 1. članka 45. Stoga njegovi stranački kolege predlažu da se ovim člankom precizira da "punoljetni i poslovno sposobni hrvatski državljani s prijavljenim prebivalištem na području jedinice lokalne odnosno područne tj. regionalne samouprave, ostvaruju pravo na samoupravu neposrednim izborom svojih predstavnika u lokalna odnosno područna regionalna predstavnička tijela, na temelju općeg i jednakog biračkog prava tajnim glasovanjem a sukladno zakonu".

Osvrnuvši se na članak 25. Nacrta kojim se određuju nadzorne ovlasti županijskih skupština nad zakonima donesenim u Hrvatskom saboru, zastupnik je izrazio sumnju je li ustavnopravno prihvatljivo da nadzor nad zakonima koje donosi hrvatski Parlament ustavotvorac povjerava lokalnim predsjedničkim tijelima. Po mišljenju elesovaca takva pravna konstrukcija znači ozbiljno narušavanje opće prihvaćene koncepcije o razinama vlasti, a ako se Županijski dom ukida i zbog toga da bi se ubrzalo usklađivanje hrvatskog

zakonodavstva s onim Europske unije, onda će ovakvo rješenje biti posve kontraproduktivno.

Pokušavaju se rušiti mostovi između domovine i iseljene Hrvatske

Naglasivši da su dvodomni parlamenti u svijetu odraz demokracije **Zdenka Babić-Petričević** konstatala je da se kod nas, nažalost, neki zalažu za demokraciju samo na papiru. O tome najbolje svjedoči prijedlog za ukidanje Županijskog doma, među ostalim, navodno i zbog uštede, odnosno racionalizacije. Da bi potkrijepila svoje neslaganje s tim argumentom navela je podatak da, prema njenom izračunu, svakog građanina funkcioniranje tog Doma mjesečno košta svega 50 lipa.

Osvrnuvši se na predloženi članak 10. kojim se mijenja članak 45. stavak 1. Ustava, napomenula je da se nigdje u svijetu aktivno i pasivno biračko

Hrvati iz iseljeništa, kao i oni iz BiH, dali su veliki doprinos u stvaranju ove države, a već nakon deset godina njena postojanja pokušavaju se rušiti mostovi između domovine i iseljene Hrvatske.

pravo ne vezuje uz mjesto prebivališta, umjesto uz državljanstvo (to se možda prakticiralo u 19. stoljeću kad su pravo glasa imali vlasnici velikih posjeda). Ilustracije radi navela je da talijanski parlament uvodi 12 zastupnika i 6 senatora iz iseljeništa, francuski parlament bira ih 9, Irska po toj osnovi bira od 3 do 8 senatora, Portugal 8 zastupnika, a Poljska 6 zastupnika. Švicarski iseljenici također sudjeluju na izborima od 1966. godine, Austrija je to omogućila svojim iseljenicima od 1992. a Turska također razmatra mogućnost sudjelovanja njihovih iseljenika na izborima u matičnoj domovini. Britanci ne traže potvrdu o mjestu prebivališta niti poreznu karticu. Kod njih je jedini preduvjet za ostvarivanje prava glasa - britanska putovnica. Ovim primjerima željela je, kaže, pokazati kako zemlje koje imaju brojno iseljeničtvo brinu o svojim ljudima za

razliku od Hrvatske koja je, s obzirom na broj stanovnika, treća u svijetu po broju iseljenih ljudi. Nažalost, svi hrvatski iseljenici ne posjeduju hrvatsko državljanstvo odnosno hrvatsku putovnicu.

U nastavku je podsjetila na činjenicu da je nezavisna, suverena država Hrvatska stvorena u zajedništvu domovinske i iseljene Hrvatske. Naglasila je da su hrvatski iseljenici, nastojeći pridonijeti dobru svoje Domovine posljednjih desetljeća konstantno ukazivali na zarobljenost hrvatske države i hrvatskog naroda. Napokon su dočekali 89. i 90. godinu i uključili se u demokratski pokret u domovini, od izbora, obrane, sudjelovanja u stvaranju Republike Hrvatske i njenoj obnovi, a sada im se pravo glasa uvjetuje posjedovanjem porezne kartice. Pitaju li se oni koji od njih traže da pokažu poreznu karticu koliko hrvatsko iseljeničtvo pomaže hrvatskoj državi, i to ne samo posljednjih godina nego oduvijek (u domovini imaju obitelji i dupla domaćinstva). Jednom riječju, Hrvati iz iseljeničtva, kao i oni iz BiH, dali su veliki doprinos u stvaranju države Hrvatske, a već nakon 10 godina njena postojanja pokušavaju se rušiti mostovi između domovine i iseljene Hrvatske, negoduje zastupnica. A da to nije istina, Odjel za iseljeničtvo Ministarstva vanjskih poslova drugačije bi se odnosio prema hrvatskom iseljeničtvu (npr. program hrvatske Vlade sadržavao bi više od jedne rečenice koja se odnosi na iseljenike, ne bi se ukidali generalni konzulati u zemljama gdje žive velike hrvatske zajednice, itd.). To ne ide nauštrb samo nacionalnih interesa Republike Hrvatske, nego i njena predstavljanja u svijetu, napominje zastupnica. Jadna ova vlast koja ruši mostove a gradi bedeme u svom narodu, izjavila je na kraju, dometnuvši da hrvatska država mora voditi računa o onima koji su protjerani iz ove domovine i osigurati im povratak, bez obzira na to tko bio na vlasti.

Suprotno decentralizaciji

Božidar Kalmeta (HDZ) smatra da građane ovog trenutka nije previše briga hoće li se Županijski dom ukinuti ili ne ponajviše zahvaljujući medijskoj pripremi.

No, ukidanje Županijskog doma nije dobro, time se neutralizira još

To je suprotno decentralizaciji, smanjuje se briga Hrvatskog sabora za lokalnu samoupravu i stvara zid između centralne i lokalne vlasti.

jedna demokratska kočnica koja bi mogla kontrolirati i moć vlasti i stoga zastupnik to želi ukazati hrvatskim građanima. Opravdanog bitnog razloga za ukidanje Županijskog doma nema, primjerice, to se neće odraziti na poboljšanje životnog standarda. Uz već rečene motive, uskostranačke, Županijski se dom ukida i da se cementira vlast šestorice i da se ne da mogućnost građanima da stvore širu demokratsku frontu ili da se izjasne na sljedećim demokratskim izborima za Županijski dom.

To je suprotno decentralizaciji, smanjuje se briga Hrvatskog sabora za lokalnu samoupravu i stvara zid između centralne i lokalne vlasti. Nadalje, ove promjene Ustava uvod su u ukidanje županija, formirat će se po svemu sudeći pet regija pa neće više biti dosadašnjih gradova centara što znači da se Hrvatska odriče policentričnog razvoja i da će samo pet gradova u Hrvatskoj imati dodatni razvoj.

Vrhunac demagogije u obrazloženju za primjene Ustava zastupnik vidi u floskuli da se ukidanjem Županijskog doma štede sredstva koja će se upotrijebiti za dječji doplatak. Na taj način, kaže, moglo bi se ići i dalje i ukinuti i Sabor jer i Zastupnički dom košta puno više pa bi se tim novcem moglo socijalno zbrinuti mnoge socijalno ugrožene Hrvate pa neka Vlada vlada sama, rekao je među ostalim.

Mr. Zdravka Bušić (HDZ) odustala je od glavnine svoje rasprave jer je o tome prethodno dosta rečeno a i ono bitno o čemu je htjela govoriti, kaže, ostavljeno je da se riješi Izbornim zakonom pa će i tada raspravljati. Naglasila je kako je pitanje biračkog prava odgođeno za Izborni zakon zbog bojazni da prvo predložena verzija (kao ustavna promjena) ne bi dobila potrebnih 101 glas u Zastupničkom domu dok će kod zakona trebati manje glasova i elegantnije će se riješiti.

Ukinuti i Zastupnički dom

Ivo Lončar (nezavisni; izabran s liste HSS-a) poput oporbenih

predgovornika pitao je što se to promijenilo u protekla tri mjeseca da se opet mijenja temeljni zakon jedne države. Nije za ovakav Županijski dom kao što je sada ali ne može, kaže, niti prihvatiti argumentaciju šest vođa da je Županijski dom skup. Svi znamo da je istina sasvim nešto drugo: vođe su procijenile da bi izgubili na izborima za Županijski dom i ovdje je riječ samo o političkoj odluci ili bolje rečeno o dnevnopolitičkim interesima, rekao je.

Česta promjena Ustava podsjeća ga na vremena kad su ovom zemljom vladali ljudi posebnoga kova i u njihovo doba Ustav se mijenjao svakih nekoliko godina a sada svakih nekoliko mjeseci - možda sljedbenici žele nadmašiti uzore.

Šest mudrih vođa zalaže se za ukidanje Županijskog doma, rekao je zastupnik dodajući da se on zalaže i za ukidanje Zastupničkog doma a da umjesto njega upravlja šest vođa. I to zato što je potpuno marginaliziran - u njemu se ni o čemu ne odlučuje a uz to je vrlo skup. To je potkrijepio donošenjem i odmah brzom izmjenom Zakona o pravima dužnosnika, Zakona o HRT-u koji je bio obećan za 31. ožujka 2000. a donesen je tek nedavno jer se predsjednik Vlade u siječnju 2001. izjasnio nakon sastanka šestorice "napokon smo se dogovorili i dobili smo zakon o HRT-u". Uz druge primjere o tome da Zastupnički dom zapravo ne odlučuje naveo je izjave potpredsjednika Vlade da proračun za 2001. mora biti fiksno 49,6 milijardi kuna jer je to naredio MMF, imenovanje Ortynskoga za državnog odvjetnika sa samo jednim glasom više nakon svih silnih napisa o tom čovjeku što je, kaže, za njega poniženje i uvreda Sabora.

Svugdje u civiliziranom svijetu Vlada proizlazi iz parlamenta a kod nad je, nažalost, obrnuto, pa onda treba iskoristiti ovu šansu i za isti trošak ukinuti oba doma Sabora, rekao je.

Dr. Ljerka Mintas-Hodak (HDZ) govorila je poput svojih stranačkih kolega o čestim promjenama Ustava i neuvjerljivim argumentima za ukidanje Županijskog doma a odmah na početku konstatala da je novokomponirani VONS ili koordinacija šestorice (sjeća se i kritike tadašnje oporbe da se ključne političke odluke donose na paradržavnim tijelima kao što je VONS) donijela odluku o ponovnoj

promjeni Ustava što je operacionalizirano potpisom 34 zastupnika uz jednoglasnu podršku Vlade. Nema niti dvojbe da će ta odluka novog VONS-a biti potvrđena u Saboru. Čak u sabornici nema niti predlagatelja, primijetila je.

Predloženi nadzor kroz skupštine bit će znatno veći trošak od Županijskog doma, rekla je, među ostalim a o promjeni u vezi s biračkim pravom ocijenila nedopustivom i sramotnom nedomišljenošću i opet s ishitrenim nametanjem rješenja.

Žaloso rješenje

Dijaspora će izgubiti ustavnu garanciju biračkog prava i to je žaloso rješenje suprotno modernim trendovima u Europi, rekla je zastupnica Mintas-Hodak. Ignorirati da je Hrvatska izrazito iseljenička zemlja a obrazlagati s najviših institucija da biračko pravo trebaju imati samo oni koji plaćaju poreze u Hrvatskoj je perfidno vrijeđanje svih onih koji, nažalost, nemaju nikakve imovine i ne plaćaju poreze mada žive u Hrvatskoj a s druge strane, vrijeđanje svih onih koji žive izvan domovine a svojim doznakama i sredstvima koja šalju svojim obiteljima u Hrvatsku itekako pridonose ovoj zemlji, rekla je, među ostalim zastupnica, protivći se ovim ustavnim promjenama.

Dr. Ivo Sanader (HDZ) također je ukazao na ozbiljnost pitanja ponovne promjene Ustava (i prošloj se oporba protivila) te njihovoj trajnosti jer prema ovome pitanje je neće li se opet

Odnosi unutar vladajuće koalicije pokretačka snaga ovih ustavnih promjena jer izneseni argumenti za ukidanje Županijskog doma nisu vrijedili prije tri mjeseca.

za 3, 6 ili 9 mjeseci tražiti razumijevanje hrvatske javnosti koja očekuje ispunjenje predizbornih obećanja o boljem životu za daljnje promjene Ustava.

Smatra također da su odnosi unutar vladajuće koalicije pokretačka snaga ovih ustavnih promjena jer izneseni argumenti za ukidanje Županijskog doma nisu vrijedili prije tri mjeseca. Danas je to prihvatljivo i suprotno trendu u EZ-u ide se ukidati gornji dom parlamenta. To nije jačanje

parlamentarizma premda je to okosnica političkih programa šest stranaka, već slabljenje parlamentarizma u Hrvatskoj. Time vladajuća koalicija gubi vjerodostojnost jer je do jučer imala suprotan stav. I zastupnik smatra da su razlozi za ovu promjenu skriveni - očiti strah od remećenja odnosa unutar šestorke zbog rezultata budućih izbora za Županijski dom, rekao je, među ostalim, navevši da prema informacijama samo Pakistan ukida gornji dom.

U vezi s najavama promjene biračkog prava pitao je koja je to poruka hrvatskom iseljeništvu, danas kada imamo sva velika nacionalna pitanja riješena, kad je rat iza nas i kada se Hrvatska može posvetiti rješavanju bitnih pitanja i iseljeništvu isključuje iz javnog i političkog života u Hrvatskoj.

Od 3. siječnja 2000. kao što je i najavljeno bilo je puno promjena, od ustavnih preko, primjerice Deklaracije o suradnji s Haagom, smanjenja naknada roditeljima do smanjenja plaća, promjena cijene i hrvatski građani su se uvjerali u jedno - da vladajuća koalicija upravlja zemljom pod geslom "ako ne može bolje a ono neka bude skuplje", rekao je na kraju zastupnik.

Joško Kontić (HSL) javio se s ispravkom netočnog navoda predgovornika, jer da jedno veliko nacionalno pitanje nije riješeno - pitanje hrvatskog naroda u BiH.

Branislav Tušek (SDP) je također ispravio navod zastupnika Sanadera jer protiv mijenjanja Ustava bio je jedino HDZ, a ne kompletna oporba. Zastupnici DC-a, HSP-a, HKDU-a i HND-a bili su za. Netočan je i navod da Županijski dom troši manje od reprezentacije Zastupničkog doma, dodao je zastupnik te to potkrijepio objavljenim podacima iz Proračuna za 2001. godinu objavljenome u "Narodnim novinama" da reprezentacija za Zastupnički dom iznosi 400.000 kuna što je velika razlika prema trošku Županijskog.

Ishitrene promjene

Mr. Nevio Šetić (HDZ) smatra da je već gotovo sve rečeno i argumentirano zašto su ove ustavne promjene politički promašaj i zašto su u službi dnevne politike. Način pristupa ustavnim promjenama, što ga osobno najviše smeta, pokazuje

grubu političku realnost iznimno opterećenu međusobnim nepovjerenjem. Nakon 119 dana od posljednje promjene Ustava RH vladajuća politička struktura želi transparentno ukinuti Županijski dom ali i biračko pravo dijaspori a tu je i manji cilj - terminološko usklađivanje, koje može biti isto tako vrlo pogubno.

Ovakve ishitrane odluke ukazuju na proces nesigurnosti, na pravu nestabilnost RH i stvara se osjećaj relativiziranja svega i svačega. Pojačava se proces polarizacije među hrvatskim državljanima što doista nije dobro, rekao je, među ostalim.

Za ukidanje Županijskog doma misli da je to uvod u novu pustolovinu koja se zove izgradnja lokalne i područne regionalne samouprave a uvjeren je da u sabornici nitko ne zna objasniti što je i kakva je područna regionalna samouprava u RH danas.

Ishitrenim drži promjenu biračkog prava i diranje u te osjetljive točke te smatra da bi o tome trebalo bolje razmisliti ili odustati. Danas se Hrvati u BiH nalaze gotovo izvan Ustava i u jednoj teškoj poziciji a Hrvatska kao matična zemlja ima obvezu brinuti se o svakom svom državljaninu ili čovjeku koji pripada hrvatskoj naciji.

Ne podržava pokretanje postupka za promjenu Ustava. Time se pojačava pravna nevjerođost RH osobito pred međunarodnom zajednicom ali i pred vlastitim državljanima zbog lakoće pristupa promjeni Ustava i taj bi prijedlog trebalo povući za budućnost Hrvatske, rekao je na kraju.

Potreban kompromis

Joško Kontić smatra da je ključno pitanje koje se postavlja glasovanje hrvatskih državljana koji žive u inozemstvu. Osjeća potrebu da o tome nešto kaže uz nadu da se ipak mogu otvoriti vrata dijalogu i da jedni druge počnemo slušati što je zapravo bila rijetka praksa u proteklih deset godina u hrvatskom Parlamentu, rekao je. Uvijek se odlučivalo s pozicije moći i s pozicije broja ruku s kojima neka stranka ili koalicija raspolaže a ne s pozicije argumenata.

Prema anketama javnost u RH podržava koncept koji se zalaže za uzimanje glasa hrvatskim državljanima koji žive u inozemstvu no zastupnik razlog tome vidi u pojavi famozne liste za dijasporu za

izvanredne izbore 1995. ("onda je to bilo političko lukavstvo i politička pamet da HDZ koristi svoju većinu u Saboru i da ide na izvanredne izbore a sada kada šestorica koristi svoje pravo i ide ukinuti Županijski dom onda je to pitanje nedosljednosti").

Ti ljudi koji su izabrani s ove liste jednako bi radili dobro ili loše i da su bili izabrani izravno s liste i tada se ne bi dogodilo nezaslužen antagonizam u hrvatskoj javnosti prema dijaspori a upravo zbog toga što je jedna stranka zbog svojih političkih interesa pokušala iskoristiti činjenicu da ima veliku potporu u hrvatskoj dijaspori, rekao je kao svoj vrijednosni sud.

I tada je oporba govorila o argumentima i ukazivala na loše posljedice pa opozicija nije slušala, podsjetio je dodajući da se on sada ne može ponašati na takav način. Riječ je o živim ljudima, Hrvatima u inozemstvu koji su ovoj zemlji više dali nego što su od nje uzeli. Zbog tih ljudi iznijet će, veli, protutezu predloženom rješenju i njegovoj argumentaciji. Posegnuo je za europskim rješenjima (svako rješenje je antieuropsko i proeuropsko samo ovisi iz kojeg se kuta gleda) pa naveo da u Sloveniji mogu glasovati svi njeni građani, a da je primjerice u Mađarskoj sasvim drugačije, slično ovom predloženom rješenju.

Teza o (ne)plaćanju poreza objektivno ne stoji, ali niti ni kasnije promijenjena da se biračko pravo da onim građanima koji ostvaruju svoje pravo i obveze u RH. Naime, i Hrvati koji žive u inozemstvu imaju obveze prema RH jer činjenica je da mladići Hrvati sa stalnim prebivalištem u inozemstvu dolaze služiti Hrvatsku vojsku i od toga nema veće i časnije obveze. Služenje vojnog roka u Hrvatskoj veže se i kao uvjet za dobivanje putovnice. Ne smije se niti zanemariti financijski doprinos naše dijaspore ovoj zemlji a u krajnjoj liniji ni to što su mnogi od njih u ovu zemlju ulagali i nezadovoljni su što ne znaju kamo je njihov novac otišao. Što se tiče dijaspore ključno je pitanje zašto se malo ljudi vratilo u zemlju a lista nije puno poboljšala položaj hrvatske dijaspore, a kada se dogodila Glumina banka i sl., dijaspora nije imala zaštitnike u Saboru u ovih deset godina. I na to treba tražiti odgovor s pozicije moći i vlasti.

No, bez obzira na sve kritike ovako predloženo rješenje ne moramo donijeti preko noći i kao ozbiljni

političari trebamo tražiti kompromis a on je možda u prijedlogu Kluba zastupnika HSLS-a da hrvatski državljanin s navršenih 18 godina ostvaruje aktivno i pasivno biračko pravo u skladu sa zakonom.

Da to neće nikoga pretjerano zadovoljiti zastupnik zna, kaže, ali ponekad treba postići i kompromis a politika je vrlo rijetko biranje između dobrog i boljeg, vrlo često između lošega i goreg, rekao je.

Ispravci i replike

Anto Beljo nije se složio s predgovornikom o izjednačavanju 1995. godine i pozivom na izvanredne izbore sa sadašnjom promjenom Ustava. Ustav je za državu daleko važniji dokument od jednih izbora, rekao je. **Joško Kontić** je odgovorio da se Ustav donosi u parlamentu koji se bira na izborima te je teško to odijeliti. U tom kontekstu on nije izjednačavao ta dva fenomena no kad je otvorio pitanje dosljednosti o kojem već godinu dana tako često govorite, pozvao sam vas da malo prozborite i o svojoj političkoj dosljednosti po istim kriterijima, rekao je. **Anto Beljo** je odgovorio da bi za sve nas bilo bolje mijenjati Ustav, poput mnogih zemalja, isključivo u dva termina i to kad su različite stranke na vlasti. **Joško Kontić** je dodao da bi bilo dobro i kad se ne bi zloupotrebjavao Poslovnik i pod ispravkom netočnog navoda govorilo o svojim političkim opservacijama. A zastupniku **Ivi Baici**, koji je imao ispravak na njegov navod da Portugal ima 4 zastupnika (ili 1,7 posto) dijaspore a Hrvatski sabor 10 posto od ukupnog broja zastupnika jer da u Saboru ima 6 zastupnika dijaspore što je 3,9 posto, odgovorio da je govorio o listi za dijasporu iz 1995. s dvanaest zastupnika. No, još uvijek u postotku imamo više tih zastupnika od zemalja koje imaju listu za dijasporu, ustvrdio je.

Ustav je mijenjan prije četiri mjeseca

Zastupnik dr. **Jure Radić (HDZ)** ocijenio je da bi trebalo izbjeći promjene Ustava zbog dnevno-političkih i kratkotrajnih probitaka. Iako se ne treba osporavati legitimitet vladajuće koalicije da po vlastitim

prosudbama pristupi promjeni Ustava, ne postoje opravdani razlozi da se nakon svega 4 mjeseca ponovno

Uštede nisu postojan kriterij za ukidanje Županijskog doma, a ne bi trebalo reducirati ni postignuta ustavna prava hrvatske dijaspore.

mijenja ovaj temeljni dokument. Smatra da bi se u obrazloženju trebali navesti uvjerljivi argumenti zbog kojih se kani pristupiti ukidanju Županijskog doma. Do sada ponuđeni argumenti, ocijenio je zastupnik Radić jednostavno nisu dovoljno uvjerljivi. Smatra naime da veličina države ne predstavlja razlog zbog kojih će postojati jedan ili više domova. Uostalom, komparativno gledano, Republika Hrvatska nije mala država jer spada u gornju polovicu europskih država po veličini, a niti povijesni razlozi nisu uvjerljivi. Smatra ujedno da uštede nisu postojan kriterij, jer postoje daleko bolji načini da se na ovom polju ostvare znatno veće i zapaženije uštede. Govorio je zatim kako ne bi trebalo odstupati od proklamiranih i ostvarenih biračkih prava hrvatske dijaspore. Ne treba zaboravljati da je spona iseljene i domovinske Hrvatske bila presudna za pobjedu u nedavnom ratu. Pozdravio je inicijative i u vladajućoj koaliciji koje su prepoznale ovaj problem, te nastoje osigurati ravnopravnost i jednaka prava svim hrvatskim državljanima. Ujedno je pozdravio nastojanje da se nacionalnim manjinama zajamče sva prava prema postojećim svjetskim standardima, ali založio se i da se ista prava ne osporavaju Hrvatima koji su raseljeni po svijetu zbog ekonomskih i političkih razloga. Na kraju je apelirao da se oprezno razmotri i predložena inicijativa prema kojoj bi se pojedini zakoni vraćali u zakonodavnu proceduru ukoliko to odluči jedna trećina županija. Ukoliko se to dogodi, postoji mogućnost da će se iznova morati pristupiti ustavnim promjenama, zaključio je zastupnik Radić. Zastupnik dr. **Ivan Čehok (HSLS)** zatražio je pravo na repliku te upozorio da Hrvatska nije mala zemlja po određenim parametrima, ali ne treba zaboravljati da ima stanovnika kao i primjerice, Berlin. Zatim je naveo brojčane pokazatelje o upravnim i zakonodavnim struktu-

rama Republike Hrvatske, ukazujući da su postojeće brojke previsoke i opterećuju brojne segmente svakidašnjice. Ocijenio je pogreškom što do ukidanja Županijskog doma nije došlo i ranije, ali je sada ukazana prilika da se pogreške isprave. Postojeći teritorijalno - politički ustroj nije potreban za države veličine Republike Hrvatske, zaključio je zastupnik Čehok. Odgovarajući na repliku zastupnik dr. Jure Radić, istaknuo je da usporedba nije primjerena jer Berlin nije država. Po toj bi se logici onda mogao očekivati i drugačiji ustroj Austrije jer u usporedbi s Londonom ima manje stanovnika.

Reforme političkog sustava su potrebne i očekivane

Riječ je dobio zastupnik **Zlatko Canjuga (HND)** koji je podsjetio da je još prije nekoliko godina govorio o potrebi reforme Županijskog doma. Ocijenio je da ovo tijelo nije ispunilo svoju osnovnu namjenu, te podsjetio na neke oblike regionalnog ustrojstva Hrvatske polovinom XIX. stoljeće. Smatra da bi sastav Županijskog doma trebao obuhvatiti sve najznačajnije slojeve hrvatskog društva, a budući da se to nije ostvarilo, Županijski dom zapravo nije stekao potrebno značenje i ulogu. Ne bi, međutim, trebalo u potpunosti odbaciti postojanje sličnoga doma u skoroj budućnosti, naravno uz potrebne reforme. Taj bi dom, nastavio je zastupnik Canjuga, trebao predstavljati hrvatsko društvo i njegov povijesni razvoj. Smatra da bi Hrvatska trebala sačuvati i unaprijediti zakonodavne potencijale svih socijalnih skupina kao i osnovnih vjerskih zajednica, koje bi svoje zastupnike mogle dobiti upravo u takvom domu.

Predložio je zatim da se u Zastupničkom domu utemelji Odbor za županije. Potvrdio je istovremeno značajan doprinos iseljene Hrvatske u stvaranju države, ali je ujedno ocijenio da treba razriješiti određenu dvojnost koja dolazi do izražaja prilikom izbora za predstavnička tijela. Smatra da prvenstveno treba razjasniti i precizirati položaj hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini, jer do sporenja najviše dolazi zbog nejasnoća oko definiranja dijaspore. Podvukao je da ne govori zbog bilo

kakvih političkih špekulacija jer ocjenjuje da se rečeno pitanje mora riješiti načelnim i dosljednim pristupom. Ne treba otkloniti mogućnost da se istinskim iseljenicima ponudi model koji bi afirmirao njihova prava i dao im primjereno mjesto u predstavničkim političkim tijelima.

Na predloženi zakonski tekst osvrnuo se zatim i zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** koji je ocijenio da se kvaliteta izbornih procesa određuje i činjenicom kontrolnih mehanizama. Predloženim se promjenama narušava ovakav pristup, a ukidanje Županijskog doma pravda se smiješnim i neracionalnim razlozima. Smatra da ne treba posezati za argumentima o štednji, jer bi se po toj logici pokazalo da je diktatura efikasan i najmanje skup model. Ipak ni jedna zemlja ne zagovara ovakvu vrstu uštede, budući da je demokracija skupa, ali i najpouzdaniji model međuljudskih odnosa u jednom društvu. Naveo je podatak da od 1975. godine u svijetu postoji 35 zemalja koje imaju dvodomni politički sustav, a u međuvremenu još 12 zemalja namjerava uvesti ovakav sustav. Od okončanja II. svjetskoga rata samo je Pakistan prešao iz dvodomnog u jednodomni parlamentarni model, pa slične trendove ne bi trebalo slijediti.

Sačuvati stečena izborna prava

Govorio je zatim i o glasačkom pravu kojega imaju iseljene osobe, ukazujući da iseljeni Hrvati glasuju samo na predsjedničkim izborima i izborima za Zastupnički dom. Dakle, nisu argumentirane one tvrdnje koje upozoravaju da dijaspora utječe na izbor važnih tijela na lokalnim

Većina država u svijetu uvodi dvodomni parlamentarni sustav, a samo je Pakistan pribjegao ukidanju dvodomnog sustava.

razinama i pri svakodnevnom životu. Smatra ujedno da su birači izvan Hrvatske ionako zakinuti zbog postojećih ograničenja u izbornom sustavu koji limitira broj izabranih zastupnika iz iseljeništa. Naveo je zatim, da hrvatski državljani s prebivalištem u BiH, trebaju zadržati dosadašnja prava zbog pripadnosti istom nacionalnom biću, s istim

jezikom, kulturom te mnogim zajedničkim ustanovama i institucijama, kao i gospodarskim interesima Republike Hrvatske prema susjednoj državi. Predloženim se ustavnim promjenama sugerira ukidanje takvih prava hrvatskim državljanima izvan Hrvatske, zaključio je zastupnik Beljo tražeći ujedno da se precizira način izbora i izrada izbornih lista.

Zastupnik **Romano Meštrović (SDP)** ukazao je da je u prošlosti postojao i Dalmatinski i Istarski Sabor, ali u posve drugačijim političkim i povijesnim okolnostima. Predložio je da se Ustav treba mijenjati budući da Županijski dom nije ispunio svoju ulogu. On nije predstavljao svoje županije, već je služio kao jedna od poluga moći, a osim toga i prethodna je državna administracija umrtvljivala njegove ovlasti. Svima treba biti jasno da se prioritetni zadatak odnosi na približavanje zakonodavnom sustavu Europske unije, pa svako kočenje i usporavanje ovakvih procesa može nanijeti nenadoknadive štete državnim interesima. Smatra ujedno da će Ustavni sud moći učinkovito nadzirati pravovaljanost rada Zastupničkog doma. Ocijenio je nakon toga, da se i u Zastupničkom domu štite lokalni interesi, o čemu svjedoče žustra politička nadmetanja koja prate donošenje svakog novog državnog proračuna. Potkrijepio je ove argumente, ukazujući na činjenice da zastupnici zapravo politički djeluju upravo unutar sredina koje su ih izabrale na zastupničku dužnost. Govorio je zatim i o zamkama koje prijete ukoliko se ne definira pojam biračkog tijela. Upozorio je da su pojedine izbjeglice s formalnim izbornim pravom vjerojatno presudno utjecale na rezultate nedavnih lokalnih izbora u Obrovcu. Nakon što su glasovali, vratili su se u svoja prebivališta, a slična bi se situacija mogla ponoviti i na skorim lokalnim izborima u Republici Hrvatskoj. Upozorio je da su se ljudi i u prošlosti morali prilagodavati novonastalim promjenama kako bi sačuvali zatečenu ekonomsku i društvenu poziciju. Nema razloga da se takvim osobama uskraćuje državljanstvo jer su i brojni Hrvati otišli u Kanadu prihvaćajući državljanstvo te države. Ovo bi pitanje trebalo otvoriti i raditi na pravednom rješenju. Zastupnik je upozorio da će se približavanjem Hrvatske prema EU postaviti i pitanje vlasništva i

vraćanja imovine onim osobama koje su stjecajem prilika morali napustiti Hrvatsku i stečene nekretnine. Ovaj se trend može očekivati na područjima Istre, Rijeke i dijela Dalmacije. Ne bi trebalo uskratiti hrvatsko državljanstvo niti onim Talijanima koji su zbog političkih turbulencija morali napustiti svoj zavičaj.

Upozorio je da treba racionalno i s uvažavanjem razrađivati regionalne promjene, jer ljudi na terenu strahuju da bi se županije mogle mijenjati, odnosno ukinuti. Takva neizvjesnost predstavlja hranu za politikantske sumnje koje sugerira oporba. Zbog toga treba jasno poručiti da Zastupnički dom neće biti mjesto gdje bi se narušavala ili uskraćivala postojeća prava županijama, bio je na kraju odlučan zastupnik Meštrović.

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** zatražila je repliku i ukazala da Županijski dom u prošlosti nikada nije bio preprekom koja je usporavala ili otežavala rad Hrvatskog sabora. Smatra ujedno da nije točna ni konstatacija da je bivša vlast umrtvljavala rad ovoga doma. Odgovarajući na repliku zastupnik Meštrović je ocijenio da se opstruiranje Županijskog doma može pratiti u protekloj godini kada je koristio činjenicu da većinu ovoga doma tvore zastupnici HDZ-a. Zastupnica Kosor ponovila je prethodno iznijete tvrdnje, ocjenjujući da je ovaj Dom radio prema Poslovniku, Ustavu i utvrđenom dnevnom redu, pa se ne može potvrditi da je bio kočnicom u radu Sabora.

Izmjene su motivirane subjektivnim razlozima

Zastupnik dr. **Boris Kandare (HSP)** smatra da je predloženi zakonski prijedlog podijeljen u tri tematska područja ili sfere. U prvoj se govori o ukidanju Županijskog doma, a u ostale dvije, o modalitetima glasovanja državljana Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu kao i o brojnim primjedbama nomotehničke naravi, koje su također u službi predloženih izmjena.

Govoreći o predloženom ukidanju Županijskog doma, zastupnik je upozorio da mu se posljednjim ustavnim izmjenama čak i povećao okvir nadležnosti. Smatra čudnim da se svega nekoliko mjeseci nakon

ovakvih izmjena govori o tome da nisu ispunjena očekivanja niti zadaće ovoga političkog tijela. Ukazao je zatim i na nejasnoće i nepreciznosti koje izviru iz članka kojim se predlaže promjena oko glasovanja. Ovakvu nejasnoću uočila je i sama Vlada govoreći da treba precizirati prava i obveze birača, koje se utvrđuju i preciziraju na temelju mjesta prebivališta. Ipak, i ovakvim se izmjenama uvode subjektivistički kriteriji koji su izazvali buru opravdanih negodovanja, kojima se i osobno pridružujem, upozorio je zastupnik Kandare. Sve to ukazuje da je cijeli postupak neusklađen pa ne postoje opravdanja za njegovo donošenje, zaključio je na kraju izlaganja.

Govorio je zatim zastupnik **Mladen Godek (HSL)** te iznio svoja zapažanja kao pravnik, ali i kao raniji zastupnik u Županijskom domu. Smatra da predloženo ukidanje Županijskog doma ima duboko opravdanje jer se zna kako su naglo stvorene pretpostavke za njegovo stvaranje. Ocijenio je pogreškom što se ukidanju

Predložene izmjene trebale su se obaviti prilikom zadnjih ustavnih promjena, jer svi znaju da Županijski dom nije obavio svoju zadaću.

ovoga doma nije pristupilo pri zadnjim promjenama Ustava, ali drži da treba hrabro priznati pogrešku, a ne ustrajavati na promašenom konceptu koji nije pokazao nikakve zapažene rezultate. Sigurno je da Županijski dom nije ispunio očekivanja koja su bila utkana "božićnim Ustavom", jer kao takav, dom nije ukomponiran u društveno-politički sustav zemlje. Zbog svih nabrojanih propusta svakako treba ispraviti postojeću pogrešku, a uz to je točna i tvrdnja da ne postoji dvodomna parlamentarna tradicija u Hrvatskoj. Uz ove je propuste evidentna i veličina zemlje, kompliciranost, te iznad svega neefikasnost cjelokupnog zakonodavnog procesa. Kada se sažmu svi navedeni nedostaci onda se njima mora pridodati i cijena, jer se ne može reći da ovaj dom ne izaziva značajne financijske troškove.

Ukazao je zatim da u većini tranzicijskih zemalja ipak prevladava jednodomni parlamentarni sustav, a zatim se osvrnuo i na predložene promjene oko izbora za predstavnička

tijela zakonodavne vlasti u Republici Hrvatskoj. Citirao je dijelove Ustava u kojima su precizirani ovi odnosi, te ukazao da je HDZ iskoristio ovaj segment biračkoga tijela kao rezervoar i izvor političke moći u Saboru. Komparirao je dosadašnje rezultate u izborima za Zastupnički dom, te ukazao na nesklad između stranačke strukture izabranih predstavnika u dijaspori i Republici Hrvatskoj. Smatra da svakako treba pristupiti izmjenama članka 45. Ustava Republike Hrvatske, u tom smislu da bude jasan, nedvosmislen i svakome razumljiv. Podržao je pristup zastupnika Vilima Hermana koji je predložio: "da hrvatski državljani s navršenih 18 godina imaju aktivno i pasivno biračko pravo u skladu sa zakonom". Smatra ujedno da ustavne odredbe uvijek trebaju težiti jasnim i jednostavnim formulacijama. Zastupnik dr. **Anto Kovačević (HKDU)** zatražio je ispravak krivog navoda te podsjetio da je Hrvatska u Parizu potpisala Sporazum o razvoju demokracije koji podrazumijeva i dvodomni parlament.

Sačuvati dvodomni parlamentarni sustav

Zastupnik **Tonči Tadić (HSP)** podupro je temeljne naglaske koje je već elaborirao predsjednik Kluba zastupnika HSP-a, **Anto Đapić**. Dodao je istovremeno da se razvoj demokracije ne može mjeriti novčanim ekvivalentom i tvrdnjama da to previše košta. Takvim bi se argumentima moglo pristupiti i ukidanju Zastupničkog doma, te zatražiti samo mišljenje predstavnika parlamentarnih stranaka. Tada ne bi bilo sadašnjih troškova, dnevnica, ali ne bi bilo ni demokracije koja ukazuje na potrebu dvodomnog parlamentarnog sustava. Podsjetio je da je Županijski dom služio kao balans različitim interesima unutar Hrvatske, te je trebao ispuniti zadaće i očekivanja lokalne samouprave. Nažalost, sve ove zadaće nisu uspješno provedene, pa se umjesto provedbe Europske povelje o lokalnoj samoupravi pribjegava ukidanju Županijskog doma. Spomenuo je zatim parlamentarne sustave Irske i Finske, ocjenjujući da je riječ o sukladnim veličinama država koje za razliku od Hrvatske, ipak razvijaju dvodomni parlamentarni koncept.

Upozorio je ujedno na netočnost teze da dvodomnom sustavu pribjegavaju federativne države, ukazujući da dva doma imaju i brojne države s jasnim centraliziranim ustrojem.

Govorio je zatim i o dilemama oko ukidanja prava glasovanja hrvatskim državljanima koji imaju prebivalište izvan Republike Hrvatske. Pridružio se onim glasovima koji su upozoravali da rečeno pravo ne bi trebalo ukidati jer se radi o temeljnom demokratskom pravu koje proizlazi iz samog državljanstva. Smatra da se predloženim tekstom narušavaju ustavna prava, jer svi državljani imaju pravo birati i biti birani, a sva ostala prava i obveze proizlaze iz navedenih ustavnih odredbi. Umjesto da se oplemene postojeća prava, počelo se razmišljati o ukidanju dosadašnjih i to zbog mjesta prebivališta koje se nalazi izvan domovine. Smatra da je riječ o ozbiljnoj redukciji demokracije, a sličnih je ograničenja i predlagani imovinski cenzus koji se provodio u Hrvatskoj tijekom XIX. stoljeća. Ukazao je na kraju izlaganja i na slabosti i deficite koji izviru iz prijedloga kojim bi jedna trećina županija mogla zahtijevati obnovu procedure, i to ukoliko zaključi da je određeni zakon štetan za njihove interese. Ocijenio je da samo Županijski dom može balansirati i uskladiti očekivanja i potrebe lokalne samouprave, te se založio za glasovanje protiv predloženog zakonskog teksta.

Ne treba žuriti s ustavnim promjenama

Zatim je govorio zastupnik dr. **Đuro Njavro (DC)** koji je upozorio na krive procjene i negativne krajnje rezultate oko privatizacije Hrvatskih telekomunikacija. Poanta se sastoji u tome da su ovi promašaji mogli biti izbjegnuti da se raspravljalo duže i na više mjesta. Zato o važnim temama treba dovoljno dugo i argumentirano

Prilikom ustavnih promjena treba težiti što većem stupnju društvene suglasnosti.

raspravljati. Ukoliko se radi o ustavnim promjenama, bolje je diskutirati i godinama, nego donositi odluke koje će se kasnije pokazati

skupima i pogrešnima, upozorio je zastupnik. Ukazao je i na praksu pojedinih država koje su doskočile pojednostavljanju rasprave oko ustavne procedure. Uvedena je praksa da jedan saziv parlamenta otvara raspravu o promjeni Ustava, ali tek slijedeći postav parlamenta može okončati inicijativu i donijeti odluku. Ukoliko je osiguran pozitivan ishod, znači da u tom društvu postoji visoka suglasnost, a predložene promjene uistinu je trebalo obaviti.

Smatra ujedno da ne bi trebalo žuriti s ustavnim promjenama, jer pogreške mogu biti velike i teško popravljive. Upozorio je ujedno da se stabilne demokracije vole pohvaliti podatkom da nisu mijenjale Ustav posljednjih stotinjak godina. Mišljenja je da svi parlamentarni zastupnici u Hrvatskom saboru moraju biti okupljeni oko zajedničkog cilja, a to je izgradnja moderne države i društva. Drži kako su pozitivni rezultati Županijskog doma upitni, ali možda bi dom s drugačijim ovlastima unio više živosti u hrvatski politički sustav i pridonio boljim rezultatima.

Ocijenio je da se hrvatska demokracija u svakom slučaju mora učiti suživotu i toleranciji, pa čak i u slučaju različitoga omjera političkih snaga u oba doma Sabora. Ukazujući zatim na uspješne primjere kohabitacije u zemljama europske parlamentarne tradicije, ocijenio je da takvi primjeri jačaju, a ne slabe demokraciju.

Ocijenio je važnom i činjenicu da veliki dio Hrvata živi izvan granica države. Drži ujedno da postoje razlike između Hrvata koji žive u susjednoj BiH, te ostalih, koji su nastanjeni po brojnim državama i kontinentima. Ovi potonji su za Republiku Hrvatsku izuzetno značajni, jer se ne može osporiti njihova uloga na financijsko - gospodarskom segmentu. Podsjetio je na njihova nemala ulaganja kao i novčanu potporu koju redovito šalju svojoj rodbini u Hrvatskoj. Njih se nedvojbeno treba promatrati kao most suradnje prema drugim državama i narodima, jer je i to jedan od načina modernizacije nacije i države.

Zastupnik Njavro smatra ujedno, da Republika Hrvatska mora ponuditi bolji model upravo prema tom dijelu iseljene Hrvatske, a uz biračko pravo treba poraditi i na boljem informiranju naših iseljenika. Upozorio je da se ukida kratkovaljni radijski program iseljenicima, pa nije čudno da postoji veliki broj poluistina

i dezinformacija upravo kod tog dijela populacije. Smatra također, da se Hrvatska ne bi smjela olako odricati ovoga dijela svoje populacije jer hrvatsko iseljeničtvo mora sačuvati i razvijati sva kulturna, gospodarska i politička prava. Upozorio je na kraju na izuzetno velike: financijske znanstvene i gospodarske potencijale koji leže kod naših ljudi. Ovi resursi mogu pridonijeti i Hrvatskoj ukoliko se pronađu obostrano korisni i prihvatljivi modeli suradnje. Ocijenio je da izbornu pravu nije jedini način kojim se gradi suradnja, ali svakako treba potaknuti na razvoj jednu širu politiku koja će nas otvoriti Europi i svijetu, ocijenio je zastupnik.

Nakon toga predsjedavajući je istaknuo da je iscrpljena lista zastupnika prijavljenih za deset-minutnu raspravu, te riječ prepustio predsjednicima i predstavnicima klubova parlamentarnih stranaka.

Reduciranje postignutog stupnja demokracije

Prvo je u ime Kluba zastupnika HKDU-a i HSP-a govorio zastupnik dr. **Anto Kovačević**. On je svoje izlaganje započeo citatima iz knjige Artura Keslera - "Pomračenje u podne". Pretpostavio je zatim kako bi ovoj temi pristupio nedavno preminuli hrvatski pisac i zastupnik, **Vlado Gotovac**. Ocijenio je da bi on i u ovoj prigodi rekao: "Mi više ništa ne možemo reći, svaka naša izjava povećava već postojeći, ili započinje novi nesporazum".

Smatra neozbiljnim da se svakih nekoliko mjeseci započinje novim ustavnim promjenama, imajući pritom u vidu da je Hrvatska potpisala i dokument o razvoju demokracije koja podrazumijeva poticanje dvodomnog parlamentarnog sustava. Smatra da su ponudena objašnjenja o uštedama demagoškog karaktera, podsjećajući da je i osobno imao iskustva s demagoškim tumačenjima zatvorskih kazni koje je odležao u jugoslavenskoj državi. Ukoliko se žele postići uštede, treba objedinjavati ministarstva s komplementarnim programima, pa će se uštedjeti puno više novca nego ukidanjem Županijskog doma. Na kraju je rekao da neće podržati predloženi zakonski tekst, a da je znao za ovakav rasplet ne bi podržao niti izmjene Ustava Republike Hrvatske obavljene prije četiri mjeseca.

Redefinirati očekivanja i ulogu iseljenika

Zastupnik dr. **Josip Torbar** govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a, te ukazao da su u prošlosti mnogi problemi nepotrebno ispolitizirani. Zapitao se čemu zapravo služi Županijski dom i koja je uloga dijaspore. Smatra da su autentična, radićevska očekivanja hrvatskog

Veće bi se uštede mogle postići objedinjavanjem ministarstava koje imaju komplementarne programe i ciljeve.

naroda težila slobodi hrvatskog naroda, a sve drugo je nadogradnja koja se sada nepotrebno politizira. Ocijenio je da se argumenti koji govore o uštedama u slučaju ukidanja Županijskog doma ne bi trebali odbacivati, jer treba uzeti u obzir i trenutačne socijalne prilike. Ukoliko se sagledaju gospodarske mogućnosti, razložno je očekivati i uštede, a treba krenuti od konkretnih ušteda kako bi se konačno stvorila zdrava ekonomija. Apsolutno je nepotrebno robovati nekakvim historijskim relikvijama koje navodno predstavljaju prepreku centralizaciji. Takva se očekivanja nisu potvrdila, a usto u Hrvatskoj ne postoji tradicija dvodomnog parlamentarnog sustava. Što se tiče dijaspore, nastavio je zastupnik, trebalo bi raščistiti pojmove pa ukoliko je riječ o ekonomskim motivima, treba govoriti o iseljenicima, a ukoliko su motivi političke naravi, onda se radi o emigrantima. Ocijenio je ujedno da terminologija ne predstavlja bitan problem, već treba razlučiti koje su realne potrebe i doprinosi iseljene Hrvatske. Smatra da su iznijete brojke i parametri o ulaganju i pomoći prenapuhani, a osim toga uvijek se za određenu svotu novca dobivala usluga ili materijalno dobro. Iz tih normalnih odnosa, ne bi trebalo stvarati političke argumente, a trebalo bi ujedno provjeriti i kakve su uistinu težnje hrvatskog iseljeničtva oko ostvarenja izbornih prava.

Zbog navedenih razloga ocijenio je da postoje valjani argumenti u prilog prihvaćanja predloženog zakonskog teksta. Založio se istovremeno da se oko rečenog pitanja prestanu proizvoditi kontroverzne ocjene koje će i nadalje dijeliti Hrvate.

Izbjegavati česte promjene Ustava

Zatim je u ime kluba zastupnika HNS-a i LS-a, govorio zastupnik **Darko Šantić**. Ocijenio je da prije nekoliko mjeseci nisu naslućivani razlozi o potrebi novih ustavnih promjena. Javnost je čula argumente za i protiv, a HNS i LS jasno su se odredili za promjene Ustava i sve argumente koje je "šestorka" iznijela u javnosti. Predložio je da se u ponuđene ustavne promjene, ugrade i mehanizmi koji će u budućnosti otklanjati mogućnost lakih i brzih promjena, kao i primjedbe da se Ustav mijenja zbog potreba dnevne politike. Trebalo bi ograničiti eventualnu zlorabu izbornog zakonodavstva, pa bi i u tom slučaju trebalo pribjeći dvotrećinskoj većini. Moguća je i odredba da se u predizbornoj godini uskrate moguće izmjene, predložio je zastupnik, dajući zaključno potporu predloženom zakonskom tekstu.

Nakon njega je govorio zastupnik **Drago Krpina**, prenoseći stavove i razmišljanja Kluba zastupnika HDZ-a. Ocijenio je da je "šestorka" došla na vlast, zahvaljujući geslu o potrebi promjena. Ona tu politiku permanentno provodi, mijenjajući imena ulica i trgova, najavljujući promjene državnih blagdana, te smjenjujući stotine ljudi u Hrvatskoj vojsci. Promijenjen je i naziv Hrvatskog sabora, nastavio je zastupnik, samo se ne mijenja nabolje život ljudi, iako su upravo te promjene očekivali građani Republike Hrvatske.

Zataškavanje gospodarskih problema

Ovakvim brzopoteznim odlukama mijenjanja Ustava, žele stvoriti dojam da se nešto ipak pokreće nabolje i tako zamagliti narastajuće gospodarske probleme. Smatra indikativnim da je rasprava otvorena bez utvrđivanja kvoruma, pa se jedva prikriva osjećaj nelagode zbog poigravanja s temeljnim zakonom države. To ukazuju i predstavnici HSS-a koji su predložene promjene nazvali političkom blamažom, a nepoznat je primjer da neka zemlja u kratkom vremenskom roku dva puta pribjegava ustavnim promjenama.

Upozorio je zatim na manjkavu

argumentaciju oko potrebe ukidanja Županijskog doma, te konstatirao da mnoge zemlje jačaju parlamentarni sustav uvođenjem gornjeg doma. Smatra da je riječ o potezima koji ukazuju na nestabilnost države, a posljedice se mogu negativno odraziti i na razmišljanja potencijalnih investitora u Hrvatsku.

Nakon ovog izlaganja, za riječ se u ime predlagatelja javio zastupnik mr. **Mato Arlović** i dao završnu ocjenu. Suglasio se da nije dobro što se u kratkom vremenu ponovno mijenja Ustav, ali ne radi se o nesmotrenom prijedlogu, jer je poznato da se rasprava o limitima Županijskog doma vodila još od vremena donošenja Ustava Republike Hrvatske. Rasprava o glasovanju državljana Republike Hrvatske, ili građana s više državljanstva vodi se pak od 1995. godine i to od donošenja zakona kojim

Nikome od državljana Republike Hrvatske ne želi se oduzeti aktivno ili pasivno biračko pravo.

je omogućen izbor zastupnika na posebnoj listi iz reda osoba državljana koje imaju dvojno ili više državljanstava. Podsjetio je na političku pozadinu i kontekst ovih rasprava, ukazujući da su pojedine političke stranke mijenjale svoja stajališta. Ocijenio je da se radi o političkom i ustavno - pravnom pitanju, pa su potpuno razumljiva različita politička stajališta i argumenti. Nikome od državljana Republike Hrvatske ne želi se oduzeti aktivno ili pasivno biračko pravo, napomenuo je predstavnik predlagatelja. Podsjetio je zatim na prijedpore oko izbornih pravila o kojima je svoju riječ u nedavnoj prošlosti izricao i Ustavni sud Republike Hrvatske. Upozorio je ujedno, da nije moguća izmjena izbornog zakona, ukoliko se prethodno ne pristupi izmjeni stavka 1. članka 45. Ustava Republike Hrvatske.

Istaknuo je zatim da nacrt ne izrađuju podnositelji prijedloga već nadležni saborski Odbor. Zbog svih iznijetih razloga koji su potkrijepljeni argumentima, ocijenio je predloženi zakonski tekst utemeljenim. Zahvalio je svim zastupnicima i klubovima stranaka koji su potpisima poduprli ovu inicijativu, a opoziciji je odao priznanje na kvalitetnim argu-

mentima kojima su osporavali predloženi zakonski tekst. Izneseno je nekoliko vrlo kvalitetnih primjedbi o kojima treba povesti računa prilikom izrade Nacrta prijedloga Ustava i prilikom izjašnjavanja. Ipak, ocijenio je kako je većina zastupnika svjesna činjenice da Županijski dom nije ispunio očekivanja. Zbog navedenih razloga ocijenio je razložnim prihvaćanje inicijative kojom bi se pristupilo promjeni Ustava.

Predsjedavajući je zatim zaključio raspravu najavljujući glasovanje tek nakon iznošenja mišljenja Županijskog doma.

GLASOVANJE

Nakon što je zaključena rasprava zastupnici su pristupili glasovanju, a prethodno se za riječ javio zastupnik **Vladimir Šeks**, ocjenjujući da je došlo do povrede Poslovnika. Ocijenio je da su narušene odredbe sadržane u članku 115. stavak 2., prema kojoj Zastupnički dom ne može odlučivati ukoliko Županijski dom ne dostavi prethodno mišljenje, sukladno članku 81. Ustava Republike Hrvatske. Budući da nije dostavljeno prethodno mišljenje ocijenio je da nisu stvorene ustavnopravne pretpostavke za glasovanje o Prijedlogu da se pristupi promjenama Ustava.

Predsjedavajući je međutim ocijenio da je Županijskom domu pravovremeno dostavljen predloženi zakonski tekst kojemu je prethodio i vrlo jasan dogovor s predsjednikom Županijskog doma dr. **Katicom Ivanišević**. Tom je prilikom utvrđeno da će se obaviti rasprava o rečenom zakonskom prijedlogu. Dodao je potom da su zatim nastupile posve nove okolnosti koje su dovele do činjenice da Županijski dom nije ni uvrstio ovu točku u dnevni red. Predložio je zato da Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav održi sastanak zbog donošenja zaključaka o tome što treba poduzeti u rečenim okolnostima.

Predsjednik Odbora mr. **Mato Arlović**, potvrdio je da se Odbor može sastati nakon glasovanja o Prijedlogu odluke da se pristupi promjeni Ustava. Upozorio je istovremeno da je članak 115., stavak 2. Poslovnika u tom pogledu potpuno jasan. Ponovio je da Zastupnički dom ne može odlučivati ako Županijski dom ne dostavi prethodno mišljenje iz članka 81. Ustava Republike Hrvatske do

okončanja rasprave. Dodao je kako je rasprava okončana, a može se pristupiti i odlučivanju budući da je Županijski dom zapravo odlučio da neće staviti rečenu točku na dnevni red. Pozvao se i na ranije iznijeto stajalište Ustavnog suda u pogledu Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama, te pravima i slobodama pripadnika etničkih nacionalnih zajednica. Iz tog je stajališta jasno i razvidno da Županijski dom ne može opstruirati rad Zastupničkog doma. Ukoliko se odluči da neće dostaviti mišljenje ili odbije raspravljati, to se treba tumačiti kao negativno mišljenje.

S ovakvim se tumačenjem međutim nije suglasio zastupnik Šeks, zatraživši ispravak netočnog navoda. Ponovio je da je u tom pogledu poslovnički članak 115. potpuno precizan i sukladno tome Zastupnički dom ne može odlučivati o odluci da se pristupi ustavnim promjenama bez prethodnog mišljenja Županijskog doma. Dodao je da je u tijeku postupak odlučivanja o promjeni Ustava, a članak 144. Ustava kaže da Zastupnički dom uz prethodno mišljenje Županijskog doma odlučuje da li će se pristupiti promjeni Ustava. Još je jedanput upozorio da je posrijedi povreda Poslovnika, pa je u skladu sa člankom Poslovnika 214., stavak 2., predložio sastanak Odbora za Ustav, Poslovník i politički sustav koji bi svoje mišljenje trebao dostaviti Zastupničkom domu.

Predsjedavajući je ocijenio kako se Odbor može sastati u roku od 24 sata, ali to ne priječi da se pristupi glasovanju o rečenom temi s obzirom na to da Županijski dom do okončanja rasprave nije dostavio mišljenje. Potom je iznova citirao već opisanu poslovničku odredbu sadržanu u članku 115., stavak 2. Dodao je da će se Odbor sastati u zakonskom roku, što je zastupnik Šeks prihvatio, ali uz napomenu da su ustavne odredbe jače od Poslovnika. Smatra da bi došlo do narušavanja ustavnih odredbi ukoliko bi se ovom prilikom pristupilo promjeni Ustava bez mišljenja Županijskog doma.

Predsjedavajući je istaknuo da treba imati na umu odbijanje Županijskog doma da ovu točku uvrsti u dnevni red. Takvo se ponašanje, smatra, može ocijeniti kao izbjegavanje donošenja odluke. Ovakvo je obrazloženje prihvatio i zastupnik Šeks dodajući, međutim, da ne postoji ni jedan akt koji određuje vremenske

rokove unutar kojih je Županijski dom vezan rokom unutar kojega treba dati prethodno mišljenje. Javio se i zastupnik mr. **Mato Arlović (SDP)** ukazujući još jednom na odluku Ustavnog suda. Jasno je naznačena dužnost Županijskog doma da dostavi mišljenje Zastupničkom domu, a ukoliko ne želi raspravljati o tome, zapravo daje negativno mišljenje. Predsjedavajući je uvažio ovakvo tumačenje dodajući da se u roku od 24 sata treba održati sjednica Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, te pozvao zastupnike da sukladno Prijedlogu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav donesu odluku o pristupanju promjeni Ustava Republike Hrvatske. Dodao je

da se prvo treba pristupiti promjeni Ustava Republike Hrvatske, prema prijedlogu odluke koju je na temelju članka 143. Ustava RH podnijela jedna petina zastupnika u Zastupničkom domu Hrvatskog sabora, aktom od 27. veljače 2001. godine. Sukladno odredbi članka 57. stavka 1., podstavaka 3. i 4., Poslovnika Zastupničkog doma, Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav donio je odluku da se pristupi promjeni Ustava Republike Hrvatske. Dodao je da je rasprava o utvrđivanju nacrtu promjene Ustava provedena u Zastupničkom domu i radnim tijelima, a odluka će se objaviti u "Narodnim novinama".

Na kraju je upozorio da je za

donošenje odluke prema članku 144., stavak 1., Ustava Republike Hrvatske, potrebna većina svih zastupnika, dakle najmanje 76 glasova. Prije davanja predloženog zakonskog teksta na glasovanje poslovničku je primjedbu imao zastupnik Tonči Tadić (HSP) koji je predložio utvrđivanje kvoruma. Nakon toga je uslijedilo glasovanje, a predsjedavajući je utvrdio da je "za" odluku glasovalo 92, "protiv" 3, a jedan je zastupnik bio "suzdržan".

J.R.; M.Ko.; Đ.K.; V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DRŽAVNIM SLUŽBENICIMA I NAMJEŠTENICIMA

Vrednovanje složenosti poslova i odgovornosti

Pojedinačnim izjašnjavanjem, većinom glasova, donesen je Zakon o državnim službenicima i namještenicima, koji je Vlada Republike Hrvatske uputila u saborsku proceduru hitnim postupkom. Odbori Zastupničkog doma Hrvatskog sabora uputili su pozitivna mišljenja o Konačnom prijedlogu zakona, ali i mnoštvo primjedbi i prijedloga uobličениh u brojne amandmane. Isto su postupili i klubovi zastupnika, te zastupnici, kao i sam predlagatelj, s ciljem poboljšanja zakonskog dokumenta.

O PRIJEDLOGU

U prikazivanju Prijedloga zakona o državnim službenicima i namještenicima poslužili smo se uvodnim izlaganjem ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **Stjepana Ivaniševića** pred zastupnicima Zastupničkog doma. Kad je Vlada

prije devet mjeseci pristupila analizi sustava državne uprave, uočeni su nedostaci u važećem, postojećem službeničkom sustavu. Ti su defekti proizašli najprije iz određenih nedostataka samog sustava, a ustanovljeno je kako je njime uveden jedan vrlo složeni sustav zvanja i položaja, te platnih razreda, proizvedeći čitav niz iznimaka u pojedinim službama tako da su, osim ovog Zakona doneseni i posebni propisi koji su regulirali status službenika u raznim drugim službama, koji su u bitnome promijenili čak i ona dobra načela koja su u tom Zakonu postojala.

Dakle, plaće se nisu obračunavale po istoj osnovici nego postojale četiri osnovice. U pojedinim tijelima državne uprave za posebne namjene davani su posebni dodaci, što Zakon predviđa za posebne uvjete rada i odgovornosti, pa su voditelji tog tijela ovlašteni da donesu odluke po kojima 80 posto zaposlenih u tom

ministarstvu ima takav dodatak itd.

Vlada je pristupila razmatranju cijelog sustava i pokušala ga učiniti što je moguće jasnijim, transparentnijim, jednostavnijim i pravednijim i ovaj prijedlog pokušaj je da se te svrhe ostvare.

Vlada je pristupila razmatranju cijelog sustava i pokušala ga učiniti što je moguće jasnijim, transparentnijim, jednostavnijim i pravednijim.

Prvo, napuštena je kategoriju zvanja, a prihvaćena je kategorizacija radnih mjesta. Dakle, ne temeljem zvanja, prema onome što radi ili što ne radi, nego prema radnom mjestu, složenosti poslova na tom radnom mjestu, odgovornosti i zahtijevanoj stručnosti, tako da se radna mjesta onda i vrednuju ponajprije po zahtijevanoj stručnosti, iskustvu i

slično, a onda s obzirom na položaj odgovornost koju nositelj tog radnog mjesta ima.

Ponuđene su neke od osnovnih kategorija takve klasifikacije za pojedine službe, međutim, trebat će onima koji ovdje nisu predviđene takvu vrstu klasifikacija napraviti i tu se ovlašćuje Vlada da to napravi svojim uredbama. Pri tome je vrlo važno inzistirati na jednoj stvari koja je također uočena u ovim analizama, a to je potreba da se radna mjesta popunjava ljudima odgovarajuće stručne spreme.

Još uvijek u državnoj upravi ima primjera da netko tko ima srednju spremu obavlja poslove više, pa čak i visoke spreme kao neke vrste priznate kvalifikacije. I sada postoje pritisci da se izrade prijelazne odredbe o tome da su ljudi dužni položiti stručni ispit nakon određenog vremena što obavljaju poslove. Od donošenja važećeg zakona dani su rokovi produživani, ali još ima nekih koji to nisu napravili.

Inzistirat će se na tome da kod definicija radnih mjesta budu jasno profilirani stručni uvjeti za obavljanje tih poslova i da se pod tim stručnim uvjetima selekcionira one koji će raditi na tom radnom mjestu. Klasifikacija je napravljena tako da imamo četiri skupine, ovisno o razini spreme, niža, srednja, viša i visoka.

Unesene su stanovite promjene i u sustav napredovanja. Napredovanje je do sada išlo kako po stjecanju spreme tako i po proteku godina službe, a Konačnim prijedlogom zakona napredovanje se neće izražavati kroz napredovanje po platnim razredima i periodičnim povišicama nego će se napredovati samo s obzirom na stjecanje spreme potrebne za radno mjesto višega ranga. Kao korekcija stanovitom valoriziranju iskustva predloženo je prihvaćanje norme po kojoj se za svaku godinu nakon izvršene 5 godine rada u državnoj službi dobiva 0,5 posto povišice koeficijenta plaće, na ime iskustva službenika koji obavljaju takve poslove, kao vrst stimulansa za iskusnije službenike.

Zadržan je mehanizam ocjenjivanja službenika, međutim, pokušat će se izbjeći olako i nepromišljeno davanje godišnjih ocjena, postavljena su neka pravila o tome kako bi to ocjenjivanje trebalo raditi, te je uvedena jedna nova kategorija stimulacije. Onima koji su naročito uspješno obavljali posao koji su tako visoko ocijenjeni

kao nagrada godišnje može biti isplaćeno do 3 mjesečne plaće, kao neka vrst bonusa.

Odredba po kojoj je onaj tko je dva puta uzastopce ocijenjen negativnom ocjenom ne zadovoljava, po zakonu postaje razlog za prestanak službe, zadržana je.

Značajne promjene su napravljene i u platnom sustavu, pa je za tako pojedina radna mjesta predviđeno da se plaća utvrđuje tako da se koeficijent koji je predviđen za tu vrstu radnog mjesta množi s osnovicom plaće koja je bila određena za čitavu državnu službu. Osnovna intencija Vlade bila je uspostavljanje ujednačenog sustava plaća svih korisnika državnog proračuna, ali će varirati, ovisno o radnom iskustvu, stupnju stručnosti itd. Ali mora se postići načelo da se otprilike za jednaki rad dobiva jednaka plaća. To je nešto što najviše pogađa one koji vide razlike ovakve vrste, relacije moraju poštivati zakone pravičnosti. Raspon koeficijenata za izračun plaća prilično je velik, kako bi bila otvorena mogućnost za stimulaciju kvalitetnijeg i odgovornijeg rada. Do sada je postojao veliki raskorak između razine plaća npr. načelnika odjela (to su visoko stručni državni službenici) i pomoćnika ministara. Pomoćnik ministra kao najviši državni službenik mora ući u ovaj sustav i plaća između njega i načelnika pojedinih odjela mora biti bliža i ne smije postojati tako veliki raskorak. Postoji mogućnost da se reguliraju posebni uvjeti rada, što će naročito vrijediti u onim službama koje se bave rizičnim poslovima. Oni će biti uređeni odlukama, uredbama Vlade, ili kolektivnim ugovorom.

Novim Zakonom o državnim službenicima i namještenicima pokušava se regulirati cijeli javni sektor kojem se plaće alimentiraju iz državnog proračuna. Postoji uvjerenje kako svaka od tih službi zaslužuje poseban zakon, što bi značilo napuštanje bilo kakvog sustava i plaćanja i napredovanja te klasifikacije službenika posebice u državnoj službi. Stav je Vlade da se nastoji sve državne službe, uključujući i Stručne službe Sabora i Pučkog pravobranitelja i Ustavnog suda, staviti u okvire koje propisuje ovaj zakon. Dakako da će se o specifičnostima voditi računa, ali osnovna načela po kojima se ravna njihov status, napredovanje, pa i otpust iz službe mora biti jednak. Ako

se neke službe izdvoje, u pitanje se dovodi osnovnu ideju iza koje stoji ovaj zakon a to je da ovaj zakon djeluje ne po principu selektivnosti, nego univerzalnosti.

RADNA TIJELA

O Konačnom prijedlogu zakona o državnim službenicima i namještenicima raspravljao je **Odbor ŽUPANIJSKOG doma za zakonodavstvo**, koji je jednoglasno odlučio predložiti Domu da podrži donošenje ovog zakona.

Positivna su mišljenja uputili i **odbori ZASTUPNIČKOG doma za zakonodavstvo, za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, te za izbor, imenovanja i upravne poslove**, koji su podnijeli i niz amandmana na Konačni prijedlog.

AMANDMANI

Odbor Zastupničkog doma za zakonodavstvo je podnio amandman na članak 1., kojim je predloženo radnopravni status službenika u Stručnoj službi Hrvatskog sabora, Uredu Pučkog pravobranitelja i Ustavnog suda urediti posebnim zakonima, a ne predmetnim zakonom, radi specifičnosti i složenosti poslova koje oni obavljaju.

U članku 18., stavak 1. predloženo je brisati dio o pouci o pravnom lijeku, budući da je ona ionako sastavni dio svakog rješenja, a amandmanom na članak 20., stavak 1. predloženo je urediti izričaj tako da postane razvidno da je u državnu službu moguće primiti osobu koja je stručni ispit već položila. Amandmanom na članak 33., stavak 1. predloženo je nomotehnički urediti odredbu, a onim na članak 34., stavak 2., predloženo je specificirati odredbe sukladno potrebama i posebnom položaju službenika i namještenika ministarstva obrane i unutarnjih poslova. U članku 38. predloženo je dodati novu točku 10., kojom bi se odredila kao teška povreda službeničke dužnosti pokušaj korištenja nevjerođostojne isprave, tijekom trajanja radnog odnosa. U članku 61. predloženo je uskladiti izričaj s onim u članku 26., stavak 2., a stavak 2. članka 72. predloženo je brisati, jer je neprihvatljivo da se mjesto višeg informatičkog savjetnika predviđa samo u središnjim državnim tijelima.

U članku 78. predloženo je dodati novi stavak 3., kojim se propisuje kako jedinstvene nazive radnih mjesta u Hrvatskom saboru i Uredu Pučkog pravobranitelja propisuje Zastupnički dom svojom Odlukom, a u Ustavnom sudu taj sud svojim Pravilnikom. Amandmanom na članak 81. predloženo je da te institucije same propisuju broj angažiranih vježbenika, te kondicije oko stručnog usavršavanja (amandman na članak 92.) sukladno njihovim specifičnim potrebama, kao i vrijednosti koeficijenta (amandman na članak 128. - dodaje se novi članak 128a), čime bi se izvan snage stavila odluka nadležnog odbora o povećanju platnih razreda u Stručnoj službi Hrvatskog sabora iz 1995. godine. Članak 108. predloženo je izmijeniti jer je neprihvatljivim ocijenjeno različito vrednovanje rezultata rada ostvareno u državnoj službi.

Uz neke jezične i nomotehničke ispravke, članovi Odbora predložili su i da predlagatelj svojim amandmanima otkloni manjkavosti u članku 12. (valjalo bi obavijestiti o službenicima stavljenima na raspologanje prije raspisivanja natječaja), članku 13. (preispitati rok od godine dana za poništenje, odnosno ukidanje rješenja), u članku 15. trebalo bi obuhvatiti sve slučajeve kod razmještaja kadrova bez raspisivanja natječaja, uskladiti članak 21. glede trajanja službe na određeno vrijeme, te otkloniti uočene suprotnosti između članaka 9., 10. i 28.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za rad, socijalnu politiku i zdravstvo podnio je amandman na članak 109., stavak 1., kojim se predlaže da vrijednosti koeficijenta za poslove u Stručnim službama Sabora i Uredu Pučkog pravobranitelja, odlukom određuje Zastupnički dom, a amandmanom na članak 111., stavak 2. predloženo je da se utvrđivanje kriterija za isplatu podataka za uspješnost u radu službenika Sabora i Ureda Pučkog pravobranitelja ostavi Hrvatskom saboru. Temeljem trodione vlasti Vlada ne bi trebala svojim uredbama utvrđivati njihovu uspješnost u radu.

Odbor Zastupničkog doma za izbor, imenovanja i upravne poslove podnio je nekoliko amandmana na Konačni prijedlog zakona o državnim službenicima i namještenicima, i to na članak 1., stavak 1., kojim je predloženo Stručnu službu Sabora

navoditi u jednini, budući da je osnovana kao jedinstvena za oba doma. Članak 108. predloženo je izmijeniti tako da se državnim službenicima ne ograničuje pravo na povišenje plaće za 0,5 posto za svakih 5 navršenih godina radnog staža, budući da je ono i dalje priznato državnim i pravosudnim dužnicima, a predstavljalo bi i kršenje Ustava i međunarodne konvencije o radu. Amandmani Odbora na članke 38., 81. i 92. istovjetni su onima Odbora za zakonodavstvo.

Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a podnio je amandmane na članak 1., stavak 3., te na članak 2., stavak 1. koje je predloženo izmijeniti na način da se i namještenici izrijekom preciziraju kao oni državni, budući da su tako precizirani i službenici, a amandmanom na članak 17. predloženo je dodati novi stavak 5., kojim se propisuje da se nakon poništenja natječaja za popunjavanje radnog mjesta, drugi mora raspisati u roku od 60 dana. Amandmanom na članak 39., stavke 2. i 3. predloženo je izmijeniti na način da se kvalitetnije osigura nepristrano i neutralno utvrđivanje teške povrede službeničke dužnosti okrivljenika. Amandmanom na članak 51., stavak 1. predloženo je precizirati kako je udaljšavanje s dužnosti zbog teške povrede dužnosti ipak različito od pokretanja kaznenog postupka, budući da je udaljšavanje u tom slučaju protuustavno - ne može se nikog udaljšati s radnog mjesta radi same sumnje da je počinio kazneno djelo. Iz istih je razloga predloženo intervenirati i u amandman 52., stavak 5. Amandmanima na članke 97. i 106. predloženo je smanjiti udaljšenost od grada u kojem živi službenik, a koji je raspoređen na novo radno mjesto u drugom gradu. Zastupnici HSP-a i HKDU-a također su predložili brisanje članka 104., kojim se reguliraju uvjeti i prava pojedinca u slučaju otpuštanja iz službe, budući da ih smatraju vrlo nepovoljnima za ljude koji ostaju bez posla. Amandmanom na članak 108. predloženo je brisati točku 1., jer se njome ne priznaje minuli rad, temeljem kojeg bi bilo moguće ubrojiti više godina staža za koje se priznaje uvećanje osnovice od 0,5 posto za svaku godinu staža. U članku 109. predloženo je uvećavanje koeficijenta za poslove I. II. i III. vrste zvanja, a amandmanom na članak 125. predloženo je drastično povećanje

novčanih kazni koje se mogu izreći čelniku tijela za nepoštivanje odredbi Zakona. U članku 127. predloženo je brisanje stavaka 2., 3. i 4., budući da bi njihovom striktnom primjenom mnogi državni službenici, ne vlastitom krivnjom bili otpušteni, zbog nereda koji je od 1995. godine vladao prilikom utvrđivanja i provođenja kriterija za prijam u državnu službu. Amandmanom na članak 129. predloženo je ukloniti odredbu kojom se ukida pravo na povećane plaće povratnicima na područja od posebne državne skrbi.

Mladen Godek (HSLŠ) podnio je amandman na članak 108. kojim bi se u obzir pri odobravanju povećanja osnovice u visini od 0,5 posto uzela u obzir ukupne godine radnog staža, a ne samo one provedene u državnoj službi - taj bi kriterij trebalo uzeti u obzir pri napredovanjima i promaknućima. Amandmanskom intervencijom na članak 127., stavak 3., točka 2. predloženo je da službenici koji imaju za jedan stupanj nižu stručnu spremu od one propisane za to radno mjesto ne mogu izgubiti prava stečena prema važećem Zakonu, ako uvjet nisu bile godine radnog staža. Rok za polaganje stručnog ispita bio je različito propisan, ovisno kada je izdano rješenje ili ugovor o radu.

Katica Sedmak (SDP) amandmanom na članak 16., stavak 1. je predložila unošenje obveze objavljivanja natječaja, osim u "Narodnim novinama" i u glasilu nadležne službe za zapošljavanje, a amandmanima na članke 37. i 38. predložila je da se neuredno čuvanje spisa, podataka i dokumentacije okarakterizira kao teška povreda službene dužnosti, budući da može nastati velika materijalna i pravna šteta. Amandmanom na članak 43. stavak 3. predložila je dopuniti na način da se propiše pravo da u postupku zbog povrede službeničke dužnosti sudjeluje i predstavnik radničkog vijeća, budući da sindikalno udruživanje nije obveza.

Amandmanom Vlade na članak 6. Konačnog prijedloga predloženo je precizirati termin radnog staža i radnog staža u struci, a koji se koriste u dijelu Zakona kod ostvarivanja uvjeta za stjecanje određenih prava.

Amandmanom na članke 67., 69. 71., i 73. predloženo je nomotehnički doraditi odredbe u tim člancima, a amandmanom na 94. predloženo je dodati novi stavak 2., kojim se

propisuju kriteriji za ocjenjivanje i način provođenja ocjenjivanja pravilnikom ministra. U članak 108., stavak 1. predloženo je intervenirati na način da se propisuje kako je dodatak na plaću od 0,5 posto moguće ostvariti nakon 5 godina staža, a ne samo nakon 5 godina staža u državnoj službi, a u stavak 3. intervenira se radi preciziranja da se kod utvrđivanja osnovice plaće za sljedeću godinu uzima u obzir proračun za sljedeću, a ne tekuću godinu. Amandmanom na članak 109., stavak 2. predloženo je da se prijedlog uredbe o koeficijentima složenosti poslova dostavlja na mišljenje i sindikatu i državnim tijelima koja imaju specifična radna mjesta, kako bi u roku od 15 dana mogli dostaviti svoje mišljenje. U članku 123. predloženo je brisati stavak 3., jer nije potrebno naglašavati kako upravni inspektor ima ovlasti utvrđene posebnim zakonom. Amandmanima na članak 127., stavci 5. i 7. i članak 129., alineje 4. i 7. predložena su nomotehnička poboljšanja Konačnog prijedloga.

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI DOM

Uvodno je zakonski prijedlog obrazložio ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **Stjepan Ivanišević**, a predsjednici odbora za zakonodavstvo, za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, te za izbor, imenovanja i upravne poslove, **Ingrid Antičević-Marinović**, **Snježana Biga-Friganović** i **Vilim Herman** iznijeli su stajališta odbora i obrazložili podnesene amandmane.

Zakonski prijedlog nedovoljno je transparentan

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je **Ljerkica Mintas-Hodak**, koja je ocijenila kako Vlada u žurbi da promijeni što je više moguće zakona, to želi učiniti i sa Zakonom o državnim službenicima i

Postoji mogućnost da se reguliraju posebni uvjeti rada, što će naročito vrijediti u onim službama koje se bave rizičnim poslovima.

namještenicima. Zastupnici HDZ-a se slažu kako je prema važećem zakonu došlo do mnogih nelogičnosti u visini plaća, ali oni ne opravdavaju donošenje novog zakona, jer se predloženim rješenjima neće moći osigurati stvaranje stvarnih i modernih pretpostavki za učinkovito funkcioniranje državne uprave. Politika plaća nedovoljno je transparentna, iako je znatno ujednačenija od one dosadašnje, te potiče daljnju negativnu selekciju kadrova i demotivira zaposlene, čime se širom otvaraju vrata za toliko najavljivanu racionalizaciju u upravi i masovna otpuštanja. U članku 109. ostavljena je mogućnost da Vlada samostalno odredi visinu vrijednosti koeficijenata i raspone u kojima će se oni kretati. Ostaje nejasno kakav će to utjecaj imati na proračun i plaće službenika, te hoće li doći do daljnjeg smanjenja njihovih plaća, posebice imajući na umu jaz do kojeg je došlo prilikom neuspjelih pregovora Vlade sa sindikatima. Odredba prema kojoj je moguće ostvariti povećanje plaće od 0,5 posto za svaku navršenu godinu staža, nakon 5 godina u državnoj upravi također je vrlo negativna i protivna međunarodnim standardima i konvencijama. Samo transparentna politika plaća i kvalitetan socijalni dijalog između Vlade i sindikata može biti prihvatljiva, ocijenila je zastupnica, prema Konačnom prijedlogu to neće biti moguće postići. Osvrnula se potom i na nemogućnost stvarnog napredovanja službenika, što će djelovati izrazito demotivirajuće, kao i na nelogičnost da Vlada propisuje uvjete za stručno usavršavanje i postizanje više stručne spreme. HDZ-ovi zastupnici podržavaju inicijative da se službenicima omoguće oblici dodatnog obrazovanja u vidu tečajeva i slično, ali napominju kako će službenici biti motivirani za to samo u slučaju ako se oformi i adekvatan sustav nagrađivanja - on se ovim zakonskim prijedlogom predviđa provesti na način da službenik može jednokratno primiti dodatak za uspješnost u radu u visini do tri prosječne plaće, ali ne i kao stvarni dodatak na plaću. Sve navedene odredbe imaju destimulirajući učinak

i otvaraju mogućnosti za jednostavna otpuštanja, povećavajući pritisak i obveze službenika. Na taj se način neće moći kvalitetno iskoristiti ljudski potencijal, a bez kvalitetnih ljudskih resursa sustav uprave neće biti moderan i učinkovit. Konačni prijedlog zakona u potpunosti pogoduje najavama o masovnom otpuštanju i smanjivanju plaća. Zastupnici HDZ-a s druge strane u potpunosti podržavaju tendenciju otpuštanja neadekvatnih, nekvalificiranih kadrova koji nesavjesno rade svoj posao, ali otpuštati djelatnike iz političkih razloga ne može podržati. Zastupnica je ocijenila kako su u glavi 8. na nelogičan način raspoređeni poslovi u državnim tijelima (analitičko-normativni, financijsko-planski, računovodstveni, materijalno-financijski i slično), jer će doći do potrebe zapošljavanja novih kadrova, što nije u skladu s proklamiranom racionalizacijom. Diskriminirajuća je i odredba prema kojoj se propisuje način primanja službenika na određeno vrijeme, putem javnog natječaja, u odnosu na proces zapošljavanja namještenika. Na kraju svog izlaganja zastupnica je ocijenila kako se Konačnim prijedlogom otvaraju vrata za masovnim otpuštanjem, a uloga kolektivnog dijaloga u potpunosti je marginalizirana. Zakonski je prijedlog prevažan i presložen da bi se donosio po hitnom postupku.

Glomaznost i neučinkovitost državne uprave

Ostaje nejasno kakav će to utjecaj imati na proračun i plaće službenika, te hoće li doći do daljnjeg smanjenja njihovih plaća, posebice imajući na umu jaz do kojeg je došlo prilikom neuspjelih pregovora Vlade sa sindikatima.

U ime Kluba zastupnika SDP-a potom je govorila **Milanka Opačić**. Novi je Zakon potreban radi lošeg stanja u državnoj upravi i mnogih uočenih nelogičnosti, poglavito u sustavu plaća, budući da je bilo na snazi nekoliko modela za izračun osnovica, oko 300 zvanja, mnogobrojni dodaci na plaće i stimulacije, uglavnom po stranačkoj osnovi. Sve je to demotiviralo ljude, uz činjenicu

kako su plaće u upravi općenito niske. Takva je uprava glomazna i neučinkovita, međutim, izgleda da još nije došlo vrijeme za racionalizaciju u tom smislu, ocijenila je Opačić, dodajući kako ni građani nisu zadovoljni s takvim stanjem, budući da taj mehanizam treba služiti upravo njima. Nije točno da je Vlada odlučila gurati taj Zakon po hitnom postupku, jer je on u saborsku proceduru upućen još prije mjesec i po dana, ali je Zastupnički dom raspravljao o nekim drugim temama, pa više nema vremena za dva čitanja zakonskog prijedloga. Prijeko potrebnim ocijenila je i konačno uređivanje primanja mita u državnoj upravi i otklanjanja slučajeva u kojima može doći do sukoba interesa kod donošenja određenih odluka, a pozitivno je ocijenila i uvođenje konzultacija sa sindikatima glede koeficijenta vezanih uz složenost poslova, čime bi se olakšalo i postizanje dogovora oko politike plaća. Zastupnici SDP-a ne ocjenjuju pozitivnom inicijativu da se iz klasične državne uprave izdvoje Stručne službe Sabora, Ustavnog suda i Pučkog pravobraniteljstva, te da se za njih izrade neki posebni zakoni, ali drži kako bi, zbog prirode posla ipak trebalo napraviti neke razlike unutar predmetnog Zakona.

Zastupnica je podržala potrebu za dodatnim educiranjem državnih službenika, ali ne na način kako se to do sada radilo - ulagalo se u neke ljude bez obveza prema instituciji koja ga je uputila na edukaciju. Edukaciju bi trebalo omogućiti zaposlenima u čitavom sustavu, a koordinaciju u tom dijelu trebalo bi provoditi neko tijelo slično bivšem Zavodu za javnu upravu ili bi trebalo naložiti svim čelnicima da osmisle određeni model edukacije, ovisno o specifičnim potrebama. Na kraju je Milanka Opačić zaključila kako su mehanizmi odgovornosti prilično kvalitetno uređeni u Konačnom prijedlogu, te naglasila kako bi trebalo dodatno regulirati sankcioniranje odgovornosti. Klub zastupnika SDP-a podržat će

Uprava je glomazna i neučinkovita, međutim, izgleda da još nije došlo vrijeme za racionalizaciju u tom smislu, ocijenila je Opačić, dodajući kako ni građani nisu zadovoljni s takvim stanjem, budući da taj mehanizam treba služiti upravo njima.

amandmane Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove.

Ivan Šuker (HDZ) javio se za repliku, jer drži kako zastupnica Opačić ne bi trebala neargumentirano iznositi optužbe da državni službenici često krše zakone. Njihova je primarna zadaća upravo suprotna - provoditi zakone, a stranačka podobnost i plaće nemaju s tim veze. Državna je uprava učinkovita onoliko koliko su zakoni provedivi. Rukovoditelj institucije trebao bi obvezati službenika koji je dodatno educiran na trošak institucije, pa se za to ne može okrivljavati službenike.

Milanka Opačić željela je ispraviti navod zastupnika Šukera. Kako bi potkrijepila navode o stranačkoj podobnosti i dodacima navela je osobni primjer dok je radila kao administrativna tajnica s visokom stručnom spremom, kao tajnik Kluba zastupnika SDP-a.

S istom se namjerom javio i Ivan Šuker, budući da je dovoljan dokaz za postupanje u skladu sa stranačkom podobnošću činjenica da je u proteklih godinu dana izvršena smjena u cjelokupnoj poreznoj upravi.

Đuro Njavro je replicirao i kazao kako će novi Zakon definitivno omogućiti manju državnu upravu, ali ne i učinkovitiju, a zastupnica Opačić je odgovorila kako bi bilo dobro da se ona smanji, budući da je ionako prevelika za ovako malu zemlju, ali se složila kako uprava vjerojatno neće biti učinkovitija, jer se ne predviđaju otpuštanja, već stavljanje na raspolaganje i raspoređivanje djelatnika prema potrebama.

Ovaj put ispravljajući netočan navod, zastupnik **Njavro** je kazao kako nije moguće rezolutno govoriti o veličini državne uprave, jer nikada nije napravljena stručna analiza u tom smislu, na što je zastupnica **Opačić** odgovorila kako je očit dokaz tome činjenica da su djelatnici Sabora ranije opsluživali i Vladu i Sabor, a sad je broj zaposlenih duplo veći.

Jasnije propisati odredbe za sprječavanje sukoba interesa i zlorabu položaja

U ime Kluba zastupnika HSSL-a govorio je **Mario Kovač**.

Ocijenio je kako je stari Zakon bio često kontradiktoran i različito primjenjivan, a rješenja su neracionalna, posebice odredbe članka 91.

i članka 135., koje reguliraju uvjete primitka u državnu službu, te uvjete radnog staža. Primjedbe je zastupnik naveo i glede izračuna plaća državnih dužnosnika i namještenika. U svom je izlaganju potom apostrofirao osnovne intencije zakonskog prijedloga vezane uz ukidanje sustava platnih razreda, nadzor nad zakonitošću rada i razvrstavanje radnih mjesta, na što su zastupnici HSSL-a uputili i neke primjedbe, budući da se krug poslova državne uprave širi i na poslove koji su tehničke naravi, a drže i kako bi trebalo jasnije propisati modele za sprječavanje sukoba interesa i sprječavanja korumpiranosti, po uzoru na druge demokratske zemlje, primjerice SAD, koja ima čak i Zakon o sankcioniranju korumpiranosti američkih građana izvan teritorija države. U istraživanjima je razina korumpiranosti Republike Hrvatske ocijenjena sa 7,6, na skali od 5 do 10. Radi osiguravanja što kvalitetnijeg kadra potrebno je urediti načine praćenja probnog rada. Zastupnik je potom usmeno izložio amandmane koje je podnio na zakonski prijedlog u vlastito ime, te podržao intencije da se, temeljem trodiobe vlasti, iz sustava opće administracije izuzmu Stručne službe Sabora, Ustavni sud i Ured Pučkog pravobranitelja. Svoje je izlaganje zaključio tvrdnjom kako će novi Zakon o državnim dužnosnicima i namještenicima pridonijeti kvalitetnijem radu državne uprave.

Ante Beljo (HDZ) javio se za repliku jer drži da često građani demokratskih zemalja koje imaju kvalitetne anti-korupcijske zakone, postupaju korumpirano i pokušavaju utjecati na političke procese u Hrvatskoj, te je predložio da se donesu zakoni i za ta područja.

Motivirati službenike pravednim utvrđivanjem visine osobnih dohodaka

Ljubica Lalić govorila je u ime Kluba zastupnika HSS-a, čije je stajalište da je za dobro funkcioniranje državne uprave nužno osigurati i dobru organizaciju rada, te motivirati i potaknuti stvaranje svijesti o odgovornosti za izvršavanje poslova. HSS podržava donošenje Zakona kojim bi se cjelovito utvrdila i prava i obveze državnih službenika i namještenika, a pri tome bi najznačajnije mjesto zauzimalo

pitanje pravednog i poštenog utvrđivanja njihovih plaća. Pozitivnim je ocijenila namjeru da se ukloni komplicirani način prijama u službu, postavljanju u zvanja i imenovanja na položaje. Postojeći je zakon omogućavao da službenici s istim radnim stažem, na istim vrstama poslova i istom stručnom spremom imaju vrlo različite plaće, što je rezultiralo nezadovoljstvom i pružanjem loše usluge građanima. U praksi bi konačno trebale zaživjeti i odredbe o sankcioniranju zlorabe ovlasti. Zastupnica je nastavila tvrdnjom kako će napuštanje sustava platnih razreda vjerojatno omogućiti pravedniji način određivanja plaća, ali napominje da bi radi specifičnosti poslova na neki način trebalo izdvojiti Stručne službe Sabora, Ustavni sud i Ured Pučkog pravobranitelja.

Darko Šantić govorio je u ime Kluba zastupnika HNS-a i LS-a, koji podržava Konačni prijedlog, kao i amandmane saborskih odbora. Pozitivnim je ocijenio namjeru da se natječaj, osim u "Narodnim novinama moraju objaviti u bar jednom dnevnom listu, te potrebu da se, nakon poništavanja natječaja, novi raspiše u roku od 60 dana (podnio je i amandman u tom smislu). Članak 18., kojim se propisuje dostavljanje rješenja o prijama u službu svim natjecateljima, prema zastupnikovom mišljenju pruža mogućnost zlorabe, budući da se ne sankcionira suprotno postupanje. Svu bi dokumentaciju vezanu uz poslove prijama u državnu službu trebalo dostavljati nadležnom ministarstvu, kako bi ono moglo nadzirati zakonitost prijama. Budući da nisu svi službenici članovi sindikata, trebalo bi u zakonski prijedlog uključiti i mogućnost drugih vrsta radničkog udruživanja, a u skladu s međunarodnim konvencijama. Zbog brojnosti amandmana i primjedbi, zastupnik drži da je hitnost postupka o ovom zakonu upitna.

Upitna hitnost postupka

Novi Zakon definitivno će omogućiti manju državnu upravu, ali ne i učinkovitiju.

Vesna Škare-Ožbolt govorila je u ime Kluba zastupnika DC-a, koji drže kako predložena rješenja ne predstavljaju pravi put u kvalitetnu reformu državne uprave. Hitni je

postupak predložen radi sporazuma s MMF-om, a ne radi "opravdanih državnih razloga". Nedovoljna pripremljenost normativnog dijela Prijedloga rezultira nemogućnošću procjene kakve će utjecaje imati nova politika plaća na Proračun i na materijalni položaj službenika i namještenika. Zastupnica je kritizirala i odredbe prema kojima se za postavljanje na viša radna mjesta uvjetuje brojem godina radnog staža, kao da one garantiraju stručnost. Podnormiranost zakona otvara načine da se uredbama i odlukama definiraju nedorečenosti, što govori o nedovoljnoj transparentnosti Konačnog prijedloga zakona. Dodatno snižavanje plaća u državnoj upravi i nepostojanje stimulacija nadalje će pogodovati negativnoj selekciji kadrova, što će pogubno djelovati na stručnost i kvalitetu rada u sustavu.

Uloga sindikata u socijalnom dijalogu o sustavu i politici plaća u državnoj upravi potpuno je marginalizirana, jer se od njega traži samo mišljenje o nekim pitanjima, a ne propisuje se postupanje ako ono bude negativno. Dodala je tome nelogičnost da se liječnici i medicinsko osoblje svrstavaju u državnu upravu. Stimulativna politika plaća i dogovaranje sa sindikatima jedini je način za uspostavljanje moderne i sposobne državne uprave.

Zakon o državnim službenicima i namještenicima nije dovoljno kvalitetan

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je dr. **Petar Turčinović**, kritizirajući situaciju u kojoj službenici ne mogu dobiti otkaz, neovisno o neodgovornosti glede svojih dužnosti. Predložena zakonska rješenja ocijenio je boljima od postojećih, ali ne i dovoljno kvalitetnima. Udovoljeno je samo nekima od razloga zbog kojih se predlaže donijeti novi Zakon o državnim službenicima i namještenicima.

Vlada bi trebala propisati kriterije za utvrđivanje natprosječnih rezultata i vrijednost pojedinih radnih mjesta, međutim, u procjeni kvalitete rada službenika građani nemaju svoju ulogu, iako uprava postoji upravo radi njih. Informatizacija je toliko proklamirani cilj, ali na dnevnoj bazi

odlaze iz državne uprave najsposobniji informatičari, jer im se ne može osigurati adekvatna plaća. Upitao je zašto se ne predlaže uvođenje standarda u rad državnih službenika, te je dodao kako nepostojanje specificiranih kadrovskih poslova u upravi otvara mogućnost za neadekvatno upravljanje ljudskim resursima. Jednokratno godišnje nagrađivanje za uspješnost manje je efikasno od fleksibilnog, višekratnog nagrađivanja. Novi zakon predviđa čitavu lepezu kazni za nesavjesnost službenika, ali ne i nagrade, što je skuplji i negativniji način za postizanje efikasnosti. Tekst Konačnog prijedloga zakona o državnim službenicima i namještenicima prilično je kontradiktoran, budući da se s jedne strane ovlašćuje Vlada za utvrđivanje poslova s posebnim uvjetima rada i dodataka na plaću, a s druge strane se propisuje kako bi se to trebalo regulirati kolektivnim ugovorima.

Za dobivanje otkaza iz državne uprave potrebno je dvije godine zaredom biti ocijenjen ocjenom ne zadovoljava, što je u suprotnosti sa zahtjevima o efikasnosti i kvaliteti rada u upravi. U privatnom sektoru ne bi bilo moguće trpjeti nesavjestan rad i nanošenje štete dvije godine. Prema onima koji ne zadovoljavaju zahtjevima kvalitete rada treba biti još striktniji, ustvrdio je Turčinović, a jedini je kriterij za utvrđivanje efikasnosti i kvalitete zadovoljstvo građana.

Dr. Đuro Njavro (DC) javio se za repliku, jer drži kako se privatni sektor ne može uspoređivati s državnom upravom, budući da do neke mjere zagwarantirana sigurnost na položaju sprječava u određenoj mjeri uplitanje politike u njihov rad, i to u pravilnim vremenskim razmacima - od izbora do izbora.

Dr. Turčinović je odgovorio kako je u SAD-u uvođenjem tržišnih principa učinkovitosti postignuta efikasnost uprave. Klub zastupnika IDS-a s tim je u vezi podnio i četiri amandmana, za koje drži da bi mogli pridonijeti kvaliteti zakonskog prijedloga.

Zastupnik **Njavro** javio se potom za ispravak netočnog navoda, jer drži kako nema profesionalne javne uprave, ako radno mjesto nije zaštićeno od političkih smjena uobičajenih u demokratskoj praksi.

Tonči Tadić je, u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a, kazao kako se protivi hitnom postupku za

ovu zakonsku inicijativu, to više što nije uključen postupak usuglašavanja sa Sindikatom državnih i lokalnih službenika i namještenika. Klub zastupnika podnio je čitav niz amandmana na Konačni prijedlog zakona, pa ih je zastupnik Tadić usmeno obrazložio.

Zastupnici tih dviju stranaka glasovat će o zakonskom prijedlogu ovisno o broju amandmana koje će predlagatelj prihvatiti.

Prvi govornik u pojedinačnoj raspravi bila je **Darinka Orel (HSL)**, koja je podržala osnovne intencije novog Zakona; pojednostavljivanje načina utvrđivanja plaća službenika i namještenika, ali i uvođenje reda i pravičnosti u vrednovanju rada, te je usmeno obrazložila amandmane koje je podnijela na Konačni prijedlog.

Podnormiranost zakona otvara načine da se uredbama i odlukama definiraju nedorečenosti, što govori o nedovoljnoj transparentnosti Konačnog prijedloga zakona.

Sustav se temelji na sankcijama, a ne na poticajima

Jadranka Kosor (HDZ) usprotivila se hitnom postupku za donošenje novog Zakona o državnim službenicima i namještenicima, predlažući da zakonski prijedlog ipak prođe redovitu saborsku proceduru, jer je to bolje rješenje, nego da se nakon nekoliko mjeseci pristupi izmjenama i dopunama.

U ovoj fazi nije moguće predvidjeti sve učinke koje bi zakonski prijedlog proizveo, a temelji se više na sustavu sankcija, nego na sustavu poticaja, čime neće biti moguće postići efikasnu i kvalitetnu državnu upravu.

Posebno se osvrnula na članak 129. kojim prestaje važiti članak 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi, a koji propisuje povećanje plaća za službenike s tih područja u visini od 50, odnosno 25 posto. Time postaje upitna pravna sigurnost građana, budući da im se posebnim zakonima ukida jedno po jedno stečeno pravo. Podržala je inicijativu da se natječaji za popunjavanje radnih mjesta, osim u "Narodnim novinama" objavljuju i u dnevnim novinama, a drži i da bi odredbu koja govori o nedoličnom ponašanju koje nanosi štetu ugledu službe trebalo jasnije precizirati.

Cilj je efikasniji sustav

Dr. Đuro Njavro (DC) drži kako predmetni Zakon duboko zadire u status i materijalne mogućnosti široke baze hrvatskih građana, njih 250 tisuća i njihovih obitelji, što je važno sagledati u situaciji kad tjedno bez posla ostaje 1000 do 1500 hrvatskih građana.

Tako važne zakone nije uputno donositi po hitnom postupku, posebice ako ne postoji suglasnost sindikata i države i radi činjenice da o učinkovitosti i mogućim modelima reorganizacije državne uprave nije sačinjena nikakva analiza.

Radi svega iznesenog zastupnik drži kako bi ipak trebalo primijeniti redovitu proceduru. Cilj je organizacija bolje i učinkovitije državne uprave koja će biti otvorena prema građanima i koju oni neće doživljavati kao vlast nad sobom, a poštivat će se visoka razina profesionalnosti, bez uplitanja stranačke politike. Zastupnik je ponovio kako se upravo u tome nalazi osnovni razlog za garantiranje sigurnosti činovničkog mjesta u državnoj upravi u svim sustavima demokratskog svijeta. Principe menadžmenta trebalo bi primijeniti i na cjelokupni sustav uprave, bez prevelikog utjecaja političkog faktora. Korakom unazad ocijenio je dodjeljivanje ovlasti Vladi da propisuje i odlučuje o službama Sabora, Ustavnog suda i sličnih specijaliziranih organa. Uzrok tome vidi u aranžmanima Republike Hrvatske s MMF-om.

Ivan Šuker (HDZ) upitao je kakvu se državnu upravu zapravo želi i što se novim Zakonom želi postići.

Citirao je potom odlomak iz Nacionalnog programa za borbu protiv korupcije, koji govori o upravi i službenicima, etičnosti i stavu prema kojemu bi posao u upravi trebao biti vokacija, a ne zaposlenje, a time i ispravno novčano valoriziran, kako bi

Tekst Konačnog prijedloga zakona o državnim službenicima i namještenicima prilično je kontradiktoran, budući da se s jedne strane ovlašćuje Vlada za utvrđivanje poslova s posebnim uvjetima rada i dodataka na plaću, a s druge strane se propisuje kako bi se to trebalo regulirati kolektivnim ugovorima.

se lakše izbjegle zloporabe ovlasti. Osvrnuo se na stvarne plaće u državnoj upravi, po zvanjima i stručnoj spremi, koje nisu velike, a bez stručnih i adekvatno plaćenih ljudi neće biti moguće imati kvalitetnu i stručnu upravu. Iz osnovnih naznaka sporazuma Republike Hrvatske s MMF-om vidljivo je kako će se one još i smanjiti.

Zastupnik je potom raspravljao o onome što rukovoditelj može učiniti kad je neki službenik negativno ocijenjen, naglašavajući kako se plaća i honorira rad, a ne sprema, pa bi s tim u vezi trebalo ostaviti mogućnost da rukovoditelj svaka dva do tri mjeseca procijeni rad i nadoknadi ga onome tko je zaslužio nagradu za vrlo efikasan rad.

Zakonom neće biti naglašena različitost poslova u upravi, a predviđa se i ukidanje na dodatke radi složenosti poslova. Nisu svi poslovi jednaki, pa ne mogu biti ni jednako plaćeni, odlučno je ustvrdio zastupnik Šuker, bez obzira na istu stručnu spremu i godine staža.

Nekorektnim je ocijenio i činjenicu da, bez obzira na svoju stručnost, osobe sa srednjom stručnom spremom ne mogu napredovati. Zastupnik je opširno govorio i o razlikama u plaći, ovisno o spremi, te o razlikama ovisno o godinama staža. Inspeksijske službe neće moći kvalitetno raditi, ako se inspektorima ne odobri adekvatna plaća, naglašavajući kako odgovornost u okviru istog ranga nije jednaka, pa to ne može vrijediti ni za osobni dohodak.

Na kraju svog izlaganja ustvrdio je kako je članak 127. Konačnog prijedloga zapravo priprema za "čišćenje nepodobnih".

Motivirati mlade stručnjake

Hrvatska danas treba malu i učinkovitu državnu upravu, ustvrdila je **Dorica Nikolić (HSL)**, a novi je Zakon više okrenut ispravljanju grešaka prethodnog Zakona o državnim službenicima i namještenicima, a manje osnovnom cilju i postizanju učinkovitije državne uprave.

Napredovanja i povišice regulirane su isključivo formalnim uvjetima, negirajući specijalizacije, a inzistirajući na godinama staža. Produkt takvog pristupa je nedovoljno angažiranje, i prikupljanje godina

staža, jer se ništa ne mijenja i ne postiže s motiviranim ponašanjem i pristupanjem radnim zadacima. Zakon uopće ne spominje mlade stručnjake i magistre, doktore znanosti, koji odlaze izvan zemlje, jer ih ovdje ništa ne motivira. Visokostručni ljudi neće raditi za tri tisuće kuna, i čekati da sakupe 10 godina staža. Svi govore o informatizaciji, a osnovno je pitanje tko će je provesti, budući da stručnjaci odlaze radi neadekvatne plaće, pa se moraju angažirati skupe konzalting tvrtke. Jednostavnije bi bilo ponuditi veće plaće informatičkim stručnjacima zaposlenima u državnoj upravi.

Ostalo je nejasno hoće li Vlada provedbenim propisima regulirati dodatke za magistre i doktore znanosti, uopće nije predviđen sustav

Bez stručnih i adekvatno plaćenih ljudi neće biti moguće imati kvalitetnu i stručnu upravu. Iz osnovnih naznaka sporazuma Republike Hrvatske s MMF-om vidljivo je kako će se one još i smanjiti.

stimulacije za ljude koji žele steći specijalizirana znanja, bez čega neće biti moguće oformiti specijaliziranu i efikasnu upravu. Gubitak takvih ljudi košta hrvatsku državu nemjerljivo više. Zastupnica se složila kako donošenje značajnog broja zakona po hitnom postupku indicira komplicirano stanje i ukazuje na ozbiljnost problema u državi. Nova vlast pokušava spriječiti ponavljanje negativnosti koje su se ranije događale, a to neće biti moguće s postojećom administracijom i državom upravom, na kraju je kazala Dorica Nikolić.

Mini reforma sustava državne uprave

Snježana Biga-Friganović (SDP) podržala je donošenje novog Zakona o državnim službenicima i namještenicima, budući da je nužno cjelovito urediti tu materiju.

Taj bi Zakon predstavljao mini reformu, a zastupnici SDP-a uvijek se protive hitnom postupku za donošenje takvih zakona, a redovan bi postupak jamčio kvalitetniji zakonski dokument. Zastupnica je potom obrazložila jednu od osnovnih novina

Svi govore o informatizaciji, a osnovno je pitanje tko će je provesti, budući da stručnjaci odlaze zbog neadekvatne plaće, pa se moraju angažirati skupe konzalting tvrtke. Jednostavnije bi bilo ponuditi veće plaće informatičkim stručnjacima zaposlenima u državnoj upravi.

- povećanje koeficijenta plaće za 0,5 posto godišnje, nakon 5 godina staža u državnoj upravi.

Izrazila je i žaljenje što nisu učinjene konkretne simulacije o efektima koje će novi način za izračun plaća imati na plaće državnih službenika.

Postavlja se i pitanje ustavne utemeljenosti ukidanja prava na dodatak na radni staž, čime bi uposlenicima pred mirovinom drastično opao dohodak. Budući da će Vlada uskoro u saborsku proceduru uputiti niz zakona usmjerenih na borbu protiv korupcije, među njima će se naći i odredbe kojima će se kvalitetnije urediti kolizija interesa državnih službenika koji imaju i privatne poslove.

Za repliku se javila Ljerka Mintas-Hodak jer interesantnim drži stav zastupnice prema kojem se SDP protivi hitnom postupku kod raspravljanja o ovako važnim zakonima, a zastupnici koalicije često kao opravdanje navode nemogućnost za primjenu redovnog postupka, jer se na sjednicama raspravlja o drugim temama, primjerice o aktualnoj političkoj situaciji ili generalu Norcu.

Trinaest mjeseci, dakle od izbora, bilo je dovoljno vremena za primjenu redovnog postupka za mnoge važne zakone.

Snježana Biga-Friganović je odgovorila kako bi osobno bila vrlo zadovoljna kad bi se o Zakonu raspravljalo u dva ili čak tri čitanja, međutim, postoje i mnogi drugi zakoni koji su vrlo važni, a o kojima se također nije stiglo raspravljati u redovitoj proceduri.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Mintas-Hodak**, jer nije logično, kaže, zalagati se za redovitu proceduru, a svejedno prihvatiti hitni postupak u donošenju zakona, te na taj način onemogućiti kvalitetnija rješenja.

Za povredu Poslovnika javila se **Snježana Biga-Friganović**, jer drži kako zastupnica Mintas-Hodak nije ispravila netočan navod.

Na početku svog izlaganja o ovoj temi **Mladen Godek (HSL)** kazao je kako već godinu dana novi zakon o državnim službenicima predstavlja bauk za zaposlene u upravi. Pozitivnim je ocijenio članak 38., u kojemu se preciziraju teške povrede službene dužnosti, ali drži kako bi trebalo pojasniti što se podrazumijeva pod nedoličnim ponašanjem službenika. Amandmani koje je podnio na zakonski prijedlog predstavljaju pokušaj da se službenicima i dalje priznaju zatečena i stečena prava.

Miroslav Korenika (SDP) procijenio je nezahvalnim negativno govoriti o radu državnih službenika i namještenika, budući da oni često nemaju najosnovnijih uvjeta za rad, pozdravljajući odredbu kojom se i službenicima sa SSS priznaje status državnog službenika, te je dodao kako bi jedan od uvjeta za napredovanje definitivno trebalo biti vrijeme provedeno u upravi. Složio se sa svima koji su pozitivnim ocijenili povišicu koeficijenta od 0,5 posto za svaku godinu staža. Upozorio je, međutim, na članak 68. u kojem se regulira inspeksijski nadzor, a kojim se ne predviđa mogućnost da poslove nižeg inspeksijskog nadzora obavljaju ljudi sa SSS-om, a imajući na umu činjenicu kako je u vrijeme turističke sezone uvijek velika potreba za inspektorima, posebice u obalnim krajevima. Na kraju svog izlaganja upozorio je i na upitnu racionalnost u svezi s participacijom u troškovima službenika koji putuju na svoje radno mjesto (granica je 100 kilometara udaljenosti), te oni koji su raspoređeni, nakon stavljanja na raspolaganje, na radno mjesto u neki drugi grad.

Predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **Ranko Marijan**, ocijenio je kako će prilikom izjašnjavanja o amandmanima biti prilike za pojašnjavanje nekih pitanja, pa nije održao završnu riječ.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

U nastavku sjednice je ministar Ivanišević iznosio stav Vlade o pojedinim amandmanima.

Nisu prihvaćeni amandmani na članke 1., 78., 81., 92., 109., 111., 128. i 129. odbora za zakonodavstvo,

za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, te za izbor, imenovanja i upravne poslove, kojima se predlaže izdvajanje Stručnih službi Sabora, Ustavnog suda i Ureda Pučkog pravobranitelja iz Zakona, budući da se u proceduru nalaze normativni akti kojima bi to bilo regulirano, pa su ti amandmani povučeni.

Nisu prihvaćeni ni amandmani Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a kojima se predlaže da se u člancima 1. i 2. unificira da su i službenici i namještenici "državni", nakon čega je podnositelj zatražio glasovanje. Amandmani nisu prošli. Katica Sedmak je povukla svoje amandmane na članak 16., (objavljivanje natječaja i u glasilu Zavoda za zapošljavanje), članak 38. (neuredno čuvanje spisa i neopravdan izostanak u trajanju od 4 dana u jednom mjesecu uvrstiti među teške povrede službeničkih dužnosti), članak 43. (omogućiti da u postupku protiv službenika radi povrede dužnosti sudjeluje i predstavnik zaposleničkog vijeća, budući da nisu svi članovi sindikata), te brisanje članka 37.

Amandmani zastupnika Darka Šantića i Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a na članak 17., kojima je predloženo da se novi natječaj za popunu radnog mjesta raspisuje u roku od 60 dana nisu prihvaćeni, jer nema potrebe da se to uvodi kao neka obveza. Darko Šantić je povukao svoj amandman, a na zahtjev Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a zastupnici su glasovali. Amandman nije prošao.

Amandmani Odbora za zakonodavstvo na članke 8. i 9. motehničke prirode prihvaćeni su. Amandman na članak 10. Odbora za zakonodavstvo nije prihvaćen jer bi se njime omogućilo izbjegavanje natječaja. Naime, ne bi bilo uputno omogućiti prelazak službenika angažiranog za rad na određeno vrijeme na mjesto na neodređeno vrijeme, obrazložio je ministar Ivanišević, nakon čega je predsjednica Odbora povukla amandman. Isto je učinio **Darko Šantić**, nakon što predlagatelj nije prihvatio njegov amandman na članak 22. budući da je nepotrebno precizirati da se u odredbi poštuju i međunarodne konvencije o radu.

Prihvaćeni su amandmani Odbora za zakonodavstvo na članke 33. (usklađivanje pojmova s prethodnim člancima) i 34. (ministri unutarnjih poslova i obrane ovlašćuju se za

procjenu specifičnih potreba i položaja zaposlenika u tim ministarstvima).

Nakon što ga predlagatelj nije prihvatio, jer drži kako je ta namjera već obuhvaćena drugim člancima, Milanka Opačić povukla je amandman na članak 38., kojim se među teške povrede službene dužnosti unosi odbijanje stručnog usavršavanja.

Prihvaćen je amandman Odbora za zakonodavstvo na članak 38. (uporabu nevjerodostojnih isprava s ciljem ostvarivanja prava proglasiti teškom povredom službeničke dužnosti), a amandman Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove s istom intencijom, ali nomotehnički drugačijeg rješenja, radi toga nije mogao biti prihvaćen, pa ga je predsjednik Odbora Vilim Herman povukao.

Amandmanom Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a predloženo je u članku 39. ostaviti mogućnost formiranja službeničkih sudova za pojedina tijela državne uprave, što je predlagatelj ocijenio neopravdanim, jer se specifikumi mogu odrediti i temeljem već postojećih rješenja, a za specifikume unutar Ministarstva unutarnjih poslova i sličnih institucija već postoje posebni sudovi.

Podnositelji su zatražili glasovanje, međutim, amandman nije prošao.

Istu sudbinu doživjeli su amandmani tog Kluba na članke 51. i 52. (brisanje kaznenog postupka kao osnova za određivanje suspenzije).

Amandman Odbora za zakonodavstvo na članak 61. jezične prirode prihvaćen je, ali ne i amandman istog Odbora na članak 72., kojim je predloženo brisanje stavka 2., a kojim se propisuje kako se mjesto višeg informatičkog savjetnika može predvidjeti samo u središnjim tijelima državne uprave. Predstavnik predlagatelja nije se složio s potrebom za takve stručne analitičke poslove na nižim razinama, pa je amandman povučen.

Amandman Petra Turčinovića na članak 78., kojim sugerira potrebu predviđanja posebnih radnih mjesta za provođenje kadrovske politike nije prihvaćen, ali je uvažena argumentacija, pa je predlagatelj pojasnio kako će ta radna mjesta biti uključena među opće, analitičke i druge stručne poslove. Zastupnik Turčinović je ipak zatražio glasovanje, jer drži kako ta problematika ipak zaslužuje profesionalni pristup. Amandman, međutim, nije prošao.

O amandmanu Petra Turčinovića na članak 94., kojim je predloženo uključiti građane i ostale korisnike usluga u ocjenjivanje rada državnih službenika zastupnici su glasovali, budući da ga predlagatelj nije prihvatio kao dio Zakona, ali je podržao intenciju i predložio da se to ugradi u provedbene propise, a zastupnik je inzistirao na tome da ta ideja ipak uđe među zakonske odredbe. Zastupnik je pojasnio kako provedba te ideje ne bi bila teška, kad bi postojala oformljena kadrovska služba.

Amandmani Kluba zastupnika na članak 97. (smanjivanje radijusa udaljenosti od obiteljskog doma do mjesta zaposlenja sa 100 km na 50 km), amandman istog sadržaja na članak 106., te amandman na članak 104. (brisanje članka koji regulira pitanje rokova u slučajevima stavljanja na raspolaganje), nisu prihvaćeni, budući da je predlagatelj ocijenio kako bi pitanje reguliranja rokova u tom slučaju ostalo neregulirano, što je neprihvatljivo, te da je udaljenost od 100 km potrebna radi specifičnosti poslova službi poput carine, koje imaju svoje područne urede. Zastupnici su, na zahtjev podnositelja amandmana o njima glasovali i odlučili ih ne podržati.

Prihvaćeni su amandmani Odbora za zakonodavstvo, za izbor, imenovanja i upravne poslove, Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a i Mladena Godeka na članak 108., kojima je predloženo da se koeficijent povećava za svaku godinu radnog staža, a nakon navršenih pet godina staža, ne nužno u državnoj upravi.

Nije prihvaćen amandman Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a na članak 109., kojim se predlaže povećavanje koeficijentata za radna mjesta triju vrsta zvanja, budući da su oni proračunati temeljem ustanovljenih relacija, kao i namjernog preklapanja među koeficijentima, kako bi se omogućilo pravedno vrednovanje vezano uz složenost poslova, spremu i godine staža, od kojih Vlada ne odstupa.

Amandman Darinke Orel na članak 109., kojim je predložila povećanje koeficijenta za radna mjesta prve vrste zvanja također nije prihvaćen, uz isto obrazloženje.

Nije prihvaćen ni amandman Petra Turčinovića na članak 111., kojim bi se ostavila mogućnost čelniku tijela da distribuirano nagradi službenike, iako je zastupnik ponovno naglasio

kako takav sustav ima veću efikasnost i više motivira. Zastupnici nisu podržali taj amandman.

Amandman Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a na članak 125. (veće kazne za čelnike koji ne postupaju prema odredbama Zakona, te preciziranje glede kažnjavanja ako se postupi po pravomoćnoj i ovršnoj presudi suda ili rješenju službeničkog suda o vraćanju službenika na rad) prihvaćen je u jednom dijelu (osim povećanja kazni).

Brisanje stavaka 2., 3. i 4. iz članka 127., kako je to predložio Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a, nije prihvaćeno, budući da bi ostao neuređen prijelazni režim za službenike koji ne udovoljavaju uvjetima u službenom pogledu. Zastupnici su se složili sa stavom Vlade.

Nije prihvaćen ni amandman Mladena Godeka na članak 127., kojim je predloženo zadržavanje zatečenih prava temeljem važećeg Zakona, a imaju za stupanj nižu spremu od one propisane za njihovo radno mjesto, te propisivanje roka za polaganje stručnog ispita, ovisno o izdanom rješenju ili ugovoru o radu, budući da zadire u prijelazni režim. Zastupnik je povukao amandman.

Amandmani Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a i dr. Juraja Njavre na članak 129. kojim se predlaže

zadržavanje dodatka na plaću za službenika s područja od posebne državne skrbi prihvaćen je, budući da bi bilo logičnije to pitanje urediti kad se bude raspravljalo o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi. Amandman Baltazara Jalšovca na članak 129., kojim je predloženo izuzimanje iz Zakona ukidanje odredbe o visini plaća iz Zakona o ovlaštenim državnim revizorima nije mogao biti prihvaćen, jer bi to također podrazumijevalo izuzimanje te kategorije iz sustava državne uprave. Zastupnik je povukao amandman.

Većinom glasova (100 "za" i 10 "suzdržanih") zastupnici su odlučili razmatrati amandmane koje je Vlada podnijela na Konačni prijedlog zakona o državnim dužnosnicima i namještenicima.

Svi amandmani Vlade prihvaćeni su većinom glasova zastupnika, nakon što ih je prethodno obrazložio ministar Ivanišević. Jedino se kod izjašnjavanja o Vladinom amandmanu na članak 109., kojim se predlaže specifičnosti pojedinih stručnih službi urediti Vladinom uredbom, o kojoj svoje mišljenje dostavljaju sindikati, a na tragu amandmana saborskih odbora, za riječ javio Vladimir Šeks (HDZ), jer je htio izraziti sumnju u ustavnost takvog rješenja, te je zamolio predsjednika Odbora za Ustav,

Poslovnik i politički sustav da se očituje o tom pitanju.

Mr. Mato Arlović, predsjednik Odbora je pojasnio kako je Vlada temeljem Ustava ovlaštena donositi uredbu sa zakonskom snagom, a budući da se radi o visini koeficijenata za izračun plaće, a ne ustrojstvu ili djelokrugu državne uprave, nema razloga da to ne učini.

Ministar je dopunio Vladin amandman na članak 127., kojima se priznaju zatečena prava službenicima koji imaju za stupanj nižu spremu od one propisane za to radno mjesto, ali su stručni ispit položili do 26. travnja 1996. godine.

Zastupnici Zastupničkog doma pristupili su potom pojedinačnom glasovanju o Konačnom prijedlogu zakona o državnim službenicima i namještenicima. Većinom glasova (86 "za", 31 "protiv" i 5 "suzdržanih") donijet je Zakon o državnim službenicima i namještenicima.

Na prijedlog klubova zastupnika SDP-a, HSL-a i HSS-a većinom glasova (98 "za", 1 "protiv") donijet je zaključak kojim se Vlada Republike Hrvatske zadužuje da preispita članak 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi i utvrdi potrebu zadržavanja prava na dodatak na plaće za radnike s tog područja.

I.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PLAĆAMA U JAVNIM SLUŽBAMA

Otkloniti nedostatke u načinu utvrđivanja plaća

Nakon što je Županijski dom utvrdio pozitivno prethodno mišljenje, Zastupnički dom je većinom glasova i hitnim postupkom donio Zakon o plaćama u javnim službama. Glavna značajka Zakona je pojednostavljenje načina utvrđivanja plaća službenika i namještenika u javnim službama napuštanjem sustava platnih razreda. Predlagatelj je bila Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

O Prijedlogu zakona o plaćama u javnim službama pisali smo u IHS-u, broj 291. na strani 31., pod naslovom: "Nova pravila za plaće u javnim službama".

RADNA TIJELA

Odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo, za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, za obrazovanje, znanost i kulturu te za izbor, imenovanja i upravne poslove podržali su donošenje predloženog Zakona.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo ukazao je na probleme koje bi predloženi Zakon mogao prouzročiti u zdravstvu, izrazivši mišljenje da on neće na odgovarajući način vrednovati rad u sustavu zdravstva. Zbog toga je Odbor podnio amandman. Ujedno su predložili Vladi Republike Hrvatske i nadležnom ministarstvu cjelovito rješenje navedenog problema kroz najavljeni Zakon o zdravlju.

Uz podržavanje Zakona, članovi Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu smatraju da je potrebno odgoditi raspravu o ovome Zakonu kako bi Vlada u međuvremenu podnijela nekoliko simulacija izračuna plaća za svaku od četiri kategorija ili vrsta radnih mjesta. To je nužno radi toga jer je Zakonom predloženo utvrditi plaće u javnoj službi kao cjelini, a u konkretnom izračunu plaća ta cjelina nije vidljiva. Odbor drži i da bi razlike u koeficijentima trebale odgovarati društvenoj značajnosti, potrebi i težini pojedine službe te da raspon razlika i visina koeficijenata ne djeluje demotivirajuće, već da pridonese radnoj spremnosti i angažmanu službenika i namještenika.

AMANDMANI

Odbor za zakonodavstvo je podnio dva amandmana. Predloženo je da se u člancima 12. i 13. riječi "dosadašnjim propisima" zamjenjuju riječima: "propisi koji su bili na snazi do stupanja na snagu ovog Zakona", a u članku 16. iza zagrada bi se stavila točka te bi se ostali dio teksta brisao. Navedenim izmjenama službenici i namještenici zatečeni na radu u javnim službama nastavili bi s radom i zadržali plaće prema propisima koji su važili do dana stupanja na snagu predloženog Zakona. Promjenama u članku 16. nomotehnički bi se uredio izričaj.

Amandman je podnio i Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo. Predložili su da iz ovog Zakona budu izuzete javne ustanove kojima se sredstva za plaće osiguravaju iz sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Podnositelj amandmana je bio i dr. Juraj Njavro (HDZ). Njegov prijedlog se odnosio na članak 15. koji govori o uredbama i odredbama zakona koje donošenjem ovog Zakona prestaju važiti. Mišljenja je da bi iz tog popisa trebalo izostaviti članak 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi u

dijelu koji se donosi na plaće službenika i namještenika u javnim službama.

Podnositelj amandmana je bila i Darinka Orel (HSLŠ). Predložila je da se donja granica koeficijenta za radna mjesta I. vrste zvanja mijenja sa "1,05" na "1,20".

Sedam amandmana je podnijela Vlada Republike Hrvatske. Prvim se mijenja članak 4. te se kod određivanja plaće umnožak koeficijenta složenosti poslova i osnove za izračun uvećava za 0,5 posto za svaku izvršenu godinu. Izmjena članka 5. sadržaj je drugog amandmana. U njemu bi se riječ "tekuću" zamijenila riječju "slijedeću", zbog toga što se osnovica za obračun plaće utvrđuje za slijedeću godinu. Promijenjen je i članak 7. te se Prijedlog uredbe Vlade o vrijednostima koeficijenata radnih mjesta mora dostaviti na prethodno mišljenje i Ministarstvu financija te ministru nadležnom za pojedinu javnu službu. Promjene je doživio i članak 12. te se određuje da službenici i namještenici nastavljaju s radom na svojim dosadašnjim radnim mjestima i zadržavaju plaće prema "propisima koji su bili na snazi na dan stupanja na snagu ovog Zakona", umjesto prema "dosadašnjim propisima". Petim amandmanom napravljena je ista izmjena u članku 13. Šesti amandman se odnosio na članak 15. koji stavlja izvan snage određene propise. Iz tog članka se briše odredba članka 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi, budući da će se on mijenjati izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi. S obzirom na izmjene članka 12. posljednjim amandmanom članak 16. bi se većim dijelom brisao i ostalo bi samo da stupanjem na snagu ovog zakona prestaje važiti zakon o plaćama službenika i namještenika u javnim službama.

RASPRAVA

Glavne značajke predloženog Zakona uvodno je iznio Ranko Marijan, zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave.

Prije rasprave su govorili još predsjednik Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove dr. Vilim Herman te predsjednica Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo Snježana Biga-Friganović. Iznijeli su stavove svojih Odbora, a gđa Biga-Friganović je obrazložila amandman koji je podnio Odbor.

Ne mogu se prihvatiti rješenja koja idu za sniženjem plaća

U ime Kluba zastupnika HDZ-a Ljerka Mintas-Hodak (HDZ) je rekla da predloženi Zakon treba analizirati u sklopu ukupne promjene modela izračuna plaća i načina da se izjednače plaće službenika i namještenika državne uprave i javnih službi. Lošim drži rješenje da Vlada uredbom utvrđuje koeficijente radnih mjesta, umjesto da se to uredi zakonom te dodaje da to sigurno ne pridonosi pravnoj sigurnosti u području politike plaća u javnim službama. Kaže, da bez preciznih podataka o osnovnim parametrima za izračun plaće, naziv radnog mjesta i vrijednost koeficijenta tih radnih mjesta, nije uopće ni približno moguće odrediti i raspon unutar kojeg će se ubuduće kretati plaće bilo kojeg službenika ili namještenika. Napomenula je i da će prema predloženom zakonu svim zaposlenima u javnim službama, plaće ovisiti isključivo o stupnju stručne sprema uz dodatak na godine staža i kretat će se u istim rasponima kao i u državnoj službi. Po mišljenju Kluba nema nikakvog opravdanja za svrstavanje djelatnika u zdravstvu u državne činovnike kako zbog načina financiranja zdravstva, tako i zbog posebitosti te struke. Ustvrdila je

Ovaj Zakon predložen je pod pritiskom MMF-a te bez dovoljne pripremljenosti i javne rasprave što ne jamči kvalitetu ponuđenih rješenja.

dalje, da će se ovim promjenama uvesti visoki stupanj ujednačenosti plaća za istu stručnu spremu, ali pita, je li predlagatelj svjestan širine različitih poslova u raznim javnim službama i kako to pravedno valorizirati na osnovi parametara koje utvrđuje ovaj Zakon? Upitala je i koliko će u stvarnosti ovakav sustav biti motivirajući za one koji obavljaju

zahtjevnije poslove? Ovu dvojbu, drži, neće do kraja ukloniti ni predviđena mogućnost nagrađivanja i isplate posebnog dodatka na plaću za obavljanje poslova s posebnim uvjetima. Tvrdi kako život nameće različitosti koje su došle do izražaja, a sada se ponovno želi uvesti još veći stupanj ujednačenosti, koji će završiti još tragičnije nego raniji sustavi plaća. Sigurno je da će to dovesti do lošijeg materijalnog položaja onih službenika i namještenika koji su do sada na bilo koji način iskakali, konstatira zastupnica. Klub zastupnika HDZ-a ne može prihvatiti rješenja koja bi mogla pogodovati daljnjem snižavanju plaća, rekla je gđa Mintas-Hodak, zaključivši kako je i ovaj Zakon predložen pod pritiskom MMF-a te bez dovoljne pripremljenosti i javne rasprave što ne jamči kvalitetu ponuđenih rješenja.

Dubravka Šuica (HDZ) se javila zbog povrede Poslovnika. Rekla je kako nije u redu da prilikom izlaganja klubova zastupnika nije nazočan nitko iz Vlade, odnosno nitko u ime predlagatelja. Smatra da se na ovakav način ne bi trebala nastaviti rasprava.

Predsjednik je odgovorio da navedeno stoji, ali da radi toga nema namjeru prekidati sjednicu.

Plaće u zdravstvu ne mogu biti regulirane ovim Zakonom

U ime Kluba nacionalnih manjina govorio je **dr. Tibor Santo (zastupnik pripadnika mađarske nacionalne manjine)**. Rekao je da je Klub imao rezerve prema hitnom postupku za donošenje predloženog Zakona. Smatra da u sustav plaća u javnim službama ne bi mogle ulaziti plaće zaposlenih u zdravstvu. Uz već navedene argumente toj tvrdnji, dodao je kako u zdravstvu postoji zakonom propisano educiranje u kojem postoji sustav licenciranja te velike razlike u odgovornosti, rizicima i uvjetima rada. Napomenuo je da cijela zapadna Europa ima posebne zakone koji reguliraju zdravstvo, te drži da bio to morala napraviti i Republika Hrvatske. Skeptičan je i spram odredbe prema kojoj se tek s navršene pet godina staža počinje primjenjivati izračun plaće uvećane za 0,5 posto. Nelogičnost je, kaže, i u tome da najviši koeficijent za radna mjesta III.

vrste zvanja iznosi više, nego najniži koeficijent radnih mjesta I. vrste zvanja. Pozdravio je činjenicu da se donose zakoni koji će donijeti poboljšanje na području plaća, ali smatra da je pitanje dovoljno osjetljivo te da se o njemu moglo mnogo više raspravljati. Na kraju izlaganja dao je punu podršku amandmanu Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.

Potrebno je ukloniti nedostatke

Težimo da nam zakoni budu što jednostavniji, kraći i učinkovitiji i upravo je to najveća kvaliteta predloženog Zakona, rekao je u ime Kluba zastupnika HSS-a **Luka Roić (HSS)**. Klub, kaže, drži da je radi otklanjanja uočenih nedostataka u načinu utvrđivanja plaća službenika i namještenika bilo potrebno pristupiti izradi novog zakona. Osvrnuo se na odredbu da za natprosječne rezultate službenici mogu biti nagrađivani, te je upitao prema kojim kriterijima će Vlada to utvrđivati. Složio se s prijedlogom o izuzimanju zdravstva iz predloženog sustava plaća, rekavši kako svi iznijeti argumenti stoje tome u prilog. Nije se baš složio s odredbom da se dodatak od 0,5 posto obračunava svakih pet godina. Predložio je da to bude svaku godinu. Na kraju je rekao da Klub zastupnika HSS-a podržava Zakon o plaćama u javnim službama.

Radi povrede Poslovnika za riječ se javio **Luka Bebić (HDZ)**. Pozvao se na članak 107. Poslovnika te rekao da bi zastupnici glasovanjem morali odlučiti hoće li nastaviti ili ne raspravu, budući da nije nazočan predstavnik Vlade.

Predsjednik Zlatko Tomčić se složio s prijedlogom zastupnika, međutim nije bilo kvoruma da bi se glasovalo.

Luka Trconić (HSS) je tada u ime Kluba zastupnika HSS-a zatražio stanku od deset minuta, kako bi se ustvrdilo hoće li predstavnik Vlade biti nazočan daljnjem raspravi.

Predsjednik Tomčić je uvažio zahtjev Kluba i uslijedila je stanka.

Teško da će i ovim Zakonom svi biti zadovoljni

Do sada nije bilo sve u najboljem redu i nisu svi bili zadovoljni, a teško da će sve riješiti i predloženi Zakon, rekla je u ime Kluba zastupnika SDP-a **Sonja Borovčak (SDP)**. Pridružila se

kritici da se Zakon donosi na brzinu te da radi hitnosti nije sve poznato. Konstatira da neke stvari oko plaća u javnim službama nisu bile dobro postavljene. Upravo zbog toga, kaže, Klub podržava predložene zakonske promjene. Smatra da su u dosadašnjoj praksi uočeni brojni nedostaci koji su se najviše odnosili na komplicirani sustav platnih razreda. Tim sustavom, kaže zastupnica, trebalo je osigurati da službenici i namještenici iste stručne spreme i radnog staža te približno iste složenosti poslova budu u istim platnim razredima i primaju iste plaće, a zna se da to tako nije bilo. Ukazala je i na primjedbu sindikata da se iz ovog Zakona izdvajaju

Problematika je vrlo osjetljiva te se o njoj moglo mnogo više raspravljati.

određeni državni zaposlenici, jer, kaže, ako izdvojimo jedne javit će se drugi s istim zahtjevom te bi Zakon mogao "pasti u vodu". Zaključila je na kraju izlaganja da Klub zastupnika SDP-a podržava predloženi Zakon za kojeg se nada da će ispuniti svoju ulogu.

Za predloženi Zakon **Viktor Brož (HSL)** je rekao da bi trebao biti pomak na bolje uz jednostavniji sustav koji bi izjednačio plaće službenika istih sprema i radnog staža. Smatra da to neće biti primjenjivo na sve službe te u tom smislu podržava amandman Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo kojim bi vrednovanje rada u zdravstvu bilo izuzeto od Zakona o plaćama u javnim službama. Drži da bi to trebalo regulirati propisima Zakona o radu i kolektivnim ugovorom Vlade i granskih sindikata u zdravstvu. Zdravstvo kao djelatnost ima niz posebnosti koje ga čine malo drugačijim od drugih javnih službi, a to su uvjeti rada, specifičnost poslova te način kontroliranog trajnog educiranja, tvrdi zastupnik. Na kraju je zaključio da njegovo izlaganje nije u cilju povećavanja plaća u zdravstvu, nego zbog toga da se zdravstvu omogući primjena jednog pravednijeg, pravilnijeg i prihvatljivijeg vrednovanja poslova zdravstvenih radnika.

Dr. Juraj Njavro (HDZ) se pridružio prijedlozima da se iz Zakona o plaćama u javnim službama izuzmu zdravstveni djelatnici. Osvrnuo se i na, kako kaže, navalu zakona koji se

donose hitnim postupkom. Kaže da to ne drži dobrim te je predložio da se odustane od te prakse.

I **dr. Ivica Kostović (HDZ)** je podržao ideju da se svi koji ostvaruju sredstva preko Hrvatskog zavoda za zdravstvo izdvoje iz ovog Zakona. Smatra da bi plaće zdravstvenih djelatnika trebalo riješiti kolektivnim strukovnim ugovorima po uzoru na europske zemlje. Posebno ga brine koju će poziciju u novom Zakonu imati sveučilišni profesori, znanstvenici i svi oni koje treba stimulirati. Zahtjev za socijalnom pravdom ne smije djelovati destimulirajuće za ta, našem društvu potrebna zanimanja i djelatnosti, zaključio je zastupnik.

Neosporno je da sustav plaća treba urediti kako bi se za jednaki rad dobila slična plaća, ali ovaj Zakon pokušava riješiti ogromnu raznolikost i specifičnosti koje postoje unutar ustanova navedenih u članku 2., rekao je **dr. Miroslav Furdek (HSS)**. Poštujući pravo predlagatelja da na taj način riješi sustav plaća u zdravstvu, ukazao je na specifičnosti koje ima zdravstvo. Uz to je izrazio i žaljenje što se ovaj, kao i čitav niz prethodnih zakona donosi hitnim postupkom, čime se, kaže, skraćuje vrijeme za kvalitetniju raspravu i mogući konsenzus. Gospodin Furdek je mišljenja da rješenjima koja predviđa predloženi Zakon neće biti moguće kvalitetno vrednovanje složenosti, specifičnosti, odgovornosti i otežanih uvjeta rada koji kontinuirano u zdravstvu traje 365 dana. Drži da javne ustanove kojima se plaće osiguravaju iz sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje treba izuzeti iz predloženog Zakona te plaće u zdravstvu riješiti posebnim zakonom vodeći računa o svemu što je zastupnik govorio, a do tada bi vrijedili kolektivni i strukovni ugovori, odnosno produljenje istog koji je završio. Konstatirao je da zaposleni u zdravstvu i on osobno ne traže veće plaće nego takvo zakonsko rješenje koje će omogućiti kvalitetno uređenje odnosa plaća u zdravstvu, uvažavajući sve specifičnosti, složenost i odgovornost rada na način kako su to uredile europske zemlje.

Hitni postupak rezultat je zahtjeva MMF-a

I **Jadranka Kosor (HDZ)** smatra da predloženi Zakon zaslužuje jednu

podrobnu raspravu kojom bi se došlo do konačnih rješenja. Za obrazloženje hitnog postupka je rekla da nije obrazloženo koje može zadovoljiti zastupnike te da je ono samo usput napisano, a ključno je da je to zahtjev MMF-a. Osvrnula se i na članak 19. predloženog Zakona te rekla ako će se njime ukinuti članak 19. Zakona o područjima od posebne državne skrbi onda bi trebalo ukinuti cijeli taj Zakon. Što se službenika i zaposlenika na područjima od posebne državne skrbi tiče, drži da oni zaslužuju uvećanu plaću za 50 odnosno 25 posto. Na kraju izlaganja još je samo podržala amandman Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.

Dr. Đuro Njavro (DC) je mišljenja da je ovaj Zakon u biti pokušaj nalaženja rješenja da plaće ne budu manje u 2001. godini, da ne bude otpuštanja uz činjenicu da je za tu svrhu u Proračunu predviđeno 10 posto manje sredstava za plaće. Kaže kako sadašnja rješenja te problematike prepoznaju specifične skupine u sektoru zaposlenih u javnim službama kroz kolektivni ugovor, a onaj tko misli da može sve staviti pod jednoobrazno rješenje taj će sigurno svima učiniti nepravdu. Zaposleni u zdravstvu zaista imaju različitu situaciju od onih koji rade u osnovnim školama, osnovne škole različitu situaciju od srednjih, a srednje škole različitu situaciju od sveučilišta, a htjelo bi ih se jednim zakonom smjestiti u nekoliko

Težimo da nam zakoni budu što jednostavniji, kraći i učinkovitiji i upravo je to najveća kvaliteta predloženog Zakona.

utvrđenih grupa, zaključuje zastupnik. Zakon i može biti prihvaćen, ali on će u primjeni stvoriti velike probleme, smatra gospodin Njavro. Zato se založio da predloženi Zakon ne bude donesen hitnim postupkom, već da ovo bude prvo čitanje, a da se do drugog napravi procjena, simulacija i analiza.

Rješenje problema da se s deset posto manje proračunskih sredstava za plaće ne smanje pojedinačne plaće pokušalo se dati Zakonom o državnim službenicima i namještenicima i Zakonom o plaćama u javnim službama, naglasio je **Drago Krpina (HDZ)**. Smatra da ta dva zakona treba gledati kao cjelinu kojom Vlada

izvršava obveze iz navodnog pisma namjere koje je potpisala s Međunarodnim monetarnim fondom. Potvrdu takvoj pretpostavci vidi u začuđujućoj žurnosti donošenja tih zakona u Hrvatskom saboru. Za objašnjenja o nedostacima dosadašnjih zakona i navodnoj nepravdnosti kaže da su nerazgovijetna i da su prazne priče. Kao cilj tih zakona ističe omogućavanje Vlade da bez većih poteškoća otpušta državne službenike i namještenike te stvaranje jedne opće nesigurnosti među tim ljudima. Pridružio se stavu o neprihvatljivosti da se liječnici i liječničko osoblje izjednači i svrsta u rang državnih službenika i namještenika. Spomenuo je da se nakon "udara" na pacijente, glede smanjivanja popisa lijekova koji se mogu dobiti na recept, provodi "udar" na liječnike te smatra da bi u tu svrhu bilo potrebno donijeti poseban zakon kojim bi se uredio položaj, prava i plaće zdravstvenih djelatnika. Na kraju je rekao kako je potrebno da zastupnici pokažu da imaju snage odbiti Vladine prijedloge koji nisu dobri i koji su štetni za hrvatsku državu i njene građane.

Netočni navod je ispravila **Darinka Orel (HSL)**. Rekla je da nije predviđeno smanjenje plaća za deset posto, nego smanjenje mase sredstava za plaće.

Ja vrlo dobro razlikujem masu sredstava za plaće od visine plaće, odgovorio je **Drago Krpina (HDZ)**. Kaže kako nije govorio da je Vlada najavila smanjenje plaća, nego je ukazao na nelogičnost da smanjenjem mase novca za plaće neće doći do smanjenja plaća.

Snježana Biga-Friganović (SDP) se javila za repliku na izlaganje gospodina Krpina. Osvrnula se na, kako kaže, dva udara koja su spomenuta. Jedan je udar na pacijente, a drugi na zdravstvene djelatnike. Naglasila je kako će reforma, o kojoj se toliko priča, omogućiti bolju zdravstvenu zaštitu svim građanima. Što se tiče udara na zdravstvene djelatnike, rekla je da se predloženim Zakonom njihov položaj neće promijeniti budući da će se svaka djelatnost posebno tretirati.

Drago Krpina (HDZ) je upitao kako nazvati smanjenje broja lijekova koji se mogu dobiti na recept i plaćanje dana provedenog u bolnici 50 kuna, nego kao "udar" na pacijente. Osvrnuo se i na stanje zdravstva za vrijeme dok je HDZ bio na vlasti i

rekao da je ono bilo isticano kao najbolje od tranzicijskih zemalja te da smo njime mogli biti itekako zadovoljni.

Netočni navod ispravila je **Snježana Biga-Friganović (SDP)** te naglasila da su dobro stanje u zdravstvu osjetili građani Hrvatske na vlastitoj koži.

Cilj Zakona je uvesti red i ispraviti nelogičnosti

Cilj ovog Zakona nije, kako je rekao gospodin Krpina, uvesti nemir i nesigurnost, nego uvesti red, rekao je **Nenad Stazić (SDP)**. Iznio je podatke vezano uz zaposlene u Stručnim službama Sabora te rekao da čak 60 posto zaposlenika ne ispunjava potrebne uvjete. Cilj ovog Zakona je ispraviti takve nelogičnosti, zaključio je zastupnik.

Na repliku je odgovorio **Drago Krpina (HDZ)**. Naglasio je kako među državnim službenicima vlada strah od ovog Zakona koji će sadašnjoj vladajućoj garnituri omogućiti da razvrstava zaposlenike prema svojim, možda ne baš uvijek stručnim, nego nekim drugim kriterijima.

Netočni navod je ispravio **Nenad Stazić (SDP)**. Rekao je kako je netočno

Neke stvari oko plaća u javnim službama nisu bile dobro postavljene i upravo zbog toga treba podržati predložene zakonske promjene.

da među državnim službenicima vlada strah, barem ne među onima koji su primljeni temeljem javnog natječaja i imaju odgovarajuću stručnu spremu. Strah imaju oni koji su samostalni savjetnici, a po zanimanju su zidari, zaključio je zastupnik.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Drago Krpina (HDZ)**. Rekao je da će od ispravka odustati budući da ne želi kršiti Poslovnik kao gospodin Stazić koji nije ispravio netočni navod.

Za repliku se javila i **dr. Zrinjka Glovacki-Bernardi (HSLŠ)**. Osvrnula se na izlaganje gospodina Krpine i rekla kako se on zadržao samo na problemu zdravstva. Smatra da bi trebalo govoriti i o problemima koji mogu nastati glede znanosti i školstva.

Drago Krpina (HDZ) je odgovorio da se apsolutno slaže s time da se o

nepravičnosti ovog Zakona govori i s aspekta školstva i znanosti te da će on u Klubu zastupnika HDZ-a podržati takvu inicijativu. Dodao je da bi bio vrlo sretan kada bi gđa Glovacki-Bernardi glasovanjem potvrdila takva stajališta.

Nakon rasprave je govorio ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **dr. Stjepan Ivanišević**. Rekao je da ne razumije zašto se iznosi zahtjev za izdvajanjem određenih kategorija iz ovog Zakona, budući da su i do sada plaće zdravstvenih i prosvjetnih djelatnika regulirane Zakonom o plaćama službenika i namještenika u javnim službama. Nužnost hitnog postupka je pojasnio vremenskim tjesnacem koji ne dozvoljava da Zakon ide u redovan postupak donošenja. To sigurno nije dobro, ali se mora učiniti, zaključio je ministar. Što se tiče primjedbi vezanih za Međunarodni monetarni fond, odgovorio je da on nije imao utjecaja prilikom izrade zakona.

Ljerka Mintas-Hodak (HDZ) je dodala da nema veze kada je predloženi Zakon došao u Sabor, nego kada su ga dobili zastupnici, a to je bilo tek za prošlu sjednicu.

Ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **dr. Stjepan Ivanišević** očitovao se tada o podnesenim amandmanima.

Odbio je prijedlog Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo s obrazloženjem da se njime izdvajaju zdravstvene ustanove iz sustava javnih službi. Pojasnio je da se predloženim Zakonom htjelo regulirati plaće svih djelatnika u javnim službama i nema argumenata da se zdravstvo izdvoji. Uz to je rekao da Zakon omogućava odgovarajuće nagrađivanje stručnog, kvalitetnog i specijaliziranog rada. Podnositelj se s obrazloženjem složio te je amandman povučen. Za amandman Darinke Orel kojim bi se povisila donja granica koeficijenta za radna mjesta I. vrste zvanja, ministar Ivanišević da je protivnik namjeri koja se htjela postići predloženim Zakonom. Namjera je, kaže, da se bolje diferenciraju početnici i oni koji se nalaze na odgovornim dužnostima. Uz to bi djelatnicima s višom stručnom spremom koji rade zahtjevne poslove bilo omogućeno da se izjednače s djelatnicima s visokom stručnom spremom, zaključio je ministar Ivanišević. Podnositelj se složio s obrazloženjem i povukao amandman. Predstavnik predlagatelja je prihvatio

amandmane Odbora za zakonodavstvo i gospodina Njavre. Obrazložio je da se prijedlog gospodina Njavre nalazi u amandmanima Vlade.

Budući da je sedam amandmana podnijela Vlada Republike Hrvatske, predsjedatelj **mr. Mato Arlović** je zamolio zastupnike da se izjasne glede rasprave i glasovanja o njima. Za takav nastavak sjednice izjasnila se većina zastupnika.

Ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **dr. Stjepan Ivanišević** pojasnio je potom svaki Vladin amandman, a zastupnici su ih većinom glasova prihvatili.

Tada je uslijedila stanka koju je zatražio **Vladimir Šeks (HDZ)** radi sjednice Kluba zastupnika HDZ-a.

Zatraženo je da se Zakon uputi u treće čitanje

Nakon stanke ponovno je govorio **Vladimir Šeks (HDZ)**. Rekao je da Prijedlog zakona o plaćama u javnim službama ima 17 članaka te da je na njega podneseno mnogo amandmana koji su takve naravi da bitno mijenjaju njegov sadržaj. Ukazao je i na činjenicu da je predsjednica Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo neovlašteno odustala od amandmana kojim se iz sustava plaća u javnim službama izuzimaju zaposleni u zdravstvu. Tvrdi da je to bilo jedinstveno stajalište Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo i svih udruga i sindikata radnika iz područja zdravstva te predsjednicu gđa Biga-Friganović nitko nije ovlastio da od njega odustane. Shodno navedenom, u skladu s člankom 164. stavcima 1. i 2. Poslovnika Zastupničkog doma predložio je da se o predloženom Zakonu provede treće čitanje.

Netočni navod je ispravila **Snježana Biga-Friganović (SDP)**. Demantirala je gospodina Šeksa rekavši da stav oko navedenog amandmana nije bio jednoglasan na sjednici Odbora. Dodala je, kako je uvijek bila praksa da predsjednik odbora može povući amandman, a gospodin Šeks očito ima "kasno paljenje" jer je tada imao priliku dati poslovničku primjedbu. Budući da to nije učinio, amandman je povučen, zaključila je zastupnica.

Netočni navod je tada ispravio **Vladimir Šeks (HDZ)**. Naglasio je kako nije rekao da je amandmanom izrečen jedinstveni stav Odbora, nego

stav udruga i sindikata u zdravstvu. Što se tiče "kasnog paljenja", kaže, kako je savršeno točno znao koje su ovlasti predsjednika odbora, ali je pustio gđu Biga-Friganović da vidi dokle će ići u ignoranciji i nasilju nad zakonom i Poslovníkom.

Snježana Biga-Friganović (SDP) je samo naglasila kako bi se o amandmanu glasovalo da se netko od prisutnih članova Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo usprotivio njegovom povlačenju.

Riječ je tada uzeo **mr. Mato Arlović** te je dao tumačenje Poslovníka glede prijedloga Kluba zastupnika HDZ-a. Rekao je da se prijedlog ne može prihvatiti, jer nije podnesen u pisanom obliku za vrijeme rasprave.

Nigdje ne piše da se prijedlog za provođenje trećeg čitanja mora staviti u pisanom obliku, ono se provodi po odluci Zastupničkog doma ili na zahtjev predlagatelja u slučaju kada je na tekst Konačnog prijedloga zakona podnesen veći broj amandmana koji bitno mijenjaju njegov sadržaj, rekao je **Vladimir Šeks (HDZ)**.

Svaki zahtjev se mora dostaviti u pisanom obliku osim prigovora na dnevni red, pojasnio je **mr. Mato Arlović**. Provedena je rasprava i prihvaćeni su amandmani te sada nije moguće uvažiti predloženo osim ako nije u pisanom obliku jer se radi o zaključku koji treba donijeti, zaključio je predsjedatelj.

Ako nadete negdje u Poslovníku da zastupnik mora u pisanom obliku podnijeti prijedlog za treće čitanje

Rješenje problema da se s deset posto manje proračunskih sredstava za plaće ne smanje pojedinačne plaće pokušalo se dati Zakonom o državnim službenicima i namještenicima i Zakonom o plaćama u javnim službama.

onda ću povući svoj zahtjev, dodao je **Vladimir Šeks (HDZ)**.

U članku 122. Poslovníka postoje navedeni akti i kako se podnose te nema smisla da to interpretiramo, tvrdi **mr. Mato Arlović**.

Vladimir Šeks (HDZ) je rekao da se u članku 122. spominju akti koje donosi Zastupnički dom, a ovo što on traži nije akt, nego prijedlog.

Dom mora donijeti zaključak prihvaća li ili ne Vaš prijedlog, a članak 128. jasno kaže što je zaključak, odgovorio je **mr. Mato Arlović**.

U članku 128. Poslovníka stoji da se zaključcima utvrđuju stajališta o određenim događajima i pojavama, objasnio je Vladimir Šeks, dodavši kako je on samo zatražio da se o predloženom Zakonu provede treće čitanje.

Zaključcima se uz stajališta o određenim događajima i pojavama mogu iznositi mišljenja i prijedlozi kako zastupnika, tako i zastupnika, naglasio je **mr. Mato Arlović**.

Vladimir Šeks (HDZ) tada se javio radi povrede Poslovníka te je rekao da je gospodin Arlović povrijedio Poslovník jer u članku 164. stavku 2. stoji da se treće čitanje provodi po

odluci Zastupničkog doma koji o tome odlučuje glasovanjem.

Nisu ispunjeni uvjeti da bi Zakon mogao ići u treće čitanje

Mr. Mato Arlović je potom pročitao stavak 2. članka 128. te konstatirao da bi se upućivanjem Zakona u treće čitanje on bio vraćen predlagatelju da ga doradi sukladno podnesenim amandmanima te da u tom pogledu nema potrebe dalje polemizirati. Zaključio je da nisu ispunjeni uvjeti da se u prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a glasuje te je zamolio tajnicu da prozvkom izvrši glasovanje o predloženom Zakonu.

Zastupnički dom je tada većinom glasova (72 "za", 39 "protiv" i 6 "suzdržanih") donio Zakon o plaćama u javnim službama.

Vladimir Šeks (HDZ) još se jednom javio radi povrede Poslovníka. Smatra da Zakon nije izglasovan kvalificiranom većinom glasova potrebnih za njegovo donošenje. Obrazložio je to time što taj Zakon spada u organske zakone kojima se razrađuju Ustavom određene slobode i prava čovjeka i građanina te je za njegovo donošenje potrebna većina glasova svih zastupnika.

Mr. Mato Arlović je odgovorio da se ne slaže sa stajalištem gospodina Šeksa jer Zakon koji je upravo donesen ne spada u zakone koji se donose kvalificiranom većinom.

M.S.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SPOMEN - PODRUČJU JASENOVAC

Jasenovac - mjesto uspomena i opomena

Većinom glasova (65 "za" i 26 "suzdržana") u Zastupničkom je domu donesen Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o Spomen-području Jasenovac, u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim

amandmanima. Sukladno prijedlogu Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, većinom je glasova prihvaćen i zaključak kojim se Vlada Republike Hrvatske obvezuje da u šestomjesečnom roku dostavi Zakon o koncentracijskim logorima Jasenovac. Tijekom rasprave iznijeti su brojni stavovi o potrebi

dostojanstvenog obilježavanja ovog lokaliteta. Čula su se i razmišljanja da bi na istom mjestu trebalo označiti i stradavanje žrtava nakon okončanja IV. svjetskog rata.

O predloženom tekstu kojega je uputila Vlada Republike Hrvatske, pisali smo opširnije u 191. broju "Izvješća Hrvatskoga sabora" (na

strani 43. pod naslovom: "Zaštita, uređenje, održavanje i prezentacija").

AMANDMANI ZASTUPNIKA

Zastupnik Zastupničkog doma **Vladimir Šeks (HDZ)** podnio je dva amandmana. Prvim je predložio da se u članku 1., dodaju riječi "kao i radi obilježavanja žrtava komunističkog terora". Obrazlažući navedeni prijedlog istaknuo je da među "tekovine Narodnooslobodilačke vojske" spada i stvaranje Jugoslavije, tamnice hrvatskog naroda i komunističke diktature, a to ne može biti cilj ovog zakona. S obzirom na to da su dijelovi bivšeg ustaškog koncentracijskog logora Jasenovac nakon ulaska partizanskih jedinica nastavili služiti kao logor, smatra primjerenim očuvati sjećanje i na žrtve komunističkog terora.

Svojim drugim amandmanom zastupnik je predložio izmjenu članka 8., gdje bi se u stavku 3. iza riječi "fašističkog" dodale i riječi: "i komunističkog". U obrazloženju je napomenuo da bi Javna ustanova Spomen - područja Jasenovac u okviru svoje djelatnosti trebala imati i aktivnosti vezane uz sjećanja na žrtve komunističkog terora.

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI DOM

Prvi se za riječ u ime predlagatelja javio ministar kulture dr. **Antun Vujić**. Ocijenio je da predložene zakonske promjene nude novu kvalitetu i daju odgovore o obilježavanju Spomen-područja Jasenovac. Ovaj je lokalitet, nastavio je ministar, mjesto stradanja koje je u mnogočemu obilježilo, a i danas utječe na brojna politička pitanja. Podsjetio je i na inicijativu iz Županijskog doma prema kojoj bi trebalo primjereno riješiti ovaj problem donošenjem globalnog zakona o svim koncentracijskim logorima. Procijenio je da će se predloženi zakonski tekst provoditi na primjeren način, a

znanstveno-istraživačka i muzejska djelatnost utkane su u opseg rada ove ustanove. Govorio je zatim i o člancima kojima se propisuje način izbora i djelokrug rada Savjeta Spomen-područja Jasenovac. Njega bi trebale popunjavati nevladine udruge koje su na poseban način vezane prema događajima i Spomen - području u Jasenovcu. Uz njih bi svoje predstavnike davao: Hrvatski sabor, Ministarstvo kulture, Općina Jasenovac, te preživjeli logoraši i nacionalne manjine koje su stradale u logoru.

Ocijenio je da je predloženi zakon naišao i na potporu izvan zakonodavnih krugova, a dodatno ohrabruje i hrvatska inicijativa da se muzejska građa iz Jasenovca, koja se trenutno nalazi u SAD, što žurnije vrati i sačuva tamo gdje i pripada.

Nakon uvodnog izlaganja za riječ su se javili i predstavnici ili predsjednici klubova zastupnika parlamentarnih stranaka.

U prošlosti su stradanja u Jasenovcu korištena kako bi se cjelokupan hrvatski narod lažno optuživao za zločine i genocidnost.

Stradanja i nakon 1945. godine

Prvi je govorio predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a, zastupnik **Vladimir Šeks**. Podržao je znanstvena istraživanja kojima je cilj osvijetliti i utvrditi povijesnu istinu u koncentracijskim logorima Jasenovac i Stara Gradiška. Upozorio je da je ova tema u prošlosti bila korištena u političke i protuhrvatske svrhe velikosrpske promidžbe. Tema Jasenovca i stradanje žrtava često je zloupotrebavano, kako bi se hrvatski narod u cijelosti optužio za zločin i genocidnost. Pročitao je brojčane podatke tadašnjeg Republičkog zavoda za statistiku o stradanju civila, te ocijenio da je i dr. **Franjo Tuđman** svojedobno bio izložen progonima zbog znanstvenog pristupa ovoj temi i iznošenja realnih podataka o stradalima. Nakon završetka II. svjetskoga rata, brojni civili hrvatske nacionalnosti i dijelovi vojske stradali su na istom mjestu, a službeni partizanski izvori upućuju da su u

logor Jasenovac skretani dijelovi kolona s križnog puta sve do 1947. godine. Uz čuvanje dostojanstvene uspomene na stradalnike i žrtve ustaškog režima, treba obilježiti i žrtve koje su na tom mjestu stradale neposredno nakon okončanja ratnih sukoba. Zatim je dodatnim riječima obrazložio podnijete amandmane.

Zastupnik **Ivan Ninić** govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, ocijenio je da je koncentracijski logor Jasenovac predstavljao simbol zla. Krivnja za odgovornost i za stradanja neudžnih žrtava, pada na ustašku vlast, koja je ipak bila u manjini. Zahvaljujući velikom sudjelovanju Hrvata i građana Hrvatske, na strani pobjedničke antifašističke koalicije, ta manjina nije mogla doći do izražaja. Smatra ujedno da nema uvjerljivih dokaza koji bi potvrdili da su Jasenovac i Stara Gradiška i poslije završetka rata služili kao logor i stratište za poražene. Dobro je što će u Savjetu djelovati i predstavnici preživjelih logoraša kao i predstavnici Saveza antifašističkih boraca Hrvatske, te romske, srpske i židovske nacionalne manjine. Ocijenio je da su u koncentracionim logorima ljudi ubijani zbog pripadnosti određenoj nacionalnoj ili vjerskoj skupini, ali stradali su i brojni Hrvati koji su se protivili ustaškom režimu. Predložio je da se zamijeni izraz "radi očuvanja tekovina Narodnooslobodilačke vojske" s izrazom, "radi očuvanja tekovina antifašizma". Ocijenio je da je potonji izraz prikladniji, te na kraju istaknuo da će Klub zastupnika SDP-a, pružiti podršku predloženom zakonskom tekstu prilikom glasovanja.

Za riječ se zatim javio zastupnik dr. **Anto Kovačević** govoreći u ime klubova zastupnika HKDU-a i HSP-a. Podsjetio je na manje poznate detalje iz vremena kada se počelo raditi na ovom zakonskom prijedlogu, te upozorio da Hrvati trebaju podjednako osuditi ideologije fašizma i komunizma. Važna je samo činjenica tko se zalaže za Hrvatsku - kao samostalnu, demokratsku i socijalno pravednu državu. Smatra da je u Jasenovcu učinjen veliki zločin, ali je istovremeno upozorio da je i žrtva brojnih stradalnika s Bleiburga nepravedno i neopravdano prekrivena šutnjom i zaboravom. Zbog ovih je okolnosti ocijenio da ne bi trebale postojati "povlaštene i elitne žrtve", a svaki zločin kojega su počinili ustaše i partizani treba biti osvijetljen.

Čuvanje uspomene na sve stradalnike smatra razumljivim i opravdanim, jer "sve majke podjednako plaču za svojom djecom". Upozorio je istovremeno da se žrtvama u Jasenovcu još donedavno optuživao cjelokupan narod, a svako upozoravanje na ove zloporabe završavalo je prijetnjama i novim zatvorskim kaznama o čemu svjedoči i sudbina dr. Franje Tuđmana. Podupro je predloženi zakonski tekst, izražavajući očekivanje da će se prihvaćanjem amandmana ukloniti uočene pogreške i nepreciznosti.

U ime Kluba zastupnika HSLŠ-a govorila je zastupnica **dr. Zrinjka Glovacki - Bernardi**. Ocijenila je pozitivnim što su predložene zakonske odredbe usklađene s odgovarajućim tekstom koji se uređuje Zakonom o ustanovama, Zakonom o muzejima, te Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Smatra ujedno da Hrvatski sabor treba dostojanstveno zaštititi ovaj dio povijesti jer svačiji život predstavlja jednaku vrijednost, a pravo na život temeljno je pravo. Klub zastupnika HSLŠ-a smatra da Hrvatski sabor može pridonijeti ovim vrijednostima pa će podržati predloženi zakonski tekst.

Spriječiti manipulacije brojem ubijenih žrtava

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSS-a, **Luka Trconić** podržao je donošenje predloženih izmjena i dopuna, te naznačio da bi sretnije rješenje predstavljala izrada i donošenje novoga zakona. I on je ocijenio da su se podaci o žrtvama i stradalnicima u Jasenovcu zloupotrebljavali, a nerijetko je i cjelokupan hrvatski narod bio optuživan i prozivan kao genocidan. HSS je osobito osjetljiv na ova pitanja i manipulacije jer je iz redova ove stranke, u prošlosti, bilo mnogo žrtava u Jasenovcu i na drugim mučilištima. Založio se za iskreno i autentično provođenje predloženih mjera, kako zakon ne bi predstavljao "mrtvo slovo na papiru". Smatra ujedno da je takvo ponašanje početak novog, moralnog odnosa prema svim nevinim žrtvama. Upozorio je zatim i na stradanja nakon okončanja ratnih akcija, te kao moguće neistražene masovne grobnice spomenuo Bjelovar i lokalitet Crni lug. Potrebno je

sačuvati dostojanstvenu uspomenu na sve žrtve, jer počinjeni zločini nemaju zastare u civiliziranom svijetu. Podsjetio je zatim na dosadašnja istraživanja oko broja stradalih, te upozorio da takve korake treba poduprijeti jer se njima čuva povijesna istina o brojnim nevinim žrtvama koje su stradale u tragičnim okolnostima. I on je na kraju najavio podršku predloženom zakonskom tekstu.

Odnos prema svim stradalim žrtvama mora biti dostojanstven i moralan.

Nakon njega govorio je zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** koji je uvodno ustvrdio da je istraživanje o rečenim zbivanjima predstavljalo "tabu - temu" kroz proteklih 45 godina. Jedne su žrtve, ocijenio je, bile preuveličavane, a druge su u potpunosti zanemrivane i prešućivane. Iz tih je razloga i osnovana Saborska Komisija za istraživanje ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata, sa zadaćom da konačno imenom popišu sve žrtve, bez obzira na kojoj su strani nastradali. I on se založio da se u Spomen - području Jasenovac popišu sve žrtve koje su stradale na ovom mjestu, ocjenjujući da je logor smrti djelovao i nakon 1945. godine. Osvrnuo se zatim na pozadinu i na detalje kako se došlo do brojke od 1,7 milijuna stradalih u Jugoslaviji tijekom rata, citirajući fragmente izlaganja Vlade Vučkovića, profesora matematike na jednom američkom sveučilištu. Ocijenio je na kraju da bi nadležna saborska Komisija trebala nastaviti radom. Smatra ujedno da bi bilo bolje raditi na novom zakonu umjesto dorade i brojnih ispravaka nakon kojih je zakonski tekst poslije teško i prepoznati, a da bude prihvatljiv.

Vladimir Šeks (HDZ) sada se za riječ javio kao zastupnik, te ocijenio da ne umanjuje ustaški zločin učinjen u Jasenovcu, ali je ponovio tvrdnje da je i nakon 1945. godine, logor u Jasenovcu i Staroj Gradiški bio aktivan. Kao potvrdu ove konstatacije, citirao je fragmente službenoga teksta iz "Narodnih novina" od 24. kolovoza 1945. godine, gdje se u broju 7. zahtijeva potraga i privođenje bjegunaca u kažnjenički logor Stara Gradiška. Citirao je zatim nekoliko sličnih detalja iz istih izvora, kojima se potvrđuje stradanje i likvidacija

zarobljenika i nakon okončanja ratnih sukoba. Budući da je i sam odsluživao zatvorsku kaznu u Staroj Gradiški, posvjedočio je da su zatvorenici prilikom zemljanih radova, u neposrednoj blizini objekata, često puta pronalazili krunice ili dijelove domobranskih uniformi. Ovi nalazi potvrđuju da je na tom mjestu ubijen znatan broj ljudi, o čijoj se sudbini dugo godina šutjelo. Podsjetio je na pojedine manipulacije te se osvrnuo na teze kojima se željela obilježiti glavna proslava 1966. godine, kada je glavni govornik u Jasenovcu bio Aleksandar Ranković. Tada se spominjala službena tvrdnja od 700 do 800 tisuća umorenih osoba. Svako objektivno i dobronamjerno istraživanje bilo je energično sprječavano, a slučaj dr. Tuđmana, reljefno približava svu delikatnost i opasnosti koji su prijetili objektivnim znanstvenicima. Zbog ovih je okolnosti važno da se spriječe manipulacije jasenovačkim mitom. Smatra da se ne zalaže za "miješanje kostiju", već za dostojanstven pristup svim žrtvama. Ponovio je već iznijete i obrazložene tvrdnje o stradanju Hrvata nakon 1945. godine u Jasenovcu i Staroj Gradiški, te se založio za istinito i objektivno istraživanje o svim žrtavama, bez obzira na ideološki predznak počinitelja.

Ne smije se umanjivati težina zločina

Zatim je u ime Kluba nacionalnih manjina govorio zastupnik **Borislav Graljuk** koji je uvodno podupro temeljne akcente iz izlaganja zastupnika Trconića. Smatra ujedno, da nema nikakvih dvojbi da su u Jasenovcu ubijane nevine osobe koje su nasilno odvedene iz vlastitih domova, kao i razoružani ljudi. Ocijenio je važnim da se na dostojanstven i primjeren način obilježe sve važne okolnosti oko stradanja žrtava. Citirao je iznijete brojke istraživača **Vladimira Žerjavića**, koji je ustvrdio da je u Jasenovcu ubijeno 50.000 Srba, 14.000 Židova, 12.000 Hrvata i 10.000 Roma. Bez obzira na brojčane pokazatelje, trebalo bi zaštititi ovaj lokalitet jer veličina utvrđenih i iznijetih podataka ne umanjuju težinu zločina. Predložio je da se utvrde točna imena svih žrtava, a uz njihova

imena treba staviti i odgovarajuća vjerska obilježja. Na grobove žrtava trebalo bi položiti cvijet, kako bi se dostojno sačuvala uspomena na teške i tragične okolnosti pod kojim su izgubili svoje živote, zaključio je zastupnik Graljuk.

Na kraju je završnu riječ dao ministar Vujić koji je ocijenio da su svi govori intonirani na dostojanstven način, čuvajući uspomenu na ratne žrtve. Ocijenio je da je u ranijim periodima bilo zloupotreba i manipulacija, a broj žrtava koristio se u progonima političkih neistomišljenika. Smatra da se predloženim zakonskim tekstom ulazi u standardni sustav kojim se slična materija istražuje i obilježava u ostalim demokratskim zemljama koje su se susretala sa sličnim problemima i izazovima.

Nastavak znanstvenih istraživanja

Mišljenja je da i hrvatski znanstvenici mogu dati svoj doprinos, istražujući nepoznate okolnosti i izvore, a objektivni pristup potaknut će i odgovarajuću međunarodnu suradnju. Ocijenio je da je vidljiva želja Hrvatskog sabora da se konačno istraži i utvrdi povijesna istina na civilizacijski način. Ovakav odnos mora se izgrađivati jer je sličan pristup i ostalih država prema svim zločinima učinjenim od različitih fašističkih režima tijekom II. svjetskog rata. Nije prihvatio dio argumenata zastupnika Šeksa, budući

da je Jasenovac ipak postao prvenstveno metaforom zločina kojega je počinio fašistički režim. Smatra da Sabor nije mjesto gdje se znanstveno raspravlja o tome tko je, i gdje vršio zločine. Podržao je nastavak istraživanja koja rasvijetljavaju i zločine učinjene nakon 1945. godine, uključujući i žrtve Bleiburga i Križnog puta. Međutim, ovdje se radi o konkretnom mjestu i konkretnom zločinu koji se dogodio u Jasenovcu tijekom II. svjetskog rata. Ocijenio je da treba prihvatiti i integrirati pojam antifašizma u nazivlju, umjesto izraza "narodnooslobodilačka borba", koji je širok i heterogen. Ocijenio je da će Jasenovac postati mjesto okupljanja ljudi koji imaju određene ideje oko čuvanja dostojanstvene uspomene na sve stradalnike logora.

Nakon ovoga pojašnjenja predsjedavajući je zaključio raspravu, te najavio izjašnjavaње o amandmanima i glasovanje u nastavku rada Zastupničkog doma. U nastavku rada, predstavnica predlagatelja i zamjenica ministra kulture, dr. **Biserka Cvjetičanin** izjasnila se o podnijetim amandmanima. Istaknula je da djelomično prihvaća amandman kojega je podnio zastupnik dr. Anto Kovačević, a koji se odnosi na preformulaciju članka 1. Budući da podnositelj nije bio nazočan, pristupilo se glasovanju, a nakon brojanja glasova pokazalo se da zastupnici nisu prihvatili podneseni amandman. Predstavnik predlagatelja prihvatio je amandman Kluba

zastupnika SDP-a, ali nije prihvatio amandman zastupnika Šeksa. Zastupnik Šeks je dodatno pojasnio iznijete ocjene, te utvrdio da je prvi amandman djelomice prihvaćen i to u preformuliranju izraza "tekovine narodnooslobodilačke borbe". Ostao je pri drugom amandmanu, da se u članak 1. predloženog teksta ugrade riječi: "i komunističkog terora". Predsjedavajući je ocijenio da je prvi amandman zastupnika Šeksa već konzumiran, a predstavnica predlagatelja ponovno je potvrdila da ne prihvaća drugi amandman, a razlozi za neprihvatanje već su izneseni u prethodno provedenoj raspravi. Pristupilo se glasovanju, koje je potvrdilo da drugi amandman zastupnika Šeksa nije prihvaćen. **Nakon toga predsjedavajući je dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona. Nakon brojanja glasova utvrdio je da je većinom glasova (65 glasova "za" i 26 "suzdržana") donesen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Spomen - području Jasenovac u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Sukladno prijedlogu Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina dao je na glasovanje i zaključak kojim se Vlada Republike Hrvatske obvezuje da u roku od 6 mjeseci dostavi Zakon o koncentracijskim logorima Jasenovac. Utvrdio je da su zastupnici Zastupničkog doma većinom glasova (65 glasova "za", 26 "suzdržana"), donijeli i rečeni zaključak.**

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O ŠKOLSKIM UDŽBENICIMA

Za kvalitetu presudna riječ struke

Zastupnički je dom nakon opširne rasprave prihvatio u prvom čitanju Prijedlog zakona o školskim udžbenicima kojim se propisuje pojam školskog udžbenika, sadržaj natječaja za pribavljanje školskih udžbenika, osnivanje Vijeća za školske udžbenike te druga pitanja.

Prikaz Prijedloga zakona dali smo u Izvješćima broj 290. od 6. ožujka 2001. na stranici 27. s naslovom "Osigurati kvalitetu uz pomoć struke"

kao i raspravu u Županijskom domu koji je podržao njegovo donošenje.

RADNA TIJELA

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog zakona ali i iznio određene primjedbe na predloženi tekst. Nužno je doraditi izričaj (članak 4.) u odredbama o natječaju jer se govori o

pribavljanju ali i o izradi udžbenika te preispitati (članak 17.) odredbu o preporuci uporabe priručnika i drugih udžbeničkih izdanja. Jer, ako je preporuka neprihvatljivo je da se daje odlukom ili rješenjem ministra.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu u svom opširnom Izvješću o ovom zakonskom prijedlogu kao matično tijelo iznosi više prijedloga i mišljenja. Prije svega smatra da treba izbjeći pretjeranu normiranost ovog

područja odnosno ovim zakonom rješavati manji broj pitanja i obuhvatiti samo sadržaje rezervirane za zakonodavstvo civilnog društva pri čemu Hrvatskoj uzorom trebaju služiti razvijene države, u prvom redu članice europskih integracija.

U skladu sa standardima razvijenih europskih sredina pretežni broj pitanja treba prepustiti autonomnom reguliranju i odlukama sudionika u nastanku i uporabi školskih udžbenika i priručnika od autora, kvalificirane javnosti do neposrednih sudionika u obrazovnom procesu i izdavača. Ako se na tom putu nađe prava mjera donošenja predloženog zakona predstavljat će važan korak naprijed u odnosu na dosadašnju regulativu i stvarno stanje, naglašava Odbor.

Do drugog čitanja trebalo bi preispitati opravdanost zakonskog reguliranja institucije natječaja za pribavljanje udžbenika (alternativno trajno prijavljivanje i odobravanje udžbenika) a što se tiče recenziranja udžbenika dovoljno je samo prihvatiti sustav povjerenstava za odobravanje udžbenika, neka su od iznesenih stajališta.

Bitno mjerilo za trajanje udžbenika (financijski što u jeftiniji) treba postati njegova prihvaćenost korištenju a mogla bi se ispitati i mogućnost uvođenja javnog registra odabranih udžbenika kako bi se spriječilo svako proizvoljno ili neuredno ponašanje administracije kojim bi bili dovedeni u pitanje položaj i prava autora prihvaćenih udžbenika.

Nadalje, Odbor predlaže temeljito preispitivanje odredbi prema kojima bi udžbenik trebao slijediti nastavne programe. Doslovna provedba takvih zahtjeva može biti štetna i konzervativno orijentirana budući da su najprikladniji oni udžbenici koji "vuku naprijed", navodi, među ostalim, Odbor, uz prijedlog Zastupničkom domu da prihvati Prijedlog ovog zakona kojem bi trebalo promijeniti naziv u Zakon o školskim udžbenicima za osnovnu i srednju školu.

Isti prijedlog za prihvaćanje zakona dao je i **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** nakon rasprave o ovom zakonskom prijedlogu kao zainteresirano radno tijelo. Naime, Odbor podržava donošenje ovog zakona s obzirom na to da su ova pitanja uređena još 1978. te da postoji potreba temeljitog uređivanja sukladno pravnom

sustavu RH. Odbor smatra da osobitu pažnju treba posvetiti odredbama koje se odnose na odobravanje i kontrolu udžbenika jer su od bitnog značenja za kvalitetu nastavnih sredstava.

Sukladno ciljevima koje RH ima na području zaštite i ostvarivanja prava nacionalnih manjina potrebno je učiniti dodatne napore kako bi se zadovoljili željeni standardi, stajalište je Odbora. Ocjenjuje da pažnju treba posvetiti, osim udžbenicima, i priručnicima za nastavnike, koji moraju odgovarati uvjetima nastavnog programa odgovarajuće škole i biti odobreni u skladu s uvjetima koje propisuje ovaj zakon. U Vijeću za školske udžbenike kao i u stručnom povjerenstvu treba povećati broj članova (po jednog) kako bi se i tu osigurala zastupljenost nacionalnih manjina što bi pridonijelo, smatra Odbor, sveobuhvatnijem i kvalitetnijem rješenju. U tom smislu Odbor je dao i prijedlog za izmjenu pojedinih zakonskih odredbi.

RASPRAVA

Udžbenik je i roba

U Zastupničkom domu predloženi zakon predstavio je ministar prosvjete i športa **dr. Vladimir Strugar**. Postojeći Zakon iz 1978. je zastario, nedostatan, neprimjenjiv pa se procedura odobravanja udžbenika rješavala posebnim odlukama i nizom uputa Ministarstva što nije pogodovalo sustavnom i dugoročnijem rješavanju osnovnih pitanja odobravanja udžbenika. Promjenjivost rješenja stvarala je neizvjesnost, pokazivala nedosljednost te davala prostor za improvizaciju. Na ovom području niz pitanja ne treba zakonski regulirati ali neka treba jasno postaviti, u prvom redu pitanje rokova i procedure odobravanja i izbora udžbenika koji će se koristiti u školama te vrednovanje udžbenika.

Osim što udžbenik posreduje i omogućuje da se ciljevi i zadaće programa realiziraju on je roba, proizvod na tržištu koji autorima,

nakladnicima i knjižarima omogućuje stjecanje znatne dobiti istodobno opterećujući obiteljske budžete značajnim iznosima. To su razlozi zbog kojih treba uspostaviti "pravila igre" koja će osigurati kvalitetu onih udžbenika koji se odobravaju za uporabu i onih kojima će se učenici i nastavnici koristiti. U tome bi presudna trebala biti riječ stručnjaka, znanstvenika, metodičara i kompetentnih nastavnika a prosvjetna administracija trebala bi dati profesionalno korektnu logistiku, rekao je ministar govoreći u nastavku o pojedinim predloženim rješenjima. Naglasio je da je Prijedlog zakona izostavio ograničenje broja udžbenika za pojedine nastavne predmete što će dati nastavnicima mogućnost da stručno procijene i izaberu najbolji udžbenik. Više odobrenih udžbenika s vremenom će omogućiti u praksi afirmiranje najboljih a konkurencija će utjecati i na sniženje cijena udžbenika. Vjerujemo da ćemo kvalitetno precizirati i dopuniti rješenja u cilju što boljeg reguliranja ovih pitanja za koja je zainteresiran velik broj građana, od roditelja, učenika, nastavnika preko knjižara i nakladnika do recenzenata i autora udžbenika, rekao je ministar.

Zatim su govorili izvjestitelji radnih tijela - **dr. Ante Simončić (HSS)**, predsjednik Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu i **Borislav Graljuk (zast. pripadnika austrijske, njemačke, rusinske, ukrajinske i židovske nac. manjine)** u ime Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina - koji predlažu prihvaćanje ovog zakona. Potom su riječ dobili izvjestitelji klubova zastupnika.

Koncepcijske pogreške

Klub zastupnika SDP-a podržava upućivanje u prvo čitanje ovog zakonskog prijedloga i to zato jer je ova značajna materija regulirana starim propisom i sadašnje je stanje odobravanja udžbenika i distribucije gotovo svake godine na razini incidenta. Nužno je donijeti nov propis koji će ovu materiju regulirati sukladno modernoj državi i demokratskom ustrojstvu cijelog društva, izvijestio **Zlatko Šešelj (SDP)**.

No dodao je da se tu i zaustavlja njihovo zadovoljstvo ovim zakonom, jer se zaplelo u čitav niz koncepcijskih pogrešaka i nastavlja se nesretnim dosadašnjim putem.

Temeljna je koncepcijska zabluda u opredjeljenju Ministarstva da ostane arbitar s pravom na konačno mišljenje i apsolutno znanje a ne da se pretvara u ono što bi Ministarstvo trebalo biti - javni servis hrvatskih građana. Vijeće za udžbenike, rokovi, natječaji i slična rješenja daleko su od našeg poimanja moderno uređene države, rekao je. Potrebno je samo zadati proceduru za recenziranje i odobravanje udžbenika i sve ono što u udžbenike ni pod koju cijenu ne smije ući (mržnja, nestručnost, neznanstvenost, prijevara, diskriminacija) a sve ostalo prepustiti samim nastavnicima, školama i stručnoj javnosti. Otvoreni sustav u kojem svatko može sudjelovati s vremenom će selekcijom dati one najkvalitetnije udžbenike i sve uspješnija metodička rješenja a udžbenik kakvog sada poznajemo neće dugo ostati u upotrebi. Internetizacija društva omogućit će i svakom učeniku u našoj zemlji da ima u nekoliko trenutaka na raspolaganju sve znanje svijeta, rekao je, među ostalim.

Na kraju je naglasio da stoga Klub zastupnika SDP-a smatra da treba odustati od rješenja koja nepotrebno kompliciraju sustav te da je naša prosvjetna struka dovoljno pametna i osposobljena da sama bira najbolja rješenja. Od predlagatelja se traži da koncepcijski preuredi predloženi zakon sukladno modernom svijetu i da Konačni prijedlog bude jamstvo boljitka.

Dr. Ante Simonić govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a. Predloženi zakon regulira temu u kojoj su prisutni interesi i problemi koji nadvisuju isključivo odnos prema udžbeniku i knjizi - kvalitetan udžbenik, interesi ljudskih prava, financijski problemi roditelja - i radi se o općedruštvenim interesima. Očito je da se svi ti problemi ne mogu razriješiti jednim zakonskim aktom no ovaj je zakon neprijeporno golem korak naprijed ali je primjeren prijelaznom razdoblju, naglasio je

Bitno mjerilo za trajanja udžbenika (financijski što u jeftiniji) treba postati njegova prihvaćenost korištenju a mogla bi se ispitati i mogućnost uvođenja javnog registra odabranih udžbenika kako bi se spriječilo svako proizvoljno ili neuredno ponašanje administracije.

osvrćući se i na dosadašnje stanje s udžbenicima s velikim interesima, mnogim alternativnim udžbenicima različite kvalitete, njihovom preopterećenošću i devastiranim tržištem knjiga. Prenormiranje je bila bitna prepreka kvalitetnom rješavanju izdavanja udžbenika.

Rješenja kao i u europskim zemljama

HSS podržava stoga nastojanje ovog zakonskog prijedloga, u kojem treba još jasnije naglasiti činjenicu da udžbenik postoji zbog učenika, kao prijelaznu fazu očekivanih promjena jer perspektiva nam je ući u europske integracije pa će onda trebati i poštovati dodatne kriterije (besplatan udžbenik za obvezno obrazovanje itd.) No zakon mora biti što jednostavniji, bez suvišnog normiranja, jasan i tržištu treba prepustiti reguliranje korištenja udžbenika.

Pitanje udžbenika hitno treba regulirati na način kako je to riješeno u drugim europskim zemljama, treba utvrditi razinu primjerenosti udžbenika (slikovnica, video kasete cd-a itd.) dobnom uzrastu a svaki takav proizvod mora biti pedagoški i odgojno valoriziran i nositi oznaku koja upozorava roditelja na kvalitetu i dječju dob.

Nadalje, HSS ocjenjuje da u predloženom zakonu pojam udžbenika treba proširiti na radne bilježnice, priručnike za nastavnike, radne mape, didaktičku opremu i dr. Ministarstvo bi trebalo razraditi kriterije po kojima će se vrednovati i rangirati udžbenici za pojedine predmete a procijenjenu vrijednost iskazati u bodovima. Jasno treba precizirati i regulirati pitanje cijene udžbenika odnosno propisati da nakladnik formira cijenu (da je za nju odgovoran) te zakonom utvrditi minimalne udžbeničke standarde, primjerice, maksimalni broj stranica, broj stručnih pojmova itd.

HSS se zalaže za slobodnu proizvodnju i distribuciju udžbenika bez državne kontrole a zakon treba propisati samo visoke standarde proizvodnje, jer se za 20 milijuna kuna koliko se godišnje u Hrvatskoj troši na udžbenike ima pravo tražiti visoka kvaliteta, rekao je, među ostalim.

Mr. Nevio Šetić (HDZ) govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a naglasio

je da se podržava ovaj zakon (bolji naslov zakon o udžbenicima i priručnicima za osnovne i srednje škole) zbog temeljnog razloga što u modernoj Hrvatskoj ova materija još uvijek nije zakonom uređena. Na našim prostorima su nastale bitne promjene od nastanka samostalne Hrvatske i traže se novi pristupi na svim područjima a osobito na području odgoja i obrazovanja pa tako i u kvaliteti udžbenika.

Nalazimo se u razdoblju kada je potrebno ubrzano povećavati kvalitetu obrazovanja pa u tom okviru i primanja znanja i to je jedino moguće, smatra ovaj Klub zastupnika, kvalitetnim rasterećenjem učenika u čemu su udžbenici od prvorazrednog značenja.

Udžbenici trebaju biti sadržajno i vrijednosno poboljšani, moderni, i to je trajna zadaća onih koji djeluju na tim područjima. Po ocjeni Kluba zastupnika ovaj dugo očekivani zakon nije najtemeljiti i najiscrpnije obradio sva područja no to se još uvijek može popraviti do drugog čitanja.

Zašto je zakonodavac odgovor na sva bitna pitanja ovog zakona prepustio tijelu koje se zove Vijeće za udžbenike a nije jasno tko će i po kojoj proceduri izabrati njegove članove. U predloženim zakonskim odredbama bolje bi se mogli definirati uvjeti koje udžbenik mora ispunjavati od pedagoških, psiholoških do estetskih a trebalo bi i stvoriti zakonski model permanentnog natječaja za udžbenike, naveo je, među ostalim.

Uvesti katalog znanja

Dr. Zrinjka Glovacki-Bernardi (HSL) u ime Kluba zastupnika HSL-a podržala je Prijedlog ovog zakona. Jedan od najvažnijih razloga za njegovo donošenje je činjenica da je hrvatsko izdavaštvo u vrlo lošoj situaciji a jedino s dobitima posluju oni izdavači koji se bave udžbenicima. Dosad je Zakon pitanja izdavanja udžbenika rješavao previše normativno, svake godine su udžbenici kasnili, bilo je problema s njihovim odobravanjem i na koncu su loše prolazili učenici i nastavnici. Ovaj Prijedlog zakona ide u smjeru koji bi omogućio struci da donosi konačnu odluku o odobravanju udžbenika a da Ministarstvo bude na neki način samo posrednik u tome.

Do drugog čitanja trebalo bi

promijeniti određena rješenja (neki dijelovi zakona su prenormirani a neki proizvoljni) i omogućiti konkurentnost, postići da udžbenik odgovara potrebama programa odnosno u skladu s katalogom znanja (umjesto programa) za određeni nastavni predmet. Treba dati značajniju ulogu stručnim udrugama u predlaganju i odobravanju udžbenika, omogućiti stalni otvoreni natječaj za udžbenike i da se u jednoj školi za isti nastavni predmet može koristiti više udžbenika, predložila je zastupnica.

I Klub zastupnika HKDU-a i HSP-a podržava predloženi zakon, no mišljenja je da školski sustav ne treba nikad prepustiti samo tržištu s obzirom na to da je školstvo za sve zemlje u svijetu pa tako i za Hrvatsku od strateške važnosti, rekao je **Anto Kovačević (HKDU)**. U našem školstvu dosad su pokušane tri preobrazbe no ni jedna nije uspjela i to ne samo iz političkih, pedagoških, ideoloških razloga već i zbog pedagoškog neznanja.

Naime, svi projektanti novog školskog sustava polaze od zastarjelog modela razredno satne nastave sa školskim zvonom, diseminacijom informacija, memoriranju učenika, faktografskom ispitivanju itd. a istraživanja govore (SAD) da se više od polovice naučenog građiva zaboravlja nakon deset godina. Takve činjenice upozoravaju da preobrazbu odgoja i obrazovanja valja temeljiti na novom modelu aktivnog učenja, stvaralačkih radionica, slobodnih aktivnosti uz instruktivnu pomoć učitelja, nastavnika i smanjivanju programa i predavanja ex cathedra.

Time su završila izlaganja predstavnika klubova zastupnika i prešlo se na pojedinačnu raspravu.

Ante Beljo (HDZ) kazao je da danas kada smo izloženi svim vrstama pritiska u svrhu dehrvatizacije Hrvatske na listi prioriteta su prosvjeta i školstvo. Postoje tendencije da nam netko iz svijeta piše udžbenike prvenstveno iz povijesti i društvenih znanosti i to za cijelo područje jugoistočne Europe pa bi tako vjerojatno Mađari trebali pisati o banu Jelačiću, Austrijanci o Zrinskim i Frankopanima, rekao je zastupnik.

Predložio je da članove Vijeća za udžbenike imenuju znanstvene institucije u RH koje se bave tematikom koju obrađuju udžbenici a da udžbenici za Hrvate u svijetu

kojima je hrvatski drugi jezik budu napravljeni na drugi način.

Prevelike ovlasti Vijeća

Dubravka Šuica (HDZ) smatra da će donošenje predloženog zakona biti važan korak u odnosu na dosadašnju zakonsku regulativu. Slaže se s predlagateljem da nedostatak udžbeničkih standarda otežavaju preopširnost udžbenika, pretjerana brojnost pojmova kojima se učenici preopterećuju i drugo.

Što se tiče predloženih rješenja smatra da Vijeće za udžbenike ima prevelike ovlasti koje bi trebalo uskladiti s onima sadašnjih stručnih povjerenstava. Nisu niti precizni kriteriji za izbor članova Vijeća (ne bi mogli biti recenzenti udžbenika) a zaobiden je Zavod za unapređenje školstva, primjedbe su zastupnice. Nadalje, primijetila je, među ostalim, da nije uopće obuhvaćeno, a trebalo bi definirati, pitanje distribucije udžbenika i da se čini da je prepušteno domaćoj knjižarskoj mreži.

Pavle Kalinić (SDP) kaže da ga prijedlog o osnivanju Vijeća za školske udžbenike malo podsjeća na Orvella i mislio je da je to duboka prošlost. Ne vjeruje da se u Hrvatskoj može naći nekoliko ljudi koji bi mogli odlučivati o više od 200 predmeta. Predlaže eksperimentalnu primjenu udžbenika što dosad nije bilo već se eksperimentiralo na cijelim generacijama a za to više nemamo vremena, rekao je.

Mariji Lugiarić (SDP) je drago da se ovaj zakon konačno pojavio jer je postojeći Zakon iz 1978. A bilo bi ga dobro proširiti na minimalne standarde koje neka knjiga treba imati da bi se uopće zvala udžbenikom. Treba preispitati i rokove navedene u vezi s natječajem za pribavljanje udžbenika jer su nerealni pa za pisanje udžbenika ostaje četiri mjeseca a 3,5 za administraciju.

Nejasne su i moguće je tumačiti na

Pojam udžbenika treba proširiti na radne bilježnice, priručnike za nastavnike, radne mape, didaktičku opremu i dr. Ministarstvo bi trebalo razraditi kriterije po kojima će se vrednovati i rangirati udžbenici za pojedine predmete a procijenjenu vrijednost iskazati u bodovima.

razne načine odredbe da će Ministarstvo, ako se na natječaj ne javi nakladnik, udžbenik pribaviti u neposrednom dogovoru s autorom (članak 5.), upozorila je zastupnica te iznijela i dvojbu oko potrebe postojanja Vijeća za udžbenike jer ispada da će uglavnom pisati naputke i obrasce povjerenstvu koje bi trebalo ocijeniti udžbenik. To je nepotrebno administriranje i trošak od 450.000 kuna, rekla je, među ostalim, predlažući da se razmisli i o predloženom postupku odobravanja inozemnog udžbenika jer bi moglo doći do uništavanja dijela nacionalne produkcije udžbenika. Podržava donošenje ovog zakona ali smatra da ga do drugog čitanja treba dopuniti i izmijeniti pojedine odredbe kako bi konačni prijedlog dobio bolju logičnu arhitekturu.

Zlatko Šešelj (SDP) napominje da je prva osobina predloženog zakona prenormiranost umjesto deregulacije i demokratizacije ovog područja. Gazeći tragovima svog prethodnika iz 1978. godine ovaj je zakon ustrajao u zamisli važnosti sustava kontrole koncentriranog u rukama upravljača sustava u ovom slučaju Ministarstva prosvjete i športa, smatra zastupnik.

Fiksacija upravljanjem i arbitriranjem lako se može iščitati iz gotovo svakog članka i gradi se nepotrebna piramida na čiji se vrh instalira sveznajuće Vijeće za udžbenike, koje će, da ne bi bilo nikakve prijevare, kontrolirati recenzente udžbenika koji pak kontroliraju autore udžbenika i njihove tekstove. Stoga je tu i pitanje na koji će način veleumno Vijeće pokrivati sve ljudsko znanje i očito da će morati stvarati svoja mala podvijeća za pojedina područja u čijem sastavu možda neće biti potrebnih stručnjaka pa će morati tražiti posebne izvjestitelje, rekao je među ostalim.

Postupak odobravanja udžbenika treba pojednostaviti, Ministarstvo osloboditi obveze da u svemu arbitrira već da mu se obveza svede na ono što i mora biti u demokratskoj državi, servis javnih potreba građana. Odgovornost za izdavanje i objavljivanje udžbenika mora prvenstveno biti autorova a potom recenzenata te na kraju nakladnika. Nikako ne Ministarstvo koje mora bdjeti nad onom vrstom rukopisnog smeća koja kipti mržnjom, lažima i obmanama i koje se, nažalost, učenicima nudi i danas, rekao je, među ostalim.

Voditi računa i o formatu

Katica Sedmak (SDP) podupire prijedlog matičnog Odbora o promjeni naslova zakona i smatra da je bilo krajnje vrijeme da se predloži jedan ovakav zakon o udžbenicima koji će do drugog čitanja s obzirom na iznesene prijedloge biti bolji. Iznijela je primjere o preopterećenosti udžbenika različitim pojmovima a neprimjerenim dobi učenika. Učenici kažu da im je najteže u 5. razredu gdje se javlja stotine novih pojmova iz hrvatskoga jezika, prirode, zemljopisa (roditelji kopaju po Rječniku stranih riječi, enciklopedijama) matematike i na kraju slijedi čisto štrebanje napamet a mi se onda čudimo zašto djeca izjavljuju da ne vole ići u školu, navela je.

To donekle i funkcionira ako je učitelj iskusan koji radi selekciju gradiva, pojednostavljuje pojmove i usklađuje gradivo. Ukazala je i poput mnogih predgovornika na problem i potrebu priručnika za nastavnike ali i učenike te da je važno u ovom zakonu naglasiti što udžbenik ne smije sadržavati. Tada nam se više neće dogoditi da se u 5. razredu uče dijelovi Urala a da se ne uči prometni odgoj i dijelove bicikla koje ima gotovo svako dijete.

Predloženi zakon sadrži odredbe o tome što sve na udžbeniku mora biti tiskano no ti podaci za učitelja i učenika uopće nisu bitni. Treba voditi računa o formatu odnosno obliku udžbenika jer u učeničkoj torbi su udžbenici različitog formata i s brojem stranica neprimjerenim dobi učenika i veličini slova pisanih tekstova (ima i buhica), upozorila je zastupnica založivši se da kaznene odredbe obuhvate i kaznu osobi za propuste kod odobravanja udžbenika (primjerice, provlačio se udžbenik s kartom Hrvatske na kojoj Baranja ne pripada Republici Hrvatskoj).

Učitelju treba prepustiti da u dogovoru sa svojim kolegama na stručnom aktivu gdje će biti upoznat sa svim alternativnim udžbenicima donese procjenu o tome koji će udžbenik najviše odgovarati baš njegovim učenicima i da on bude taj koji će tu informaciju dati učiteljskom vijeću i roditeljima a time će snositi i punu odgovornost za kvalitetu znanja svojih učenika, mišljenje je zastupnice.

Dario Vukić (HDZ) smatra da treba pozdraviti namjeru predlagatelja za

donošenje ovog zakona kojim bi na neki način trebalo i riješiti pitanja cijena udžbenika odnosno spriječiti njihovo divljanje koristeći velik broj nakladnika na tržištu.

I zastupnik smatra da je opet ovim zakonom puno toga u rukama ministra te da bi mišljenje o udžbenicima puno izravnije trebali dati oni koji će s njima raditi i koji imaju najviše iskustva. Čim prije treba i definirati pedagoške standarde što bi podiglo i kvalitetu udžbenika, rekao je, među ostalim.

Poticati na rasuđivanje

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) misli da je predloženi zakon vrlo dobar a njegovu posebnu vrijednost vidi u općim odredbama gdje se izriječom kaže da udžbenik mora ispunjavati znanstvene, pedagoške, psihološke, didaktično-metodičke, etičke i druge uvjete u skladu s ovim zakonom.

Ako se poštuje samo ta odredba onda se bez obzira na to kakvi programi bili neće više dogoditi da imamo udžbenike onakve kvalitete kakvi danas kolaju, naročito iz društvenih predmeta. Ti udžbenici iz

Nejasne su i moguće je tumaćiti na razne načine odredbe da će Ministarstvo, ako se na natječaj ne javi nakladnik, udžbenik pribaviti u neposrednom dogovoru s autorom.

kojih djeca uče uopće ne potiču složeno rasuđivanje i umjesto da se šire granice spoznaje oni djeluju na dječju psihu u potpuno obrnutom pravcu. Čitavo društvo i svijet prikazani su crno-bijelom tehnikom i ne vide se vrijednosti obje datosti što je pogrešno a u krajnjoj liniji štetno za mladog čovjeka.

Stoga je nužan zaokret upravo takvom razumijevanju života i udžbenicima koji odgajaju za hrabrost, otvorenost, poticati život različitosti a mijenjati naročito patrijarhalnu sliku svijeta. Naime, u dosadašnjim udžbenicima muškarac je norma a žena izuzetak od norme, rekla je zastupnica i to potkrijepila primjerima. Već od prvog razreda osnovne škole nameću se sposobnosti žene samo u domeni obitelji, kroz njezine domaćinske i biološke

funkcije. To je nedopustivo da se u 21. stoljeću u našoj školi takve stvari čitaju (primjerice, u knjizi za 7. razred "Djevojka karanfilu"- "karanfile pleme moje još da mi je sjeme tvoje ja bih znala gdje bih cvala") a čudom je iz udžbenika nestao, kaže zastupnica, gotovo sjajno djelo češkog suvremenog pisca J. Jareka "Govori majka". Trebaju nam kvalitetne promjene u strukturi onoga što i kako proučavamo, završila je zastupnica.

Vedran Lendić (SDP) također smatra da je bilo krajnje vrijeme da se ovakav zakon donese. Zbrka s načinom odobravanja udžbenika do sada je nanijela štetu hrvatskom školstvu a temeljne teškoće uzrokovane su činjenicom da ne postoje udžbenički standardi. Prijedlog zakona nema odredbe kojom bi se sprječavalo ponavljanje učenih grešaka, primjerice, ne govori se o opsegu udžbenika, dopuštenom broju stručnih pojmova u jednom udžbeniku, mogućem broju stranih riječi itd. te da udžbenički sadržaji ne odstupaju od programa drugih obrazovnih područja istog razreda. Primjerice, udžbenik prirode za 4. i 5. razred vrvi riječima "postotak", "tlak", "difuzija", "asimilacija", "kapilarnost" i drugima koji učenici na ovom stupnju ne mogu usvojiti i razumjeti a s njima se susreću u matematici i fizici u višim razredima.

Potrebno je utvrditi i standarde likovno-grafičke opreme, njihove kvalitete jer znamo da se ti udžbenici odlijepe nakon jednomjesečne uporabe, rekao je, među ostalim, zastupnik.

Važni priručnici

Josip Sesar (HDZ) podržava donošenje ovog zakona kao i prijedlog svog Kluba o promjeni naziva zakona kako bi se dalo značenje priručnicima s obzirom na to da su potrebni i učiteljima i profesorima, i onima s iskustvom i onima kojima je potrebna metodička izobrazba. Trajna je zadaća sustavna izradba i usavršavanje školskih udžbenika i priručnika kako bi se izbjegla njihova jednokratna uporaba te kako bi postali moderni i trajniji, rekao je, među ostalim zastupnik.

Podsjetivši da se politiziralo s besplatnim udžbenicima za što je svojedobno dao inicijativu HDZ pitao je koliko bi danas dobro došli besplatni udžbenici. Založio se da se

utvrde kriteriji koje mora ispunjavati nakladnik za školske udžbenike ali i mjerila za utvrđivanje kakvoće udžbenika, te, među ostalim, da struka vodi glavnu riječ u tome u suglasju s pozitivnim iskustvima iz prakse da se ne ponavlja poput ove sadašnje zbrke oko hrvatskoga pravopisa.

Romano Meštrović (SDP) također pozdravlja predloženi zakon u nadi će se time dobiti dobar udžbenik što dosad nije uspijevalo niti uz sve napore. Udžbenik je uvijek bio u zaostatku s vremenom a ono što smo imali zadnjih godina, posebno u društvenim predmetima, povijesti, pretrpan činjenicama, grafički neprikladan, nikako nije bio udžbenik a služio je dobroj zaradi nakladnika. Iz financijskih razloga ne bi trebalo imati dvojne udžbenike već odabrati jedan, kvalitetan kojim bi se učenici služili iz generacije u generaciju.

A za dobar udžbenik potrebni su državni poticaji a kao prethodnica dobar program koji se može mijenjati u skladu s novim spoznajama, rekao je zastupnik založivši se za priručnike i sve priručne materijale koji se vrednuju kao udžbenik.

Paralelno s udžbenikom treba raditi i priručnik za nastavnike, jer, nažalost, po opremljenosti škola (ne treba gledati samo Zagreb) mi smo u 19. stoljeću (tu je i potplaćenost kadra) i ako ne promijenimo odnos prema školi priručnici za nastavnike su potrebni. Naime, nastavnici ne mogu pratiti najsuvremeniju literaturu (nemaju novca a niti knjižnice nisu snabdjevene) i priručnici će ih upućivati kako metodološki i pedagoški izlagati gradivo i koliko pružiti činjenica učenicima.

Kakvi su nastavni programi

Dr. Ivan Čehok (HSLs) naglašava kako značenje knjige u zapadnoeuropskoj kulturi nije ništa promijenilo, niti informatičko doba i da je osnovni medij sačuvane duhovnosti a da je udžbenik isto tako početnica po kojoj će se učiti ta duhovnost i ključ razumijevanja svega onoga što nam je kultura ostavila u nasljeđe.

Govoreći kao autor četiriju udžbenika naglasio je da udžbenik treba biti rahlo tkivo i fino tkanje te da je teško očekivati dobre udžbenike ako će ih se unaprijed administrativno, zakonski stezati.

Zbrka s načinom odobravanja udžbenika do sada je nanijela štetu hrvatskom školstvu a temeljne teškoće uzrokovane su činjenicom da ne postoje udžbenički standardi.

Predloženi zakon čini mu se izrazito normativan i predeskriptivan, koji želi propisati sve i ustanoviti Vijeće koje bi trebalo biti tijelo nad tijelima.

Nije samo pitanje jesu li ili nisu loši udžbenici već treba postaviti pitanje kakvi su nastavni planovi i programi. A oni su prije svega loši, preopširni, prenatrpani, preinformativni i nastoje docirati djeci umjesto da razvijaju njihovo mišljenje. U takvim okolnostima i pod takvim uvjetima teško je očekivati dobre udžbenike. Nastavni planovi i programi podržavaju jedan primitivni, patrijarhalni obrazac (o tome govorila zastupnica Antičević-Marinović) i nikakvi zakoni o udžbenicima neće ih promijeniti, već da se ponude i suprotni tekstovi. Dodao je da takvih stereotipa u udžbenicima ima i u drugim zemljama ali i da se raspravlja o nastavnom planu i programu.

Kod nas se takve rasprave ne vode a jedini je način da se takvi programi izbjegnju - da se ne govori o ideološkim stereotipima poglavito u nastavi povijesti i hrvatskom gdje je jedna geneza-prvo su bile amebe pa onda Hrvati - je mijenjanje načina na koji se oni postavljaju. Konačno treba donijeti jedna temeljni dokument o hrvatskom školstvu kojim će onda i udžbenici biti smješteni na područje koje im pripada, rekao je među ostalim zastupnik u svom opširnom izlaganju.

Zlatko Canjuga (HND) kaže da polemike oko udžbenika u Hrvatskoj vladaju godinama i da se to posebice izražava na području povijesti, humanističkih znanosti i književnosti. Vidljivo je da ovaj zakon stremlji više prema normiranju određenih problema koji se javljaju u izdavanju udžbenika u odnosima između autora i nakladnika. Logično je da dvojimo treba li određene stvari tako strogo metodološki ograničiti ili bi trebalo dopustiti više slobode autorima udžbenika.

No treba imati i razumijevanja za ono što predlaže Ministarstvo jer kad se govori o školstvu onda volimo red i da na početku godine nema problema oko nabave udžbenika i da Ministarstvo djeluje, rekao je, među

ostalim. Predložio je da se poveća sastav stručnog povjerenstva i u njih uključe stručne udruge, da se predvidi sustav nagrađivanja autora udžbenika.

Sláže se s predgovornicima da je potrebna paralelna rasprava i o nastavnim programima koji daju okvir za izradu udžbenika no isto tako smatra da ne treba opterećivati učitelje i kazivati im da nisu dovoljno obrazovani jer problem nije u njima već na fakultetima gdje se ti ljudi školuju.

Neka učitelji biraju udžbenike

Želimir Janjić (HSLs) poput mnogih u raspravi govorio je o dosadašnjim problemima s udžbenicima te naglasio da će glasovati za ovaj zakon (također smatra da je potrebno promijeniti naziv) koji sadrži niz dobrih rješenja, ali da je prenormiran. Zastupnik je i za veću deregulaciju i maksimalno pojednostavljenje postupka odobravanja uporabe i vrednovanja kvalitete udžbenika, da učitelji i nastavnici sami biraju udžbenike, za preciznije definiranje pojma udžbenik jer nije dobro da se udžbenikom smatra i zbirka zadataka i skripta. Vijeće za udžbenike drži nepotrebnim u što ga dodatno učvršćuje, rekao je, među ostalim, predviđenih 450.000 kuna godišnje za njegovo djelovanje.

Cijenu udžbenika drži ozbiljnim pitanjem koje mora u zakonu naći prostora jer se prošlih godina događalo da su u nekim dijelovima RH cijene udžbenika bile veće od nakladničkih za dvadeset do sto posto i to je bila pljačka roditelja (neke knjižare) što je bacilo ljagu na knjižare i nakladnike.

Snježana Biga-Friganović (SDP) snažno podržava predloženi zakon jer smatra da je neophodan. Govoreći kao roditelj rekla je da se vrlo često proteklih godina hvatala za glavu kad je čitala udžbenike svog djeteta, potpuno neprimjerene pri čemu se pouzdavala u iskusne učitelje koji se znaju nositi s tako lošim udžbenicima.

Moramo naučiti osposobiti nove generacije za nove profesije a prije svega osposobiti djecu da znaju pronaći potrebnu informaciju. Pri izradi udžbenika treba angažirati prave stručnjake, naglasila je te upozorila na podatak da u Hrvatskoj ima puno više pseudodisleksije nego u ostalim državama Europe a razlog tome bi bio u neodgovarajućim

programima za djecu u prvim i drugim razredima osnovne škole.

Nakon rasprave u završnoj riječi ministar **dr. Vladimir Strugar** zahvalio je zastupnicima na prijedlozima i stavovima a kao najvažnijim ocijenio podržavanje donošenja ovog zakona te isticanje da je riječ o vrlo teškom poslu u kojem se prelamaju različiti interesi. Ministarstvo vjeruje da je ovaj zakon jedno prijelazno razdoblje s obzirom

na planirane promjene cjelokupnog sustava odgoja i obrazovanja. Sigurno je da Ministarstvo ne želi biti arbitar u svemu tome no postavlja pitanje kako utvrditi onoga tko je odgovoran da učitelji i roditelji na početku školske godine doista imaju udžbenike. Odgoj i obrazovanje i sam definira, kazao je ministar, kao javno dobro i javnu slobodu i kakav god bio nastavni program i kakvi god bili udžbenici sve je u rukama naših

učitelja i svi priznaju da jedino s učiteljem škola može uspjeti, rekao je ministar.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Zastupnički je dom većinom glasova (75 "za" i 2 "suzdržana") prihvatio Prijedlog zakona o školskim udžbenicima. Primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Đ.K.

PRIJEDLOG ZAKONA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA

Efikasnija zaštita potrošača - preduvjet za pridruživanje EU

Nakon kraće rasprave Zastupnički dom je jednoglasno prihvatio Prijedlog zakona o zaštiti potrošača, napravljen po uzoru na smjernice Europske unije kojima se uređuje obvezni minimum standarda zaštite potrošača. Kako je naglasila predstavnica predlagatelja, donošenje tog zakona je jedan od preduvjeta za potpisivanje Sporazuma o pridruživanju naše zemlje Europskoj uniji. Njime će naši potrošači napokon dobiti efikasniju pravnu zaštitu (dosad to područje nije bilo zakonski i cjelovito regulirano) a njegova primjena trebala bi povećati i povjerenje stranih kupaca u hrvatske proizvode. Novi zakon trebao bi pridonijeti i jačanju legalne trgovine na domaćem tržištu budući da propisuje pravila za zaštitu od sive trgovine i monopolskog ponašanja.

Podsjetimo, Županijski dom je razmotrio i podržao Prijedlog zakona na sjednici u veljači. Budući da smo u okviru prikaza te rasprave (IHS, broj 291 od 9.III.2001. str. 34 - 35) opširno pisali o predloženim zakonskim rješenjima, ovaj put donosimo samo uvodno izlaganje predstavnicu predlagatelja Maje Briner, zamjenice ministra gospodarstva.

UVODNO IZLAGANJE

Maja Briner, zamjenica ministra gospodarstva, uvodno je informirala zastupnike da je predloženi zakon napravljen po uzoru na direktive Europske unije kojima se uređuje obvezni minimum standarda zaštite potrošača (to je jedan od preduvjeta za potpisivanje sporazuma o pridruživanju naše zemlje Europskoj uniji). Time se, međutim, ne umanjuju prava koja potrošači imaju na osnovi Zakona o obveznim odnosima i drugih zakona. Po riječima gospođe Briner od 1975. godine zaštita potrošača u Europskoj uniji podignuta je na nadnacionalnu razinu i od tada se počinju donositi jedinstveni propisi za to područje, kao minimalni standard obvezan za sve države članice. Ti se propisi izrađuju u okviru Generalne direkcije za zdravlje i zaštitu potrošača, a obuhvaćaju zaštitu zdravlja i opću sigurnost proizvoda; zaštitu okoliša; zaštitu gospodarskih interesa potrošača; pravo na predstavljanje u tijelima državne uprave; sudjelovanje pri predlaganju propisa te pravo na djelotvornu pravnu zaštitu. Preuzimanje tih propisa odnosno usklađivanje nacionalnog zakonodavstva zemalja u procesu pristupanja je obvezna zadaća, naglašava gospođa Briner.

Napomenula je, također, da je podizanje zaštite potrošača na nadnacionalnu razinu omogućilo stvaranje unutarnjeg tržišta na cijelom području Europske unije te unaprijedilo trgovinu. Osim toga, zajednička politika zaštite potrošača povećala je povjerenje u zajedničko europsko tržište.

Uvođenje sustava zaštite potrošača nije samo naša obveza, nego i najizgledniji put iskorjenjivanju siromaštva i uvođenju reda na tržište roba i usluga, posebice na planu odnosa monopolista.

Donošenjem ovog zakona naši potrošači dobit će efikasniju pravnu zaštitu, naglašava gospođa Briner. Osim toga, približavanje standardima razvijenih zemalja zahtijeva da se inicijativa za provođenje zaštite potrošača prenosi na građanske nevladine udruge, čime će se ti poslovi demokratizirati i pojačati nadzor nad radom javnog sektora. Postojanje usklađenog zakona o zaštiti potrošača u Hrvatskoj i njegova primjena donijet će korist našem izvoznom gospodarstvu jer će povećati povjerenje stranih kupaca u

naše proizvode, tvrdi predstavnica predlagatelj. Na domaćem tržištu trebao bi osnažiti legalnu trgovinu, budući da propisuje pravila čija primjena predstavlja zaštitu od sive trgovine i monopolskog ponašanja. Da ne bismo dobili preglomazan propis predlagatelj je predvidio da se određena pitanja reguliraju podzakonskim aktima. Osim toga, smatra da neka rješenja treba preuzimati postepeno, kako bi se ostavilo vremena za prilagodavanje (primjerice, elementi za izračunavanje realne kamate na potrošačke kredite utvrđeni su opisno, a nakon određenog vremena primjene zakona podzakonskim aktom propisat će se konkretniji način obračuna).

Sukladno direktivama Europske unije ovim zakonom uređena je zaštita potrošača i u nekim novijim oblicima trgovanja (npr. prodaja na daljinu, prodaja od vrata do vrata itd.). Naime, kod takvih vidova prodaje potrošači su izloženi povećanom riziku pa im treba omogućiti da bez ikakve štete vrate proizvod ako odustanu od kupnje. Značajno mjesto u zaštiti potrošača ovim zakonom dobivaju udruge za zaštitu potrošača, napominje gospođa Briner. Njima zakon omogućava da obavljaju poslove zaštite potrošača onako kako je to uobičajeno u razvijenim zemljama i da postanu partner izvršnim i zakonodavnim tijelima države kod donošenja propisa kojima se rješava o pitanjima važnim za potrošače. Uobičajena je praksa, kaže, da navedene udruge preko odvjetnika zastupaju interese potrošača na sudu, kad se radi o sporovima značajnim za veći broj njih, i da predstavljaju potrošače u pregovorima i postupcima za uklanjanje nepravednih ugovornih odredbi u formalnim ugovorima, kao i uvjeta poslovanja na štetu potrošača (npr. kod monopola javnih poduzeća).

Jednom riječju, novim zakonom stvorit će se uvjeti za razvoj zaštite potrošačkih prava u Hrvatskoj te za podizanje stručne razine onih koji se žele baviti tom problematikom. Nema sumnje da će praksa i novi propisi Europske unije nametnuti potrebu usavršavanja zakonskih rješenja, ali i samim donošenjem ovog propisa napokon ćemo prekinuti dugi vremenski period nedjelotvornosti na tom području, zaključila je predstavnica predlagatelj.

RADNA TIJELA

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona, zatraživši da predlagatelj, prigodom utvrđivanja njegove konačne verzije, doradi ponudena rješenja. Naime, članovi tog radnog tijela su uočili da je, upravo zbog nedostatka ovakvog propisa, predlagatelj pojedinim rješenjima prešao granice njegova sadržaja i to poglavito u odnosu na rješenja sadržana u posebnim zakonima. Primjerice, određenim odredbama zadire se u sadržaj Zakona o obveznim odnosima, o odvjetništvu, o vriednosnim papirima, o poreznom savjetništvu, o trgovini, o Narodnoj banci Hrvatske, o udrugama, o ustanovama, o javnom priopćavanju, o Državnom inspektoratu, o normizaciji i dr. Naime, iz većeg broja odredaba proizlaze prava i obveze udruga potrošača pa se nameće potreba da se ona koja nisu primjerena institutu udruge utvrde kao prava i obveze određenog tijela državne uprave.

RASPRAVA

Nakon što su zastupnici saslušali uvodno izlaganje predstavnice predlagatelj **Maje Briner**, zamjenice ministra gospodarstva, predsjednica Odbora za zakonodavstvo **Ingrid Antičević - Marinović** upozнала ih je sa stavovima tog radnog tijela.

Suradnja potrošačkih udruga s inspektorima puno je brži i efikasniji put od dugotrajnih sudskih procesa.

Najviše primjedbi na ponašanje monopolista

Prvi sudionik rasprave, **dr. Anto Kovačević**, glasnogovornik Kluba zastupnika HSP-a / HKDU-a, podsjetio je na činjenicu da Hrvatska udruga za zaštitu potrošača dočekuje Svjetski dan potrošača, koji Europska unija

slavi 15. ožujka, bez ijedne kune i bez prostora za rad. Naglasio je da je predloženi zakon prvi humani zakon s kojim Hrvatska, na svom putu pridruživanja Europskoj uniji, ulazi u 21. stoljeće. Uvođenje sustava zaštite potrošača nije samo naša obveza, nego i najizgledniji put iskorjenjivanja siromaštva i uvođenju reda na tržište roba i usluga, posebice na planu odnosa monopolista. Budući da naši potrošači imaju najveće probleme upravo s monopolistima (HEP, INA, komunalna poduzeća) prije svega s HT-om, većina primjedbi na predloženi zakonski tekst tiče se upravo položaja monopolista na hrvatskom tržištu i njihova odnosa prema potrošačima, kaže zastupnik. Primjerice, nedavno poskupljenje loživog ulja koje je potrošače dovelo pred svršeni čin bilo je drastično kršenje prava potrošača na potpunu i pravodobnu informaciju. Naime, u državama Europske unije je uobičajeno da se u takvim situacijama čuje glas potrošača kroz očitovanje društava za zaštitu potrošača i sličnih udruga civilnog društva. U realizaciji te zadaće, kao i u edukaciji potrošača, važnu ulogu imaju i mediji. No, hoće li kod nas glas medija, odnosno djelovanje udruga za zaštitu potrošača uroditi plodom, ovisi i o tome koliko sluha za tu problematiku ima politička elita.

U nastavku je spomenuo da su Slovenci donijeli osnovni Zakon o zaštiti potrošača još početkom 1998. godine (njegovu učinkovitost mogli su osjetiti i mnogi hrvatski građani koji odlaze u prekogranični šoping). Takav propis ima i Albanija, koja temeljem programa EU postaje jedan od regionalnih centara za informiranje i savjetovanje potrošača, a u Hrvatskoj još uvijek nije donesen. Glas siromašnih slojeva našeg društva koji teškom mukom krpaju obiteljske proračune, svakodnevno udarajući glavom o zid monopolističke samovolje i birokratskih zavrzlama očito nije čula ni bivša, a ne čuje ni sadašnja Vlada. Nekima, izgleda, još nije jasno da je zaštita potrošača nezaobilazno područje u okviru nacionalnih interesa, kaže zastupnik. To je, u konačnici, i jedna od ulaznica koje moramo pribaviti na našem putu pridruživanja Europskoj uniji, ali ne zato da bismo Hrvatsku "uveli" u Europsku uniju, već da bismo radi kvalitete našeg vlastitog življenja, visoke kriterije demokratskog svijeta ugradili u našu svakodnevicu.

Dobar temelj za daljnji razvoj potrošačkog zakonodavstva

To što su neki potrošači nemarni, a možda i neuki državu nipošto ne oslobađa obveze da sve svoje građane adekvatno zaštiti.

Po ocjeni zastupnika HDZ-a (u ime njihova Kluba govorio je **Mrvoje Vojvoda**) predloženi zakon je, za razliku od onoga o radnom vremenu trgovina na malo, korektno sačinjen zakonski predložak, (sadrži mjere na tragu slične onima koje se u svijetu poduzimaju za zaštitu potrošača). Po riječima zastupnika zaštita potrošača trebala bi biti zajedničko obilježje svih modernih demokratskih država a donošenje zakona iz te oblasti bitan je preduvjet u strategiji priprema za članstvo u Europskoj uniji (slični propisi već postoje u Češkoj, Estoniji, Latviji, Litvi, Rumunjskoj, Slovačkoj i Sloveniji).

Danas smo, kaže, svjedoci brojnih pokreta, pa i koalicija, koje zahtijevaju bolju zaštitu potrošača i okoliša. I u nas udruge potrošača sve više vode brigu o kontroli računa telefonskih razgovora. Pa i hrvatska Vlada u posljednje vrijeme brine o zaštiti potrošača, vezano uz uvoz mesa i mesnih prerađevina zaraženih BSE-om, slinavkom, šapom ili, pak, domaćim bolestima - trihinelozom odnosno brucelozom. Postavlja se pitanje, međutim, je li domaća trgovina, koja se mora boriti protiv ekonomski jačih i informacijski opremljenih trgovačkih kuća iz razvijenih i bogatijih zemalja, spremna odgovoriti svim izazovima ovog zakona.

Budući da je predloženi zakon sukladan s onima iz Europske unije, preuzeo je i njihove prioritete (zaštite zdravlja, sigurnosti i gospodarskih interesa potrošača). Pored toga, njegovi temeljni zadaci trebali bi biti i poštenje na razini komercijalizacije ponude i ugovornih odredaba, sigurnost platežnih sustava, uključujući i elektroničko potpisivanje, određivanje pravnog sustava, odabir zakona i primjenjivost postojećih odredaba, primjena informacijskih tehnologija kao sredstva obavješćivanja i obrazovanja, privatnost i zaštita osobnih podataka i, na kraju, zaštita djece od neprikladnog sadržaja.

Navodeći konkretne primjedbe svojih stranačkih kolega zastupnik je izrazio bojazan da bi primjena odredbe stavka 3. članka 7, koja nalaže da se na svakom proizvodu, osim prodajne cijene, moraju istaknuti naziv i tip proizvoda, nametnula dodatne troškove trgovcima (naše trgovine nisu opremljene etiketirkama niti posebnim uređajima za ispis). Osvrnuo se i na odredbu stavka 2. članka 66. koja propisuje obvezu davanja jednogodišnjeg jamstva za prodane rabljene stvari (prekršajnim je odredbama čak predviđena kazna za neispunjenje te obveze). Podsjetio je na činjenicu da se prodajom rabljenih stvari u nas bave specijalizirane trgovine (tzv. posrednici) i to po sistemu viđeno-kupljeno pri čemu je teško garantirati jamstvene rokove.

Na kraju je konstatirao da je predloženi zakon dobar temelj za daljnji razvoj potrošačkog zakonodavstva.

Educirati cjelokupno stanovništvo

Darinka Orel izjavila je da Klub zastupnika HSLS-a podržava Prijedlog zakona o zaštiti potrošača, poglavito stoga što to područje dosad nije bilo zakonski i cjelovito regulirano i što se njime napokon stvara potpuniji okvir pravne zaštite potrošača u Hrvatskoj. Napomenula je da se predloženim Zakonom ne umanjuju prava potrošača definirana Zakonom o obveznim odnosima, kao i drugim propisima, nego se pruža konkretnija zaštita potrošaču kao fizičkoj osobi, koja kupuje proizvode i usluge za svoje potrebe, a nije djelotvorno zaštićena. Naime, suradnja potrošačkih udruga s inspektorima puno je brži i efikasniji put od dugotrajnih sudskih procesa.

Da smo ranije donijeli ovakav zakon, kaže zastupnica, Hrvatski telekom, koji je danas najaktualnija potrošačka tema, ne bi mogao doći u ovakvu monopolnu poziciju kakvu ima danas. Budući da je zajednička politika zaštite potrošača povećala povjerenje građana u zajedničko europsko tržište, očekuje se da će donošenje ovog Zakona povećati i povjerenje u hrvatske proizvode te ukloniti razlike u potrošačkim standardima. To će se, dakako, pozitivno odraziti i na dodatno otvaranje tržišta Europske unije za

naše proizvode. Novi zakon trebao bi pridonijeti i jačanju legalne trgovine (potrošači neće imati prava ni na kakvu zaštitu ako kupuju u nereguliranim uvjetima na tržištu) te civilnih komponenti društva, a time i njegovoj demokraciji. Naime, ovim zakonom napokon će se omogućiti udrugama potrošača, kao civilnim organizacijama da postanu partner državi kod donošenja propisa i rješavanja o pitanjima važnim za potrošače. Stoga njeni stranački kolege pozdravljaju odredbu članka 89. kojom je regulirano prosvjeđivanje potrošača. Smatraju da bi, pored školskih odgojnih programa, koji će trebati sadržavati osnovna znanja o obvezama, pravima i zaštiti potrošača, trebalo definirati potrebu te pronaći načine edukativnog djelovanja na ukupno stanovništvo.

Spomenula je i njihovu sugestiju za dopunu stavka 4. u članku 16. koji regulira deklariranje proizvoda. Smatraju, naime, da bi deklaracija koja je obvezna za svaki proizvod, trebala sadržavati i podatke o točnom sirovinskom sastavu, uz vidljivo istaknuto upozorenje o mogućoj štetnosti proizvoda na zdravlje potrošača, te upute o tome kako izbjeći negativne posljedice po zdravlje. Osim toga, morala bi imati i oznaku ekološke točke koja potvrđuje da je proizvod napravljen od prirodnih sastojaka. Haeselesovci također drže da treba detaljnije razraditi odredbu članka 61. koja propisuje da je oštećeni potrošač dužan dokazati postojanje nedostatka ili greške na proizvodu i uslijed toga nastalu štetu.

Jamstvo za sigurne proizvode i kvalitetne usluge

Po riječima **Ljiljane Kuhte** Klub zastupnika SDP-a također podržava donošenje ovog Zakona koji bi svim potrošačima napokon trebao jamčiti pravo na sigurne proizvode i kvalitetne usluge te smanjiti opasnost po zdravlje. Međutim, osim tih prava potrošači, odnosno kupci, imaju i

Potrošači bi putem svojih udruga trebali osnovati vijeća potrošača po županijama koja bi sudjelovala u rješavanju spornih pitanja između trgovaca i potrošača.

određene obveze. U prvom redu trebaju dobro pregledati proizvod odnosno raspitati se o usluzi, od dobavljača odnosno pružatelja usluge moraju uzeti račun i provjeriti njegovu ispravnost te ga sačuvati, kao i eventualni jamstveni list. To što su neki potrošači nemarni a možda i neuki, pa čak i lakomi, državu nipošto ne oslobađa odgovornosti da sve svoje građane adekvatno zaštiti, kaže zastupnica. Naime, zaštita potrošača je dosad bila tek djelomično uređena u više zakonskih propisa a ovim će im se zakonom osigurati cjelovita pravna zaštita. Pored toga, uredit će se i neka druga pitanja (npr. odgovornost za proizvod, pružanje jamstava, oglašavanje proizvoda i usluga, nadzor nad provedbom zakona, itd.

Po mišljenju njenih stranačkih kolega valja pohvaliti barem neke odredbe ovog zakona koje potrošačima vraćaju dostojanstvo, a u Hrvatsku uljudene odnose. Primjerice, u članku 13. stoji da se pakovine (vrećice, poseban papir i dr.) s logotipom proizvođača ili trgovca smatraju promidžbenim sredstvom. Dosad su se takve pakovine nerijetko naplaćivale, a ubuduće bi potrošač imao mogućnost izbora, tj. mogao bi uzeti pakovinu bez oznaka.

Potaknuta člankom 14. koji govori o obećavanju dobitaka ili nagrada prilikom kupovanja proizvoda zastupnica je spomenula da gotovo sve dnevne novine u Hrvatskoj danas organiziraju brojne nagradne igre ("Vjesnik" je časna iznimka). Mnogi kupci novina uvjereni su, kaže, da se brojevi ili simboli izvlače dnevno, ne znajući da se radi o unaprijed određenim dobitnim kombinacijama koje su određene računalnim simulacijama. S tim u svezi postavlja se pitanje načina distribucije dobitnih kartica i kontrolnih mehanizama takve distribucije.

Zakonom se, među ostalim, regulira način organiziranja rasprodaja, te uvodi plaćanje energenata i vode na osnovi potrošnje, a ne kao dosad, pomoću složenih matematičkih formula koje su vjerojatno sadržavale i neke skrivene stavke, napominje zastupnica. S tim u svezi upozorila je na neusklađenost stavaka 1. i 2. u članku 23. (prvi propisuje koje sve podatke mora sadržavati račun za obavljene telekomunikacijske usluge, dok drugi govori o obvezama pružatelja tih usluga u slučaju da račun ne sadrži takve podatke). Spomenula je i sugestiju svojih

stranačkih kolega, da se taj članak dopuni stavkom 3. koji bi glasio: "Račun iz stavka 1. i ispis iz stavka 2. ovog članka pružatelj telekomunikacijskih usluga ne smije posebno zaračunavati".

Razgraničiti potrošnju od ulaganja

U interesu potrošača treba pojednostaviti sudski postupak te omogućiti zastupanje kolektivnih interesa pred sudom, ali i arbitražno sudovanje.

Esdepeovci, nadalje, predlažu da se u članku 66. precizira da se jamstveni rok, po potrebi produžuje do završetka popravka proizvoda ili da se uzima u obzir dan prijave ili prijema na popravak. Njihova je glasnogovornica primijetila, također, da predloženi zakon zabranjuje zaključivanje ugovora o prodaji na daljinu za financijske usluge, usluge investiranja, osiguranje i bankovne usluge. Istodobno se, kaže, putem burze uspješno održavaju on-line dražbe za dionice iz portfelja privatizacijskog Fonda. Po mišljenju njenih stranačkih kolega predlagatelj bi trebao razgraničiti potrošnju od ulaganja. Primjerice, kupnja dionica ili police osiguranja nije potrošnja nego ulaganje i na njih se ne bi trebali primjenjivati isti propisi kao na potrošnu robu. Najbolja zaštita potrošača prilikom kupovine na daljinu je donošenje kvalitetnog zakona o elektroničnom potpisu, kaže zastupnica. Iako su on-line trgovine i davanje usluge preko interneta i u Hrvatskoj postali stvarnost, ovaj zakon spominje samo elektroničku poštu, negodovala je. Pohvalila je, međutim, odredbu stavka 3. u članku 35. koja propisuje da bez prethodnog pristanka potrošača trgovac ne smije prema njemu uporabiti pojedinačna sredstva za daljinsku komunikaciju (telefon, telefaks, elektroničku poštu i dr.).

Kako reče, njeni stranački kolege pozdravljaju i odredbe o potrošačkim kreditima, kao značajan doprinos borbi protiv kamatarenja i lihvarjenja, te uspostavu svojevrsnog etičkog kodeksa pri oglašavanju proizvoda i usluga. Međutim, nisu zadovoljni

činjenicom da u zakonu uopće nisu spomenuti turistički paket aranžmani i ostale usluge vezane uz turizam. Smatraju, također, da u cijelom zakonskom tekstu valja jače naglasiti ulogu dobavljača, u skladu s dobrim poslovnim običajima.

Osnovati vijeća potrošača po županijama

Glasnogovornik Kluba zastupnika HSS-a **Marijan Mršić**, konstatirao je da je najviše prostora u ovom Prijedlogu zakona posvećeno reguliranju prodaje proizvoda i pružanja usluga. Obrazlažući primjedbe svojih stranačkih kolega na poglavlje o prodaji energije, energenata, vode i telekomunikacijskih usluga, spomenuo je njihovo upozorenje da treba pronaći način kojim bi se, na razini države, kontroliralo i obuzdavalo cijene monopolista. To znači da Nacionalnim programom zaštite potrošača treba razraditi ustroj i zadatke tijela koje bi se time bavilo (treba kontrolirati ne samo monopolističke firme, nego i reguliranje, tj. ograničavanje rasta cijena, barem za nekoliko godina unaprijed). Haesesovci smatraju da bi potrošači putem svojih udruga trebali osnovati vijeća potrošača po županijama koja bi kao samostalna tijela, sudjelovala u rješavanju spornih pitanja između trgovaca i potrošača (među ostalim, primala bi prigovore i žalbe na rad i usluge trgovaca).

Spomenimo i njihovu sugestiju da se potrošačima omogući podnošenje prigovora trgovcu odnosno zahtjeva za naknadu stvarne štete koju su pretrpjeli zbog nemogućnosti korištenja usluge ili priključka. U slučaju da trgovac ne udovolji njihovu zahtjevu u roku od 30 dana trebali bi (prije tužbe mjerodavnom sudu) zahtijevati da se sporna pitanja riješe pred vijećem potrošača. Predložili su i brisanje nejasnog članka 85. Prijedloga zakona koji predviđa da se poslovi iz Nacionalnog programa odnosno godišnjih programa zaštite potrošača dodjeljuju odlukom Vlade RH na temelju javnog natječaja (o tome bi trebalo brinuti Vijeće za zaštitu potrošača koje će zasigurno donijeti odluku o uvođenju instituta savjetovaništa za potrošače).

Uzeti u obzir prijedloge postojećih udruga potrošača

Dino Debeljuh informirao je zastupnike da Klub zastupnika IDS-a također podržava predloženi zakon. Naime, ideesovci smatraju da je takav propis prijeko potreban jer upravo zbog njegova nepostojanja potrošači su dosad bili na razne načine varani i zakidani. Očekuju, međutim, od predlagatelja da prilikom izrade konačne verzije zakona uzme u obzir i primjedbe i prijedloge postojećih udruga potrošača (ne bi bilo zgreška da se upriliči jedan susret s predstavnicima tih udruga). Nadovezujući se na njegove riječi Darko Šantić, glasnogovornik Kluba zastupnika HNS-a - LS-a, obrazložio je primjedbe i prijedloge što ih je Saboru, odnosno nadležnim odborima dostavilo Društvo za zaštitu potrošača "Hrvatski potrošač", iz Zagreba. Članovi tog društva predložili su, ponajprije, da se konkretiziraju odredbe kojima je regulirana prodaja energije, energenata, vode i telekomunikacijskih usluga (ovim zakonom trebalo bi obuhvatiti i poštanske usluge). Njihova je sugestija da se trgovce koji prodaju te energente obveže da svim potrošačima omogućuje priključak na svoju mrežu i korištenje usluga pod jednakim, nediskriminirajućim uvjetima. Smatraju, nadalje, da pružatelje navedenih usluga treba obvezati na redovito održavanje njihove mreže i pravodobno otklanjanje eventualnih smetnji koje potrošačima onemogućavaju ili otežavaju korištenje priključaka ili usluge. Zalažu se i za to da se predstavnici potrošača uključe u rad povjerenstava za rješavanje žalbi u drugom stupnju na račune za telekomunikacijske usluge. Spomenimo i njihovu sugestiju da se detaljnije razrade mehanizmi odgovornosti za proizvode i usluge o kojima je bilo riječi.

Šantić je na kraju naglasio da Klub zastupnika HNS-a i LS-a podržava donošenje ovog zakona.

Omogućiti i arbitražno sudovanje

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) konstatirala je da je zastupnicima napokon ponuden prijedlog jednog modernog zakona koji još treba

uskладiti sa Zakonom o obveznim odnosima i ostalim propisima na koje je ukazao Odbor za zakonodavstvo. I ne samo to. Očekuje se, naime, da se promijene i ti postojeći zakoni, u skladu s rješenjima koja uvodi Zakon o zaštiti potrošača, kako bi ta zaštita bila što efikasnija. Drugim riječima, otvara se problem razlike javnopravne od privatnopravne zaštite (dosad su potrošači mogli ostvariti samo privatnopravnu zaštitu kroz građanski zakon o obveznim odnosima, a poznato je koliko su sudovi spori). Stoga je za provođenje ovog zakona itekako važno kako će se ubuduće razvijati sudska praksa, ali i postojanje tržišne utakmice. Naime, iskustva zemalja Europske zajednice pokazuju da se i tamo upravo zbog dugotrajnosti sudskog postupka te visokih troškova, nezadovoljni potrošači, rjeđe obraćaju sudovima (svega u 1 posto slučajeva). Većina njih smatra djelotvornijima druge oblike zaštite koje predviđa i ovaj zakon. Međutim, u interesu potrošača svakako valja pojednostaviti sudski postupak te omogućiti zastupanje kolektivnih interesa pred sudom, kaže zastupnica (u tu svrhu treba izmijeniti Zakon o parničnom postupku). Pored toga, trebalo bi omogućiti i arbitražno sudovanje što je u nekim zemljama već provedeno (npr. Engleska).

Najbolja zaštita potrošača je njihova edukacija, podizanje standarda te konkurencija roba i davatelja usluga

Spomenula je i to da u mnogim zemljama postoje savjetovaništa za potrošače uvođenje kojih omogućuje i prijedlog ovog zakona.

U nastavku je konstatirala da su u Hrvatskoj, sve do nedavno, potrošači bili jedna amorfn masa, ali su na vrijeme shvatili da su na takav način podložni bezobzirnim trgovcima i ponuditeljima raznih roba i udružili se u udruge koje već djeluju. Nema sumnje da će novi zakon omogućiti njihovo efikasnije djelovanje, pogotovo kad se poveća proizvodnja i utakmica proizvođača na našem tržištu postane žešća. Predloženi zakon o zaštiti potrošača, u eri globalnih transakcija i tržišta bez granica, postaje sve važniji i u očuvanju same slobode i učinkovitosti tržišta, naglasila je zastupnica. Naime, zadnjih desetak godina potrošači su postali meta sumnjivih

trgovaca (mnogi su prodavali robu sumnjive kvalitete i roka trajanja) trgovine su se otvarale u garažama, uz ceste, neki su se trgovci preselili na ulice, dok su drugi nabijali cijene, odnosno marže, preko svake mjere. Izrazila je uvjerenje da će primjenom novog zakona ta praksa biti onemogućena.

Dobitak i za potrošače i za trgovce

Pridruživši se pohvalama predlagatelju dr. Zrinjka Glovacki-Bernardi (HSL) sugerirala je da se u ovom zakonskom prijedlogu objedine odredbe koje se odnose na zaštitu potrošača sadržane u drugim propisima. Osim toga, prilikom rasprave o budućim zakonima zastupnici bi morali osobito pažnju obratiti na rješenja koja bi mogla ugroziti interese potrošača. U nastavku je zatražila da se članci 37. do 48. još jedanput preispitaju, osobito odredbe koje reguliraju obračunavanje kamata na potrošačke kredite. Naime, iako se obročna otpлата na prvi pogled čini vrlo povoljnom, zapravo nema pravog mehanizma zaštite potrošača. Osvrnuvši se na članak 44. Prijedloga zakona u kojem se spominje i mogućnost otplate čekovima, podsjetila je na činjenicu da su potrošači, koristeći čekove u tu svrhu nerijetko činili prekršaje, dok su kod obročnog plaćanja na kartice nerijetko bili zakinuti. Na kraju je ukazala na raskorak između zakonskih rješenja i prakse. Primjerice, u zakonu se precizira da se reklamom ne smiju kršiti temeljna ljudska prava, a većina današnjih reklama bazira se upravo na povredi nekih osnovnih ženskih prava.

Nastojanje da se problematika zaštite potrošača sistematizira u jednom zakonskom tekstu Josip Leko (SDP) smatra dobitkom i za potrošače i za trgovce. Dakako, najbolja zaštita potrošača je njihova edukacija, podizanje standarda te konkurencija roba i davatelja usluga, kaže zastupnik. I on upozorava na to da su stavci članka 22. u koliziji. Uočio je, nadalje, da u zakonu nema ni riječi o hrvatskom standardu roba i usluga, što je itekako važan preduvjet za zaštitu potrošača. A da bi ona bila što djelotvornija svakako treba predvidjeti arbitražu, kao način rješavanja sporova između trgovaca, odnosno

davatelja usluga i potrošača. Možda ovaj zakon neće uroditi značajnim izravnim efektima u zaštiti potrošača, ali će im svakako pomoći da postanu svjesni svojih prava, kaže Leko. Zbog toga, kako reče, podržava i ovaj

zakonski projekt i djelovanje udruga koje već postoje.

Zaključivši raspravu predsjednik Doma dao je na glasovanje zaključak o prihvatanju Prijedloga zakona o zaštiti potrošača. Zastupnici su ga

jednoglasno donijeli, a primjedbe i prijedloge iz rasprave prosljedili predlagatelju radi pripreme konačnog prijedloga zakona.

M.Ko.

PRIKAZ RADA 10. SJEDNICE ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 24., 25., 26. I 31. SIJEČNJA TE 1., 2., 7., 8., 9., 14., 15., 16. VELJAČE TE 6. I 7. OŽUJKA 2001.

Izbori - imenovanja - razrješenja

U okviru ove točke dnevnog reda, Zastupnički je dom na 10. sjednici raspravljao o **Prijedlogu odluke o imenovanju ravnatelja Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja**. U raspravi se za riječ javio zastupnik **Vladimir Šeks**, govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, te primjetio da nisu zaprimili nikakav radni materijal o rečenoj točki. Predsjedavajući je zatim ukratko pročitao prijedlog kojim Zastupnički dom donosi odluku o imenovanju ravnatelja Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja, a za izbor je predložen dr. **Dragan Kovačević**, s mandatom od 7 godina. Ponovno je otvorena rasprava, a budući da nije bilo zainteresiranih za raspravu, predsjedatelj je zaključio raspravu i pozvao zastupnike da se očituju o predloženom zakonskom tekstu.

Nakon brojanja glasova utvrdio je da

je većinom glasova donesena odluka o imenovanju ravnatelja Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja, u tekstu predlagatelja, sa 74 glasa "za" i 32 "suzdržana" glasa.

Zatim se pristupilo raspravi o **Prijedlogu odluke o imenovanju zamjenice ravnatelja Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja**. Predsjedavajući je napomenuo da je za imenovanje zamjenice Agencije, predložena mr. **Snježana Plevko** i to s mandatom od 7 godina. Budući da nije bilo zainteresiranih za raspravu, pristupilo se glasovanju. **Zastupnički je dom većinom glasova (78 "za" i 30 "suzdržanih"), donio odluku o imenovanju, prema tekstu predlagatelja.**

Zastupnici su odmah nakon toga odlučivali o **Prijedlogu odluke o imenovanju dva pomoćnika ravnatelja Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja**. Predlagatelj je i u ovom slučaju bila Vlada Republike Hrvatske koja je za rečenu dužnost u trajanju od 7 godina imenovala: **Vladimira Puškarića i Ivicu Letinića.**

I ovaj je prijedlog prihvaćen, pa su zastupnici većinom glasova (80 glasova "za" i 28 "suzdržana"), donijeli odluku

u tekstu predlagatelja.

Na kraju su se očitovali o **Prijedlogu o imenovanju članova Savjeta Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja**. Za članove Savjeta Vlada je imenovala: dr. **Dragana Kovačevića**, mr. **Snježanu Plevko**, **Vladimira Puškarića** i **Ivicu Letinića**, sve s mandatom od 7 godina, te prof. dr. **Ferdu Spajsa**, dr. **Vladimira Lazija**, mr. **Josipa Kosa**, mr. **Damira Novotnija**, mr. **Marija Zuberu**, mr. **Zorana Bara**, i mr. **Antu Samodola**, sve s mandatom od 5 godina. Predsjedavajući je i u ovom, kao i u ranijim slučajevima, naveo da je raspravu proveo **Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove**, te otvorio raspravu. Budući da nije bilo zainteresiranih, pristupilo se glasovanju.

Nakon brojanja glasova predsjedavajući je utvrdio da je i u ovom slučaju Zastupnički dom većinom glasova donio odluku o imenovanju članova Savjeta Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja, u tekstu predlagatelja, sa 79 glasova "za" i 28 "suzdržanih".

V.Ž.

IZVJEŠĆE MANDATNO-IMUNITETNOG POVJERENSTVA

Na 53. sjednici Županijski je dom jednoglasno donio odluku kojom se

utvrđuje da je 17. veljače 2001. prestala zbog smrti zastupnička dužnost zastupniku **Zvonimiru Červenku (HDZ)**, a da zastupničku dužnost umjesto njega od 13. ožujka 2001. počinje obnašati njegov zamjenik izabran u XXI. županiji Grad Zagreb **mr. Božo Biškupić (HDZ)**.

Zastupnik **Biškupić** je nakon donošenja ove odluke dao svečanu prisegu. Kažimo još da je ovakav prijedlog pripremljeno Mandatno-imunitetno povjerenstvo, a na sjednici ga je obrazložio zastupnik **Jozo Medved (HDZ)**.

J.Š.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

DRŽAVNI PRORAČUN

Troškovi dužnosnika Vlade i ministarstava

Ivica Tafra (HDZ), zastupnik u Zastupničkom domu Hrvatskog sabora, tijekom Aktualnog prijedpodneva postavio je pitanje predsjedniku Vlade Republike Hrvatske o troškovima Vlade i njenih dužnosnika, te ministara, njihovih zamjenika i pomoćnika, budući da se posljednjih mjeseci "podigla prašina" u javnosti oko troškova zastupnika Hrvatskog sabora.

Na navedeno pitanje Vlada Republike Hrvatske uputila je odgovor u kojem stoji kako je Vlada svojim zaključkom od 7. prosinca 2000. godine zadužila sve ministre i ravnatelje državnih upravnih organizacija da dostave podatke o

troškovima u razdoblju od 27. siječnja do 1. prosinca 2000. godine, za svakog pojedinog dužnosnika u ministarstvu, odnosno državnoj upravnoj organizaciji. U privitku odgovora na postavljeno pitanje, iz Vlade Republike Hrvatske dostavljeni su podaci o troškovima predsjednika Vlade, njegovog zamjenika, dvaju potpredsjednika, ministara, zamjenika i pomoćnika ministara, te troškovi tajnika ministarstava i ravnatelja državnih upravnih organizacija.

Na taj način prikupljeni su podaci o troškovima koji se odnose na dnevnice za službena putovanja, zrakoplovne karte i karte za druga prijevozna sredstva, smještaj u hotelu

ili neki drugi smještaj na službenom putovanju, upotrebu mobilnog telefona, troškove prijema stranih delegacija, korištenje automobila iz Centralnog servisa, te naknadu za odvojeni život, koji sadrži, za svakog pojedinog dužnosnika, ukupan iznos troškova koji su prikazani u tabelama.

Vlada Republike Hrvatske naglašava da su se troškovi svih dužnosnika kretali u okvirima sredstava koja su, za navedene namjene, bila planirana u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2000. godinu. Važno je, također, napomenuti da su svi troškovi dužnosnika napravljeni isključivo u obavljanju njihove funkcije, kao i funkcije i poslova tijela državne uprave kojem su na čelu.

I.K.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Ina Kralj, Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehcec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6, tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 30102-637-2650,
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

www.sabor.hr

TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora

BROJ
290

IHS

6.III. 2001.